SKLEP KOMISIJE (EU) 2025/429

z dne 30. aprila 2024

o ukrepu državne pomoči SA.58207 (2021/N), ki ga Češka namerava izvesti za podporo gradnji in obratovanju nove jedrske elektrarne v Dukovanih

(notificirano pod dokumentarno številko C(2024) 2858)

(Besedilo v angleškem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti prvega pododstavka člena 108(2) Pogodbe,

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in zlasti člena 62(1), točka (a), Sporazuma,

po pozivu vsem zainteresiranim stranem, naj predložijo svoje pripombe v skladu z navedenima določbama ([1]), in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

1. POSTOPEK

(1) Češka je z dopisom z dne 15. marca 2022 Komisiji priglasila ukrep v podporo gradnji in obratovanju nove jedrske elektrarne v Dukovanih (v nadaljnjem besedilu: projekt). Po zahtevi Komisije po informacijah z dne 21. aprila 2022 je Komisiji z dopisom z dne 5. maja 2022 predložila dodatne informacije.

(2) Komisija je z dopisom z dne 30. junija 2022 Češko obvestila, da se je odločila, da bo v zvezi z ukrepom začela postopek iz člena 108(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije glede pomoči (v nadaljnjem besedilu: sklep o začetku postopka). Sklep o začetku postopka je bil objavljen v *Uradnem listu Evropske unije*. Komisija je zainteresirane strani pozvala, naj predložijo pripombe.

(3) Češka je svoje pripombe k sklepu o začetku postopka poslala 31. avgusta 2022.

(4) Komisija je prejela pripombe tretjih oseb. Posredovala jih je Češki, ki je imela možnost, da nanje odgovori; njene pripombe je prejela z dopisom z dne 21. oktobra 2022.

(5) Češka je dodatne informacije predložila 30. januarja 2023, 16. marca 2023, 4. aprila 2023, 11. aprila 2023, 24. aprila 2023, 9. junija 2023, 21. junija 2023, 3. julija 2023, 14. julija 2023, 2. avgusta 2023, 8. septembra 2023, 14. septembra 2023, 22. septembra 2023, 6. oktobra 2023, 9. oktobra 2023, 18. oktobra 2023, 19. oktobra 2023, 22. oktobra 2023, 25. oktobra 2023, 8. novembra 2023, 20. novembra 2023, 16. decembra 2024, 10. januarja 2024, 26. januarja 2024, 1. februarja 2024, 7. februarja 2024, 9. februarja 2024, 12. februarja 2024, 21. februarja 2024, 23. februarja 2024, 26. februarja 2024, 1. marca 2024, 7. marca 2024, 8. marca 2024, 11. marca 2024, 19. marca 2024, 20. marca 2024, 21. marca 2024 in 15. aprila 2024.

(6) Češki organi so se 26. januarja 2024 izjemoma strinjali, da se odpovejo pravicam iz člena 342 PDEU v povezavi s členom 3 Uredbe št. 1/1958 ter da se ta sklep sprejme in priglasi v angleškem jeziku.

([1]) UL C 299, 5.8.2022, str. 5.

2. OPIS OKVIRA

2.1 Proizvodnja električne energije na Češkem

(7) Kot je pojasnjeno v oddelku 2.1 sklepa o začetku postopka, v mešanici virov energije Češke trenutno prevladujeta lignit in proizvodnja električne energije iz jedrske energije. Preglednica v nadaljevanju prikazuje razvoj zmogljivosti za proizvodnjo električne energije in bruto proizvodnje električne energije na Češkem med letoma 2000 in 2022.

Preglednica 1

Razvoj zmogljivosti za proizvodnjo električne energije v gigavatih (GW) in bruto proizvodnja električne energije v teravatnih urah (TWh) na Češkem, 2000–2022

	2000	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021	2022
Installed Electricity Capacity (GW)	15,3	17,4	20,1	21,9	22,3	22,0	21,4	20,9	20,8
Combustible Fuels	11,5	11,5	12,0	13,0	13,3	13,0	12,4	11,9	11,8
Nuclear	1,8	3,8	3,9	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
Hydro	2,1	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Wind	0,0	0,0	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Solar	0,0	0,0	1,7	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Geothermal	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tide, Wawe, Ocean	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2000	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021	2022
Gross Electricity Generation, by Fuel (TWh)	75,3	82,6	85,8	83,8	87,9	86,9	81,4	84,9	84,5
Solid Fossil Fuels, Peat & Products, Oil Shale	52,8	49,5	46,9	41,1	41,2	37,3	31,0	38,6	41,0
Oil and Petroleum Products	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Natural gas	3,9	4,2	4,2	5,0	6,1	7,9	6,6	9,2	6,4
Nuclear	13,6	24,7	28,0	26,8	29,9	30,2	30,0	30,7	31,0
Renewables and Biofuels	2,8	3,8	6,5	10,7	10,5	11,2	13,7	6,4	6,0
Wastes non-Res	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Vir: češki organi.

(8) Češka je v svojem posodobljenem osnutku nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN) iz leta 2023 ([2]) potrdila svojo zavezo, da bo do leta 2033 razogljičila svoj elektroenergetski sistem ter postopno opustila uporabo premoga za proizvodnjo energije in toplote.

(9) V skladu s posodobljenim osnutkom NEPN bodo imele fotovoltaične in kopenske vetrne elektrarne do leta 2030 pomembno vlogo pri razogljičenju oskrbe z električno energijo. Češka meni, da samo z nestalnimi obnovljivimi viri energije kljub njihovi pričakovani veliki širitvi ne bo mogla razogljičiti svojega energetskega sistema, saj z njimi ne bo mogla zapolniti pričakovane vrzeli v oskrbi. Češki organi so pojasnili, da imajo ti nestalni viri na Češkem razmeroma omejen faktor zmogljivosti, ki za fotovoltaiko znaša 11 %, za vetrno energijo na kopnem pa 22 %. Poleg tega je bilo ugotovljeno, da so možnosti za razvoj vetrne energije na Češkem majhne zaradi nizke stopnje podpore javnosti in gosto poseljenih območij. Češka prav tako nima možnosti za vetrno energijo na morju ali obsežno uporabo vodne energije, kar dodatno omejuje možnosti za znatne zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov v velikem obsegu.

(10) Češka meni, da zemeljski plin zaradi visokega emisijskega faktorja (499 ton CO_2e/GWh v primerjavi z 29 tonami za jedrsko energijo ali 85 tonami za sončno energijo v enem življenjskem ciklu) in odvisnosti od uvoza plina ni primeren nadomestek za premog in lignit. Odvisnost od plina je praviloma večja pozimi, saj se v tem obdobju ne proizvaja dovolj električne energije iz obnovljivih virov energije, povpraševanje po zemeljskem plinu pa je zaradi ogrevanja večje. Poleg tega si češki organi zaradi trenutnih geopolitičnih razmer in njihovega vpliva na oskrbo Evropske unije s plinom, zlasti iz Rusije, prizadevajo zmanjšati odvisnost od uvoza plina.

([2]) Na voljo na naslovu https://commission.europa.eu/publications/czech-draft-updated-necp-2021-2030_en.

(11) Češki operater prenosnega sistema ČEPS je oktobra 2019 predstavil napoved zadostnosti virov ([3]), v kateri sta predstavljena dva scenarija, tj. scenarij A, ki je osnovni scenarij in temelji na predpostavki, da se bo električna energija proizvajala v posodobljenih elektrarnah na lignit (Prunéřov II, Tušimice, Mělník I in Ledvice), in scenarij B, ki je scenarij z nizkimi emisijami ogljika in temelji na predpostavki, da bodo vse elektrarne na lignit, razen elektrarne Ledvice, postopno prenehale delovati. Pri obeh scenarijih so bile ugotovljene težave glede zadostnosti.

(12) Še ena nedavna študija, ki jo je prav tako opravil ČEPS ([4]), kaže, da se bodo po letu 2030 zaradi umika lignita začele težave z zadostnostjo proizvodnje, zato bi bilo treba uvoz povečati na več kot 20 %, da bi zadostili povpraševanju na Češkem. V vseh scenarijih se od leta 2035 pojavljajo težave s pomanjkanjem električne energije, še posebej velike pa so v scenarijih, v katerih se premog popolnoma opusti leta 2033 (osrednji scenarij, za katerega ČEPS meni, da je najverjetnejši) ali leta 2030 (scenarij razogljičenja). V tej napovedi (ki temelji na predpostavki o najvišji ravni neto uvoza v višini 20 TWh zaradi tehničnih in varnostnih omejitev ter pri kateri je nova jedrska enota vključena v predpostavke po letu 2035) je poudarjeno, da bi ravni pričakovanega izpada napajanja ([5]) ostale nezadovoljive. Izračuni, opravljeni za osrednji scenarij, kažejo, da že leta 2030 ne bi bilo dovolj proizvodnih zmogljivosti za pokritje porabe.

(13) Pri študijah, ki so jih predložili češki organi, se upoštevajo pričakovani čezmejni tokovi med Češko in sosednjimi državami. Češki elektroenergetski sistem je dobro povezan s sistemi v sosednjih državah članicah, ta zmogljivost povezav pa naj bi se v prihodnosti še povečala ([6]). Češki trg električne energije za dan vnaprej je povezan z večregionalnim spajanjem ([7]), ki temelji na implicitnem dodeljevanju čezmejne zmogljivosti na podlagi neto prenosne zmogljivosti. Junija 2022 se je na območju CORE ([8]) začel projekt spajanja trgov na podlagi pretokov moči ([9]) in Češka je v celoti povezala svoje trge električne energije za dan vnaprej in znotraj dneva ter dosegla ciljni model trga električne energije v Evropski uniji, kot je opredeljen v Uredbi Komisije (EU) 2015/1222 z dne 24. julija 2015 o določitvi smernic za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti ([10]).

([3]) *Hodnocení zdrojové přiměřenosti ES ČR do roku 2040 (MAF CZ), 2019*. Več informacij je na voljo na naslovu https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/elektroenergetika/2021/2/Hodnoceni-zdrojove-primerenosti-ES-CR-_2019__1.pdf.

([4]) *Hodnocení zdrojové přiměřenosti ES ČR do roku 2040 (MAF CZ), 2022*. Več informacij je na voljo na naslovu https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/elektroenergetika/2023/5/Hodnoceni-zdrojove-primerenosti-elektrizacni-soustavy-CR-2022.pdf.

([5]) Pričakovan izpad napajanja je število ur na leto, v katerih se dolgoročno statistično pričakuje, da ponudba ne bo zadovoljila povpraševanja.

([6]) Češki organi so pojasnili, da je medsebojna povezanost češkega in sosednjih elektroenergetskih sistemov tradicionalno zelo močna in da pričakujejo, da se bo izmenjava električne energije zaradi preoblikovanja energetskega sektorja še povečala. Trenutne zmogljivosti medsebojnih povezav na trgu Češke so: CZ00-AT00: 900 MW, AT00-CZ00: 900 MW, CZ00-DE00: 2 800 MW, DE00-CZ00: 2 600 MW, CZ00-PLI0: 800 MW, PLE0-CZ00: 800 MW, CZ00-SK00: 2 000 MW, SK00-CZ00: 1 200 MW. Za okrepitev energetske varnosti s sosednjimi državami je načrtovanih več naložb za povečanje obstoječih zmogljivosti. Zlasti je za leti 2027 in 2028 predvidena posodobitev povezovalnega daljnovoda med Nemčijo in Češko, s katero se bo uvozna zmogljivost na trgu povečala za 500 MW v obe smeri (tj. CZ00-DE00: 3 300 MW in DE00-CZ00: 3 100 MW). Po letu 2035 je predviden nov povezovalni daljnovod med Češko in Slovaško (Otrokovice-Ladce), povezano povečanje neto zmogljivosti trga pa bi moralo znašati približno 500 MW v obe smeri. Za več podrobnosti glej češki nacionalni razvojni načrt za obdobje 2023–2032, ki je na voljo na naslovu https://www.ceps.cz/en/transmission-system-development. Češki organi trdijo, da je Češka edina država v srednjeevropski regiji, ki izpolnjuje merilo glede 70-odstotne minimalne zmogljivosti, ki je na voljo za trgovanje med trgovalnimi območji (iz člena 16(8) Uredbe (EU) 2019/943 o električni energiji).

([7]) Večregionalno spajanje povezuje trge električne energije 19 držav, ki predstavljajo približno 85 % porabe električne energije v Evropi.

([8]) Območje določanja zmogljivosti je geografsko območje, na katerem naloge izračuna zmogljivosti usklajujejo operaterji prenosnih sistemov. Območje določanja zmogljivosti CORE sestavljajo meje trgovalnih območij med Avstrijo, Belgijo, Hrvaško, Češko, Francijo, Nemčijo, Madžarsko, Luksemburgom, Nizozemsko, Poljsko, Romunijo, Slovaško in Slovenijo. Območje CORE je območje, ki ga je agencija ACER ustanovila s sklepom iz leta 2019: https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions/ACER%20Decision%2002-2019%20on%20CORE%20CCM_0.pdf.

([9]) Cilj projekta spajanja trgov na podlagi pretokov moči na območju CORE je razviti in izvajati vsakodnevno delovanje spajanja trgov za dan vnaprej, ki temelji na pretokih moči, v zadevni regiji.

([10]) UL L 197, 25.7.2015, str. 24.

(14) Češka je zdaj neto izvoznica električne energije v države Srednje in Vzhodne Evrope, vendar ČEPS trdi, da to v prihodnosti ne bo veljalo. Po napovedi zadostnosti iz leta 2019 naj bi se izvoz leta 2025 zmanjšal na 5,4 TWh, skupna bilanca pa naj bi znašala 1,8 TWh v korist Češke. Bilanca bi leta 2030 postala negativna, pri čemer bi uvoz električne energije po osnovnem scenariju znašal 8,2 TWh, skupna negativna bilanca pa 5,4 TWh. Po scenariju z nizkimi emisijami ogljika do leta 2030 bi skupna negativna bilanca znašala 9,2 TWh.

(15) Medtem ko naj bi se proizvodnja električne energije po pričakovanjih zmanjšala, naj bi se poraba, ki zdaj znaša približno 67 TWh, kljub ukrepom za energijsko učinkovitost v skladu z Direktivo (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetski učinkovitosti nekoliko povečala, in sicer na približno 77,5 TWh do leta 2040. ČEPS je v vseh predvidenih scenarijih iz svoje napovedi zadostnosti iz leta 2022 predpostavljal merljivo povečanje povpraševanja po električni energiji v naslednjih 15 letih, pri čemer osrednji scenarij kaže, da naj bi se povpraševanje v primerjavi s sedanjo ravnjo, ki znaša približno 67 TWh, povečalo za 46 % in doseglo 98 TWh na leto. Češka pričakuje, da se bo povpraševanje po električni energiji povečalo tudi zaradi prehoda z ogrevanja na plin na uporabo toplotnih črpalk ter splošne nadomestitve plina z električno energijo v industriji.

(16) Čeprav je Češka dobro povezana z okoliškimi državami, so pretoki električne energije v različnih obdobjih leta precej različni. V napovedi zadostnosti iz leta 2019 je poudarjeno, da naj bi se po pričakovanjih v srednjeevropski regiji (območju CORE za izračun prenosnih zmogljivosti) zaradi podobnih podnebnih razmer, načrtov za postopno opuščanje premoga in pomanjkanja oskrbe v več državah hkrati pojavljala obdobja pomanjkanja električne energije v sistemu ([11]). Češki organi menijo, da bi se zaradi upada industrijske proizvodnje zaradi pričakovanega pomanjkanja električne energije poslabšali gospodarska rast in konkurenčnost češkega gospodarstva, to pa bi lahko povzročilo tudi velike primanjkljaje na prihodkovni strani javnih proračunov. Morebitni izklopi električne energije ali njeno dolgoročno pomanjkanje lahko torej pomembno vplivajo na družbeno stabilnost države z vsemi povezanimi negativnimi posledicami.

(17) Po navedenih študijah je jedrska energija varnejša možnost za prihodnje naložbe v razogljičeno energijo na Češkem. Češki organi so pojasnili, da je odločitev o naložbi v nove jedrske zmogljivosti temeljila na njihovih ciljih za razogljičenje in rezultatih napovedi zadostnosti iz leta 2019, ki je prispevala ključne vhodne podatke za količinsko opredelitev potrebe po novih naložbah v jedrsko energijo. Češka vlada načrtuje, da bo med letoma 2036 in 2050 zagotovila približno 4 GW novih jedrskih zmogljivosti (vključno s priglašeno naložbo).

2.2 **Cilji in ozadje**

(18) Češki organi nameravajo ohraniti ali povečati vlogo jedrske energije v proizvodnji električne energije, s čimer bi prispevali k razogljičenju svoje mešanice virov energije, ustvarjanju delovnih mest in industrijski konkurenčnosti ter obravnavali zgoraj opisane pomisleke glede zanesljivosti oskrbe. Projekt je del širšega programa za podporo nizkoogljičnim virom proizvodnje, katerega cilj je zagotoviti, da bo proizvodnja jedrske energije predstavljala približno 50 % celotne zmogljivosti za proizvodnjo električne energije na Češkem. Krepitev vloge jedrske energije je bila podrobno opredeljena že v nacionalnem akcijskem načrtu za razvoj jedrske energije ([12]) na Češkem, ki je bil odobren junija 2015.

([11]) Rezultati modeliranja kažejo, da bo pomanjkanje električne energije prizadelo Poljsko, Slovaško, Avstrijo, Madžarsko, Belgijo, pa tudi na primer Italijo, Srbijo in Litvo, ki so del območja CORE.

([12]) Nacionalni akcijski načrt za razvoj sektorja jedrske energije na Češkem z dne 22. maja 2015, na voljo na naslovu https://www.mpo.cz/assets/en/energy/electricity/nuclear-energy/2017/10/National-Action-Plan-for-the-Development-of-the-Nuclear-_2015_.pdf.

(19) Na Češkem zdaj obratuje šest jedrskih elektrarn, in sicer v Temelínu ([13]) in Dukovanih ([14]). Po navedbah Češke naj bi se obstoječe štiri enote v Dukovanih zaprle med letoma 2045 in 2047, če bo državni urad za jedrsko varnost vsakih deset let v življenjski dobi sredstva potrdil varnostne zahteve obstoječe jedrske elektrarne. Češki organi trdijo, da trenutno ni nobene specifične zaveze za njihovo obratovanje po tem obdobju.

(20) Osnutek posodobljenega NEPN ([15]) za Češko določa cilje glede diverzifikacije virov energije za delež posameznih goriv (i) glede na vse primarne vire energije (razen električne energije) in (ii) v proizvodnji električne energije. Češki organi so pojasnili, da je delež jedrske energije za leto 2022 znašal 15 % oziroma 37 %, medtem ko je bila ciljna raven za leto 2040 določena na 25–33 % primarnih virov energije (brez električne energije) in 46–58 % za proizvodnjo električne energije.

(21) V NEPN se šteje, da je povečanje deleža jedrske energije in obnovljivih virov za nadomestitev fosilnih goriv ključno za izpolnitev dolgoročnih zavez za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Češka se je zavezala, da bo do leta 2050 postala podnebno nevtralna. Da bi dosegla ta cilj, bo morala bistveno spremeniti strukturo svojega energetskega trga in virov proizvodnje električne energije. Naprave za proizvodnjo električne energije iz visokoogljičnih fosilnih goriv bo treba postopno umakniti iz obratovanja in hkrati razgraditi starajoče se zmogljivosti za proizvodnjo jedrske energije.

(22) Češka pričakuje, da bo do leta 2030 postala neto uvoznica električne energije, in meni, da se bo njena odvisnost od uvoza električne energije povečala, če ne bo vlagala v nove jedrske zmogljivosti. Trdi, da bo imel projekt ključno vlogo pri zagotavljanju energetske varnosti in zanesljivosti oskrbe z električno energijo, kar je osnovni pogoj za preoblikovanje mešanice virov proizvodnje in doseganje ogljične nevtralnosti na Češkem. Poleg tega navaja, da se zdaj izvaja postopek razgradnje elektrarn na lignit in premog, ki oskrbujejo trg z električno energijo, zaradi česar naj bi bil sektor električne energije od leta 2025 naprej usmerjen v uvoz.

(23) Zaradi obsega potreb po nadomestnih zmogljivostih, nacionalnih ciljev glede razogljičenja in zanesljivosti oskrbe ter odvisnosti češkega gospodarstva in industrijske baze od virov energije je Češka sklenila, da so potrebne znatne nove jedrske nadomestne zmogljivosti. Češki organi poudarjajo, da bodo naložbe v nizkoogljične jedrske vire energije skupaj z obnovljivimi viri energije in drugimi neto ničelnimi energetskimi tehnologijami prispevale k doseganju ciljev EU glede trajnostnosti in varstva okolja ([16]).

(24) Češka je pojasnila še, da bo projekt neposredno prispeval tudi k ciljem načrta REPowerEU, saj se bo z njim zmanjšala odvisnost od uvoženih fosilnih goriv, ki so izpostavljena nihanjem cen in geopolitičnim tveganjem, ter okrepila energetska varnost ([17]).

2.3 **Alternativne možnosti za zagotovitev nizkoogljične mešanice virov energije**

(25) Češki organi so proučili več možnosti za zagotovitev nizkoogljične mešanice virov energije, in sicer naložbe v obnovljive vire energije, proizvodnjo električne energije iz plina, povečanje uvoza, prilagajanje odjema in jedrsko energijo. Dodatne podrobnosti o obravnavanih alternativah so predstavljene v uvodnih izjavah 19 do 21 sklepa o začetku postopka.

([13]) Obstoječi enoti v Temelínu s tlačnovodnimi reaktorji VVER-1000/320 sta začeli obratovati v letih 2002 in 2003, njuna pričakovana življenjska doba pa je 60 let. Njuna skupna nameščena zmogljivost znaša 2,18 GW.

([14]) Štiri obstoječe enote v Dukovanih s tlačnovodnimi reaktorji VVER-440/213 so začele obratovati med letoma 1985 in 1987, njihova prvotna pričakovana življenjska doba je bila 30 let, vendar je bila podaljšana za 20 let. Njihova skupna nameščena zmogljivost znaša 2,04 GW.

([15]) Glej uvodno izjavo 8 in opombo 2.

([16]) Sporočilo Komisije Zavarujmo svojo prihodnost: podnebni cilj Evrope za leto 2040 in pot do podnebne nevtralnosti do leta 2050 ter oblikovanje trajnostne, pravične in uspešne družbe z dne 6. februarja 2024, COM(2024) 63 final.

([17]) Sporočilo Komisije Načrt REPowerEU z dne 18. maja 2022, COM(2022) 230 final.

(26) Zaradi geografskih posebnosti in težav pri razvoju obsežnih projektov na področju obnovljivih virov energije na Češkem je jedrska energija prednostna možnost za češke organe ([18]), ki so kot glavne prednosti opredelili dolgo življenjsko dobo, nizke emisije CO_2, visok faktor izkoriščenosti zmogljivosti, visoko koncentracijo goriva ter stabilno, zanesljivo in predvidljivo obratovanje. Jedrski elektrarni v Dukovanih in Temelínu sta dobro povezani z industrijskimi obrati ter obrati za raziskave in inovacije. Zato je bil razvoj jedrske energije opredeljen kot strateški cilj, ki dopolnjuje druge cilje Češke za obravnavanje energetske varnosti in trajnostnosti (povečanje deleža obnovljivih virov energije, postopno opuščanje elektrarn na lignit itd.).

2.4 Alternativne možnosti za mehanizme financiranja jedrske energije

(27) Češka je 1. oktobra 2021 sprejela zakon o ukrepih za prehod Češke na nizkoogljični energetski sektor ([19]) (v nadaljnjem besedilu: zakon o nizkoogljični energiji). Zakon določa okvir za gradnjo in obratovanje jedrskih elektrarn z močjo, večjo od 100 megavatov (MW), na Češkem po letu 2030, vključno s projektom ([20]).

(28) Dodatne podrobnosti o obravnavanih alternativah so predstavljene v uvodnih izjavah 24 do 31 sklepa o začetku postopka.

3. PODROBEN OPIS UKREPOV

3.1 Spremembe ukrepov, ki jih je Češka izvedla po sklepu o začetku postopka

(29) Češka je v odziv na dvome, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka (glej oddelek 3.13 v nadaljevanju), spremenila nekatere elemente prvotno načrtovanih ukrepov.

(30) Te spremembe se nanašajo zlasti na:

— trajanje pogodbe o nakupu električne energije, ki je bilo skrajšano s 60 let na 40 let (glej uvodne izjave 83 do 85);

— formulo za plačilo upravičencu na podlagi pogodbe o nakupu, ki je bila spremenjena, da bi se uvedle dodatne finančne spodbude za učinkovito načrtovanje obratovanja in vzdrževanja (glej uvodne izjave 83 do 106);

— utemeljitev ciljne stopnje donosnosti kapitala, pri čemer je Češka odpravila premijo za jedrsko tveganje/premijo za samostojno veliko tveganje (glej uvodne izjave 120 do 140);

— mehanizem delitve dobička, pri čemer je bil uveden nekoliko višji faktor delitve po izteku pogodbe o nakupu, da bi se upoštevala povečana tveganja, zlasti zaradi krajšega obdobja navedene pogodbe (glej uvodne izjave 161 do 169);

— uvedbo pogojev za trgovanje z električno energijo, proizvedeno v jedrski elektrarni v celotni življenjski dobi (glej uvodne izjave 112 do 118);

— posodobljene ocene stroškov gradnje in obratovanja jedrske elektrarne, da bi se upošteval razvoj trga (glej oddelek 3.6.6).

([18]) Češki organi poudarjajo pomen obnovljivih virov za prizadevanja Češke za razogljičenje, hkrati pa priznavajo njihove omejitve pri razvoju obsežnih proizvodnih zmogljivosti na Češkem (glej uvodno izjavo 9 zgoraj). Poleg tega je Češka proučila druge alternative (kot je uvoz za odpravo primanjkljaja v proizvodnji ali proizvodnja na zemeljski plin), ki so bile predstavljene v sklepu o začetku postopka (glej uvodne izjave 19 do 21). Na podlagi navedenega se je Češka odločila, da kombinacija jedrskih in obnovljivih virov vključuje nižje sistemske stroške in zato pomeni stroškovno učinkovito pot razogljičenja.

([19]) Češki organi pojasnjujejo, da je bil pred zakonom o nizkoogljični energiji v letih 2020 in 2021 opravljen obsežen postopek posvetovanja, ki je pokazal široko podporo javnosti (dolgoročno 63–65 %) in široko politično podporo.

([20]) Ta sklep ne zajema morebitne državne pomoči za druge projekte na podlagi zakona o nizkoogljični energiji, ampak se nanaša samo na podporo projektu.

(31) Navedene spremembe so podrobno opisane v preostalem delu oddelka 3 tega sklepa.

3.2 **Upravičenci**

3.2.1 *Družba ČEZ in elektrarna EDU II*

(32) Družba ČEZ je edini upravljavec jedrske elektrarne na Češkem. Je javna družba, ki kotira na praški in varšavski borzi, ter matična družba skupine ČEZ, ki deluje v več evropskih državah (zlasti na Češkem, v Nemčiji, na Poljskem, Slovaškem, v Franciji, Italiji, na Nizozemskem in v Avstriji). Skupina ČEZ je dejavna predvsem na področju proizvodnje električne energije, trgovanja z njo, njene distribucije ter prodaje električne energije in toplote. V manjši meri je dejavna tudi na področju trgovanja z blagom, distribucije in dobave plina, rudarstva in energetskih storitev ([21]). Večinski delničar ČEZ je Češka z 69,78-odstotnim deležem, pravice delničarjev pa izvaja ministrstvo za finance.

(33) Neposredni upravičenec ukrepa je Elektrárna Dukovany II a. s. (v nadaljnjem besedilu: EDU II), tj. hčerinska družba v popolni lasti družbe ČEZ, ustanovljena za gradnjo in obratovanje nove jedrske elektrarne v Dukovanih. Družba EDU II bo upravičenec pogodbe o nakupu, sklenjene s subjektom za posebne namene ([22]), in vračljive finančne pomoči ([23]). Družbi EDU II in ČEZ sta tudi upravičeni do zaščite naložbe v okviru mehanizma za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike.

(34) Češka je pojasnila, da bodo projekt nadzorovali dva svetova (strateški svet usmerjevalnega odbora za projekt in svet usmerjevalnega odbora za projekt) in izvršna vodstvena skupina z izkušnjami na področju jedrskih in konvencionalnih elektrarn.

— Strateški svet usmerjevalnega odbora za projekt ([24]) (vključno s predstavniki družbe ČEZ) je najvišji projektni organ v skupini ČEZ. Predseduje mu izvršni direktor družbe ČEZ, sestavljajo pa ga člani upravnega odbora družbe ČEZ ter drugi ključni vodje družb ČEZ in EDU II, kot sta izvršni direktor in direktor projektov družbe EDU II.

— Svet usmerjevalnega odbora za projekt je pristojen za vodenje projekta, ki ga skupaj vodita družbi ČEZ in EDU II. Predseduje mu izvršni direktor družbe EDU II, sestavljajo pa ga člani družb ČEZ in EDU II, ki so odgovorni za samostojne dele projekta. Člani upravnega odbora družbe ČEZ so upravičeni do redne udeležbe na sejah tega odbora.

(35) Družba ČEZ je pokrovitelj projekta, odgovoren za izvajanje strateškega nadzora nad projektom, družba EDU II pa je ločen subjekt, ki bo izvajal vse upravljavske funkcije pod učinkovitim nadzorom družbe ČEZ. Češki organi trdijo, da bo upravljanje družb ČEZ in EDU II iz razlogov, pojasnjenih v nadaljevanju, potekalo ločeno.

([21]) Skupina ČEZ, Letno finančno poročilo 2022, str. 2, na voljo na naslovu https://www.cez.cz/en/investors/financial-reports/annual-reports.

([22]) Za pojasnila glej uvodno izjavo 40 v nadaljevanju.

([23]) Za podrobnosti glej uvodne izjave 170 do 180 v nadaljevanju.

([24]) Glavne naloge strateškega sveta usmerjevalnega odbora za projekt so odobritev načrta projekta in njegovih rednih posodobitev ter meril za nadaljevanje in dokončanje projekta; imenovanje članov sveta usmerjevalnega odbora za projekt in izdajanje smernic, ki jih izvaja svet usmerjevalnega odbora za projekt; odločanje o vseh vprašanjih, ki jih posreduje svet usmerjevalnega odbora za projekt; odobritev prehoda projekta iz ene faze v drugo in opredelitev meril sprejemljivosti za izvedbo projekta; ocenjevanje varnostnih pogojev projekta; ocenjevanje pomembnih varnostnih tveganj in morebitnih pomembnih varnostnih incidentov pri projektu ter posledično sprejemanje ukrepov za njihovo blažitev in/ali reševanje; potrditev končne ocene projekta po izdaji potrdila o končnem prevzemu ob koncu garancijskega obdobja.

(36) Prvič, Češka trdi, da bosta družbi EDU II in ČEZ jasno pravno in finančno ločeni. Struktura upravljanja ([25]) bo zagotovila neodvisnost družbe EDU II od družbe ČEZ in učinkovito odpravila spodbude za družbo ČEZ, da bi neupravičeno posegala v vsakodnevne dejavnosti družbe EDU II.

(37) Drugič, pogoji pogodbe o nakupu bodo namenjeni zaščititi interesa države za zagotovitev oskrbe in zagotovitvi mehanizma kazni v primeru kršitve pogodbenih obveznosti s strani družbe EDU II. Vsekakor bi lahko tudi država na podlagi svojega lastniškega deleža v družbi ČEZ ([26]) zagotovila, da družba EDU II ne bo ovirala polnega obratovanja elektrarne.

(38) Tretjič, Češka pojasnjuje, da formula za plačilo iz pogodbe o nakupu zagotavlja močno ekonomsko spodbudo za učinkovito delovanje družbe EDU II na trgu električne energije. Vsaka dejavnost, katere cilj je zmanjšanje prihodkov družbe EDU II, bi bila v nasprotju z gospodarskim interesom družbe.

(39) Četrtič, Češka pojasnjuje, da je projekt ključen za proizvodni portfelj in finančne rezultate skupine ČEZ, zlasti po opustitvi premoga in zaprtju elektrarne Dukovany I (ki naj bi se po trenutnih pričakovanjih zaprla med letoma 2045 in 2047, glej uvodno izjavo 19). Po podatkih poslovnega načrta, ki ga je pripravila družba ČEZ (glej uvodno izjavo 76 v nadaljevanju), skupina ČEZ ocenjuje, da bo povprečni letni dobiček pred obrestmi, davki in amortizacijo (EBITDA) družbe EDU II v življenjski dobi projekta znašal približno [200 do 500] milijonov EUR v realnih cenah iz leta 2020, kar ob nespremenjenih drugih spremenljivkah pomeni približno [10 do 20]-odstotno povečanje sedanjega EBITDA skupine, če se v celoti konsolidira. Obseg projekta, zlasti v primerjavi z obstoječim proizvodnim portfeljem in bilanco stanja družbe ČEZ, torej pomeni, da bo na splošno imel pomembne posledice za skupino ČEZ.

3.2.2 *Subjekt za posebne namene*

(40) Subjekt za posebne namene (glej oddelek 3.6) za odjem električne energije, proizvedene v jedrski elektrarni, naj bi se ustanovil s pogodbo med državo in družbo EDU II, ki je glavni upravičenec projekta. V dokumentu o pogojih pogodbe o nakupu, sklenjene med državo in družbo EDU II, je navedeno, da bo država lahko dodelila/prenesla nekatere pravice in obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe o nakupu (ali določenega dela pogodbe), na pravno osebo v 100-odstotni državni lasti, ki ima dovoljenje za trgovanje z električno energijo v skladu z energetskim zakonom (v nadaljnjem besedilu: subjekt za posebne namene) in bi po dodelitvi/prenosu postala pogodbena stranka.

(41) Če so cene električne energije višje od izvršilne cene po pogodbi o nakupu (pojasnjene v uvodnih izjavah 94 do 106), subjekt za posebne namene od države ne bo zahteval dodatnih sredstev. Če pa bo izvršilna cena po pogodbi o nakupu višja od tržnih cen električne energije, bo morala država razliko v ceni financirati iz državnih sredstev, in sicer iz državnega proračuna in/ali z dajatvami za porabo, v skladu s formulo za plačilo iz pogodbe o nakupu (pojasnjeno v uvodnih izjavah 88 do 93 v nadaljevanju). V skladu s členom 8 zakona o nizkoogljični energiji ima država možnost, da uporabi enega od finančnih mehanizmov ali oba. Češki organi so pojasnili, da bi verjetno uporabila kombinacijo državnega proračuna in posebnih dajatev.

(42) Člen 8 zakona o nizkoogljični energiji določa pravila, v skladu s katerimi lahko subjekt za posebne namene določi dajatev, ki jo lahko operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov zaračunavajo odjemalcem električne energije in plačajo subjektu za posebne namene. Nacionalni energetski regulator (regulativni urad za energetiko) bi določil metodo in časovni okvir obračunavanja in izplačevanja dajatve za kritje ustreznih stroškov. Češki organi so tudi

([25]) Struktura upravljanja družbe ČEZ oziroma družbe EDU II je na voljo na naslovih https://www.cez.cz/en/cez-group/cez/governing-bodies-of-cez in https://www.cez.cz/cs/o-cez/skupina-cez/vyznamne-spolecnosti-skupiny-cez/elektrarna-dukovany-ii/informace-o-spolecnosti. Češki organi so pojasnili, da je družba EDU II ločen poslovni subjekt, ki ga neodvisno upravlja upravni odbor in nadzoruje nadzorni svet. Natančneje, upravni odbor družbe EDU II mora delovati v skladu s potrebno skrbnostjo vodstva in v interesu družbe. Drugi mehanizmi za zagotovitev neodvisnosti družbe EDU II vključujejo jasno opredeljene pravice in obveznosti, določene v pogojih pogodbe, sklenjene med družbama ČEZ in EDU II, prepoved prenosa delnic družbe EDU II in prepoved prenosa premoženja družbe EDU II na skupino ČEZ.

([26]) Struktura delničarjev družbe ČEZ je na voljo na naslovu https://www.cez.cz/en/investors/shares/structure-of-shareholders.

potrdili, da bi se v primeru, da bi se uporabila dajatev in prihodki od dajatve ne bi zadostovali za kritje stroškov subjekta za posebne namene, preostali stroški krili iz državnega proračuna. Če pa bi se z morebitno dajatvijo ustvarili prihodki, ki bi presegali stroške, bi se ta presežek stekal v državni proračun. Češki organi so navedli, da bi se vsi stroški subjekta za posebne namene v okviru ukrepa nadomestili le, če bi nastali pod tržnimi pogoji ([27]). Poleg tega bo tudi zakonodaja o javnih naročilih zagotovila, da bo subjekt za posebne namene deloval v skladu s tržnimi pogoji.

(43) V okviru ukrepa 1 se denarni tokovi dejansko usmerjajo prek subjekta za posebne namene (glej oddelek 3.6). Navedeni subjekt bo torej prevzel izgube in prejemal prihodke od prodaje električne energije, ki jo proizvaja družba EDU II, na trgu. Tako bo ob ugodnih tržnih pogojih obdržal dobičke iz dejavnosti prodaje električne energije. Češki organi so pojasnili, da bodo ti prihodki sčasoma vključeni v državni proračun (ali pa se bodo uporabili za financiranje podpore za naložbe v obnovljive vire energije, s čimer se bo zadevna dajatev znižala), saj bo subjekt za posebne namene v celoti v lasti Češke in pod njenim nadzorom. Pojasnili so še, da neposredna razdelitev prihodkov odjemalcem električne energije v okviru ukrepa ni predvidena.

(44) Subjekt za posebne namene bo imel dovoljenje za trgovanje z električno energijo v skladu s češkim energetskim zakonom, s katerim bo lahko električno energijo, ki jo proizvaja družba EDU II, dal na veleprodajne trge električne energije. Predvideno je, da bo deloval predvsem kot bilančno odgovorni akter v razmerju do češkega operaterja trga, tj. OTE.

(45) Češki organi so pojasnili, da je cilj te strukture zmanjšati tveganje morebitnih izkrivljanj trga zaradi koncentracije tržne moči v skupini ČEZ.

(46) Češki organi predvidevajo, da bo subjekt za posebne namene vzpostavil svojo trgovalno enoto in dejavnosti. Vendar so navedli, da lahko navedeni subjekt izvede konkurenčen, pregleden in nediskriminatoren razpis, ki je odprt za vse ustrezne stranke, da izbrane funkcije odda v zunanje izvajanje, če meni, da je to ustreznejše in stroškovno učinkovitejše glede na izbrani pristop k trgovanju. To bi lahko vključevalo delovanje kot bilančno odgovorni akter ali funkcijo trgovanja v prihodnosti, kadar je na upoštevnem trgu zadostno število kvalificiranih potencialnih nasprotnih strank. Vsekakor pa subjekt za posebne namene trgovanja z električno energijo ne sme oddati v zunanje izvajanje skupini ČEZ ali subjektom, ki so del skupine ČEZ.

(47) Tako bo subjekt za posebne namene električno energijo prodajal na veleprodajnem trgu prek svoje trgovalne enote ali pa bo svojo dejavnost oddal v zunanje izvajanje tretji osebi na podlagi pogodbe, s katero se bo tretja oseba zavezala, da bo električno energijo prodajala na trgu v njegovem imenu. Subjekt za posebne namene lahko poleg prodaje na (promptnih) trgih za dan vnaprej in znotraj dneva s posameznimi odjemalci sklepa tudi dvostranske pogodbe o prodaji električne energije ali pogodbe za varovanje pred tveganji.

(48) Češka je pojasnila, da naj subjekt za posebne namene ne bi bil ustanovljen prej kot leta 2030, vendar najpozneje 12 mesecev pred začetkom obratovanja nove jedrske elektrarne, da bi se izognili nepotrebnim stroškom zaradi negotovosti v zvezi s trgom in regulativnim okoljem po letu 2030. Po navedbah Češke bo subjekt za posebne namene ustanovljen v skladu z veljavnim nacionalnim pravom in pravom Evropske unije, s čimer se bodo zagotovila zlasti načela neodvisnosti, usposobljenosti in preglednosti. V skladu z zakonom o nizkoogljični energiji naj bi bil subjekt za posebne namene v 100-odstotni državni lasti in imel dovoljenje za trgovanje z električno energijo ([28]).

(49) Subjekt za posebne namene ne bo del vertikalno integrirane skupine, ki jo nadzira družba ČEZ. Podjetniška struktura subjekta za posebne namene bo oblikovana v skladu z Zakonom št. 90/2012 Zb. o gospodarskih družbah in zadrugah (v nadaljnjem besedilu: zakon o gospodarskih družbah), vključno s pravili o dolžnosti skrbnega ravnanja vodstva, ki se uporabljajo za člane organov subjekta za posebne namene. Ustanovljen bo nadzorni svet subjekta za posebne namene, ki bo zagotavljal spoštovanje načel usposobljenosti in preglednosti. Poleg tega bo ustanovljen neodvisen revizijski odbor, ki bo nadzoroval vse računovodske in revizijske dejavnosti subjekta za posebne namene.

([27]) Češki organi so pojasnili, da bodo tržni pogoji za stroške poslovanja subjekta za posebne namene zagotovljeni s primerjavo z referenčnimi stroški drugih trgovcev, ki delujejo na istem trgu. Takšni stroški bi se redno nadzorovali in revidirali. Stroški poslovanja subjekta za posebne namene bi se pokrili z morebitnimi tržnimi prihodki, višjimi od izvršilne cene. Sicer bi jih krila država.

([28]) V členu 6(1) zakona o nizkoogljični energiji je navedeno: „Ministrstvo pooblasti pravno osebo v 100-odstotni državni lasti, ki ima dovoljenje za trgovanje z električno energijo v skladu z energetskim zakonom (v nadaljnjem besedilu: pooblaščeni subjekt), za izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe o odjemu, in s tem povezanih obveznosti na podlagi tega zakona“.

3.2.3 *Izbira upravičenca*

(50) Češki organi so pojasnili, da je izbira sedanjega modela projekta in družbe ČEZ kot nosilca projekta temeljila na podrobni oceni, ki jo je opravila vlada, vendar pred izborom ni bil izveden razpis, izbirni postopek ali javni razpis za prijavo interesa.

(51) Stalni odbor za jedrsko energijo je junija 2017 pripravil poročilo ([29]), v katerem sta povzeti opravljena analiza ter ocena različnih modelov vlagateljev (vključno s konzorciji zasebnih podjetij) in modelov financiranja, obravnavanih za projekt, in o njem razpravljal. V poročilu so podrobno opisane tri možnosti. Prva možnost je vključevala konzorcij zasebnih vlagateljev in tri podmožnosti: (i) konzorcij vlagateljev, ki v celoti izključuje sodelovanje češke države ali skupine ČEZ; (ii) konzorcij vlagateljev z manjšinskim deležem v lasti skupine ČEZ in (iii) konzorcij vlagateljev z manjšinskim deležem v lasti države. Prva možnost ni bila izbrana, saj bi imela država omejen nadzor nad izvajanjem projekta. Pri drugi možnosti bi projekt v celoti izvedel ločen subjekt v državni lasti, ki bi bil pooblaščen za gradnjo in obratovanje nove jedrske elektrarne. Čeprav se je štelo, da ta možnost zagotavlja zadostno varnost, je bila zavrnjena zaradi velikih posledic za proračun in pomanjkanja zadostnega tehničnega znanja.

(52) Češki organi so menili, da je najboljša tretja možnost, pri kateri je družba ČEZ nosilec projekta ([30]), saj se tako zagotovi potreben državni nadzor (zlasti z ustanovitvijo subjekta za posebne namene) ter izkoristijo izkušnje družbe ČEZ z gradnjo in obratovanjem jedrskih elektrarn. Po navedbah čeških organov je družba ČEZ najprimernejši subjekt za opravljanje vloge razvijalca projekta in vlagatelja vanj, deloma zato, ker je večinski lastnik družbe Češka, ki jo zastopa ministrstvo za finance, kar češki vladi zagotavlja gotovost glede vidikov nacionalne varnosti in razpoložljivosti sredstev za potrebni lastniški kapital. Ta možnost je bila odobrena na podlagi Resolucije vlade št. 485 z dne 8. julija 2019.

(53) Češki organi so pojasnili, da ima družba ČEZ obsežne izkušnje na trgu kot verodostojen in sposoben razvijalec in upravljavec jedrskih elektrarn na Češkem ter da dobro pozna zakonodajni in regulativni okvir, vključno s postopki izdaje dovoljenj. Kot eno od desetih največjih energetskih podjetij v Evropi ima skupina ČEZ izkušnje tudi na področju jedrskih raziskav, načrtovanja, gradnje in vzdrževanja energetskih objektov ter predelave energetskih stranskih proizvodov. Tako so češki organi pojasnili, da ima družba ČEZ visoko usposobljeno osebje z izkušnjami na področju jedrske energije ter na področju javnih naročil in pogajanj, kar bi moralo pomeniti prednost pri izvedbi projekta.

(54) Po mnenju čeških organov sta druga pomembna vidika projekta razpoložljivost primernih lokacij za gradnjo jedrske elektrarne in gospodarska racionalnost take gradnje. Na Češkem so ustrezni geološki, geografski in tehnični pogoji za gradnjo nove jedrske elektrarne v smislu stabilnosti podtalja, razpoložljivosti vode in možnosti prenosa proizvedene energije omejeni. Češki organi so menili, da so najboljši pogoji v Dukovanih, kjer obstoječe enote obratujejo že več kot 30 let.

(55) Češki organi so podrobno opisali dosedanja pripravljalna prizadevanja družbe ČEZ. Natančneje, družba ČEZ je pridobila lastništvo nad predlagano lokacijo za jedrsko elektrarno po postopku, ki se je začel aprila 2008 in končal leta 2021. Poleg tega je izvedla študije izvedljivosti, da bi pospešila časovni načrt razvoja projekta in znižala povezane stroške. Ti ukrepi so bili sprejeti, da bi se zmanjšala predvidena vrzel v zmogljivosti in zagotovila

([29]) *Analýza vhodného investorského modelu pro výstavbu nového jaderného zdroje a návrh možných modelů financování pro zajištění návratnosti investic* (Stalni odbor za jedrsko energijo, Analiza primernega modela vlagateljev za gradnjo nove jedrske elektrarne in predlog možnih modelov financiranja za zagotovitev donosnosti naložb, junij 2017).

([30]) Navedeni model je bil leta 2018 dodatno ocenjen v dopolnilnem poročilu *Analýza vybraných investorských modelů výstavby nových jaderných zdrojů a způsobu jejich financování*. V tem poročilu so bili upoštevani pričakovani stroški proizvodnje električne energije na enoto za različne oblike lastništva, podrobna analiza SWOT za vsako obliko in kako posamezne oblike najbolje izpolnjujejo cilje državne energetske politike in nacionalnega akcijskega načrta za jedrsko energijo ter fiskalni vpliv vsakega modela. Poročilo je vsebovalo tudi oceno tveganja.

zanesljivost oskrbe sistema. Češka je poudarila še, da se z alternativni projekti z daljšimi razvojnimi obdobji ne bi ustrezno obravnavale neposredne težave z oskrbo. Češki organi so pojasnili, da bi se v primeru, da bi drug nosilec projekta iskal primerno lokacijo za jedrsko elektrarno na Češkem, pojavile znatne zamude, ki bi po ocenah trajale do 14 let dlje od časovnega načrta projekta, spremljali pa bi jih večja tveganja in višji stroški. Nazadnje so še pojasnili, da bi v primeru drugega nosilca projekta verjetno nastali dodatni stroški v višini približno [200–700] milijonov EUR, ki bi se nanašali na vrednost lokacije jedrske elektrarne, izdajo dovoljenj, razvojne dejavnosti in sinergije z obstoječo infrastrukturo jedrske elektrarne.

(56) Družbi ČEZ in EDU II že imata več bistvenih dovoljenj in odobritev za izvedbo projekta, kot sta presoja vplivov na okolje in dovoljenje za umeščanje v prostor v skladu z zakonom o jedrski energiji ter državno dovoljenje za novo jedrsko elektrarno. Napreduje tudi postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja in dovoljenja za načrtovanje, ki ju zahtevajo nacionalni predpisi.

(57) Češki organi so pojasnili, da je gospodarstvo države v veliki meri izpostavljeno grožnjam zunanjih virov v zvezi z oskrbo z energijo. Javno lastništvo večine delnic družbe ČEZ je bilo pomemben vidik pri izbiri, zlasti z vidika zagotavljanja zaščite interesov nacionalne varnosti Češke.

(58) Projekt vključuje širitev zmogljivosti proizvodnje jedrske energije v portfelju skupine ČEZ za nadomestitev prihodnje razgradnje nekaterih obstoječih proizvodnih zmogljivosti, zato je osrednji del srednje- do dolgoročne poslovne strategije družbe ČEZ.

(59) Nazadnje, Češka je trdila, da za projekt ni druge izvedljive možnosti razen družbe ČEZ in da to ne vpliva na morebitne prihodnje podobne projekte.

3.3 **Splošni opis projekta**

(60) Projekt zajema gradnjo in obratovanje nove jedrske elektrarne v Dukovanih na Češkem z zmogljivostjo do 1 200 MW.

(61) Zakon o nizkoogljični energiji, s katerim je bil vzpostavljen širok okvir za podporo naložbam v jedrsko energijo, ne spada na področje uporabe tega sklepa, saj je zakon s splošno uporabo, ki se razlikuje od ukrepov državne podpore, načrtovanih in predvidenih izrecno za projekt.

(62) Državna pomoč vključuje sveženj treh ukrepov:

(63) Ukrep 1: pogodba o nakupu električne energije (v nadaljnjem besedilu: pogodba o nakupu ali pogodba o odjemu), sklenjena med glavnim upravičencem, tj. družbo EDU II, ki je hčerinska družba v popolni lasti družbe ČEZ, in državo, ki jo zastopa ministrstvo za industrijo in trgovino (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo). Električna energija se bo prodajala podjetju, ki bo delovalo kot subjekt za posebne namene ter bo ustanovljeno v poznejši fazi in v neposredni lasti države, ki ga bo neposredno upravljala (glej oddelek 3.6).

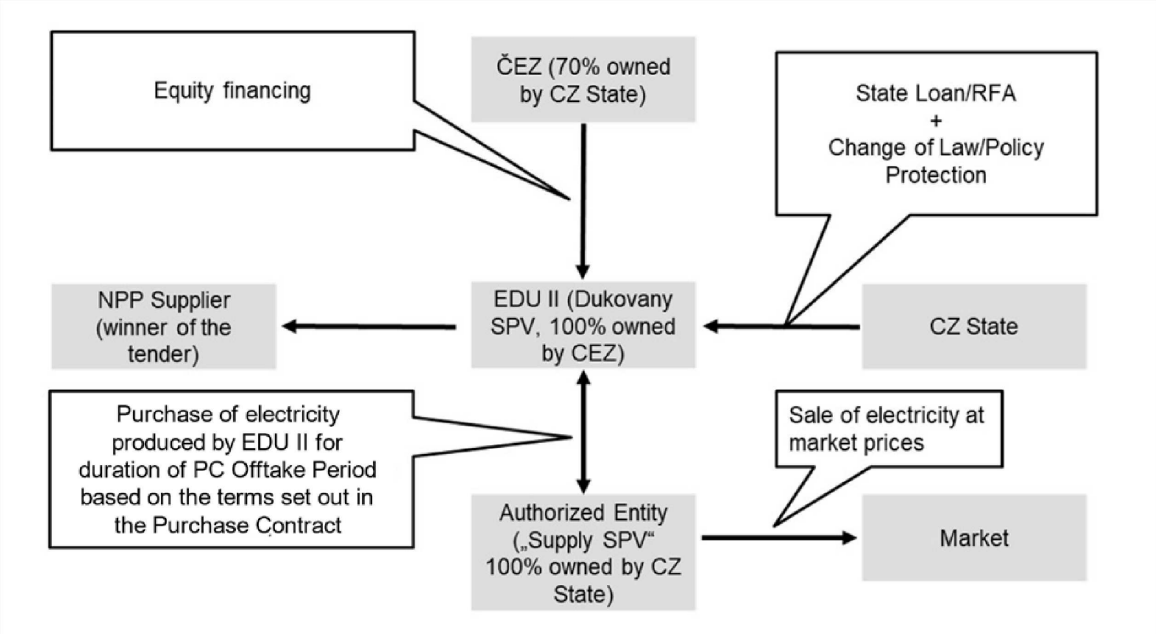
(64) Ukrep 2: državno posojilo (v nadaljnjem besedilu: vračljiva finančna pomoč) po subvencionirani obrestni meri, ki načeloma krije 100 % stroškov gradnje (glej oddelek 3.7).

(65) Ukrep 3: mehanizem za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike za družbo ČEZ kot vlagatelja (v nadaljnjem besedilu občasno: vlagatelj; glej oddelek 3.8).

(66) Upravičenci (glej oddelek 3.2) in struktura projekta so predstavljeni na spodnji sliki:

Slika 1

Struktura projekta v Dukovanih

Vir: češki organi.

(67) Projekt je razdeljen na pet faz:

— faza 1: priprava in izbira dobaviteljev [2020–2025],

— faza 2: predhodna dela [2025–2029],

— faza 3: gradnja in začetek obratovanja [2030–2036],

— faza 4: garancijsko obdobje [2036–2038],

— faza 5a: obratovanje [2038–2096],

— faza 5b: razgradnja [2096–2116].

(68) Novozgrajena jedrska elektrarna naj bi začela poskusno obratovati leta 2036, komercialne dejavnosti pa naj bi se začele leta 2038. Obratovalna življenjska doba elektrarne bo 60 let, njena razgradnja pa je predvidena za leto 2096.

(69) Češki organi so pojasnili, da so Češka ter družbi ČEZ in EDU II sklenile prvo pogodbo o izvajanju, s katero se ureja faza 1 projekta, tj. do izbire izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Ta pogodba med drugim izpolnjuje temeljne varnostne interese Češke med izvajanjem projekta, Češki omogoča dostop do informacij o projektu in zagotavlja izvajanje varnostnih zahtev za izbirne postopke. Ta faza bo predvidoma končana leta 2025. Prva pogodba o izvajanju za fazi 2 in 3 projekta (tj. predhodna dela, gradnja in začetek obratovanja) določa, da je treba do vključno 31. decembra 2024 skleniti drugo pogodbo o izvajanju ali pogodbo o nakupu, s katero se nadomesti prva pogodba o izvajanju. Poznejša pogodbena ureditev vključuje pogodbo o nakupu, sporazum z vlagateljem in odločitev države, da zagotovi vračljivo finančno pomoč.

(70) Češka trdi, da je morala država zaradi bistvenega interesa nacionalne varnosti projekta v pogodbeni okvir vključiti pogoje, s katerimi je zagotovila, da ima zadosten nadzor nad projektom. Navedeni pogoji, med drugim o izmenjavi zaupnih informacij in zadevah v zvezi z državno varnostjo, so določeni v prvi pogodbi o izvajanju. V okviru te pogodbe pogodbenice menijo, da so interesi nacionalne varnosti utemeljen razlog za odstopanje od nacionalnih pravil o javnem naročanju iz člena 29, točka (a), Zakona št. 134/2016 o javnem naročanju ([31]) pri izbiri pogodbene stranke za gradnjo elektrarne.

(71) Družbi ČEZ in EDU II sta o organizaciji razpisa zunaj ureditve na podlagi zakona o javnem naročanju razpravljali z nacionalnim uradom za varstvo konkurence in 15. junija 2020, tj. pred izvedbo razpisa, pridobili pozitivno mnenje ([32]).

(72) Izvajalec inženirskih storitev, nabave in gradnje bo odgovoren za inženirske storitve, gradnjo in začetek obratovanja pri projektu. Po odločitvi države, da izključi prijavitelje iz držav, ki niso pogodbenice Sporazuma o vladnih nabavah ([33]), je bilo mogoče ob začetku postopka javnega naročila izbrati med tremi tehnološkimi možnostmi:

— zasnova AP1000 družbe Westinghouse Electric Company LLC (ZDA),

— zasnova APR1000+ družbe Korea Hydro & Nuclear Power (Južna Koreja) in

— zasnova EPR1200 družbe EDF (Francija).

(73) Družba ČEZ je razpis za izbiro izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje objavila marca 2022 prek svoje hčerinske družbe EDU II, trije predhodno izbrani dobavitelji pa so prve ponudbe predložili novembra istega leta. Po dvakratnem podaljšanju roka za predložitev končnih ponudb so navedeni trije potencialni dobavitelji posodobljene ponudbe predložili 31. oktobra 2023. Češka je pojasnila, da so morale zadevne ponudbe v skladu s pogoji razpisnega postopka vključevati zavezujoče ponudbe za izgradnjo 5. enote v Dukovanih, ki je predmet projekta in podlaga za ta sklep, ter nezavezujoče ponudbe za tri dodatne enote, od katerih bi bila ena v Dukovanih, dve pa v Temelínu.

(74) Češka vlada se je 31. januarja 2024 odločila ([34]) razširiti obseg razpisa za inženirske storitve, nabavo in gradnjo tako, da je družbi EDU II naložila, naj zahteva zavezujoče ponudbe za največ štiri jedrske reaktorje (vključno s projektom), da bi se zagotovila možnost izvedbe za te dodatne enote v prihodnosti, ko in če bi se češka država tako odločila. Češka je pojasnila, da ob sprejetju tega sklepa nista bila določena niti vlagatelj/upravljavec niti model financiranja za te dodatne enote. Češka vlada je ministra za industrijo in trgovino ter ministra za finance zadolžila, da ji do 31. decembra 2024 predložita predlog za financiranje dodatnih treh novih jedrskih enot v Dukovanih in Temelínu. Morebitna državna podpora za gradnjo teh treh dodatnih enot ne spada na področje uporabe tega sklepa.

(75) Češki organi se zavezujejo, da bo Češka, če se bo štelo, da je za tri dodatne jedrske enote poleg 5. reaktorja v Dukovanih potrebna državna pomoč, to ustrezno priglasila Evropski komisiji in pred izvedbo počakala na odobritev Komisije.

([31]) https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-134#.

([32]) Glej urad za varstvo konkurence, člen 29(1), točka (a), Zakona št. 134/2016 Zb. o javnem naročanju, 15. junij 2020, na voljo na naslovu https://uohs.gov.cz/cs/legislativa/verejne-zakazky.html. Urad za varstvo konkurence je 23. januarja 2024 potrdil, da to velja tudi ob spremembah razpisnega postopka, ki so bile uvedene, da bi se zahtevale zavezujoče ponudbe za štiri reaktorje.

([33]) Svetovna trgovinska organizacija, Sporazum o vladnih nabavah, kakor je bil spremenjen 30. marca 2012 (GPA 2012), na voljo na naslovu https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gp_gpa_e.htm.

([34]) Glej Resolucijo vlade št. 74 z dne 31. januarja 2024.

3.4 **Pripravljalna dela za projekt**

(76) Zaradi potrebe po novih jedrskih zmogljivostih je družba ČEZ leta 2010 odobrila prvotni poslovni načrt, v skladu s katerim naj bi se v Dukovanih do leta 2036 dodalo do 1 200 MW zmogljivosti. Istega leta je bila dokončana študija izvedljivosti za razširitev sedanjih jedrskih zmogljivosti v Dukovanih. Prvotni poslovni načrt, ki ga je pripravila družba ČEZ, je bil Komisiji predložen junija 2021, posodobljena različica pa 25. oktobra 2023.

(77) Družba ČEZ je že aprila 2008 začela pridobivati zemljišča, potrebna za projekt. Družba EDU II je bila februarja 2024 lastnica zemljišč, potrebnih za projekt, vsi ponudniki (v okviru razpisa za inženirske storitve, nabavo in gradnjo) pa so bili obveščeni o razpoložljivem prostoru.

(78) Za projekt je bilo treba opraviti presojo vplivov na okolje, da bi se opredelil, opisal in celovito ocenil predvidljiv vpliv na okolje in javno zdravje. Postopek se je začel na začetku leta 2016, leta 2018 pa so bili opravljeni mednarodna posvetovanja in javne razprave. Presoji vplivov na okolje je sledila pozitivna neodvisna ocena, ministrstvo za okolje pa je avgusta 2019 izdalo pozitivno zavezujočo izjavo o presoji vplivov projekta na okolje ([35]), kar je nujen korak za začetek izdaje dovoljenja za projekt.

(79) Družbi ČEZ in EDU II sta marca 2020 začeli postopek ocenjevanja lokacije jedrskega objekta z vidika jedrske varnosti, varstva pred sevanjem, tehnične varnosti, spremljanja stanja sevanja, upravljanja izrednih dogodkov v zvezi s sevanjem in varnosti v življenjski dobi jedrskega objekta. Družba EDU II je marca 2021 pridobila dovoljenje za umeščanje jedrskega objekta v prostor, ki je prvo dovoljenje, potrebno za novo jedrsko enoto. Češka navaja, da so bile pridobljene vse ključne licence in dovoljenja, ki so potrebni, da se omogoči pravočasen napredek projekta.

3.5 **Tehnične značilnosti**

(80) Cilj projekta je izgradnja tlačnovodnega reaktorja generacije III+. Šteje se, da razpon zmogljivosti med 850 MW in 1 200 MW zagotavlja zadostne tehnične rešitve za izbiro ponudnika tehnologije. Češki organi pojasnjujejo, da bodo partnerji za tehnologijo in izvedbo za projekt izbrani na podlagi konkurenčnega in preglednega razpisnega postopka.

(81) Češki organi so pojasnili tudi, da bo projekt izpolnjeval tehnična merila za pregled iz oddelka 4.27 delegiranega akta, sprejetega v skladu z uredbo o taksonomiji ([36]). Češka je 11. januarja 2023 sprejela Resolucijo vlade št. 24/2023 ([37]), ki določa obveznost Češke, da izpolnjuje tehnična merila za pregled v zvezi z ravnanjem z radioaktivnimi odpadki, ki izhajajo iz uredbe o taksonomiji. V skladu s to resolucijo je treba upoštevati oddelke 4.26, 4.27 in 4.28 Priloge I k uredbi o taksonomiji, vključno z zahtevo po dokumentiranem načrtu s podrobnimi ukrepi za vzpostavitev odlagališča za visoko radioaktivne odpadke do leta 2050, in zahtevo za uporabo goriva, odpornega na nesreče, od leta 2025. Poleg tega mora minister za industrijo in trgovino v skladu z navedeno resolucijo češki vladi do 31. decembra 2024 predložiti predlog za posodobitev nacionalne politike ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, vključno z rokom za izbiro končne lokacije in rezervnih lokacij za prihodnje globoko odlagališče.

(82) Češki organi pojasnjujejo še, da bodo v skladu z uredbo o taksonomiji ob koncu ocenjene življenjske dobe jedrske elektrarne na voljo sredstva, ki ustrezajo ocenjenim stroškom ravnanja z radioaktivnimi odpadki in razgradnje, kot dokazuje dejstvo, da so stroški razgradnje in obdelave jedrskih odpadkov vključeni v finančni model projekta (glej oddelek 3.6.6).

([35]) https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_MZP469?lang=en.

([36]) Glej Delegirano uredbo Komisije (EU) 2022/1214 z dne 9. marca 2022 o spremembi Delegirane uredbe (EU) 2021/2139 glede gospodarskih dejavnosti v nekaterih energetskih sektorjih in Delegirane uredbe (EU) 2021/2178 glede posebnih javnih razkritij za te gospodarske dejavnosti (UL L 188, 15.7.2022, str. 1).

([37]) Glej Resolucijo vlade št. 24/2023 z dne 11. januarja 2023, na voljo na naslovu https://www.odok.cz/portal/zvlady/jednani-detail/2023-01-11/.

3.6 **Ukrep 1: Pogodba o nakupu**

3.6.1 *Glavni elementi pogodbe o nakupu*

(83) Prvi ukrep zajema pogodbo o nakupu, ki jo skleneta država kot odjemalec in družba EDU II kot dobavitelj ter s katero se zagotovi podpora prihodkom v prvih 40 letih obratovanja jedrske elektrarne. Upravičenec je družba EDU II, ki je hčerinska družba v popolni lasti skupine ČEZ (glej oddelek 3.2), nasprotna pogodbena stranka pa bo subjekt za posebne namene, ki je v popolni lasti češke države (glej oddelek 3.2.2).

(84) Češka je prvotno priglasila trajanje pogodbe 60 let po fiksni ceni, ocenjeni na 50–60 EUR/MWh, ki naj bi elektrarno spodbujala k čim večji proizvodnji.

(85) Da bi Češka odpravila dvome, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka, je ukrep iz uvodne izjave 84 nadomestila s pogodbo o nakupu in formulo za plačilo, za katero Češka meni, da ima podobne učinke kot dvosmerna pogodba na razliko ([38]), ki poleg jamstva za prihodke vključuje tudi zgornjo omejitev tržnih prihodkov upravičenca. Češka je pojasnila, da bo s spremenjenim podpornim ukrepom zagotovila ustrezne spodbude, da bo družba EDU II učinkovito delovala in sodelovala na trgih električne energije, tako da bo ob upoštevanju tehničnih omejitev elektrarne optimizirala njeno proizvodnjo v odziv na tržne signale.

(86) V skladu z osnutkom pogojev pogodbe o nakupu bo subjekt za posebne namene 40 let od začetka obratovanja (v nadaljnjem besedilu: obdobje odjema) prevzemal vso električno energijo, ki jo bo družba EDU II proizvedla in izvozila v omrežje (v nadaljnjem besedilu: proizvedena količina). ([39]) Družba EDU II bo morala v celotnem obdobju odjema iz pogodbe o nakupu prodajati vso proizvedeno količino izključno subjektu za posebne namene in bo prejemala plačila na podlagi „formule za plačilo“ iz pogodbe o nakupu (glej uvodno izjavo 88 v nadaljevanju).

(87) Vse pravice do dispečiranja ima družba EDU II. Če subjekt za posebne namene ne prevzame proizvedene količine ali njenega dela, bo družba EDU II v teh izjemnih okoliščinah prodala električno energijo na promptnem trgu kot udeleženec, ki se prilagaja cenam. Češka trdi, da je cilj zagotoviti zmožnost nadaljnje proizvodnje električne energije, dokler se razmere ne razrešijo. Razlogi so lahko pravni (izguba dovoljenja za trgovanje), finančni (insolventnost, nezmožnost izpolnjevanja obveznosti, neizpolnjevanje finančnih pogojev za izravnavo odstopanj) ali tehnični (izguba dostopa subjekta za posebne namene do trgov). V teh okoliščinah elektrarna še vedno obratuje, električno energijo pa je treba dati na trg. Subjekt za posebne namene bo družbi EDU II plačal nadomestilo za kritje morebitnega primanjkljaja v primerjavi s prihodki, ki bi jih družba ustvarila, če bi subjekt za posebne namene izpolnil svojo obveznost odjema. Češka se je zavezala, da bo v tem primeru družbi EDU II prodala vso proizvedeno električno energijo na promptnem trgu (borznem trgu za dan vnaprej ali znotraj dneva) kot udeleženec, ki se prilagaja cenam (torej brez določitve najnižje cene za električno energijo). Češki organi so navedli, da družba EDU II v tem primeru ne more niti izbrati določenega kupca (saj prodaja poteka na anonimni borzi) niti določiti cene ali prodajnih pogojev (saj se standardni proizvodi na borzi prodajajo po mejni ceni). Češki organi trdijo, da bo v takem primeru ministrstvo kot subjekt, pristojen za imenovanje subjekta za posebne namene, sprejelo potrebne ukrepe za ponovno vzpostavitev sposobnosti subjekta za posebne namene, da izpolni svoje obveznosti odjema. V skladu z zakonom o nizkoogljični energiji bo subjekt za posebne namene ali ministrstvo o vsakem takem dogodku obvestilo nacionalni regulativni organ.

([38]) „Dvosmerna pogodba na razliko“ pomeni pogodbo med upravljavcem objekta za proizvodnjo električne energije in nasprotno stranko, običajno javnim subjektom, ki zagotavlja zaščito minimalnih plačil in omejitev presežnih plačil; pogodba je zasnovana tako, da ohranja spodbude za učinkovito obratovanje objekta za proizvodnjo električne energije in njegovo sodelovanje na trgih električne energije.

([39]) Po navedbah čeških organov se obdobje odjema iz pogodbe o nakupu (tj. obdobje, v katerem za subjekt za posebne namene velja obveznost nakupa električne energije) začne z zgodnejšim od naslednjih datumov: (i) datumom zagona, tj. dnevom, ko jedrska elektrarna izvozi prvo količino električne energije v omrežje in družba EDU II državo/subjekt za posebne namene obvesti, da želi, da nastopi datum zagona ob upoštevanju rokov, ki bodo določeni v pogodbi o nakupu, ali (ii) skrajnim datumom zaključka, tj. dnevom po zadnjem dnevu ciljnega obdobja za začetek obratovanja, ki traja pet let od ciljnega datuma začetka obratovanja. Ciljni datum začetka obratovanja bo podaljšan, da se bodo upoštevale morebitne zamude, nastale zaradi dogodkov, ki pomenijo utemeljene razloge. Češki organi so pojasnili, da se zaradi vsake zamude pri začetku komercialne dejavnosti po ciljnem obdobju za začetek obratovanja, ki je opredeljeno kot petletno obdobje, ki se začne na ciljni datum začetka obratovanja, trajanje pogodbe o nakupu dejansko skrajša.

(88) S formulo za plačilo iz pogodbe o nakupu se izračunajo zneski, ki jih mora subjekt za posebne namene plačati družbi EDU II ali obratno. Formula je sestavljena iz dveh elementov: (1) naknadnega obračuna in (2) tržne izpostavljenosti. Zasnovana je na podlagi naslednje osnovne formule:

$$R = \underbrace{(f - p') * k}_{\substack{settlement \\ term}} + \underbrace{\sum_{h} q_h * p_h}_{\substack{market \\ exposure}}$$

vključno z nekaterimi prilagoditvami, ki se uporabljajo za naknadni obračun, odvisno od tržnih razmer in stroškov poslovanja elektrarne. Natančneje, formula za plačilo iz pogodbe o nakupu je naslednja:

$$\text{If } p' > c : R = \max\left[(f - p')* k;\ (a*c - p')* q \right] + \Sigma_h q_h*p_h \text{ If } p' \le c : R = (f - c)* k + \Sigma_h q_h*p_h$$

pri čemer:

— (*R*) je plačilo,

— (p_h) je tržna cena, opredeljena kot urna tržna cena za dan vnaprej na borzi PXE ([40]),

— (q_h) je proizvedena količina družbe EDU II v dani uri,

— (*q*) je celotna proizvedena količina družbe EDU II v obračunskem intervalu (obdobju, v katerem se določi referenčna tržna cena, tj. eno leto),

— (*f*) je izvršilna cena (glej oddelek 3.6.2),

— (*p'*) je referenčna tržna cena, opredeljena kot naknadno aritmetično povprečje tržnih cen (p_h) v letu, ki se konča na datum, na katerega se izračuna referenčna tržna cena,

— (*k*) je referenčna količina, predhodno opredeljena kot predvidena proizvedena količina v obračunskem intervalu,

— (*c*) so spremenljivi stroški poslovanja elektrarne,

— (*a*) je vrednost alfa, opredeljena kot količnik izvršilne cene in stroškov poslovanja ($a=f/c$). Alfa se določi, ko se na podlagi veljavnih vrednosti (*c*) in (*f*) izračuna naknadni obračunski znesek, ki se plača družbi EDU II.

(89) Češki organi so pojasnili, da se bo s prvim elementom osnovne formule, tj. naknadnim obračunom, zagotovila stabilnost prihodkov za upravičenca ne glede na povprečne tržne razmere, hkrati pa se bo država zaščitila pred prekomernim nadomestilom ([41]). Naknadni obračun se bo izračunal za obračunski interval (obdobje, v katerem se določi referenčna tržna cena, tj. eno leto) na podlagi dejanskih vrednosti za referenčno tržno ceno, alfa in druge veljavne parametre, znesek pa bo treba plačati dva meseca po koncu vsakega obračunskega intervala. Splošno načelo osnovne formule je, da ko je referenčna tržna cena (*p'*) nižja od izvršilne cene (*f*), bo elektrarna prejela razliko med izvršilno ceno (*f*) in referenčno tržno ceno (*p'*) za referenčno količino (*k*); nasprotno, ko je referenčna tržna cena (*p'*) višja od izvršilne cene (*f*), bo morala elektrarna povrniti razliko za referenčno količino (*k*).

(90) Formula za plačilo iz pogodbe o nakupu v primerjavi z osnovno formulo vključuje nekatere prilagoditve naknadnega obračuna, odvisne od tržnih razmer (*p'*) in spremenljivih stroškov poslovanja na enoto elektrarne (*c*), kot je opredeljeno v uvodni izjavi 88. Natančneje, če je referenčna tržna cena (*p'*) v obračunskem intervalu višja od spremenljivih stroškov poslovanja elektrarne (*c*), bo naknadni obračun prilagojen, da se omeji vračilo sredstev, pri čemer je namen zagotoviti zaščito pred poslovnimi izgubami v primeru nenačrtovanih izpadov, ko so cene visoke. Na primer, če je referenčna tržna cena višja od spremenljivih stroškov poslovanja (*c*) in izvršilne cene (*f*), bo družba

([40]) Power Exchange Central Europe je energetska borza, specializirana za energetske trge Srednje in Jugovzhodne Evrope. Za več podrobnosti glej PXE - Power Exchange Central Europe, a.s.

([41]) Prekomerno nadomestilo se obravnava tudi z mehanizmom delitve dobička (glej oddelek 3.6.7).

EDU II povrnila razliko med referenčno tržno ceno (*p'*) in izvršilno ceno (*f*) za referenčno količino (*k*) ali proizvedeno količino (*q*), odvisno od tega, kaj je manjše. Ko je referenčna tržna cena (*p'*) enaka spremenljivim stroškom poslovanja elektrarne (*c*) ali nižja, bo vrednost naknadnega obračuna omejena na razliko med izvršilno ceno (*f*) in spremenljivimi stroški poslovanja (*c*), pomnoženo z referenčno količino (*k*), da bi se zagotovila zaščita pred previsokimi plačili, kadar so cene nizke.

(91) Drugi element osnovne formule, tj. tržna izpostavljenost, je namenjen zagotavljanju spodbud za družbo EDU II, da med celim letom optimizira svoje delovanje na podlagi signalov glede urne tržne cene za dan vnaprej (p_h). Družba EDU II bo na koncu vsakega meseca prejela ustrezna plačila subjekta za posebne namene na podlagi vsote svoje dejanske proizvedene količine na uro, pomnožene z dejanskimi tržnimi cenami v vsaki uri zadevnega meseca, tj. $\sum q_h * p_h$.

(92) V skladu s pogodbo o nakupu lahko družba EDU II prosto odloča o svoji proizvodnji in ji ni treba ohranjati predhodno določene minimalne ravni proizvodnje. Vso električno energijo, ki jo proizvede družba EDU II, bo kupil subjekt za posebne namene, ki jo bo prodajal na trgu v skladu s prodajno strategijo, s katero se bodo upoštevale nekatere zaveze (glej oddelek 3.6.4). Vsako odstopanje med ceno, ki jo subjekt za posebne namene realizira na trgu, in tržno ceno, plačano družbi EDU II, krije subjekt za posebne namene.

(93) Češka je navedla, da bo pogodba o nakupu sklenjena v poznejši fazi po izbiri izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje ter partnerjev za izvedbo. Pogodba o nakupu bo sklenjena in podpisana v skladu s pogoji pogodbe o inženirskih storitvah, nabavi in gradnji. Subjekt za posebne namene bo ustanovljen pozneje in pred začetkom obratovanja novozgrajene elektrarne kot pogodbena nasprotna stranka, navedena v pogodbi o nakupu.

3.6.2 *Določanje izvršilne cene za pogodbo o nakupu*

(94) Češki organi so pojasnili, da bo v pogodbi o nakupu določena začetna izvršilna cena, izračunana na podlagi finančnega modela (v nadaljnjem besedilu: finančni model), ki ga je predložila Češka ([42]), tako da bo lahko vlagatelj v pričakovani življenjski dobi projekta (vključno s stroški razgradnje) dosegel ciljno donosnost lastniškega kapitala (v nadaljnjem besedilu: dovoljena interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala) v višini [9–11] % (nominalno, po obdavčitvi in pred komercialnim financiranjem). Izvršilna cena na podlagi predpostavk finančnega modela, predloženega Komisiji 15. marca 2024, znaša [65–80] EUR/MWh ([43]), referenčna količina pa [75–100] % neto zmogljivosti. Izvršilna cena se lahko močno spreminja glede na različne vhodne parametre, kot je opisano v nadaljevanju v tem pododdelku. Na primer, če bi bili pričakovani stroški gradnje po sklenitvi pogodbe o inženirskih storitvah, nabavi in gradnji znatno višji kot ob uporabi prvotnih predpostavk, njihovo zvišanje pa bi bilo posledica utemeljenih razlogov (pojasnjenih v uvodni izjavi 104 v nadaljevanju), bi se izvršilna cena znatno povišala. Češka je Komisiji predložila skupno 35 različnih scenarijev, ki izražajo različne možne predpostavke o razvoju stroškov in prihodkov ter po katerih so bile pridobljene začetne izvršilne cene v razponu od [50–80] EUR/MWh (po scenariju št. 35, ki temelji na predpostavki o visokih tržnih cenah v višini [100–200] EUR/MWh) do [100–125] EUR/MWh (po scenariju št. 30, ki temelji na povišanju stroškov gradnje na [17–18] milijard EUR).

(95) V finančnem modelu se bodo kot vhodni podatki uporabile predpostavke, med drugim v zvezi s pričakovanimi tržnimi cenami, razpoložljivostjo družbe EDU II, pričakovanji glede sledenja bremenu ([44]), pričakovanimi stroški gradnje, stroški poslovanja in stroški razgradnje, ter druge ustrezne predpostavke, na primer v zvezi z naložbami v osnovna sredstva in financiranjem (vključno z državnim posojilom, glej oddelek 3.7), ter začetna referenčna količina za formulo za plačilo iz pogodbe o nakupu. Te predpostavke so podrobno opisane v oddelku 3.6.6.

([42]) Glej uvodno izjavo 124 v nadaljevanju.

([43]) Ta vrednost je izražena v realnem smislu in v cenah iz leta 2020. Češki organi ocenjujejo, da bo ustrezna vrednost v realnem smislu in v cenah iz leta 2025 znašala [50–100] EUR/MWh.

([44]) Sledenje bremenu se v tem okviru nanaša na prilagajanje proizvodnje električne energije v jedrski elektrarni zaradi optimizacije proizvodnje v odziv na cene električne energije, ki nihajo ves dan. Za dodatne informacije glej uvodno izjavo 187.

(96) S finančnim modelom je mogoče napovedati proizvedeno količino in izračunati prosti denarni tok v vsakem letu od podpisa pogodbe o nakupu do konca razgradnje. Izvršilna cena (ki vpliva na pričakovane prihodke elektrarne na podlagi naknadnega obračuna) se v finančnem modelu izračuna kot vrednost, s katero se pridobi neto sedanja vrednost denarnih tokov, enaka nič, pri dovoljeni interni stopnji donosnosti lastniškega kapitala.

(97) V zvezi z večino stroškovnih postavk in drugih vhodnih podatkov (vključno z napovedmi tržnih cen) modela se bo izvajala indeksacija glede na inflacijo. Taka indeksacija se bo izvajala tudi v zvezi z izvršilno ceno iz pogodbe o nakupu. Za vse ustrezne stroškovne postavke in druge vhodne podatke modela se bo uporabljal opredeljeni indeks ali košarica indeksov. Nekaterestroškovne postavke se ne bodo indeksirale, saj so določene z zakonodajo ali vračljivo finančno pomočjo (npr. obresti za vračljivo finančno pomoč, stroški razgradnje, prispevki na račun za radioaktivne odpadke, minimalne rezerve za določene primere). Indeksacija napovedi tržnih cen bo temeljila na češkem indeksu cen življenjskih potrebščin (CPI) ([45]). Indeksacija stroškov gradnje in stroškov poslovanja bo temeljila na košarici objavljenih indeksov. Ta košarica temelji na ponderiranju štirih indeksov, in sicer indeksa cen proizvajalcev (PPI) ([46]), češkega CPI, PPI EU ([47]) in plač na Češkem ([48]), kot sledi:

(a) indeksacija stroškov gradnje bo potekala na naslednji način: češki PPI ([30–50] %), češki CPI ([0–10] %), PPI EU ([30–50] %), plače na Češkem ([10–30] %);

(b) indeksacija stroškov poslovanja bo potekala na naslednji način: češki PPI ([30–50] %), češki CPI ([10–30] %), PPI EU ([0–10] %), plače na Češkem ([30–50] %).

(98) Mehanizem indeksacije za izvršilno ceno bo temeljil na zgoraj navedenih indeksih in ponderjih ob upoštevanju tega, ali je projekt v fazi gradnje ali obratovanja (tj. v fazi gradnje se bo izvršilna cena prilagodila na podlagi košarice indeksov stroškov gradnje, v fazi obratovanja pa na podlagi košarice indeksov stroškov obratovanja). Pogodba o nakupu bo vsebovala mehanizem indeksacije (z ustreznim indeksom in metodo uporabe), v skladu s katerim se bo predhodno veljavna izvršilna cena vsako leto zvišala. Predpostavka o inflaciji, ki se uporablja za mehanizem indeksacije, se bo posodabljala v okviru pregledov prekomernih nadomestil, ki se bodo izvajali vsakih pet let – glej oddelek 3.6.7.

(99) Na primer, ob predpostavki 2-odstotne stopnje inflacije bi se nominalna izvršilna cena v višini [60–80] EUR/MWh iz leta 2020 (brez upoštevanja poznejših sprememb vhodnih parametrov med rednimi pregledi) spremenila v nominalno izvršilno ceno v višini [90–110] EUR/MWh leta 2036, [130–170] EUR/MWh leta 2056 in [200–250] EUR/MWh leta 2076. Češki organi trdijo, da je cilj tega pristopa medgeneracijska pravičnost, tj. da bi se izognili previsokim izvršilnim cenam na začetku obratovanja in (glede na splošno inflacijo) prenizkim izvršilnim cenam proti koncu obdobja pogodbe o nakupu. Trdijo, da se pri vhodnih vrednostih za izračun izvršilne cene sicer upošteva tudi inflacija, vendar to ne privede do dvojne indeksacije, saj bi morala biti začetna izvršilna cena brez ločene indeksacije precej višja. Na podlagi zgornjega primera trdijo, da bi alternativna neindeksirana izvršilna cena v osnovnem scenariju znašala [100–150] EUR/MWh med celotnim trajanjem pogodbe o nakupu.

(100) Indeksacija drugih stroškov poteka na naslednji način: za stroške razvoja in gradnje se uporablja zgoraj navedeni indeks stroškov gradnje. Za stroške poslovanja in razgradnje se uporablja zgoraj navedeni indeks stroškov poslovanja.

(101) Izvršilna cena in referenčna količina bosta določeni na podlagi parametrov, ki bodo na voljo po podpisu pogodbe o inženirskih storitvah, nabavi in gradnji, zlasti kar zadeva stroške gradnje, in revidirani le med (1) rednim pregledom parametrov v formuli za plačilo iz pogodbe o nakupu (glej uvodno izjavo 102) in (2) ob izvedbi prilagoditev izvršilne cene v skladu s pogodbo o nakupu (glej uvodno izjavo 104).

([45]) Češki CPI ustreza zvišanju povprečnega letnega indeksa cen življenjskih potrebščin na Češkem, kot ga objavlja češki statistični urad, glej https://www.czso.cz/csu/czso/inflation_rate.

([46]) Češki PPI ustreza skupnemu indeksu cen industrijskih proizvajalcev na Češkem, ki ga objavlja češki statistični urad (industrija skupaj), glej https://www.czso.cz/csu/czso/ipc_ts.

([47]) PPI EU ustreza indeksu cen industrijskih proizvajalcev v Evropski uniji (cene proizvajalcev v industriji skupaj), kot ga objavlja Eurostat, glej https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teiis010/default/table?lang=en&category=t_sts.t_sts_ind.t_sts_ind_pric.

([48]) Indeks plač v industriji Češke ustreza letni odstotni spremembi povprečne bruto plače v industriji, kot jo objavlja češki statistični urad (povprečna plača v industriji skupaj), glej https://www.czso.cz/csu/czso/pmz_ts.

(102) Prvič, redni pregled parametrov v formuli za plačilo iz pogodbe o nakupu se bo opravil vsakih pet let, pri čemer naj bi se prvi pregled opravil pred začetkom obratovanja ali na pisno zahtevo katere koli pogodbene stranke. Na podlagi pregleda se bodo posodobile (navzgor ali navzdol, kot je ustrezno) vrednosti nekaterih parametrov v formuli za plačilo iz pogodbe o nakupu, tj. (*c*), (*k*), (*f*) in (*α*)), ter nekatere predpostavke v finančnem modelu, na primer v zvezi s stroški poslovanja, indeksi inflacije ali sledenjem bremenu. Izvršilna cena in referenčna količina se bosta ponovno izračunali v finančnem modelu z uporabo posodobljenih predpostavk, da se bo vlagatelju zagotovila dovoljena interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala. Pregled bo nadzorovala neodvisna tretja oseba, predvidoma češki regulativni urad za energetiko.

(103) V osnutkih pogodbenih dokumentov, ki jih je predložila Češka, je predvidena tudi možnost revizije opredelitev parametrov, uporabljenih v formuli za plačilo. Vendar je treba vse spremembe teh opredelitev pred izvedbo priglasiti Komisiji.

(104) Drugič, prilagoditve izvršilne cene v skladu s pogodbo o nakupu se lahko izvedejo v primeru dogodka, ki povzroči povečanje naložb v osnovna sredstva/stroškov poslovanja ali izgubo prihodkov projekta ali drugače negativno vpliva na projekt ter je v pogodbi o nakupu opredeljen kot „utemeljen razlog“. Pogodba o nakupu bo vključevala izčrpen seznam utemeljenih razlogov ([49]). Če se pojavi utemeljen razlog, bodo vrednosti nekaterih parametrov v formuli za plačilo iz pogodbe o nakupu, tj. (*c*), (*k*), (*f*) in (*α*), ter vhodni parametri za finančni model pregledani in posodobljeni, da se ublažijo učinki utemeljenega razloga za družbo EDU II. Namen teh prilagoditev izvršilne cene je družbi EDU II omogočiti, da doseže največ enako dovoljeno interno stopnjo donosnosti lastniškega kapitala, kot bi jo dosegla, če se utemeljeni razlog ne bi pojavil. Kadar se torej pojavijo druge spremembe, ki niso utemeljeni razlogi in povzročijo znižanje interne stopnje donosnosti, učinki utemeljenih razlogov ne omogočajo izravnave učinkov neutemeljenih razlogov, ciljna interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala pa je nižja od dovoljene interne stopnje donosnosti lastniškega kapitala v višini [9–11] %.

(105) V primeru utemeljenih razlogov se lahko družba EDU II in država dogovorita, da bo namesto prilagoditve izvršilne cene družba EDU II prejela nadomestilo v obliki pavšalnega zneska (ali več obrokov), ki se plača v dogovorjenem roku od pojava zadevnega utemeljenega razloga.

(106) Češki organi so pojasnili še, da se utemeljeni razlogi uporabijo, če družba EDU II škodljivih učinkov ne more odpraviti s skrbnim ravnanjem.

3.6.3 *Financiranje pogodbe o nakupu in uporaba prihodkov iz pogodbe o odjemu*

(107) Kot je določeno v členu 9 zakona o nizkoogljični energiji, bo financiranje podpore za jedrsko energijo krilo ministrstvo iz sredstev, ustvarjenih s: (i) prihodki subjekta za posebne namene od prodaje električne energije; (ii) dajatvijo ([50]), ki jo operaterji omrežij zaračunavajo končnim porabnikom električne energije, podobno kot pri obstoječem financiranju obnovljivih virov energije, in (iii) prispevki iz državnega proračuna.

(108) Češka trdi, da je izbira med uporabo davkoplačevalcev ali odjemalcev za morebitne dajatve ali rabate vprašanje politike in bi moralo ostati v pristojnosti države. Češki organi so pojasnili, da nameravajo uporabiti vse tokove prihodkov iz člena 9 zakona o nizkoogljični energiji. Ministrstvo ali subjekt za posebne namene bo sredstva, namenjena financiranju ukrepov za prehod na nizkoogljični energetski sektor, hranil ločeno na posebnih računih pri bankah s sedežem na Češkem.

([49]) Na podlagi dokumenta o pogojih pogodbe o nakupu se za utemeljene razloge štejejo naslednji dogodki: spremembe stroškov financiranja vračljive finančne pomoči ali enostranski preklici ali spremembe vračljive finančne pomoči, zapoznela končna odločitev o naložbi, sprememba zakonodaje, kršitve obveznosti s strani države ali državnih subjektov, varnostne zahteve, zahteve organov, naravne nesreče ali podobni dogodki, dogodki, na katere družba EDU II ne more vplivati, težave z infrastrukturo in omrežjem.

([50]) Morebitna dajatev in morebitne oprostitve njenega plačila ne spadajo na področje uporabe tega postopka.

(109) Češki organi so potrdili, da bi se v primeru, da dajatev, ki jo zaračunajo operaterji omrežij, ne bi zadostovala za kritje vrzeli med sredstvi, zbranimi z dajatvijo, in prihodki subjekta za posebne namene od prodaje električne energije, za kritje vrzeli uporabili prispevki iz češkega državnega proračuna v skladu s členom 9(1), točka (d), in členom 9(9) zakona o nizkoogljični energiji. Če pa bi po pokritju stroškov ukrepa ostal presežek, bi se ta presežek vključil v državni proračun.

(110) Češki organi so pojasnili še, da dajatev sicer lahko prispeva k financiranju ukrepov, vendar financiranje ne bi bilo odvisno od nje, morebitni primanjkljaji pa bi se po potrebi pokrili iz državnega proračuna. Natančneje, Češka se je zavezala, da bo država posredovala za kritje morebitnega primanjkljaja med sredstvi, zbranimi z morebitno dajatvijo, in načrtovano ravnjo podpore v okviru projekta.

(111) Morebitni prihodki subjekta za posebne namene iz naslova plačil na podlagi naknadnega obračuna se bodo v skladu z Zakonom št. 367/2021 o ukrepih za prehod Češke republike na nizkoogljično energijo uporabili (i) predvsem za financiranje plačil na podlagi obračuna upravičencu v prihodnosti, pa tudi za (ii) financiranje obnovljivih virov energije v skladu z Zakonom št. 165/2012 Zb. o spodbujanih virih energije (na nediskriminatorni podlagi z znižanjem zneska, ki se financira prek reguliranega dela cene električne energije) ali pa se bodo vrnili v državni proračun.

3.6.4 *Zaveze glede trgovanja z električno energijo*

(112) Češka se je zavezala, da bo zagotovila, da bo v celotni življenjski dobi jedrske elektrarne vsaj 70 % celotne količine električne energije, ki jo proizvede družba EDU II, prodane na trgih za dan vnaprej, trgih znotraj dneva in terminskih trgih. Ta zaveza zato v celotnem obdobju pogodbe o nakupu velja za subjekt za posebne namene, po tem obdobju pa za upravičenca, tj. družbo EDU II, ter za vse subjekte, na katere lahko subjekt za posebne namene ali družba EDU II preneseta svoje trgovalne dejavnosti (v tem oddelku 3.6.4 vsak sklic na subjekt za posebne namene/družbo EDU II vključuje vse subjekte, na katere so bile prenesene trgovalne dejavnosti).

(113) Načeloma bo subjekt za posebne namene/družba EDU II ([51]) trgovala na trgih za dan vnaprej in znotraj dneva na kratkoročni borzi, ki jo organizira češki operater trga električne energije (OTE), ter na terminskih trgih na češki borzi električne energije (PXE), le izjemoma in ob predhodnem soglasju služb Komisije pa tudi na drugih borzah.

(114) Subjekt za posebne namene/družba EDU II bo preostanek celotne proizvedene količine električne energije družbe EDU II (tj. največ 30 %) prodala na dražbah pod objektivnimi, preglednimi in nediskriminatornimi pogoji. Češki energetski regulator mora v skladu s svojimi nalogami in pristojnostmi na podlagi češkega energetskega zakona vnaprej pregledati in odobriti sklop pravil in/ali okvir za te dražbe. Subjekt za posebne namene/družba EDU II mora češki energetski regulator obvestiti o vsaki dražbi najpozneje en dan pred javno objavo.

(115) Češka se zavezuje, da bo zagotovila, da bodo dražbe jedrske energije odprte, jasne, pregledne in nediskriminatorne ter da bodo temeljile na objektivnih, predhodno opredeljenih merilih, s katerimi se bo čim bolj zmanjšalo tveganje strateških ponudb. Dražbe se bodo izvajale na splošno dostopni platformi, da se zagotovi dostopnost in hkrati odpravijo geografske ovire ter omogoči široka udeležba različnih udeležencev na trgu. Zasnova platforme bo zagotavljala poenostavljeni dražbeni postopek in večjo uporabnost za vse udeležence, hkrati pa tudi zaupnost in celovitost podatkov o dražbi. Platforma mora izpolnjevati ustrezne regulativne zahteve in standarde, s katerimi se urejajo trgi električne energije, vključno s pravili glede zasnove trga, delovanja, preglednosti in lojalne konkurence. Sodelovanje na dražbah bo enako in pod enakimi pogoji dostopno vsem registriranim trgovcem z dovoljenjem. Za končno uporabo električne energije, prodane na dražbah, ne bodo veljale nobene omejitve. Merila za dražbe bodo

([51]) V obdobju pogodbe o nakupu bo za prodajo proizvedene električne energije pristojen subjekt za posebne namene ali subjekt zunaj skupine ČEZ, na katerega subjekt za posebne namene prenese to dejavnost. Če subjekt za posebne namene ne prevzame proizvedene količine ali njenega dela, bo družba EDU II izjemoma prodala električno energijo na promptnem trgu kot udeleženec, ki se prilagaja cenam (glej uvodno izjavo 83). Po obdobju pogodbe o nakupu bo za prodajo proizvedene električne energije neposredno odgovorna družba EDU II ali subjekt, na katerega bo navedena družba prenesla trgovalno dejavnost. Zaveze glede trgovanja z električno energijo veljajo za oba subjekta, ki prodajata električno energijo, proizvedeno v jedrski elektrarni v njeni pričakovani življenjski dobi, ter za vse subjekte, na katere lahko preneseta trgovalne dejavnosti.

objavljena dovolj vnaprej pred rokom za oddajo ponudb, pričakovano število ponudnikov bi moralo zadostovati za omogočanje učinkovite konkurence, količina električne energije, prodane na dražbi, pa bo zavezujoča omejitev. Naknadnim prilagoditvam rezultata postopka zbiranja ponudb se bo treba izogibati. Češki energetski regulator bo spremljal dražbeni postopek in nadzoroval upoštevanje odobrenih pravil dražbe. Poleg tega bo o vsakem neupoštevanju poročal Evropski komisiji.

(116) Češka je pojasnila, da bodo predvideni parametri prihodnjih dražb jedrske energije vključevali ocenjene velikosti lotov od 1 do 10 MW ter enoletne, četrtletne ali krajše pogodbe. Dražbe bodo organizirane po načelu plačila glede na ponujeno ceno s predhodno določeno najnižjo ceno, ki bo objavljena ne prej kot en ali dva dni pred zaključkom zbiranja ponudb. Poleg tega bo pogostost dražb določena četrtletno do letno s preglednimi pravili o obdobju napovedi 30 dni pred začetkom dražbe. Dražbe ne bodo trajale več kot sedem koledarskih dni, rezultati pa bodo objavljeni v enem tednu. To velja za dražbe v obdobju pogodbe o nakupu in po njem.

(117) V izjemnih okoliščinah lahko subjekt za posebne namene/družba EDU II odstopa od zgoraj opisanih pravil trgovanja. Torej, če razmerje med trgovanjem in odjemom (t. i. *churn factor*) ([52]) za borzo, na kateri mora subjekt za posebne namene/družba EDU II prodati vsaj 70 % celotne proizvedene količine električne energije družbe EDU II, 30 zaporednih dni znaša manj kot 40 % (v nadaljnjem besedilu: prag), bo imel subjekt za posebne namene/družba EDU II pravico, da v obdobju 30 dni, ki se začne enaintrideseti dan po tem, ko češki energetski regulator ugotovi, da je navedeno razmerje padlo pod prag, prodati največ 50 % celotne proizvedene količine električne energije družbe EDU II na dražbah, ki izpolnjujejo pogoje iz tega oddelka. V izogib dvomom se Češka zavezuje, da bo v teh okoliščinah vsaj 50 % celotne proizvedene količine električne energije družbe EDU II prodanih na borzah v skladu z uvodno izjavo 113.

(118) Češka bo službe Komisije brez nepotrebnega odlašanja obvestila, ko bo razmerje med trgovanjem in odjemom padlo pod prag in bi subjekt za posebne namene/družba EDU II nameravala prodati največ 50 % celotne proizvedene količine električne energije družbe EDU II na dražbah.

(119) Če subjekt za posebne namene uporabi izjemo za prodajo največ 50 % celotne proizvedene količine električne energije družbe EDU II na dražbah v koledarskem letu, Češka Komisiji predloži letno poročilo o spremljanju v zvezi s to izjemo ter v njem navede razloge za izjemo in njeno trajanje.

3.6.5 *Stopnja donosnosti*

(120) Češka je prvotno priglasila ([53]) ciljno interno stopnjo donosnosti lastniškega kapitala (ali dovoljeno interno stopnjo donosnosti lastniškega kapitala) v višini [9–11] % ([54]), utemeljeno z oceno zahtevane donosnosti lastniškega kapitala v višini od […] % do […] %, oblikovano v skladu z modelom določanja cen osnovnih sredstev (CAPM). To je temeljilo na sočasnih tržnih podatkih in podatkih primerljivih subjektov ter je vključevalo premijo za gradnjo in obratovanje jedrske elektrarne, da bi se upoštevala specifična tveganja, povezana z jedrsko elektrarno.

(121) Komisija je v sklepu o začetku postopka ([55]) izrazila dvome o tem, ali so predpostavke, uporabljene za oceno zahtevane donosnosti lastniškega kapitala, pravilno odražale izpostavljenost vlagatelja tveganju. Njeni dvomi so se nanašali zlasti na premijo za gradnjo in obratovanje jedrske elektrarne, saj je bila izpostavljenost upravičenca tveganju omejena.

(122) Da bi Češka odpravila dvome, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka, je predložila več pripomb in posodobila donosnost lastniškega kapitala na podlagi:

(a) najnovejših tržnih podatkov: na podlagi tega je Češka posodobila predpostavke o netvegani stopnji, tržni premiji za tveganje in koeficientu beta ter

([52]) Razmerje med trgovanjem in odjemom (*churn factor*) je merilo likvidnosti trga in je opredeljeno kot skupni obseg trgovanja na trgu, izražen kot večkratnik fizične porabe.
([53]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 67.
([54]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 71.
([55]) Sklep o začetku postopka, uvodni izjavi 207 in 208.

(b) izpostavljenosti projekta tveganju: da bi se priznali ukrepi za zaščito prihodkov in drugi državni podporni ukrepi, predvideni v pogodbeni in poslovni strukturi projekta, je Češka iz svojega izračuna donosnosti lastniškega kapitala izključila premijo za samostojne velike projekte (prej imenovano premija za gradnjo in obratovanje jedrske elektrarne) v višini 3–3,5 %.

(123) Češka trdi, da se bo s spremenjeno donosnostjo lastniškega kapitala ali ciljnim lastniškim kapitalom v višini [9–11] % v življenjski dobi projekta delničarjem družbe EDU II zagotovilo ustrezno plačilo.

(124) Češka je v podporo svojemu stališču predložila številne dokumente. Poleg tega je češka vlada predložila tudi finančni model. Zadnja različica tega modela je bila Komisiji predložena 15. marca 2024.

(125) Sklep o začetku postopka vsebuje oceno stališča Češke o vsakem ključnem vprašanju, kot je razvidno iz pripomb, ki jih je predložila do datuma sklepa o začetku postopka ([56]). Preostanek tega oddelka vsebuje pregled stališča Češke o ključnih vprašanjih, izpostavljenih po objavi sklepa o začetku postopka, v zvezi z oceno donosnosti lastniškega kapitala, stroškov dolga in tehtanega povprečja stroškov kapitala (WACC) ter interno stopnjo donosnosti lastniškega kapitala in projekta.

3.6.5.1 Donos za imetnike lastniškega kapitala

(126) Namen finančnega modela, opisanega v oddelku 3.6.2, je oceniti izvršilno ceno iz pogodbe o nakupu, ki je potrebna za doseganje ciljne donosnosti lastniškega kapitala v višini [9–11] %.

(127) Češki organi so pojasnili, da so zahtevano donosnost lastniškega kapitala ocenili v skladu s sprejetimi tržnimi praksami. Češka je zlasti izvedla tako imenovano analizo od spodaj navzgor na podlagi modela CAPM ter jo primerjala z drugimi projekti in naložbami s podobnimi profili tveganja.

(128) Standardna formula modela CAPM je:

$$R_e = RfR + \beta * (R_m - RfR)$$

pri čemer:

(1) RfR je netvegana stopnja, tj. pričakovani donos naložb v sredstva brez tveganja;

(2) R_m je pričakovani donos trga, ki vključuje tako imenovano premijo za tveganje države, da bi se upoštevala tveganost naložb v določeni državi;

(3) $(R_m - RfR)$ je tržna premija za tveganje (MRP) in

(4) β (ali koeficient beta z zadolženostjo) je merilo nesistematičnega, nerazpršljivega tveganja projekta ([57]).

(129) Češki organi so ocenili, da donosnost lastniškega kapitala na trgu za projekt, podoben projektu v Dukovanih, znaša od […] % do […] % ob upoštevanju premije za samostojno veliko tveganje ([58]) in od […] % do […] % brez upoštevanja takšne premije. Ti podatki in povezane predpostavke so prikazani v *preglednici 2* in pojasnjeni v nadaljevanju.

([56]) Sklep o začetku postopka, oddelek 4.4.2.5.

([57]) Glej pripombe Češke z dne 1. marca 2024. Češki organi pojasnjujejo, da so za oceno koeficienta beta z zadolženostjo uporabili Harris-Pringlov pristop. V skladu s tem pristopom se obrestni davčni ščit (tj. znižanje davka, ki izhaja iz dovoljenega odbitka od obdavčljivega dohodka) ne uporablja pri prilagoditvah koeficienta beta zaradi finančnega vzvoda. Harris-Pringlova formula je: $\beta_L = \beta_U + \frac{D}{E}(\beta_U - \beta_D)$, pri čemer je β_L koeficient beta z zadolženostjo, β_U je koeficient beta brez zadolženosti, β_D je koeficient beta dolga, D je dolg in E je lastniški kapital. Češka navaja še, da ta pristop ustreza finančnemu modelu, v katerem so vsi denarni tokovi, diskontirani za stroške kapitala, denarni tokovi po obdavčitvi, ki vključujejo morebitne davčne ščite.

([58]) Ta premija je „premija za gradnjo in obratovanje jedrske elektrarne“, ki je opisana v sklepu o začetku postopka in ki jo je Češka preimenovala v „premijo za samostojno veliko tveganje“.

Preglednica 2

Ocena donosnosti lastniškega kapitala, ki jo je opravila Češka

Stroški lastniškega kapitala	Sočasna netvegana stopnja		Dolgoročna pretekla povprečna netvegana stopnja	
	Nizka	Visoka	Nizka	Visoka
Netvegana stopnja	[…] %	[…] %	[…] %	[…] %
Tržna premija za tveganje	[…] %	[…] %	[…] %	[…] %
Beta brez zadolženosti	[…]	[…]	[…]	[…]
Finančni vzvod	[…] %	[…] %	[…] %	[…] %
Donosnost lastniškega kapitala	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**
Beta dolga	[…]	[…]	[…]	[…]
Donosnost lastniškega kapitala – s koeficientom beta dolga	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**
Premija za samostojno veliko tveganje	3,0 %	3,5 %	3,0 %	3,5%
Donosnost lastniškega kapitala – s premijo za samostojno veliko tveganje	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**

Vir: češki organi.

(130) Češki organi so za netvegano stopnjo ([59]) uporabili dveletno in 20-letno povprečje 30-letnih državnih obveznic iz euroobmočja in nemških državnih obveznic ter evropskih podjetniških obveznic z bonitetno oceno AAA in zapadlostjo 10+L ([60]). Češka navaja, da je upoštevala aktualne in dolgoročne povprečne podatke, da bi zagotovila zanesljivost analize, saj kažejo, koliko znaša netvegana stopnja v kratko- in dolgoročnem obdobju ([61]). Zaradi te izbire so češki organi pripravili dva scenarija in pri enem upoštevali aktualne podatke, pri drugem pa dolgoročnejša povprečja netvegane stopnje. Češka navaja še, da so zaradi izbire obveznic iz euroobmočja in nemških obveznic za določitev približka netvegane stopnje potrebne prilagoditve, da se ta netvegana stopnja pretvori v netvegano stopnjo za Češko, kar pomeni, da je treba dodati premijo ([62]). Ta premija je enaka češki dveletni povprečni premiji za tveganje države ([63]). Netvegana stopnja na podlagi te analize znaša [2–5] %.

([59]) Glej pripombe Češke z dne 1. marca in 26. februarja 2024.

([60]) Za evropske obveznice z oceno AAA je 10-letna obveznica tista z najdaljšo zapadlostjo.

([61]) Češka pojasnjuje, da kratkoročna povprečja sicer zagotavljajo natančnejšo sliko prevladujočih tržnih razmer in razpoloženja vlagateljev, vendar so podatki o državnih obveznicah nestanovitni, zato za zelo dolgotrajne infrastrukturne projekte, kot je jedrska elektrarna, morda ni preudarno, da se netvegana stopnja določi zgolj na podlagi nestanovitnih promptnih podatkov. Z upoštevanjem dolgoročnejših povprečij se povezana nestanovitnost podatkov zmanjša, pridobi se lahko bolj uravnotežen pogled ter omogoči, da se upoštevajo popravki trgov (na primer vrnitev na povprečno vrednost). Pripombe Češke z dne 9. januarja 2024.

([62]) Pristop češkega regulativnega organa za določitev netvegane stopnje temelji na košarici državnih obveznic, ki jih je izdala Češka, s povprečno preostalo zapadlostjo 10 let. Te obveznice so izražene v čeških kronah. Vendar finančni vidiki projekta družbe EDU II temeljijo na eurih, zato je netvegana stopnja temeljila na evropskih državnih obveznicah in podjetniških obveznicah z visoko bonitetno oceno.

([63]) Glej finančni model Češke in dokument Češke z dne 9. januarja 2024, po katerem premija znaša 0,6 %. Damodaran (julij 2023), na voljo na naslovu https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctrypremJuly23.xlsx.

(131) Češka predpostavlja, da tržna premija za tveganje znaša [5–7] % ([64]). Vrednost […] % je povprečje Damodaranovega pristopa, ki temelji na kreditnih zamenjavah ([…] %), in pristopa, ki temelji na bonitetnih ocenah ([…] %) ([65]). Vrednost […] % je povprečje: (a) vrednosti […] % po prof. Damodaranu in (b) vrednosti iz najnovejše raziskave tržnih premij za tveganje, ki jo je izvedel prof. Fernandez in je bila objavljena junija 2022 ter kaže povprečno in mediano tržne premije za tveganje v višini […] % oziroma […] % ([66]).

(132) Češka je za oceno koeficienta beta ([67]) upoštevala koeficiente beta primerjalnega nabora družb. Za ta nabor je upoštevala več evropskih javnih energetskih družb, ki kotirajo na borzi, pri čemer je seznam prilagodila, da bi upoštevala predvsem koeficiente beta za podjetja, katerih portfelji vključujejo dejavnosti na področju jedrske energije ([68]). Na podlagi te analize je pridobila koeficient beta brez zadolženosti v višini […] ([69]). Češka pojasnjuje, da so te družbe sicer najprimernejše za primerjavo z družbo EDU II, vendar je tako pridobila le okvirno oceno koeficienta beta za projekt, ki se nanaša izključno na jedrsko energijo, in da je ta razpon koeficientov beta konservativen. Zlasti opozarja, da številne od navedenih primerljivih družb poleg jedrskih dejavnosti opravljajo še več drugih poslovnih dejavnosti. Ker torej nekateri podatki kažejo tveganje, povezano z reguliranimi sredstvi za prenos in distribucijo (namesto tveganja, povezanega izključno z jedrsko elektrarno), je treba po navedbah Češke te podatke obravnavati temu primerno. Zato Češka trdi, da je vrednost koeficienta beta za jedrsko elektrarno na Češkem verjetno bližje zgornji meji razpona koeficientov beta primerjalnih družb ([70]).

(133) Češka je v zvezi z oceno koeficienta beta dolga ([71]) menila, da je primerno predpostaviti vrednost nič in vrednost v višini […] ([72]), kot je bila sprejeta v nedavnih regulativnih ugotovitvah za vodni in energetski sektor v Združenem kraljestvu ([73]). Ciljna donosnost lastniškega kapitala v višini [9–11] % je bila izračunana na podlagi koeficienta beta dolga v višini […].

([64]) Glej pripombe Češke z dne 1. marca in 26. februarja 2024.

([65]) Ti podatki so iz svetovne zbirke podatkov o premijah za tveganje lastniških vrednostnih papirjev iz julija 2023, ki jo je razvil prof. A. Damodaran (v nadaljnjem besedilu: Damodaran) z Univerze v New Yorku (https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctrypremJuly23.xlsx). Damodaran za to uporablja implicitno premijo za tveganje lastniških vrednostnih papirjev indeksa S&P 500. Po določitvi premije na zrelem trgu (5 % v tem naboru podatkov) Damodaran oceni kreditni razmik ali premijo za tveganje zadevne države. Tržna premija za tveganje za Češko je enaka vsoti dolgoročne državne premije za tveganje lastniških vrednostnih papirjev (5 %) in češke premije za tveganje države (0,3 % in 0,9 %). Češka premija za tveganje države se oceni z uporabo dveh metodologij. Prva metodologija, s katero se pridobi premija v višini 0,3 %, temelji na razmiku kreditne zamenjave med Nemčijo (0,22 %, v zavihku „Razmiki 10-letnih kreditnih zamenjav“ zgoraj navedene Excelove datoteke) in Češko republiko (0,45 %, v zavihku „Razmiki 10-letnih kreditnih zamenjav“ zgoraj navedene Excelove datoteke), pomnoženem z množiteljem v višini 1,4, kot je prikazano v Damodaranovem naboru podatkov. Druga metodologija, s katero se pridobi premija v višini 0,9 %, temelji na bonitetni oceni Češke, tj. Aa3, na podlagi katere se pridobi razmik v višini 0,64 %, ki se nato pomnoži z množiteljem v višini 1,4, kot je navedeno zgoraj.

([66]) Zbirka podatkov, ki jo je razvil prof. P. Fernandez (v nadaljnjem besedilu: Fernandez) z diplomske poslovne šole IESE Business School Univerze v Navarri. Nastala je na podlagi raziskave, ki so jo Fernandez in drugi izvedli v zvezi z netvegano stopnjo in tržno premijo za tveganje, ki sta se leta 2023 uporabljali za 80 držav (glej Fernandez, P., García de la Garza, D., in Fernandez Acin, J. (2023), „Survey: Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 95 80 countries in 2023, 2Survey: Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 80 countries in 2023“:SSRN, na voljo na naslovu https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4407839).

([67]) Glej pripombe Češke z dne 1. marca 2024.

([68]) Upoštevane družbe so: RWE, ČEZ, Fortum, EDF, Engie, Iberdrola, Uniper, Centrica, Nuclearelectrica. Glej pripombe Češke z dne 27. februarja 2024.

([69]) Češka pojasnjuje, da njena analiza temelji na pristopu Modiglianija in Millerja, pri katerem se uporabi predpisana primerjalna populacija, da se oceni vrednost koeficienta beta brez zadolženosti (beta sredstev) za družbo EDU II. Tej se nato doda finančni vzvod, da se pridobi ustrezna ocena za koeficient beta z zadolženostjo (beta lastniškega kapitala) (na podlagi predpostavke o ničelni vrednosti koeficienta beta dolga). Da bi Češka ocenila koeficient beta brez zadolženosti, se je pri svoji analizi osredotočila na dveletne in petletne tedenske ocene. Zlasti je bil koeficient beta izračunan z Damodaranovim pristopom, pri katerem se izberejo koeficienti beta za primerljive družbe za dvoletne tedenske cene (s ponderjem, enakim 66,7 %) in petletne tedenske cene (s ponderjem, enakim 33,3 %). Glej https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/datafile/variable.htm. Glej pripombe Češke z dne 27. februarja 2024.

([70]) Pripombe Češke v zvezi z donosnostjo lastniškega kapitala z dne 10. januarja 2024.

([71]) Koeficient beta sredstev je mogoče razdeliti na koeficient beta lastniškega kapitala, ki kaže izpostavljenost delničarjev sistematičnemu tveganju, in koeficient beta dolga, ki kaže izpostavljenost imetnikov obveznic sistematičnemu tveganju. Pri izračunu koeficienta beta vrednosti se koeficienta beta dolga in lastniškega kapitala tehtata z deležem dolga in lastniškega kapitala v kapitalski strukturi.

([72]) Glej pripombe Češke z dne 9. januarja 2024.

([73]) Vir, ki ga je uporabila Češka, je regulirani sektor javnih gospodarskih služb za oskrbo z vodo v Združenem kraljestvu, v katerem se uporablja koeficient beta dolga v višini od 0,15 do 0,05 (glej končno metodologijo za pregled cen, ki ga je opravil regulator vodnega sektorja Ofwat, december 2022, na voljo na naslovu https://www.ofwat.gov.uk/wp-content/uploads/2022/12/PR24_final_methodology_Appendix_11_Allowed_return.pdf).

(134) Češka je finančni vzvod ocenila ([74]) na […] %. To odraža aritmetično povprečje finančnega vzvoda v življenjski dobi jedrske elektrarne in ciljni finančni vzvod projekta ([75]). Češka navaja, da je ta predpostavka konzervativna, kolikor je v kapitalski strukturi projekta predviden 98-odstotni delež dolga in ker je „dejanski finančni vzvod“ projekta v razponu 67–78 % ([76]).

(135) Češka je v zvezi s premijo za samostojno veliko tveganje trdila, da so jedrske elektrarne samostojni veliki projekti z nekaterimi edinstvenimi značilnostmi in tveganji v primerjavi z drugimi projekti na področju proizvodnje električne energije, kar je treba upoštevati z vključitvijo navedene premije v donosnost lastniškega kapitala, pridobljeno z modelom CAPM. Pri oceni čeških organov v višini 3–3,5 % bi se upoštevala ta tveganja, ki niso zajeta v ocenah koeficienta beta za javne energetske družbe z diverzificiranimi dejavnostmi ([77]). Vendar zaradi pomembnih ukrepov za zmanjšanje tveganja, uvedenih v predlagani finančni in pogodbeni strukturi, vključno z dolgoročno zaščito izvršilne cene, premija za samostojno veliko tveganje ni bila vključena v ciljno donosnost lastniškega kapitala.

(136) Češka je na podlagi zgornjih predpostavk ciljno donosnost lastniškega kapitala ocenila na […] do […] brez upoštevanja premije za samostojno veliko tveganje. Češka trdi, da je bila ciljna donosnost lastniškega kapitala opredeljena kot spodnja meja razpona, in sicer iz naslednjih razlogov: to je bližje sredini razpona referenčnih vrednosti (glej uvodno izjavo 137), projekt pa ima zaradi zaščite prihodkov in drugih blažilnih ukrepov, vključenih v komercialno strukturo, zanesljiv profil tveganja.

(137) Češka za primerjavo svoje analize primerja ciljno stopnjo donosnosti projekta v višini [9–11] % s ciljno stopnjo donosnosti približkov, vključno z drugimi projekti na področju jedrske energije, velikimi komercialnimi infrastrukturnimi projekti, češkimi reguliranimi javnimi gospodarskimi službami in investicijskimi družbami za energetske projekte v Združenem kraljestvu, imenovanimi *yieldco*. Ti rezultati so prikazani v preglednici v nadaljevanju ([78]).

([74]) V okviru tega je finančni vzvod opredeljen kot razmerje med dolgom in kapitalom, pri čemer je kapital vsota dolga in lastniškega kapitala.

([75]) Glej pripombe Češke z dne 21. marca 2024.

([76]) Češka v pripombah z dne 9. januarja 2024 pojasnjuje, da se v skladu s strukturo financiranja družbe EDU II raven finančnega vzvoda projekta sčasoma spreminja. Med gradnjo znaša več kot 90 % in se v življenjski dobi projekta znižuje z odplačevanjem vračljive finančne pomoči. Češka pojasnjuje še, da finančni vzvod družbe EDU II, ki se spreminja s časom, pomeni, da je v skladu s standardnim okvirom modela CAPM potrebna pozitivna korelacija med zahtevano donosnostjo lastniškega kapitala in finančnim vzvodom, saj vlagatelji lastniškega kapitala običajno zahtevajo večji donos, ko se finančni vzvod povečuje. Zato bi se v okviru modela CAPM pričakovalo, da se bo donosnost lastniškega kapitala spreminjala s časom, da bi odražala to relativno dinamiko med donosom lastniškega kapitala in dejanskim finančnim vzvodom. Češka nato navaja, da glede na to, da je v okviru sedanjega mehanizma finančnega modela predvidena stalna letna donosnost lastniškega kapitala v življenjski dobi projekta, to ni skladno s tem, kako bi bilo treba določiti ceno donosnosti lastniškega kapitala ob upoštevanju, da se letni finančni vzvod družbe EDU II s časom spreminja. Za obravnavo tega bi bilo treba izračunati stalno „dejansko“ letno stopnjo finančnega vzvoda, da se zagotovi, da (1) se razvoj izpostavljenosti tveganju lastniških vrednostnih papirjev v življenjski dobi projekta družbe EDU II točno oceni in da (2) se v okviru modela CAPM uporabi stalna letna donosnost lastniškega kapitala v skladu s sedanjim mehanizmom finančnega modela. Zato aritmetično povprečje finančnega vzvoda skozi čas ne kaže resnične slike ravni tveganja, ki mu je projekt izpostavljen, in hkrati ravni donosa lastniškega kapitala, ki bi ga zahtevali vlagatelji. Na primer, ob nespremenljivi stopnji aritmetičnega povprečja letnega finančnega vzvoda bi bila izpostavljenost tveganju lastniških vrednostnih papirjev pri projektu, pri katerem je stopnja finančnega vzvoda v fazi gradnje višja, večja kot v fazi obratovanja, v kateri je stopnja finančnega vzvoda nižja. Tveganje za vlagatelje lastniškega kapitala je namreč v fazi gradnje bistveno večje kot v fazi obratovanja. Zato je Češka predložila tri alternativne pristope kot približek dejanskega finančnega vzvoda, ki se upošteva pri oceni donosnosti lastniškega kapitala. Te alternativne pristope je podrobno opisala v svojih pripombah, poslanih 9. januarja 2024 in 8. novembra 2023.

([77]) Glej pripombe Češke z dne 9. januarja 2024.

([78]) Glej pripombe Češke z dne 9. januarja 2024.

Preglednica 3

Primerjalna analiza Češke ([79])

Primerjalni projekt	Finančni vzvod (%)	Donosnost lastniškega kapitala z zadolženostjo (%)
Projekti na področju proizvodnje jedrske energije		
Hinkley Point C ([1])	N.r.	11,0–11,5
Paks II ([2])	40,0–50,0	10,9–12,5
Veliki komercialni infrastrukturni projekti		
Nemški črni premog ([3])	60,0	11,0
Nemške plinske turbine s kombiniranim krožnim procesom ([3])	60,0	10,0
Vetrne elektrarne na morju ([4])		7,0–9,0
Regulativni nadzor cen na Češkem ([5])		
Distribucija in prenos električne energije (2021–2025)	48,9	7,9
Distribucija in prenos plina (2021–2025)	48,9	7,8
Investicijske družbe YieldCos v UK ([6])	34,0–65,0	7,2–11,0

([1]) Glej Sklep Komisije z dne 8. oktobra 2014 o državni pomoči SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), ki jo namerava Združeno kraljestvo odobriti kot podporo za jedrsko elektrarno Hinkley Point C.

([2]) Glej Sklep Komisije z dne 6. marca 2017 o ukrepu/shemi pomoči/državni pomoči SA.38454 – 2015/C (ex 2015/N), ki jo Madžarska namerava izvesti za podporo razvoju dveh novih jedrskih reaktorjev v jedrski elektrarni Paks II.

([3]) Fraunhofer ISE (2021), Levelized Cost of Electricity: Renewable Energy Technologies (Diskontirana lastna cena proizvodnje električne energije: tehnologije za energijo iz obnovljivih virov), na voljo na naslovu https://www.ise.fraunhofer.de/en/publications/studies/cost-of-electricity.html.

([4]) World Forum Offshore Wind (2022), Financing Offshore Wind (Financiranje vetrnih elektrarn na morju), na voljo na naslovu WFO_FinancingOffshoreWind_2022.pdf (wfo-global.org)).

([5]) ERÚ (2020), stran 154 (https://www.eru.cz/en/price-control-principles-2021-2025-regulatory-period-electricity-and-gas-industries-and-market).

([6]) Češka navaja, da so investicijske družbe yieldco razred družb, ki kotirajo na borzi in se osredotočajo na operativna sredstva za energijo iz obnovljivih virov. Od junija 2022 do junija 2023 je bilo obravnavanih šest družb, od katerih sta dve leta 2023 objavili poročili ter navedli ustrezni vrednosti finančnega vzvoda in donosnosti lastniškega kapitala z zadolženostjo. Nižja vrednost finančnega vzvoda je iz rezultatov portfelja, višja pa se nanaša na najvišjo dovoljeno vrednost v okviru naložbene politike. Finančni vzvod družbe TRIG je na voljo na naslovu https://www.trig-ltd.com/wp-content/uploads/2023/08/TRIG-H1-2023-Interim-Results-Presentation.pdf, donosnost lastniškega kapitala z zadolženostjo družbe TRIG pa na naslovu https://www.trig-ltd.com/wp-content/uploads/2023/02/TRIG-2022-Annual-Report.pdf. Finančni vzvod in donosnost lastniškega kapitala z zadolženostjo družbe Greencoat UK Wind sta na voljo na naslovu https://www.greencoat-ukwind.com/~/media/Files/G/GreenCoat-UKWind/documents/Results/2911%20Greencoat%20Interim%20Report_CL.pdf.

Vir: češki organi, pripombe z dne 9. januarja 2024.

(138) Češka navaja, da ugotovitve na podlagi te primerjave kažejo, da so ocene donosnosti lastniškega kapitala za predlagano jedrsko elektrarno v Dukovanih skladne z ocenami za druge jedrske elektrarne in projekte energetske infrastrukture. Poleg tega navaja, da se pričakuje, da bo donosnost lastniškega kapitala družbe EDU II višja kot pri drugih novejših jedrskih elektrarnah, med drugim zaradi višje stopnje finančnega vzvoda družbe EDU II. S prilagoditvijo reguliranih donosov za javne energetske družbe na Češkem ob upoštevanju razlik pri ravnotežju med tveganjem in donosnostjo (tj. z dodatkom premije za samostojno veliko tveganje v višini 3–3,5 %) se pridobi primerljiv donos ([80]).

([79]) Češka navaja, da so rezultati na splošno v skladu z analizo tveganja, pri čemer so projekti na področju jedrske energije v zgornjem delu razpona tveganja in vključujejo visoko stopnjo donosa; pri primerjalnih projektih na področju jedrske energije se ocenjeni razponi donosnosti lastniškega kapitala prekrivajo; pri dejavnostih na Češkem z regulativnim nadzorom cen so donosi v obdobju nadzora 2021–2025 razmeroma stabilni. To je ena najnižjih primerjalnih referenčnih vrednosti in ustreza opredelitvi tveganja kot „majhnega“ iz analize tveganja. Poleg tega je stopnja donosa lastniškega kapitala pri dveh primerjalnih nemških projektih na področju proizvodnje električne energije (črni premog in plinske turbine s kombiniranim krožnim procesom) skladna oziroma nekoliko nižja kot pri projektih na področju proizvodnje jedrske energije, predvsem zaradi znatno manjšega tveganja pri gradnji in obratovanju. Glej pripombe Češke z dne 9. januarja 2024.

([80]) Pripombe Češke z dne 9. januarja 2024.

(139) Češki organi ugotavljajo, da je ciljna interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala v višini [9–11] % primerna glede na tržno tveganje in povezane blažilne ukrepe. Češka navaja še, da ciljna [9–11]-odstotna donosnost lastniškega kapitala odraža predlagano finančno strukturo projekta, pri čemer je družba EDU II odgovorna za dejavnosti pred gradnjo, ki se financira z državnim posojilom, in 40-letno pogodbo o odjemu ([81]).

(140) Češki organi pojasnjujejo še, da bi se ob upoštevanju realističnega scenarija prekoračitve stroškov za 10 % zaradi neutemeljenih razlogov interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala znižala na […] %.

3.6.5.2 Stroški dolga

(141) Češka pojasnjuje, da stroški vračljive finančne pomoči med gradnjo in garancijskim obdobjem znašajo 0 % na leto, v fazi komercialnih dejavnosti pa bodo enaki stroškom državnega dolžniškega financiranja plus 1 %, vendar ne bodo znašali manj kot 2 % na leto. Poleg tega pojasnjuje, da glede na nedavna gibanja stroškov državnega izposojanja in inflacijo stroški dolga med obratovanjem znašajo 3,5 % ([82]). Po izračunih Češke skupni stroški dolga za projekt znašajo [2–4] % ([83]).

3.6.5.3 Splošna stopnja donosnosti

(142) Češka je uporabila naslednjo formulo za standarden WACC ([84]):

$$WACC = CoE\ x\ \left(1 - \frac{D}{D+E}\right) + CoD\ x\ \left(\frac{D}{D+E}\right)$$

pri čemer:

(1) CoE so stroški lastniškega kapitala ali [9–11]-odstotna donosnost lastniškega kapitala, obravnavana v oddelku 3.6.5.1;

(2) CoD so stroški dolga v višini [2–4] %, obravnavani v oddelku 3.6.5.2, in

(3) $\left(\frac{D}{D+E}\right)$ je stopnja finančnega vzvoda v višini […] %, obravnavana v oddelku 3.6.5.1.

([81]) Pripombe Češke z dne 9. januarja 2024.

([82]) Češka pojasnjuje, da so bili stroški dolga v višini 3,5 % ocenjeni na podlagi najnovejših podatkov o krivulji donosnosti čeških državnih obveznic. Z uporabo linearne aproksimacije ter razpoložljivih donosnosti za 20-letne in 50-letne obveznice je bila ugotovljena ustrezna donosnost 30-letnih obveznic v višini 4,04 % v čeških kronah. Ker češka vlada nima dolgoročnih obveznic, izraženih v eurih, je bila ustrezna donosnost v eurih ocenjena z uporabo objavljenih terminskih deviznih tečajev za CZK/EUR za izračun fiksne obrestne mere. Na podlagi te analize ustrezna fiksna obrestna mera v EUR znaša približno 2,5 %. Če se doda zgoraj navedeni pribitek v višini 1 %, ocenjeni stroški dolga znašajo 3,5 %. Glej pripombe Češke z dne 1. in 7. marca 2024.

([83]) Glej pripombe Češke z dne 7. marca 2024. Kar zadeva obdobje po izteku pogodbe o nakupu, Češka pojasnjuje, da bi se lahko pri projektu med letoma 2081 in 2095 z izdajo podjetniških dolžniških instrumentov zbrala sredstva v višini 304 milijonov EUR ali 3 % vračljive finančne pomoči, saj se pričakuje, da bo vlagatelj po izteku pogodbe poskušal refinancirati projekt, da bi učinkoviteje upravljal svoj portfelj sredstev. Sredstva naj bi se črpala po obdobju pogodbe o nakupu, stroški podjetniškega dolga pa naj bi znašali 5,5 %. Pri tej oceni so bili kot referenčna vrednost uporabljeni stroški dolga za vračljivo finančno pomoč (tj. 3,5 %). Zaradi popolne izpostavljenosti tržnim cenam proti koncu življenjske dobe projekta je bila ta vrednost (3,5 %) povečana za 2 %, da bi se ocenili stroški podjetniškega dolga v tej fazi. Glej tudi finančni model Češke.

([84]) Glej pripombe Češke z dne 13. oktobra 2023 in 1. marca 2024.

(143) WACC na podlagi te formule znaša [4,5–7] %. Češka pojasnjuje, da pri svoji formuli za WACC ni upoštevala učinka davčnega ščita, ker so vsi davčni učinki upoštevani v finančnem modelu in zajeti v denarnih tokovih, uporabljenih za izračun razmerij v finančnem modelu ([85]). Če pa bi vključila učinek davčnega ščita in uporabila 21-odstotno dejansko davčno stopnjo, bi WACC znašal [4–7] % ([86]).

3.6.6 *Prihodki in stroški projekta*

(144) Kot je pojasnjeno v oddelku 3.6.2, finančni model, ki ga je predložila Češka, temelji na več predpostavkah v zvezi s pričakovanimi tržnimi cenami, razpoložljivostjo elektrarne, stroški gradnje, stroški poslovanja in stroški razgradnje ter drugih ustreznih predpostavkah, na primer v zvezi z naložbami v osnovna sredstva in financiranjem projekta.

(145) Prihodki elektrarne so bili izračunani ob upoštevanju napovedi tržnih cen in ob predpostavki omejenega sledenja bremenu pri obratovanju, pri katerem elektrarna v okviru nekaterih tehničnih omejitev prilagodi svojo proizvodnjo električne energije ob upoštevanju urnih cen na promptnih trgih in v skladu s finančnimi spodbudami, ki jih zagotavlja formula za plačilo iz uvodne izjave 88.

(146) Češki organi so pojasnili, da bo zmožnost elektrarne za sledenje bremenu omejena s tehničnimi omejitvami, ki bodo delno odvisne od izbrane tehnologije. Češka je pri modeliranju dispečiranja v elektrarni glede na tržne cene predpostavila, da bo elektrarna izpolnjevala vsaj zahteve združenja European Utility Requirements za jedrske elektrarne z lahkovodnimi reaktorji. ([87]) Če bodo tehnične zmogljivosti elektrarne presegale te minimalne zahteve, se bo to upoštevalo pri predpostavkah o prihodkih, uporabljenih za izračun izvršilne cene po sklenitvi pogodbe o inženirskih storitvah, nabavi in gradnji. Takšna večja prožnost bi omogočila boljšo optimizacijo sledenja bremenu in s tem vplivala na znižanje izvršilne cene.

(147) Pri osnovnih ocenah tržnih cen se je Češka oprla na poslovne predpostavke družbe ČEZ glede razvoja povprečnih letnih cen na trgu električne energije na Češkem med letoma 2035 in 2050. Da bi upoštevali celotno življenjsko dobo elektrarne, češki organi predpostavljajo, da se bodo tržne cene v obdobju 2051–2096 postopoma zniževale s stalno stopnjo zniževanja v višini […] % na leto, saj se pričakuje, da se bodo tržne cene zaradi večjega deleža obnovljivih virov energije v sistemu dolgoročno zniževale. Brez prilagoditev zaradi inflacije osnovna predpostavljena tržna cena znaša […] EUR/MWh leta 2036, nato pa se postopoma zniža na […] EUR/MWh do leta 2050, […] EUR/MWh do leta 2076 in […] EUR/MWh do leta 2096.

(148) Češki organi so predstavili analize cenovne občutljivosti v okviru finančnega modela, pri čemer so uporabili dodatne scenarije, pri katerih so predpostavili pričakovane stalne letne povprečne tržne cene v razponu od –10 EUR/MWh do 150 EUR/MWh. V scenarijih s tržnimi cenami v višini –10 EUR/MWh, 10 EUR/MWh in 20 EUR/MWh se pričakuje, da se bo elektrarna po izteku pogodbe o nakupu zaprla. Češki organi v vseh scenarijih cenovne občutljivosti ocenjujejo, da razpon izvršilne cene, potreben, da se v življenjski dobi projekta doseže ciljna donosnost lastniškega kapitala v višini [9–11] %, znaša med [50–80] EUR na MWh in [75–90] EUR na MWh. Ob predpostavki fiksne izvršilne cene v višini [65–80] EUR/MWh (realno, v cenah iz leta 2020) bi pričakovana interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala na podlagi različnih izračunov občutljivosti znašala […] % pred delitvijo dobička med trajanjem pogodbe, […] % pred delitvijo dobička med trajanjem projekta ter […] % po delitvi dobička pri tržnih cenah v višini 150 EUR/MWh, […] % pred delitvijo dobička in po njej pri tržnih cenah v višini 40 EUR/MWh, […] % pred delitvijo dobička in po njej pri tržnih cenah v višini 20 EUR/MWh ter […] % pred delitvijo dobička in po njej pri tržnih cenah v višini 10 EUR/MWh in –10 EUR/MWh.

([85]) Češka pojasnjuje, da se ta pristop razlikuje od pristopa k podjetniškem financiranju, pri katerem se ocena opravi z uporabo prostega denarnega toka podjetju, WACC pa je treba prilagoditi zaradi davčnega ščita (pri čemer se stroški dolga pomnožijo s faktorjem (1–t), pri čemer je t davčna stopnja), da se upošteva vpliv finančne strukture na davke, ki niso neposredno izraženi v modelu. Zato se ta prilagoditev ne uporablja za model financiranja projekta, ki se uporablja v tem primeru. Glej pripombe Češke z dne 21. februarja 2024.

([86]) Pripombe Češke z dne 1. marca 2024 in finančni model Češke.

([87]) Na voljo članom na naslovu https://europeanutilityrequirements.eu/.

(149) Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 145, je Češka razvila model letnih prihodkov, s katerim se izračunajo prihodki elektrarne za vsako uro obratovanja na podlagi ocenjenih urnih tržnih cen in ob predpostavki optimizacije proizvodnje v odziv na cenovne signale na trgu ter ob upoštevanju načrtovanega in nenačrtovanega vzdrževanja. Krivulje urnih cen so bile določene na podlagi nestanovitnosti cen v letu 2035 v skladu z osnovnim scenarijem cen družbe ČEZ, ki je bil uporabljen za napovedi letnih cen v življenjski dobi sredstva. Nato se za vsako krivuljo urnih cen izračunajo prihodki elektrarne z uporabo formule za plačilo, opisane v oddelku 3.6.1, pri čemer se predpostavlja, da je proizvodnja optimizirana za odzivanje na tržne signale v okviru tehnične zmogljivosti jedrske elektrarne.

(150) Češka je ocenila učinek na dobičkonosnost elektrarne tako, da je predpostavila obratovanje s sledenjem bremenu, kot je opisano zgoraj, v primerjavi s scenarijem obratovanja brez sledenja bremenu, pri katerem se proizvodnja ohranja pri povprečni letni razpoložljivosti v višini [75–100] % zmogljivosti elektrarne. Češki organi ocenjujejo, da s sledenjem bremenu elektrarna obratuje s povprečno razpoložljivostjo v višini [70–90] % zmogljivosti elektrarne (kot rezultat pričakovanega zmanjšanja proizvodnje na 75 % v obdobjih, ko so tržne cene *p* nižje od stroškov *c*), pri čemer v povprečju ustvari 101,24 % prihodkov in 96,59 % stroškov, ki bi jih dosegla v življenjski dobi projekta brez sledenja bremenu. Češki organi poudarjajo, da je rezultat analize močno odvisen od profila predvidenih tržnih cen, ki so hipotetične in jih je mogoče šteti le za teoretične kazalnike uspešnosti elektrarne.

(151) Formula za plačilo, opisana v uvodni izjavi 88, družbi EDU II zagotavlja stabilnost prihodkov ne glede na povprečne tržne razmere v obdobju pogodbe o nakupu (2038–2078).

(152) Ker rezultat razpisa za inženirske storitve, nabavo in gradnjo ob sprejetju tega sklepa ni znan, je Češka predložila okvirne ocene stroškov, ki temeljijo na primerjalni analizi in javno dostopnih informacijah o razvoju zasnove in obratovanju obstoječih elektrarn. Češka priznava, da je zanesljivost napovedi stroškov omejena, saj neposredno primerljivih nedavnih precedenčnih projektov na Češkem ni, delo v zvezi z zasnovo pa še ni dovolj podrobno določeno. Vendar Češka pričakuje, da se bo s konkurenčnim razpisom za izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje dosegla ekonomsko najugodnejša rešitev z najnižjimi stroški.

(153) V osnovnem scenariju so skupne naložbe v osnovna sredstva, tj. stroški gradnje (v nadaljnjem besedilu: stroški brez obresti), ocenjene na […] EUR/kW, kar ustreza […] milijardam EUR v realnih cenah iz leta 2020 (in […] milijardam EUR v nominalnih cenah).

(154) Češka trdi še, da zaradi zapletenosti in tehničnih posebnosti jedrskih elektrarn ni neobičajno, da so stroški gradnje veliko višji, kot je bilo prvotno predvideno. Češka je navedla, da bi lahko stroški projekta brez obresti v najslabšem primeru, ki vključuje prekoračitve stroškov, podobne tistim, do katerih je prišlo pri jedrskih elektrarnah Vogtle (ZDA) in Hinkley Point C (Združeno kraljestvo), dosegli [14 000–15 000] EUR na kW ali [17–18] milijard EUR (realno, v cenah iz leta 2023).

(155) Ocene spremenljivih stroškov poslovanja vključujejo stroške goriva, pristojbine za ravnanje z odpadki, plačane državi, stroške obratovanja in vzdrževanja, ki niso stroški goriva, ter stalno zahtevo glede rezervacij za odhodke za razgradnjo. Češki organi ocenjujejo, da skupni spremenljivi stroški poslovanja znašajo približno [10–15] EUR/MWh (pri čemer stroški nabave goriva po ocenah znašajo […] EUR/MWh, stroški razgradnje in ravnanja z odpadki znašajo […] EUR/MWh, spremenljivi stroški obratovanja in vzdrževanja pa […] EUR/MWh). Spremenljivi stroški poslovanja se uporabljajo kot vhodna spremenljivka (*c*) v formuli za plačilo iz pogodbe o nakupu in za oceno obratovanja s sledenjem bremenu na podlagi urnih promptnih tržnih cen.

(156) Skupni stroški poslovanja v finančnem modelu zajemajo tudi tekoče stroške v življenjskem ciklu v višini […] EUR/MWh, ki po navedbah čeških organov vključujejo stroške zamenjave in večje prenove sestavnih delov elektrarne, ne pa tudi stroškov podaljšanja življenjske dobe. Stroški poslovanja v finančnem modelu vključujejo tudi fiksne stroške poslovanja v višini [10–20] EUR/MWh, ki po navedbah čeških organov vključujejo plače, kupljene storitve, zavarovanje in davke, pristojbine, stroške inšpekcijskih pregledov in pregledov, sredstva za razgradnjo in dodatne stroške.

(157) Da bi se upošteval vpliv sledenja bremenu na stroške, so češki organi dodali stroške poslovanja v višini […] EUR/MWh. Po navedbah čeških organov dodatni stroški, povezani s sledenjem bremenu v jedrskih elektrarnah, zajemajo večjo kompleksnost obratovanja, vzdrževanje in vidike učinkovitosti porabe goriva, povzročajo pa jih dejavniki, kot so posebna zasnova jedrske elektrarne, njena starost, regulativno okolje, v katerem obratuje, in njene operativne prakse. Sedanja predpostavka v višini […] EUR/MWh pomeni začetno sliko in bo pregledana po razpisu za inženirske storitve, nabavo in gradnjo ter v okviru rednih pregledov.

(158) Češka bo po zaključku razpisa za inženirske storitve, nabavo in gradnjo posodobila nekatere zgoraj opisane predpostavke o stroških (glej Prilogo). Natančneje, stroški brez obresti, spremenljivi stroški poslovanja (stroški goriva, stroški obratovanja in vzdrževanja, stroški razgradnje in ravnanja z odpadki), stroški v življenjskem ciklu, fiksni stroški poslovanja, stroški sledenja bremenu in predpostavke o razpoložljivosti bodo posodobljeni in uporabljeni v finančnem modelu za izračun začetne izvršilne cene.

(159) Med rednimi pregledi se lahko nekatere predpostavke posodobijo (tj. prilagodijo navzgor ali navzdol), vključno s predpostavkami o inflaciji, spremenljivimi stroški poslovanja, stroški v življenjskem ciklu, fiksnimi stroški poslovanja, stroški sledenja bremenu in ocenami dobičkonosnosti sledenja bremenu (glej Prilogo). Pregled bo nadzorovala neodvisna tretja oseba, predvidoma češki regulativni urad za energetiko.

(160) Poleg tega se lahko nekatere predpostavke posodobijo zaradi utemeljenih razlogov, kot so opisani v oddelku 3.8.

3.6.7 *Nadzor prekomernega nadomestila*

(161) Kot je pojasnjeno v sklepu o začetku postopka, so češki organi prvotno predlagali mehanizem za nadzor prekomernega nadomestila, ki bi vključeval delitev dobička iz lastniškega kapitala s pragom, določenim na ravni ciljne donosnosti lastniškega kapitala v višini [9–11] %, in faktorjem delitve v razmerju 50:50.

(162) Zaradi sprememb, predlaganih za ukrep 1, zlasti v zvezi s skrajšanjem trajanja pogodbe o nakupu s 60 let na 40 let, zaradi katerega je upravičenec po mnenju Češke v zadnjih 20 letih življenjske dobe sredstva izpostavljen tveganju, povezanemu s tržnimi cenami, češki organi trdijo, da bi bilo primerno delitev dobička iz lastniškega kapitala nekoliko spremeniti, saj bi se tako bolje upoštevala večja izpostavljenost upravičenca tveganju, povezanemu s tržnimi cenami, po izteku pogodbe o nakupu. Zato bo za delitev dobička iz lastniškega kapitala veljalo naslednje:

(a) upravičenec in subjekt za posebne namene si v obdobju 40 let, ki se začne na datum začetka obratovanja jedrske elektrarne, vse dobičke nad ravnjo donosnosti lastniškega kapitala v višini [9–11] % (nominalno, po obdavčitvi, pred komercialnim financiranjem) razdelita v razmerju 50:50;

(b) upravičenec in subjekt za posebne namene si v obdobju 20 let, ki neposredno sledi zgoraj navedenemu obdobju 40 let, vse dobičke nad ravnjo donosnosti lastniškega kapitala v višini [9–11] % (nominalno, po obdavčitvi, pred komercialnim financiranjem) razdelita v razmerju 60:40.

(163) Češka je pojasnila, da se bodo dejanski donosi projekta ocenjevali vsakih pet let v celotni življenjski dobi projekta, da se preveri, ali so bili ustvarjeni presežni dobički. Ta ocena bo (i) prvič izvedena po koncu poslovnega leta, v katerem začne veljati pridobljeno dovoljenje za obratovanje jedrske elektrarne, ali po koncu poslovnega leta neposredno pred koncem petletnega obdobja od začetka dobave električne energije iz jedrske elektrarne v omrežje (v nadaljnjem besedilu: prvi pregled prekomernega nadomestila), če bo to prej, (ii) nato pa vsakih pet let (v nadaljnjem besedilu: poznejši pregled prekomernega nadomestila) do prenehanja komercialnih dejavnosti v okviru projekta.

(164) Ocena bo temeljila na najnovejši različici finančnega modela, posodobljenega s podatki o dejanskih prihodkih in stroških ob koncu poslovnega leta pred oceno (v nadaljnjem besedilu: datum ocene).

(165) Z oceno se bo preverilo, ali dejanski donos lastniškega kapitala (v nadaljnjem besedilu: dejanska interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala) presega prag interne stopnje donosnosti lastniškega kapitala (v nadaljnjem besedilu: prag interne stopnje donosnosti lastniškega kapitala za prekomerno nadomestilo). Dejanska interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala bo stopnja donosnosti, dosežena ob upoštevanju izvršilne cene, tržnih prihodkov in drugih parametrov formule za plačilo, ki se uporabljajo na datum ocene. Določitev dejanske interne stopnje donosnosti lastniškega kapitala bo izražala dejansko uspešnost projekta od njegovega začetka do trenutka zadevne ocene. Napovedani denarni tokovi do konca obratovanja se pri njej ne bodo upoštevali. Prag interne stopnje donosnosti lastniškega kapitala za prekomerno nadomestilo je bil predhodno določen na [9–11] % v celotni življenjski dobi projekta (tj. med obdobjem odjema iz pogodbe o nakupu in po njem).

(166) Če dejanska interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala presega prag interne stopnje donosnosti lastniškega kapitala za prekomerno nadomestilo, se šteje, da je prišlo do prekomernega nadomestila za lastniški kapital (v nadaljnjem besedilu: prekomerno nadomestilo za lastniški kapital). V primeru prekomernega nadomestila za lastniški kapital se državi in družbi ČEZ povrne pavšalni denarni znesek (v nadaljnjem besedilu: znesek prekomernega nadomestila za lastniški kapital). Morebitni znesek prekomernega nadomestila za lastniški kapital se plača šele neposredno po pregledu prekomernega nadomestila in ne v letu, v katerem je prišlo do prekomernega nadomestila za lastniški kapital.

(167) Če se šteje, da je prišlo do prekomernega nadomestila za lastniški kapital, se izračuna znesek nadomestila za lastniški kapital, kot je opisano v nadaljevanju.

(168) Pri prvem koraku se ta denarni znesek količinsko opredeli kot razlika med dejansko interno stopnjo donosnosti lastniškega kapitala in interno stopnjo donosnosti lastniškega kapitala za prekomerno nadomestilo, pri čemer se upošteva časovni okvir denarnih tokov in izključijo vsi zneski nadomestila za lastniški kapital, ki so bili predhodno plačani državi.

(169) Pri drugem koraku se ta znesek pomnoži z razmerjem delitve, da se določi znesek, ki se plača upravičencu, preostanek pa se plača državi. Češka je potrdila še, da se lahko prilagoditve zaradi prekomernega nadomestila izvedejo v obliki plačila pavšalnega zneska ali prilagoditve izvršilne cene iz pogodbe o nakupu.

3.7 **Ukrep 2: Državno posojilo (vračljiva finančna pomoč)**

(170) Češka namerava za financiranje druge (razvoj projekta) in tretje faze (gradnja) zagotoviti državno posojilo, tj. vračljivo finančno pomoč. Češka trdi, da pričakovane naložbe v osnovna sredstva za drugo in tretjo fazo po osnovnem scenariju znašajo […] milijard EUR (nominalno, v cenah iz leta 2020). Predložila pa je tudi scenarije, ki temeljijo na večjih naložbah v osnovna sredstva. Na podlagi predhodnih projektov na področju jedrske energije z najvišjimi stroški dokončanja (tj. Vogtle in HPC) so bile naložbe v osnovna sredstva za drugo in tretjo fazo ocenjene na [17–18] milijard EUR (v realnih vrednostih iz leta 2023). Točen znesek posojila bo določen na podlagi izida razpisa in podpisa pogodbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo, da se bo financiral razvoj projekta.

(171) Češka trdi, da ima v primerjavi z odobritvijo državnega jamstva za tržno posojilo odobritev posojila naslednje prednosti. Prvič, z vračljivo finančno pomočjo se odpravi tveganje neobstoja komercialnega trga za zagotovitev financiranja projekta. Drugič, z vračljivo finančno pomočjo se zagotovi hitrejša rešitev za ureditev celotnega svežnja financiranja v primerjavi s komercialnim kreditnim aranžmajem. Tretjič, vračljiva finančna pomoč bi zaradi neposrednega posojila države vključevala nižje stroške dolga ter nižje pristojbine v zvezi z ureditvijo in prevzemanjem obveznosti za financiranje v celotnem obdobju gradnje. Češki organi so pojasnili še, da bi višji stroški morebitnih tržnih posojil zaradi velikega dolga in nenaklonjenosti trga tveganju v zvezi z jedrskimi projekti privedli do višje izvršilne cene v pogodbi o nakupu. Poleg tega so navedli, da ima v primerjavi s tržnimi posojilodajalci država na voljo več prožnosti pri odločanju o končnem znesku financiranja in da je ta prožnost potrebna, saj pogodba o inženirskih storitvah, nabavi in gradnji še ni bila sklenjena.

(172) Po pričakovanjih se bo z vračljivo finančno pomočjo krilo 100 % stroškov, povezanih z drugo in tretjo fazo (glej uvodno izjavo 67). Navedena finančna pomoč bo zavarovana s sredstvi družbe EDU II, tako da zahtevkov v zvezi z njo ne bo mogoče uveljavljati pri družbi ČEZ in družba ČEZ ne bo jamčila zanjo. Upravičenec bo v fazi gradnje projekta plačal obrestno mero v višini 0 % ([88]). Pozneje bo letna obrestna mera ustrezala stroškom državnega dolga in ministrstvo za finance jo bo določilo kot odstotno stopnjo za zadevno leto, povečano za 1 odstotno točko, vendar ne bo znašala manj kot 2 % na leto ([89]). Vračljiva finančna pomoč bo dokončana, ko bo zaključen razpisni postopek za pogodbo o inženirskih storitvah, nabavi in gradnji.

(173) Vračljiva finančna pomoč bo na voljo za črpanje od datuma začetka veljavnosti pogodbe o nakupu, sporazuma z vlagateljem in vračljive finančne pomoči. Črpanje se bo izvajalo v rednih presledkih (na primer letno) v skladu s posodobljenim proračunom družbe EDU II.

(174) Vračljiva finančna pomoč se bo amortizirala na podlagi specifičnih mejnikov, faz in pričakovanih sprememb projekta v 30 letih. Amortizacija vračljive finančne pomoči se bo začela z izdajo dovoljenja v skladu z zakonom o jedrski energiji. Do začetka amortizacije bo vzpostavljena rezerva za servisiranje dolga, ki bo namenjena izključno za amortizacijo vračljive finančne pomoči in plačilo obresti (v nadaljnjem besedilu: rezerva za servisiranje dolga), družba EDU II pa jo bo v obdobju amortizacije ohranila in uporabljala izključno za amortizacijo navedene pomoči in plačilo obresti v primeru primanjkljaja denarnih sredstev. Če se rezerva za servisiranje dolga ne porabi v obdobju amortizacije, se porabi za zadnje obroke in plačila obresti.

(175) Če družba EDU II državo obvesti, da je treba za projekt začasno ustaviti amortizacijo vračljive finančne pomoči, da bi se preprečilo neizpolnjevanje finančnih obveznosti ([90]), da je porabila rezervo za servisiranje dolga in da družba ČEZ ne krši svojih obveznosti v zvezi z lastniškim kapitalom ([91]) (v nadaljnjem besedilu: obvestilo o začasni ustavitvi), se amortizacija vračljive finančne pomoči in plačilo obresti začasno ustavita za toliko časa, kolikor je potrebno, da se prepreči neizpolnjevanje finančnih obveznosti.

(176) Prostovoljno predhodno plačilo vračljive finančne pomoči in/ali refinanciranje bosta dovoljena v skladu s pogoji vračljive finančne pomoči.

(177) V primeru spremembe nadzora nad družbo EDU II mora družba v roku, določenem v sklepu o vračljivi finančni pomoči, vrniti znesek posojila skupaj z obrestmi, razen če vse delnice družbe EDU II pridobi Češka.

(178) Družba EDU II bo imela od začetka pogodbe o nakupu pravico, da izplača dividende v skladu z dogovorjenimi parametri in ob predhodnem plačilu vseh zapadlih obrokov za odplačevanje vračljive finančne pomoči. Poleg tega bo lahko družbi ČEZ zagotavljala izplačila prek drugih kanalov (na primer s plačili iz naslova posojila delničarjev ali posojila, ki ga družba EDU II zagotovi družbi ČEZ).

(179) Dokler družba EDU II ne povrne vračljive finančne pomoči v celoti (vključno z morebitnimi zapadlimi obrestmi), ne more izvršiti nobenega izplačila ali plačila družbi ČEZ ali kateremu koli članu skupine ČEZ, razen plačil za dobave ali storitve, ki se zagotovijo znotraj skupine ter so potrebne za družbo EDU II in/ali za obratovanje in vzdrževanje jedrske elektrarne. Če pa družba EDU II v skladu s pogoji vračljive finančne pomoči sodeluje pri kakršnem koli združevanju denarnih sredstev skupine ČEZ, prejšnji stavek ne prepoveduje ali omejuje kakršnih koli plačil, ki jih družba EDU II izvrši ali prejme v zvezi s takšnim združevanjem denarnih sredstev.

(180) Nazadnje, če bi prišlo do prekoračitve stroškov, ni mogoče izključiti, da bo za vračilo vračljive finančne pomoči delno potrebno refinanciranje prek zasebnih tržnih posojil. Po tem scenariju povrnitev stroškov naložbe ne bi bila več neposredno povezana z obdobjem vračljive finančne pomoči.

([88]) Ta obrestna mera se bo uporabljala do izdaje dovoljenja za obratovanje jedrske elektrarne. Glej člen 9, točka (f), in člen 4(2) zakona o jedrski energiji (obratovanje jedrskega objekta).

([89]) Ta obrestna mera se bo uporabljala po izdaji dovoljenja upravičencu za obratovanje jedrske elektrarne. Glej člen 9, točka (f), in člen 4(2) zakona o jedrski energiji (obratovanje jedrskega objekta).

([90]) Pojem „neizpolnjevanje finančnih obveznosti“ je opredeljen v odstavku 6 dokumenta o pogojih sporazuma z vlagateljem.

([91]) V skladu z dokumentom o pogojih sporazuma z vlagateljem se obveznosti družbe ČEZ v zvezi z lastniškim kapitalom nanašajo na njeno obveznost, da za projekt zagotovi dogovorjeno financiranje s pogojnim lastniškim kapitalom v višini do 1,95 milijarde EUR.

3.8 **Ukrep 3: Mehanizem za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike**

(181) Tretji ukrep za podporo projektu je zaščita povrnitve stroškov za družbo ČEZ v primeru, da se Češka odloči, da bo spremenila svojo nacionalno politiko o jedrski energiji ali da ne bo odobrila ukrepa 1 ali 2, ali da se pojavijo utemeljeni razlogi (v nadaljnjem besedilu: mehanizem za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike) ([92]).

(182) Mehanizem za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike vključuje prodajno opcijo ([93]) za družbo ČEZ ali nakupno opcijo ([94]) za državo v določenih okoliščinah. Ta ukrep je skupaj z obveznostjo ČEZ, da zagotovi lastniško financiranje projekta, določen v pogodbi med češkimi organi ter družbama ČEZ in EDU II.

(183) Prva pogodba o izvajanju do podpisa sporazuma z vlagateljem določa okvir za sodelovanje pri projektu, vključno z mehanizmom za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike za prvo fazo projekta. Navedena pogodba določa postopke in načine za ponovna pogajanja o pogojih pogodbe v primeru utemeljenih razlogov in za prodajo delnic državi zaradi utemeljenih razlogov v prvi fazi projekta. Poleg tega podrobno določa vidike ureditev nakupa delnic, da se zagotovi nevtralnost posla za obe strani (npr. z zagotovitvijo, da nakupna cena ustreza sredstvom, vloženim v družbo EDU II, da se prihodki ne prenašajo z družbe EDU II na družbo ČEZ itd.).

(184) Češki organi pojasnjujejo, da nakupna cena za prodajo vseh delnic državi do konca prve faze znaša 200 000 000 CZK z morebitno dodatno pristojbino zaradi utemeljenih razlogov, ki ne presega 200 000 000 CZK, kar ustreza skupnemu znesku kapitalskih vložkov, ki jih bo zagotovila družba ČEZ. V ločenem sporazumu so stranke določile pogoje, pod katerimi bodo ti zneski vključevali vračilo naložb, in pogoje, pod katerimi ne bodo. Splošno pravilo je, da je treba družbi ČEZ povrniti tudi naložbe, če je projekt ustavljen iz utemeljenih razlogov.

(185) Češki organi pojasnjujejo tudi, da se bo z mehanizmom za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike zagotovila zaščita družbe EDU II v zvezi z dogodki, na katere ne more vplivati (npr. v primeru „utemeljenih razlogov“ ([95])), kot so določeni v pogodbi o nakupu (glej uvodno izjavo 104). Natančneje, v primeru utemeljenih razlogov, ki družbi EDU II preprečujejo izpolnjevanje pravnih obveznosti ali povzročajo zamudo pri tem, družba EDU II ne bo odgovarjala za takšno neizpolnjevanje ali zamudo pri izpolnjevanju svojih obveznosti. Če utemeljeni razlog povzroči zamude pri izvajanju projekta, se bo ciljni datum začetka obratovanja podaljšal po dnevih. Nazadnje, družba EDU II bo v primeru utemeljenega razloga upravičena do denarnega nadomestila.

(186) Češki organi pojasnjujejo, da je cilj tega ukrepa čim bolj zmanjšati znesek pomoči, ki je potreben pri določitvi izvršilne cene, z vzpostavitvijo sprejemljivega okvira za razporeditev tveganja. Z ukrepom se omeji tveganje za vlagatelja in hkrati zmanjša možnost povrnitve naložb. Cilj je zaščititi družbo EDU II pred nekaterimi tveganji (glej Prilogo k sklepu o začetku postopka). Hkrati bo družba EDU II prevzela tveganje prekoračitve stroškov projekta iz razlogov, ki niso utemeljeni razlogi. Češki organi so predložili pregled sprememb, ki bi se štele za utemeljene

([92]) Za opredelitev utemeljenih razlogov glej uvodno izjavo 104.

([93]) Prodajna opcija se nanaša na pravico družbe ČEZ, da v primeru določenih dogodkov državi proda vse delnice družbe EDU II.

([94]) Nakupna opcija se nanaša na pravico Češke, da v primeru določenih dogodkov od družbe ČEZ kupi vse delnice družbe EDU II.

([95]) „Utemeljeni razlogi“ pomeni dogodke in okoliščine, ki bodo opredeljeni v pogodbi o nakupu (in že temeljijo na prvi pogodbi o izvajanju) ter se nanašajo na spremembe pogojev vračljive finančne pomoči, zapoznelo končno odločitev češke vlade o naložbi, sprejetje, spremembo ali razveljavitev katerega koli veljavnega zakona ali predpisa, povezanega s projektom, kršitev določenih obveznosti s strani države ali državnih subjektov, ki omogočajo projekt, težave z infrastrukturo in omrežjem, zahteve države v zvezi z interesi nacionalne varnosti in povezane posledice itd.

razloge. Vključujejo spremembe vhodnih podatkov za izračun izvršilne cene glede na rezultate razpisa za inženirske storitve, nabavo in gradnjo (kar zadeva stroške kapitala, trajanje obdobij gradnje, obdobja razpoložljivosti ([96]), stroške poslovanja, vzdrževanja in goriva, stroške v življenjskem ciklu ([97]) ter zmogljivost in tehnične zmogljivosti elektrarne) ali dokončanja vračljive finančne pomoči (obrestna mera, znesek posojila in plačilni pogoji, določeni v okviru vračljive finančne pomoči (glej uvodno izjavo 172), ter predpostavke o komercialnih posojilih na podlagi zneska in pogojev vračljive finančne pomoči). V zvezi s tem češki organi potrjujejo, da finančni model temelji na zakonsko določeni minimalni prožnosti, ki se zahteva za elektrarno, in da bi vsako povečanje prožnosti privedlo do predpostavk o učinkovitejšem sledenju bremena, zaradi česar bi se izvršilna cena znižala.

(187) Vključujejo tudi spremembe v življenjski dobi projekta, ki se bodo, če bodo temeljile na utemeljenih razlogih, upoštevale v rednih pregledih pogojev pogodbe o nakupu, vključno s spremembami stroškov poslovanja in stroškov naložb (povišanja in znižanja) ter spremembami zakonodaje, kot so parametri razgradnje in davčne stopnje. Češki organi priznavajo, da uporaba (ali neuporaba) tehnične prožnosti elektrarne za optimizacijo proizvodnje glede na spreminjajoče se tržne cene (sledenje bremenu) ni utemeljen razlog za utemeljitev dodatnih povišanj stroškov, ki presegajo splošno posodobitev stroškov poslovanja, ki se izvede pri rednem petletnem pregledu (glej oddelek 3.6.7). Zato so bile tehnične omejitve za sledenje bremenu izključene s seznama utemeljenih razlogov. Namen mehanizma za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike je zagotoviti splošno sprejemljivost projekta za vlagatelja in državo.

3.9 **Pravna podlaga in preglednost**

(188) Nacionalna pravna podlaga za ta ukrep je zakon o ukrepih za prehod Češke na nizkoogljično energijo in spremembi Zakona št. 165/2012 ([98]).

(189) Češki organi so pojasnili, da bo pomoč urejena tudi v Zakonu št. 218/2000 Sb. o proračunskih pravilih in spremembi nekaterih povezanih zakonov (proračunska pravila), kakor je bil spremenjen, ter različnih pogodbah in sporazumih z upravičencem, kot je opisano v nadaljevanju.

(190) S krovnim sporazumom o sodelovanju pri gradnji novih jedrskih virov na Češkem, ki so ga 28. julija 2020 podpisali ministrstvo ter družbi ČEZ in EDU II, je bil določen splošni okvir za začetek in nadaljnji razvoj sodelovanja med strankami pri projektu gradnje novih jedrskih virov v Dukovanih. Sporazum ne vsebuje posebnih pravno zavezujočih obveznosti strank. V skladu s krovnim sporazumom je projekt pogojen s predhodno odobritvijo državne pomoči.

(191) Prva pogodba o izvajanju, sklenjena med ministrstvom ter družbama ČEZ in EDU II, vsebuje pravno zavezujoče dogovore o pravicah in obveznostih strank za prvo fazo projekta, tj. do izbire izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Podpisana je bila 28. julija 2020 in nato spremenjena 24. decembra 2022, 20. decembra 2023 in 30. januarja 2024.

(192) Češki organi so 26. januarja 2024 predložili izvode:

(a) osnutka dokumenta o pogojih pogodbe o nakupu, ki določa pravice in obveznosti strank v zvezi s projektom ter s katero se bosta po podpisu nadomestila krovni sporazum in prva pogodba o izvajanju. Natančneje, v pogodbi bodo določeni pogoji za obveznost Češke glede nakupa električne energije (tudi v zvezi z izračunom izvršilne cene in njenimi prilagoditvami ter pogoji obveznosti delitve dobička), obveznost države, da ustanovi subjekt za posebne namene, ter obveznost družbe EDU II, da razvije, zgradi in upravlja jedrsko elektrarno, ter pogoji, ki se uporabljajo v primeru spremembe lastništva;

([96]) Kot osnova za plačilo je določena ciljna [75–100]-odstotna razpoložljivost. Vendar lahko na finančni model vplivajo razlike v načrtih razpoložljivosti glede na izbrano tehnologijo.

([97]) Stroški v življenjskem ciklu zajemajo zamenjavo in večjo prenovo sestavnih delov v jedrski elektrarni. V uspešni ponudbi za inženirske storitve, nabavo in gradnjo bo podrobno opisan pričakovani načrt zamenjave in večje prenove. Ti stroški ne vključujejo stroškov podaljšanja življenjske dobe.

([98]) Zakon je bil nazadnje spremenjen leta 2023 in je na voljo na naslovu https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-165.

(b) osnutka dokumenta o pogojih sporazuma z vlagateljem, sklenjenega med Češko ter družbama ČEZ in EDU II, ki določa obveznosti v zvezi z lastniškim financiranjem projekta s strani družbe ČEZ in prenosom delnic na tretje osebe ter podrobnosti o nakupni in prodajni opciji;

(c) osnutka dokumenta o pogojih vračljive finančne pomoči, ki se dodeli s sklepom ministrstva za industrijo in trgovino.

(193) Češki organi trdijo, da bodo pogoji zgoraj navedenih pogodb dokončani po zaključku postopka javnega naročanja za izbiro izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje ter potrditvi naložbenih stroškov in stroškov poslovanja projekta ter njegovih tehničnih značilnosti. Iz istega razloga bodo nekateri vhodni podatki za finančni model, ki se bodo uporabili za ponovni izračun izvršilne cene iz pogodbe o nakupu, posodobljeni, da se bodo upoštevali pogoji pogodbe o inženirskih storitvah, nabavi in gradnji (glej Prilogo).

(194) Češki organi trdijo tudi, da bodo preostali pogoji iz pogodbenih dokumentov iz uvodne izjave 191 in končni dokumenti o financiranju vključevali standardne klavzule, ki bi jih vsak vlagatelj zahteval za podoben projekt in bi lahko razumno pričakoval, da bo v zvezi z njimi dosežen dogovor. Če zadevni končni pogodbeni dokumenti izboljšajo pogodbene pogoje, s čimer se razmerje med tveganji, pričakovanja glede stopnje donosnosti ali kritje stroškov v zvezi s projektom in z njim povezano infrastrukturo spremenijo v korist upravičencev, ali če drugače vsebujejo dodatne elemente, ki bi lahko pomenili državno pomoč, se češki organi zavezujejo, da jih bodo pred izvajanjem priglasili Evropski komisiji.

(195) Češki organi so pojasnili, da bodo informacije o projektu objavljene na spletišču ministrstva na naslovu https://www.mpo.cz/cz/energetika/.

3.10 **Finančna struktura projekta**

(196) Potreba po financiranju projekta v prvotnem primeru po ocenah znaša skupno […] milijard EUR (realno, v cenah iz leta 2020) ali […] milijard EUR v nominalnem smislu, pri čemer bo financiranje v prvi fazi zagotovila družba ČEZ v obliki začetnega lastniškega kapitala v višini 0,18 milijarde EUR, v drugi in tretji fazi pa bo zagotovljeno državno posojilo, tj. vračljiva finančna pomoč v znesku [9,8–10,8] milijarde EUR.

(197) Družba ČEZ bo zagotovila dodatni pogojni lastniški kapital v višini 1,77 milijarde EUR za financiranje morebitnih prekoračitev stroškov, ki niso posledica utemeljenih razlogov. O podrobnostih pristopa za financiranje morebitnih prekoračitev stroškov se bosta dogovorili družba ČEZ in država. Skupna obveznost družbe ČEZ glede lastniškega kapitala za projekt bo v razvojni in gradbeni fazi znašala največ 1,95 milijarde EUR.

(198) Češki organi pojasnjujejo, da je bila zgornja meja prekoračitev določena na podlagi poslovnih pogajanj med strankami ter učinkovite in optimalne razporeditve tveganja za projekt. Menijo, da projekta ni bilo mogoče izvesti z odprto finančno obveznostjo.

(199) Kot je navedeno v oddelku 3.6.6, češki organi predvidevajo, da bodo stroški gradnje pri projektu znašali […] EUR/kW (brez obresti v obdobju gradnje, v cenah iz leta 2020), stroški poslovanja pa približno [25–50] EUR/MWh (v cenah iz leta 2020), pri čemer zadnjenavedeni stroški vključujejo stroške goriva, obratovanja in vzdrževanja, stroške podaljšanja življenjskega cikla ter stroške razgradnje in ravnanja z odpadki. V alternativnem scenariju ([99]) so stroški gradnje za projekt, ki niso povezani s prekoračitvami zaradi utemeljenih razlogov, po ocenah češkib organov za 10 % višji.

(200) Kot je navedeno v uvodni izjavi 154, so češki organi pojasnili, da bi lahko stroški projekta brez obresti v najslabšem primeru, ki vključuje prekoračitve stroškov, podobne tistim, do katerih je prišlo pri jedrskih elektrarnah Vogtle in Hinkley Point C, dosegli [17–18] milijard EUR (realno, v cenah iz leta 2023) ali […] milijard EUR v nominalnem smislu. V takem primeru bi znesek vračljive finančne pomoči dosegel […] milijard EUR v nominalnem smislu, če bi bile prekoračitve v celoti posledica utemeljenih razlogov.

([99]) „Realistični primer“ je pojem družbe ČEZ in pomeni alternativen scenarij, po katerem je predvideno 10-odstotno povišanje stroškov brez obresti za projekt, pri čemer se stroški štejejo za neutemeljene.

(201) V tej fazi so ocene stroškov okvirne in so bile pripravljene na podlagi precedenčnih primerov. Dejanski stroški bodo odvisni od rezultata razpisa za inženirske storitve, nabavo in gradnje ter od izbrane tehnologije.

3.11 **Kumulacija**

(202) Ukrepa ni mogoče kumulirati z drugo pomočjo, prejeto za kritje istih stroškov, ki bodo nastali v okviru projekta.

3.12 **Preglednost**

(203) Češki organi so navedli, da bodo vse ustrezne informacije v zvezi z ukrepom objavljene na nacionalnem spletišču ([100]) in v registru Komisije za preglednost.

3.13 **Razlogi za začetek postopka**

(204) Komisija je sklep o začetku postopka sprejela 30. junija 2022. Komisija je sprejela predhodno stališče, da ukrepi pomenijo državno pomoč, in izrazila dvome glede združljivosti ukrepov z notranjim trgom v skladu s členom 107(3), točka (c), PDEU. Natančneje, v sklepu o začetku postopka je izrazila dvome glede ustreznosti in sorazmernosti pomoči ter morebitnega izkrivljanja konkurence in trgovine.

(205) Kar zadeva dvome glede ustreznosti, izražene v sklepu o začetku postopka, je Komisijo zanimalo, ali je kombinacija pogodbe o odjemu po fiksni ceni, ki je bila prvotno predlagana, ter vračljive finančne pomoči in mehanizma za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike ustrezen instrument za zagotovitev pomoči, zlasti v primerjavi z drugimi instrumenti, ki so se šteli za ustrezne za pretekle naložbe v jedrsko energijo. Komisija je izrazila dvome glede tega, da višja raven tveganja za upravičenca ne bi bila ustreznejša. Natančneje, v sklepu o začetku postopka je navedla, da so se z zaščito upravičenca pred pomembnimi tržnimi tveganji morda omejile nekatere spodbude za konkurenčno ravnanje, in menila, da se tržno tveganje s kombinacijo treh ukrepov (tj. določbe o spremembi zakonodaje, pogodbe o odjemu in vračljive finančne pomoči) znatno zmanjša. Glede na navedeno je menila, da ni jasno, ali je Češka predlagala ustrezno ravnovesje pri uporabi navedenih treh ukrepov in ali bi bili morda potrebni alternativni instrumenti ali sprememba predlaganih instrumentov za zagotovitev višje stopnje izpostavljenosti tržnemu tveganju ([101]).

(206) Kar zadeva sorazmernost projekta, je Komisija v sklepu o začetku postopka izrazila dvome glede tega, ali je bilo trajanje pogodbe o odjemu za obdobje 60 let omejeno na najkrajše obdobje, potrebno za zagotovitev izvedbe projekta. Zlasti je ugotovila, da trajanje znatno presega obdobje za odplačilo finančne pomoči (v tem primeru 30 let po datumu začetka komercialnega obratovanja) in trajanje podpore, sprejeto v prejšnjih primerih ([102]). Poleg tega je ugotovila, da so dolgoročne pogodbe sicer pogosto potrebne, da se omogočijo velike dolgoročne naložbe, vendar trajanje pogodb ne zajema vedno celotne ekonomske življenjske dobe projekta.

(207) Komisija je v sklepu o začetku postopka izrazila tudi dvome o tem, ali predpostavke, uporabljene za oceno zahtevane donosnosti, pravilno odražajo izpostavljenost vlagatelja tveganju. Zlasti je izrazila dvome glede premije za gradnjo in obratovanje jedrske elektrarne, ki je bila dodana v oceni po modelu CAPM, saj je izpostavljenost upravičenca tveganju zaradi treh ukrepov pomoči manjša, na voljo pa so tudi možnosti za prilagoditev cene po pogodbi o nakupu električne energije. Na podlagi tega je izrazila dvome o tem, da zahtevana donosnost lastniškega kapitala

([100]) Na voljo na naslovu https://mpo.cz/cz/energetika/novy-jaderny-zdroj/rozvoj-novych-jadernych-zdroju/.
([101]) Glej uvodne izjave 191 do 193 sklepa o začetku postopka.
([102]) Prav tam, uvodni izjavi 197 in 198. Natančneje, pogodba o odjemu za jedrsko elektrarno Hinkley Point C je bila sklenjena za obdobje 35 let, obdobje za odplačilo vračljive finančne pomoči za jedrsko elektrarno Paks II pa je trajalo samo 21 let, pri čemer ukrep ni bil dopolnjen z drugo obliko pomoči za tekoče poslovanje.

pravilno odraža tveganja, ki jih nosi upravičenec, in da ustreza razumnemu donosu za vlagatelja v taki dejavnosti, saj se cenovna in tržna tveganja s pogodbo o odjemu prenesejo na subjekt za posebne namene in s tem na državo ([103]).

(208) Komisija je v sklepu o začetku postopka izrazila tudi dvome glede tega, ali bi se z mehanizmom delitve dobička iz lastniškega kapitala, ki ga je predlagala Češka, zadostno preprečilo prekomerno nadomestilo, zlasti ker določa delitev dobička med državo in družbo EDU II v razmerju 50:50 ([104]).

(209) Poleg tega je Komisija v zvezi z družbo ČEZ kot nosilcem projekta ugotovila, da bi se z odprtim postopkom za izbiro nosilca projekta morda lahko zmanjšala podpora, potrebna za izvedbo projekta ([105]).

(210) Kar zadeva dvome v zvezi z možnimi negativnimi učinki na trgovino in konkurenco, je Komisija izrazila pomisleke glede izbire družbe ČEZ kot upravičenca projekta in dejstva, da je bila družba ČEZ izbrana brez razpisa ali izbirnega postopka in po možnosti brez dejanskega upoštevanja drugih morebitnih upravljavcev. Menila je, da se zato pojavi vprašanje, zakaj bi bila družba ČEZ najučinkovitejši upravljavec, zakaj ni bil izveden noben razpis ali uporabljen drug izbirni mehanizem in iz katerih tehničnih ali gospodarskih razlogov je bila izbrana družba ČEZ. Glede na močan položaj družbe ČEZ na češkem trgu električne energije njena izbira vzbuja dvome v zvezi z morebitnim izkrivljanjem tržne strukture ([106]).

(211) Komisija je navedla še, da možnosti, da bo družba ČEZ manipulirala cene in zadrževala zmogljivost, ni mogoče v celoti izključiti. Tako na primer ni mogoče izključiti, da bi lahko imela skupina ČEZ v obdobjih, ko so tržne cene višje od fiksne cene po pogodbi o nakupu električne energije, ekonomsko spodbudo za zmanjšanje proizvodnje družbe EDU II, da bi lahko druge enote skupine ČEZ prodale več energije po višjih tržnih cenah. Komisija je menila, da morebitne tržne manipulacije ni mogoče izključiti zlasti zaradi sedanjega močnega tržnega položaja družbe ČEZ v zvezi z zmogljivostjo za proizvodnjo električne energije in dejansko proizvodnjo na Češkem. Glede na navedeno je izrazila dvome v zvezi s tem, ali bi imela družba ČEZ ali EDU II spodbude ali zmožnost za tržno manipulacijo ([107]).

(212) Nazadnje, Komisija je izrazila dvome glede vloge subjekta za posebne namene na trgu. Zlasti je ugotovila, da lahko subjekt za posebne namene svoje izgube nadomesti z državnimi sredstvi, zato ni jasno, ali bo imel zadostne spodbude, da bi deloval kot zasebni subjekt, ki si prizadeva za čim večji dobiček, razen če bi to vlogo dejansko opravljalo ločeno podjetje, ki bi poslovalo v skladu s strategijo za čim večji dobiček in bi se izbralo na podlagi javnega razpisa, ki ne bi privedel do ponovne vključitve trgovalnih dejavnosti subjekta za posebne namene v družbo ČEZ. Poleg tega je Komisija menila, da obstaja tveganje, da bi se pomoč subjektu za posebne namene prenesla na velike odjemalce električne energije. To tveganje se lahko še poveča zaradi dejstva, da bo subjekt za posebne namene nadzorovala država. Ker še ni povsem jasno, kako bo subjekt za posebne namene prodajal električno energijo ali komu, ni bilo mogoče izključiti možnosti, da bo z industrijskimi odjemalci sklepal dvostranske pogodbe pod ugodnimi pogoji ([108]). Nazadnje, Komisija je navedla, da bi lahko prišlo do izkrivljanja trga, ker ni gotovo, ali lahko struktura subjekta za posebne namene in pogodbe o nakupu električne energije prepreči, da bi tržni signali dosegli upravljavca elektrarne ([109]).

([103]) Prav tam, uvodni izjavi 207 in 208.
([104]) Prav tam, uvodna izjava 205.
([105]) Prav tam, uvodna izjava 209.
([106]) Prav tam, uvodna izjava 215.
([107]) Prav tam, uvodni izjavi 217 in 218.
([108]) Prav tam, uvodne izjave 221 do 223.
([109]) Prav tam, uvodna izjava 224.

4. STALIŠČE ČEŠKE VLADE

(213) Češka je svoj odgovor na sklep o začetku postopka poslala 30. avgusta 2022. V njem je predložila več analiz v odziv na dvome glede ustreznosti, sorazmernosti ter vpliva ukrepa na trgovino in konkurenco, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka.

(214) Opozoriti je treba, da je Češka v odgovoru na sklep o začetku postopka obravnavala ukrepe državne pomoči, kot so opisani v navedenem sklepu. Sedanji podporni ukrepi, ki vključujejo spremembe v primerjavi s prvotno načrtovanimi ukrepi, uvedene za odpravo dvomov, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka, so podrobno opisani v oddelku 3 tega sklepa.

(215) Argumenti Češke so podrobneje opisani v nadaljevanju.

4.1 Stališče Češke glede ustreznosti pomoči

(216) Češka je v svojem odgovoru na sklep o začetku postopka trdila, da so v trenutnih negotovih in hitro spreminjajočih se tržnih razmerah potrebni vsi trije ukrepi v okviru projekta, da se odpravi nedelovanje trga, povezano z razvojem jedrske energije (tj. obseg zahteve za kapital, dolgotrajna izpostavljenost cenovnim signalom na trgu, ki so sami po sebi izkrivljeni zaradi posredovanj, in dolgotrajna izpostavljenost političnim odločitvam), kot je Komisija priznala v sklepu o začetku postopka ([110]). Češka je menila, da so za odpravo navedenega nedelovanja trga potrebni ločeni, vendar medsebojno povezani ukrepi države.

(217) Prvič, ob neobstoju financiranja iz zasebnih virov pod tržnimi pogoji zaradi velikega obsega naložb in drugih tveganj, povezanih z razvojem projektov na področju jedrske energije, bi se z vračljivo finančno pomočjo zmanjšalo tveganje, povezano z velikim obsegom zahteve za kapital.

(218) Drugič, projekt je zaradi dolgotrajne izpostavljenosti tveganju v zvezi s cenovnimi signali na trgu izpostavljen velikemu tveganju v zvezi s prihodki ob visokih fiksnih stroških, kar pomeni zelo visoko stopnjo poslovnega vzvoda, zasebni vlagatelji pa temu niso naklonjeni. To tveganje bi se obravnavalo z dolgoročno zaščito v zvezi s cenami, ponujeno v skladu s pogoji pogodbe o nakupu ([111]).

(219) Tretjič, dolgotrajna izpostavljenost tveganju zaradi političnih odločitev, ki je prisotna v vseh fazah projekta (od razvoja do razgradnje), bi se obravnavala z mehanizmom za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike, vključno z zaščito v zvezi z „utemeljenimi razlogi“, določeno v pogodbi o nakupu.

(220) Češki organi so v podporo zgoraj navedenemu predložili seznam projektov na področju jedrske energije, ki so bili opuščeni zaradi enega ali več zgoraj navedenih nedelovanj trga, povezanih z razvojem projektov na področju proizvodnje jedrske energije. ([112])

(221) Češki organi so pojasnili še, da je poleg navedenih glavnih nedelovanj trga tveganje za nosilce novih projektov na področju jedrske energije znatno povečano tudi zaradi sedanjih razmer na trgu. Te vključujejo (i) sedanji tehnološki prehod, na primer na obnovljive vire energije in vodik, ki lahko privede do tega, da bodo viri z minimalnimi mejnimi stroški proizvodnje izrinili jedrsko tehnologijo, (ii) makroekonomsko okolje, ki so ga med drugim

([110]) Prav tam, uvodne izjave 182 do 184.

([111]) V sklepu o začetku postopka se za pogodbo o odjemu uporablja pojem „pogodba o nakupu električne energije“. Med formalno preiskavo je Češka ta pojem posodobila v svojih pogodbah in se odločila za pojem „pogodba o nakupu“. Zaradi doslednosti se v tem sklepu uporablja posodobljeni pojem, ki pravilno odraža sedanji ukrep.

([112]) *Prvič*, češki organi so navedli več primerov projektov, ki so bili opuščeni zaradi nedelovanja trga, povezanega z velikim obsegom zahtev za kapital. Kot primere so navedli projekte Horizon v Združenem kraljestvu, Belene v Bolgariji in Virgil C. Summer v ZDA. Drugič, češki organi so trdili, da je bil projekt Temelín II (enoti 3 in 4) na Češkem opuščen deloma zato, ker ni bilo mehanizma državne podpore, s katerim bi se zmanjšalo tveganje nestanovitnosti tržnih cen. Tretjič, Češka je pojasnila, da so novi projekti na področju jedrske energije v celotni življenjski dobi izpostavljeni političnim spremembam, ki lahko negativno vplivajo na izvedljivost in možnost financiranja projektov. Češki organi so navedli projekta Olkiluoto 4 in Hanhikivi 1 na Finskem, ki sta bila opuščena zaradi političnih odločitev.

zaznamovali inflacijski pritiski ter spremembe obrestnih mer in deviznih tečajev, (iii) nestanovitnost tržnih cen primarnih proizvodov, ki povzroča nestanovitnost cen električne energije, ter nepričakovane dogodke z resnimi posledicami, imenovane „črni labodi“, kot je ruska agresija proti Ukrajini, ki je povzročila motnje na trgih in v dobavnih verigah.

(222) Češki organi so predstavili tudi hipotetične scenarije, ki kažejo, da bi glavna tveganja, opisana zgoraj, v primeru izvzetja katerega koli od navedenih treh ukrepov podpore projektu ostala nespremenjena, kar bi ogrozilo izvedljivost projekta ter povzročilo nesprejemljivo tveganje za nosilca projekta in neuspešno izvedbo.

(223) Češki organi so pojasnili, da se v prvem hipotetičnem scenariju z vračljivo finančno pomočjo zagotovi kapital, potreben za izgradnjo nove jedrske enote, ter zmanjša tveganje nedelovanja trga, ki izhaja iz zelo velikega obsega zahteve za kapital in visoke stopnje tveganja pri gradnji. Češki organi trdijo, da zaradi zgoraj navedenih tveganj nosilec projekta brez vračljive finančne pomoči ne bi mogel prek trgov podjetniških dolžniških instrumentov pridobiti kapitala za fazo gradnje, kar bi povzročilo neuspeh projekta. Poleg tega Češka trdi, da če bi bilo kapital sploh mogoče pridobiti na trgih podjetniških dolžniških instrumentov, bi bilo zelo verjetno, da bi dostop do tega zasebnega financiranja vključeval znatno višje stroške dolga v primerjavi z ukrepom, ki ga je predlagala država, to pa bi na koncu privedlo do višjih ravni podpore v obliki državne pomoči. Zlasti bi bila potrebna višja izvršilna cena iz pogodbe o nakupu, da bi se dosegla enaka stopnja donosa lastniškega kapitala.

(224) Češki organi so navedli, da je v drugem hipotetičnem scenariju pogodba o nakupu ključni dejavnik za ublažitev zelo velikega obsega zahteve za kapital in dolgotrajne izpostavljenosti nestanovitnosti tržnih cen. Češka meni, da brez pogodbe o nakupu tržni donosi v celotni življenjski dobi projekta ne bi bili zanimivi za vlagatelje, dodatno pa bi jih odvrnili še popolna izpostavljenost tveganju, da bodo stroški goriva/stroški poslovanja presegli cene električne energije, nestanovitnost denarnega toka in dodatni stroški varovanja pred tveganji med obratovanjem.

(225) Nazadnje, češki organi so pojasnili, da v tretjem hipotetičnem scenariju razvijalci projektov na področju jedrske energije nimajo vpliva na pravne, politične in regulativne spremembe, ki lahko pomenijo znatno tveganje za nove projekte na področju jedrske energije zaradi njihove dolgotrajnosti in različnih stališč o vlogi jedrske tehnologije. Češki organi trdijo, da bi se nosilec projekta brez mehanizma za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike verjetno umaknil iz projekta, kar bi povzročilo zamude pri začetku obratovanja in/ali neuspešno izvedbo projekta.

(226) Češka se je med formalno preiskavo odločila spremeniti ukrep, pri čemer je plačilo po fiksni ceni iz pogodbe o nakupu ([113]) nadomestila s posodobljeno formulo za plačilo, ki odraža tržne razmere in se odziva na tržne signale, da bi tako povečala tržno tveganje pri projektu. Za podroben opis formule za plačilo glej uvodne izjave 83 do 106.

4.2 **Stališče Češke glede sorazmernosti pomoči**

4.2.1 *Trajanje podpore*

(227) Češki organi so v odziv na dvome glede trajanja pogodbe o nakupu, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka, trdili, da – prvič – mora pogodba o nakupu ustrezati sedanjemu okolju za tvegane naložbe. Natančneje, pojasnili so, da se je okolje vlagateljev za razvoj jedrske energije znatno spremenilo zaradi vse večjih tveganj, ki so posledica pomanjkanja v svetovnih dobavnih verigah, inflacijskega pritiska, nestanovitnih deviznih trgov in poslabšanja geopolitičnega okolja v Evropi (na primer zaradi ruske agresije proti Ukrajini). Energetski trgi so dovzetni za takšna geopolitična tveganja, ki so nedavno povzročila veliko nestanovitnost cen energije. Te

([113]) Glej sklep o začetku postopka, uvodne izjave 60 do 65.

spremembe posebej izrazito vplivajo na vlagatelje v jedrsko energijo zaradi dolgotrajnosti projektov in znatnega kapitala, potrebnega na začetku življenjske dobe projektov. Glede na navedeno Češka trdi, da predlagano 60-letno obdobje trajanja pogodbe o nakupu ustreza sedanjemu okolju tveganja, vsako skrajšanje tega obdobja pa bi pomenilo večjo izpostavljenost vlagatelja tveganju in s tem višjo donosnost lastniškega kapitala. Po navedbah čeških organov bi to pomenilo višjo izvršilno ceno iz pogodbe o nakupu, kar bi ogrozilo cilj projekta glede oskrbe s cenovno dostopno električno energijo.

(228) Drugič, češki organi so pojasnili, da daljše trajanje pogodbe o odjemu pomeni nižjo izvršilno ceno iz pogodbe o nakupu in manjše tveganje, da bo električna energija postala dražja. Češka je trdila, da bi bil projekt izpostavljen večjim tveganjem, če bi obdobje pogodbe o nakupu trajalo manj kot 60 let. Taka tveganja bi pomenila, da bi moral nosilec projekta zahtevati znatno višjo izvršilno ceno iz pogodbe o nakupu, da bi ustvaril večje rezerve obratnih sredstev in prispeval več v rezervo za razgradnjo ([114]) v krajšem obdobju, da bi po izteku pogodbe o odjemu obvladoval tveganja v neugodnih tržnih razmerah (kot je nestanovitnost tržnih cen). Hkrati so češki organi poudarili pomen stabilnih in dostopnih cen električne energije za porabnike, ki bi jih dosegli s pogodbo o nakupu električne energije z dolgim obdobjem trajanja. Nazadnje, Češka je trdila, da bi bilo obdobje trajanja pogodbe o nakupu električne energije, ki je daljše od 30-letnega obdobja za odplačilo vračljive finančne pomoči, potrebno, da povečana tveganja ne bi ogrozila projekta ter da bi izvršilna cena iz pogodbe o nakupu dolgoročno ostala razumna in stabilna.

(229) Tretjič, češki organi so trdili, da se s porazdelitvijo operativne podpore skozi celotno življenjsko dobo jedrske elektrarne preprečuje tveganje nepričakovanih dobičkov za upravičenca. Natančneje, Češka je pojasnila, da se s kombinacijo mehanizma za prekomerno nadomestilo in mehanizma rednega prilagajanja izvršilne cene iz pogodbe o nakupu za zagotovitev sorazmernega plačila zagotavlja, da je tveganje nepričakovanih dobičkov čim manjše. Češki organi so navedli še, da bi se s 60-letnim trajanjem pogodbe o nakupu omejili tudi morebitni nepričakovani dobički, ki bi se lahko pojavili po izteku pogodbe o odjemu, če bi bilo njeno obdobje trajanja krajše.

(230) Četrtič, Češka je pojasnila, da se s porazdelitvijo podpore skozi celotno življenjsko dobo jedrske elektrarne čim bolj zmanjša specifični vpliv na cene in zmanjša tveganje nepoštenih medgeneracijskih ekonomskih transferjev. Češki organi so zlasti navedli, da so pogodbe o nakupu pomembno orodje za zaščito porabnikov pred nestanovitnostjo na trgu. Poleg tega bi se s pogodbo o nakupu za projekt, katere trajanje ustreza življenjski dobi jedrske elektrarne, porabnikom energije zagotovila večja stabilnost oskrbe in cen kot s pogodbo o odjemu s krajšim trajanjem, s katero bi bili nosilec projekta in porabniki energije izpostavljeni negotovosti glede cen in oskrbe. V primerih obdobja pogodbe o nakupu, krajšega od 60 let, bi obstajalo večje tveganje nepoštenih medgeneracijskih ekonomskih prenosov, ki bi se lahko pojavilo zaradi negotovosti glede cen ali oskrbe. Poleg tega je Češka navedla, da je operativna podpora v celotni življenjski dobi jedrske elektrarne pogosta v številnih primerih obnovljivih virov energije. S takim pristopom se zmanjša naložbeno tveganje, saj vlagateljem zagotavlja zajamčeno stopnjo donosa.

(231) Petič, češki organi so trdili še, da bi se z dolgim obdobjem trajanja pogodbe o nakupu okrepilo zaupanje, da bo jedrska elektrarna obratovala v celotni življenjski dobi, in spodbujala energetska varnost Češke. Natančneje, pojasnili so, da bi dolgo trajanje pogodbe o nakupu zagotovilo tržni signal, da je država dolgoročno zavezana nizkoogljični energetski varnosti. To zaupanje bi lahko pomenilo nižje stroške za projekt.

([114]) Glej člen 51(2) zakona o jedrski energiji, ki je na voljo na naslovu https://sujb.gov.cz/fileadmin/sujb/docs/legislativa/zakony/Act_263_2016_web.pdf.

(232) Šestič, Češka trdi, da ukrepi (vključno s predlaganim trajanjem pogodbe o nakupu) omogočajo, da se razvijalcu projekta in izvajalcu dodeli največje tveganje, ki ga lahko prevzameta. Češki organi so navedli, da je v okviru predlaganega svežnja podpore nosilec projekta odgovoren za pomembna tveganja (kot so zamude, prekoračitve stroškov, težave v dobavni verigi, učinkovitost elektrarne in izpadi ter spremembe, ki niso zajete z utemeljenimi razlogi). Zato Češka meni, da predlagani ukrepi pomenijo sorazmerno pomoč, ki je določena na najnižji ravni, ki ne presega tistega, kar je potrebno.

(233) Češka se je med formalno preiskavo odločila, da bo trajanje pogodbe o nakupu skrajšala s 60 let na 40 let (glej uvodne izjave 83 do 85).

4.2.2 *Tveganje prekomernega nadomestila*

(234) Češki organi so v odziv na dvome glede tveganja prekomernega nadomestila, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka, trdili, da predlagani mehanizem za prekomerno nadomestilo zadostuje za preprečitev prekomernega nadomestila. Navedeni mehanizem sestavljajo tri glavna orodja, ki zagotavljajo močno zaščito, in sicer (i) mehanizem delitve dobička, ki po mnenju Češke presega enakovredne določbe v predhodno odobrenih projektih na področju jedrske energije in je strožji od njih, (ii) razpisni postopek za inženirske storitve, nabavo in gradnjo, ki bo prispeval k določitvi cene iz pogodbe o nakupu ([115]), in (iii) ločenost od energetskih trgov na podlagi strukture pogodbe o nakupu, ki preprečuje, da bi družba EDU II zaradi znatnih sprememb dolgoročne cene energije prejela prekomerno nadomestilo.

(235) V zvezi s prvim ukrepom so češki organi navedli, da se s predlaganim mehanizmom meri uspešnost projekta v celotni življenjski dobi in zajame vsaka presežna uspešnost. Zlasti se za vse dosežene donose, ki presegajo dogovorjeni donos družbe EDU II v začetnem primeru, uporablja 50-odstotni faktor delitve. Češki organi so poudarili še, da predlagani mehanizem delitve dobička družbo EDU II spodbuja k doseganju večjega donosa, državi pa omogoča, da v primeru presežne uspešnosti projekta prejme prihodke iz naslova delitve dobička.

(236) Poleg tega so češki organi trdili, da predlagani mehanizem delitve dobička temelji na mehanizmu za jedrsko elektrarno Hinkley Point C, ki ga je Komisija odobrila. Vendar trdijo, da v primerjavi z mehanizmom za elektrarno Hinkley Point C mehanizem delitve dobička za projekt zagotavlja večjo delitev med državo in upravljavcem ob nižji donosnosti lastniškega kapitala. Natančneje, prag za delitev je pri mehanizmu delitve dobička projekta bistveno nižji kot pri jedrski elektrarni Hinkley Point C ([116]). Poleg tega se mehanizem delitve dobička za jedrsko elektrarno Hinkley Point C uporabi le, če interna stopnja donosnosti projekta (WACC) presega 11,4 % (osnovni WACC v višini 9,02 %), mehanizem delitve dobička projekta pa bi se uporabil pri veliko nižji stopnji ekonomske donosnosti projekta (osnovni WACC v višini 3,7 %). Mehanizem delitve dobička projekta vključuje tudi višji začetni faktor delitve kot mehanizem za jedrsko elektrarno Hinkley Point C (50 % v primerjavi s 30 %).

Slika 2

Primerjava mehanizmov delitve dobička družbe EDU II in jedrske elektrarne Hinkley Point C […]

Vir: češki organi.

(237) V zvezi z drugim ukrepom češki organi trdijo, da je v okviru razpisa za inženirske storitve, nabavo in gradnjo v postopek določanja predpostavk vključen mehanizem, ki temelji na konkurenčnem trgu. Z njim se zagotavlja, da se na podlagi izida razpisnega postopka morebiten dodatni dobiček, zajet v dolgoročnih predpostavkah, čim bolj

([115]) Češka trdi, da naj bi to temeljilo na predpostavkah, revidiranih v okviru razpisnega postopka za inženirske storitve, nabavo in gradnjo, pri katerem se pri vsaki uporabljeni dolgoročni predpostavki upošteva trenutno razmišljanje na trgu.

([116]) Češka trdi, da se mora donosnost jedrske elektrarne Hinkley Point C povečati za 26,7 % nad začetno interno stopnjo donosnosti (9,02 %), da pride do delitve, mehanizem delitve dobička projekta pa se uporablja za vsako prekomerno nadomestilo nad začetno interno stopnjo donosnosti.

zmanjša. Podobno bi se po mnenju Češke z razpisnim postopkom za inženirske storitve, nabavo in gradnjo zagotovilo, da je prekomerno nadomestilo zaradi morebitnih neupravičenih sredstev za nepredvidene stroške v osnovnih predpostavkah omejeno. Češka trdi še, da se razpisni postopek pri projektu razlikuje od izbirnega postopka v primeru jedrske elektrarne Hinkley Point C, pri katerem je imel nosilec projekta več orodij za spodbujanje prekomernega nadomestila ([117]).

(238) V zvezi s tretjim ukrepom so češki organi pojasnili, da se s predlagano strukturo pogodbe o nakupu prekine povezava med nosilcem projekta in izpostavljenostjo tržnim cenam ter tako izključi možnost, da bi nosilec projekta prejel prekomerno nadomestilo zaradi (strukturnih ali cenovnih) sprememb na trgu. Tako tveganje bi se teoretično lahko pojavilo po koncu trajanja pogodbe o nakupu, kar je po mnenju Češke dodaten razlog za daljšo pogodbo o nakupu električne energije z obdobjem 60 let, ki ustreza življenjski dobi jedrske elektrarne. Na podlagi predlagane strukture pogodbe o nakupu bi lahko družba EDU II prejela prekomerno nadomestilo le v primerih presežne uspešnosti v smislu proizvodnje.

(239) Poleg tega so češki organi pojasnili, da ima zmožnost nosilca projekta, da zasluži omejen dodatni dobiček nad ciljno donosnostjo lastniškega kapitala, zaželene spodbujevalne učinke in bo družbo EDU II spodbudila k tržnemu ekonomskemu ravnanju. Češka je zasnovala podporo projektu in se o njej dogovorila, da bi na družbo EDU II prenesla največje sprejemljivo tveganje, hkrati pa ohranila spodbude za pravilno ekonomsko ravnanje družb EDU II in ČEZ. Spodbude, vključene v predlagano strukturo, družbi EDU II omogočajo učinkovito obvladovanje tveganj, inovacije, zagotavljanje učinkovitosti in izvedbo projekta v skladu z dogovorjenimi pogoji. Nazadnje, Češka trdi, da bi se z dodatnimi mehanizmi za prekomerno nadomestilo za omejitev morebitnih dodatnih dobičkov povečalo splošno tveganje za družbo EDU II, zato morda ne bi bili skladni s sedanjo najmanjšo pomočjo. Natančneje, češki organi so navedli, da predlagani mehanizem delitve dobička z zmanjšanjem možnosti za dodatne dobičke zagotavlja zaščito pred prekomernim nadomestilom, kar je upoštevano v sedanji donosnosti lastniškega kapitala in izvršilni ceni iz pogodbe o nakupu, o kateri sta se dogovorila Češka in nosilec projekta. Z dodatnim ukrepom za zmanjšanje morebitnih dodatnih dobičkov se lahko izpostavljenost nosilca projekta tveganju poveča, posledično pa se lahko zvišata donosnost lastniškega kapitala in izvršilna cena iz pogodbe o nakupu.

(240) Češka je med formalno preiskavo spremenila formulo za plačilo družbi ČEZ iz pogodbe o nakupu (glej uvodne izjave 83 do 106), da bi upoštevala tržna tveganja, in posodobila mehanizem delitve dobička (glej uvodne izjave 161 do 169), da bi preprečila prekomerno nadomestilo.

4.2.3 *Donosnost lastniškega kapitala, izračunana pri najnižji zahtevani ravni*

(241) Češki organi so pojasnili, da je bil predlagani razpon donosnosti lastniškega kapitala ocenjen ob upoštevanju tveganj, s katerimi se srečuje družba EDU II v primerjavi z drugimi velikimi projekti energetske infrastrukture. Natančneje, ocenjena so bila tveganja projekta v šestih kategorijah, in sicer tveganja pri razvoju, tveganja pri gradnji, operativna tveganja, tveganja za prihodke, tveganja za financiranje in regulativna tveganja. Primerjalni projekti so razdeljeni v tri kategorije, in sicer (i) projekti na področju proizvodnje jedrske energije (EDU II, HPC in Paks II), (ii) veliki komercialni infrastrukturni projekti (projekti konvencionalnih elektrarn in vetrne elektrarne na morju) in (iii) dejavnosti na Češkem z regulativnim nadzorom cen. V kvalitativni oceni tveganja, ki jo je izvedla Češka, je bilo ugotovljeno, da se tveganje pri projektih na področju proizvodnje jedrske energije šteje za „veliko“, v drugih kategorijah pa za „srednje“ oziroma „majhno“. V spodnji preglednici je povzeta primerjalna analiza tveganj za vse dejavnike tveganja in primerjalne projekte, obravnavane v šestih kategorijah tveganja.

([117]) Natančneje, češki organi so trdili, da je bil v primeru jedrske elektrarne Hinkley Point C nosilec projekta tudi ponudnik tehnologije, ki je zagotovil velik delež opreme in inženirskih storitev, ki so se zagotovile na podlagi več kot 180 neposrednih pogodb. Ker je razvijalec projekta tudi pomemben akter v tehnološki dobavni verigi, Češka trdi, da ima večji nadzor in zmožnost, da spodbuja prekomerno nadomestilo v osnovnih predpostavkah in prenese stroške.

Preglednica 4

Zbirna ocena tveganja za vse dejavnike tveganja in primerjalne projekte

Project	Development	Construction	Operational	Revenue	Financing	Regulatory	Overall
EDU II	High	High	High	Medium (40-year PPA)	Medium	Medium	High
				Low (i60-year PPA)			
HPC	High	High	High	Low	High	Medium	High
Paks II	High	High	High	Medium	Medium	Medium	High
Conventional power plant projects (IPPs)	Medium	Medium	Low	High	Medium	Low	Medium

Project	Development	Construction	Operational	Revenue	Financing	Regulatory	Overall
Offshore wind	Medium	Medium	Low	Low	Low	Low	Low
Czech regulated distribution	Low	Low	Low	Low	Low	Medium	Low

Vir: češki organi.

(242) Po navedbah Češke se zdi, da običajni donosi za te primerjalne projekte ustrezajo povezanim tveganjem. Pri projektih na področju proizvodnje jedrske energije donosi znašajo 9–12,5 % (za jedrsko elektrarno Hinkley Point C znašajo 11–11,5 % (z zadolženostjo) oziroma 9,02 % (brez zadolženosti), za jedrsko elektrarno Paks II pa 10,9–12,5 %). Pri projektih konvencionalnih elektrarn donosi z zadolženostjo znašajo 10–11 %, pri projektih vetrnih elektrarn na morju pa med 7–9 %. Nazadnje, pri regulirani distribuciji električne energije in plina na Češkem donosi znašajo 7,76–7,94 %.

(243) Češki organi so pojasnili še, da je bila za izračun zahtevanega razpona donosnosti lastniškega kapitala za družbo EDU II uporabljena podrobna analiza na podlagi tržnih spremenljivk. Na podlagi te analize je bil določen razpon donosnosti lastniškega kapitala med […] % in […] %, kar je v skladu s kvalitativno primerjalno oceno tveganja in donosi za referenčne projekte. Natančneje, za oceno parametrov modela CAPM, vključno z netvegano stopnjo, premijo za tveganje lastniških vrednostnih papirjev in vrednostjo koeficienta beta, so bile uporabljene tržne spremenljivke s češkega in evropskih finančnih trgov. Poleg tega je treba zaradi povečanega tveganja za projekte na področju jedrske energije vključiti premijo za jedrsko energijo v primerjavi s konvencionalno energijo ali reguliranimi omrežji. Projekti na področju jedrske energije namreč vključujejo pomembno tveganje pri gradnji in operativno tveganje, kar po mnenju Češke dokazujejo dosedanje izkušnje in praktične težave pri izvajanju takih projektov v predvidenem časovnem okviru in v skladu s proračunom. Češka trdi, da je glede na zaščite, ki jih zagotavlja projekt, ustrezna premija v višini 3–3,5 %, ki je bila vključena v izračun po modelu CAPM od spodaj navzgor.

(244) Poleg tega so češki organi navedli, da so predlagani podporni mehanizmi zasnovani tako, da se kar največje tveganje prenese na družbo EDU II in da so hkrati zadostni za obravnavo glavnih nedelovanj trga.

(245) Češka je med formalno preiskavo predlagala posodobljeno donosnost lastniškega kapitala, kot je opisano v oddelku 3 (glej uvodne izjave 84 do 99).

4.3 **Stališče Češke glede izbire družbe ČEZ**

(246) Češki organi so v svojem odgovoru na sklep o začetku postopka pojasnili, da so bile proučene alternativne rešitve za vlogo nosilca projekta in da je bila družba ČEZ izbrana kot prednostna možnost (uvodni izjavi 147 in 148). Pred izbiro družbe ČEZ kot nosilca projekta so bile opravljene podrobne analize treh obravnavanih možnosti ((i) konzorcij zasebnih vlagateljev, (ii) Češka kot večinski lastnik in upravljavec projekta ter (iii) družba ČEZ kot nosilec projekta) (glej uvodno izjavo 51). Češka je izbrala tretjo možnost.

(247) Češki organi so pojasnili še, da je družba ČEZ najprimernejša za vlogo nosilca projekta zaradi svoje zmožnosti, da izvede projekt, in spodbud za njegovo izvedbo ter glede na vidike zanesljivosti oskrbe z energijo, interese nacionalne varnosti in tehnološko nevtralnost. Natančneje:

— družba ČEZ je kot nosilec projekta zaradi svojih bogatih izkušenj na trgu kot verodostojen razvijalec in upravljavec jedrskih elektrarn v Evropi ter kot obstoječi proizvajalec na Češkem v edinstvenem položaju, da izvede ta projekt. Poleg tega je skupina ČEZ ena od desetih največjih energetskih družb v Evropi, tako po nameščeni zmogljivosti kot po številu odjemalcev. Družba ČEZ bo družbi EDU II zagotovila kapitalsko naložbo v višini do 1,95 milijarde EUR, kar bo za družbo ČEZ pomenilo močno spodbudo za uspešno izvedbo projekta.

— Zaradi ciljev Češke glede ogljične nevtralnosti do leta 2050 so imeli vidiki zanesljivosti oskrbe pomembno vlogo pri izbiri modela vlagatelja za projekt. Družba ČEZ je v celoti zavezana izvedbi projekta v časovnem okviru, s katerim se zaščiti zanesljivost oskrbe Češke, in je do zdaj sprejela vse potrebne ukrepe v tej smeri (npr. pridobila je lokacijo ter potrebna soglasja in dovoljenja za načrtovanje).

— Družba ČEZ kot družba v večinski lasti Češke, ki kotira na borzi in ima pomembno vlogo na češkem energetskem trgu, zagotavlja zaščito čeških interesov nacionalne varnosti, zlasti v razmerah, v katerih je češko gospodarstvo pri oskrbi z viri energije močno izpostavljeno zunanjim nevarnostim.

— Nazadnje, čeprav je bila družba ČEZ izbrana za nosilca projekta, bo ponudnik jedrske tehnologije izbran na podlagi konkurenčnega razpisnega postopka. Izvajalec inženirskih storitev, nabave in gradnje bo v okviru projekta odgovoren za gradnjo in začetek obratovanja ter bo zato imel veliko odgovornost za zagotavljanje uspešne izvedbe projekta.

(248) Poleg tega so češki organi pojasnili, da se z izbiro družbe ČEZ zagotovi znatna učinkovitost, preprečijo dodatni stroški in izključi potreba po razvoju druge lokacije. S to izbiro se torej zagotovi znatna prednost glede časovnega okvira za izvedbo projekta, ki je z alternativnimi strukturami ni bilo mogoče ponoviti.

(249) Češki organi so pojasnili še vsa pripravljalna dela, ki jih je družba ČEZ opravila do zdaj. Skupina ČEZ je lastnica predlagane lokacije za jedrsko elektrarno (EDU II). Postopek pridobitve zemljišča, potrebnega za gradbišče, se je začel aprila 2008 in končal leta 2021 (uvodna izjava 77). Poleg tega je družba ČEZ opravila študije izvedljivosti, da bi se skrajšal čas in znižali stroški Češke pri razvoju projekta.

(250) Poleg tega je družba ČEZ do začetka leta 2021 pridobila vsa ključna dovoljenja, potrebna za napredovanje projekta v skladu s povezanim načrtom (kot sta dovoljenje za umestitev jedrskega objekta v prostor in presoja vplivov na okolje (uvodni izjavi 78 in 79). Za pridobitev dovoljenja za umestitev jedrskega objekta v prostor je običajno potrebnih 6–7 let, za pridobitev presoje vplivov na okolje pa 3–5 let.

(251) Češki organi so pojasnili še, da družba ČEZ kot lastnik in upravljavec jedrskih elektrarn dobro pozna in razume regulativne zahteve za novo jedrsko elektrarno, vključno z zahtevami za izdajo dovoljenj, ter zakonodajo na Češkem (uvodna izjava 149). Poleg tega sta družbi ČEZ in EDU II članici več mednarodnih organizacij, med drugim World Association of Nuclear Operators (WANO) ([118]), European Harmonised Requirements for New Nuclear Power Plants (EUR) ([119]), Electric Power Research Institute (EPRI) ([120]), World Nuclear Association (WNA) ([121]) in Nuclear Generation II & III Alliance (NUGENIA) ([122]), zato imata dostop do standardov in postopkov, ki jih priznavajo in spodbujajo regulatorji po vsem svetu, da bi spodbujali stalne izboljšave.

(252) Češki organi so poudarili tudi ključno vlogo projekta pri zanesljivosti oskrbe Češke z električno energijo v prihodnosti, zlasti ob upoštevanju razgradnje termoelektrarn na premog. Natančneje, češki organi so pojasnili, da bo krajše obdobje razvoja projekta prispevalo k zapolnitvi napovedane vrzeli v zmogljivostih ([123]). Z razvojem drugega projekta na drugi lokaciji z bistveno daljšim obdobjem se ne bi obravnavale takojšnje potrebe sistema po zanesljivosti oskrbe.

(253) Poleg tega je Češka pojasnila, da če bi kateri koli drug nosilec projekta pridobil potencialno primerno lokacijo za jedrsko elektrarno na ozemlju Češke, bi to povzročilo znatne zamude pri izvedbi projekta v primerjavi z družbo ČEZ. Natančneje, češki organi ocenjujejo, da bi zamude v tem alternativnem scenariju trajale do 14 let (v primerjavi s projektom), pri čemer ne bi bilo zagotovil, da se pri postopkih za opredelitev lokacije ali načrtovanje, ki jih je družba EDU II uspešno izvedla, ne bodo pojavile težave ter tako povečala tveganja in povišali stroški za razvoj projekta. Češki organi trdijo, da vsekakor v Evropi ni primera tehnološko nevtralnega upravljavca z izkušnjami z jedrskimi elektrarnami, ki bi razvijal jedrsko elektrarno zunaj svoje države.

(254) Če bi projekt razvil nosilec projekta, ki ni družba ČEZ, bi po ocenah Češke nastali dodatni stroški v višini vsaj približno [200–700] milijonov EUR, ki bi jih bilo treba financirati. Ti stroški vključujejo predvsem vrednost lokacije za jedrsko elektrarno, študije izvedljivosti, dejavnosti za izdajo dovoljenj in razvoj, ki jih je družba ČEZ izvedla do zdaj, ter sinergije z obstoječo jedrsko elektrarno v Dukovanih.

(255) Nazadnje, češki organi so navedli, da je bila izbira družbe ČEZ za nosilca projekta v skladu s preteklimi primeri jedrskih elektrarn, ki jih je ocenila Komisija in v katerih zaradi posebnosti projektov niso bili izvedeni odprti konkurenčni postopki za izbiro nosilcev projektov ([124]).

(256) Češka je v dodatnem dokumentu z dne 16. marca 2023 opozorila na pretekle rezultate družbe ČEZ pri izvedbi in upravljanju jedrskih elektrarn. V preteklosti je družba ČEZ v Temelínu (Češka) razvila in zgradila dve enoti z nameščeno zmogljivostjo 1 125 MW, ki sta začeli obratovati v letih 2000 in 2002, v Dukovanih pa prvo jedrsko elektrarno s sedanjo nameščeno zmogljivostjo 2 040 MW. Enote jedrske elektrarne so začele obratovati med letoma 1985 in 1987, Češka pa poudarja, da jih združenje WANO uvršča med 20 % najbolje upravljanih elektrarn.

([118]) https://www.wano.info/.
([119]) https://www.europeanutilityrequirements.eu/fr.
([120]) https://www.epri.com/.
([121]) https://www.world-nuclear.org/.
([122]) https://snetp.eu/nugenia/.
([123]) Simulacije češkega operaterja prenosnega sistema v zvezi s srednjeročnimi napovedmi zadostnosti v treh scenarijih (in sicer (i) postopnem scenariju, v katerem je razgradnja termoelektrarn na premog načrtovana do leta 2033, (ii) konservativnem scenariju, po katerem je razgradnja termoelektrarn na premog načrtovana leta 2038, in (iii) referenčnem scenariju, po katerem je razgradnja termoelektrarn na premog načrtovana leta 2040) kažejo, kako pomemben je pravočasen začetek obratovanja novega jedrskega vira, da se zagotovita zanesljiva oskrba z električno energijo in samozadostnost Češke.
([124]) Češki organi so na primer navedli, da je bila v primeru jedrske elektrarne Hinkley Point C družba EDF imenovana po posvetovanju po prijavi interesa, pri katerem je bila družba EDF edini prijavitelj, v primeru jedrske elektrarne Paks II pa je bila družba MVM Paks II imenovana brez odprtega konkurenčnega postopka, saj takrat na trgu ni bilo drugih smiselnih alternativ.

(257) Češka poleg vidikov zanesljivosti oskrbe in nacionalne varnosti poudarja tudi vidik finančne varnosti, saj ima družba ČEZ visoko vladno bonitetno oceno ([125]).

(258) Nazadnje, Češka je navedla, da bi imel razpis za izbiro nosilca projekta, za katerega bi se lahko izbrala družba, ki ni družba ČEZ, znatne pomanjkljivosti. Češka v bistvu trdi, da v tem primeru konkurenca na tej ravni projekta ne bi prinesla rezultatov v smislu izbire najučinkovitejšega upravljavca. Iz zgoraj navedenih razlogov Češka meni, da niti poziv drugim stranem, naj prijavijo interes, niti organizacija razpisa ne bi vključevala prednosti konkurence, zato s tem ne bi bilo mogoče uravnotežiti slabosti tega postopka, zlasti nastalih zamud in dodatnih stroškov ter varnostnih pomislekov, povezanih z drugim potencialnim kandidatom. Poleg tega navaja, da se v nobeni fazi načrtovanja projekta nobena tretja oseba ni pritožila ali nasprotovala imenovanju družbe ČEZ za nosilca projekta, niti v odgovorih tretjih oseb na sklep o začetku postopka.

4.4 **Stališče Češke o vplivu projekta na trgovino in konkurenco**

4.4.1 *Morebitna manipulacija cen in zadrževanje zmogljivosti s strani družbe ČEZ*

(259) Češki organi so v odgovor na dvome glede morebitnega zadrževanja zmogljivosti s strani družbe ČEZ, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka, pojasnili, da skupina ČEZ ne bo imela niti ekonomskih spodbud niti zmožnosti, da bi z omejevanjem proizvodnje družbe EDU II umetno povišala veleprodajne cene.

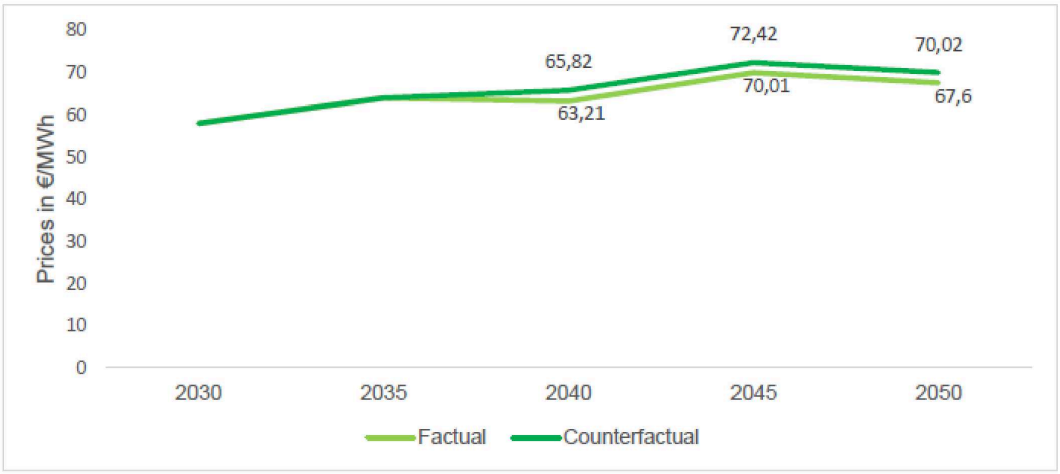
(260) Prvič, češki organi pojasnjujejo, da je zaradi strukture upravljanja projekta družba EDU II neodvisna od skupine ČEZ, kar učinkovito omejuje zmožnost skupine, da bi neupravičeno posegala v vsakodnevne dejavnosti jedrske elektrarne.

(261) Drugič, v poročilu svetovalne družbe Oxera ([126]) je navedeno, da ima „začetek obratovanja elektrarne družbe EDU II […] majhen, vendar opazen učinek na ceno električne energije na Češkem“. Projekcije v poročilu kažejo, da bi se z začetkom obratovanja elektrarne družbe EDU II cene električne energije na Češkem med letoma 2040 in 2050 znižale za približno 2 EUR/MWh (uvodna izjava 170). Češki organi na podlagi tega ocenjujejo, da bi enoletna popolna prekinitev obratovanja elektrarne za družbo EDU II povzročila izgubo prihodkov v višini približno 450 milijonov EUR ([127]), družba ČEZ pa bi s prodajo nezavarovanega dela proizvodnje za naslednje leto ([128]) ustvarila le približno 17 milijonov EUR dodatnih prihodkov, kar bi pomenilo veliko finančno izgubo za skupino ČEZ.

([125]) Sklic na odgovore Češke z dne 16. marca 2023, odgovor na vprašanje št. 20.
([126]) Oxera Consulting LLP, 2021, *The impact of Dukovany on the Central European electricity market* (Vpliv elektrarne v Dukovanih na srednjeevropski trg električne energije) (v nadaljnjem besedilu: poročilo družbe Oxera).
([127]) Izračunano na podlagi letne proizvodnje, ki znaša 9 TWh, pomnožene s 50 EUR/MWh.
([128]) Izračunano na podlagi 21 % letne proizvodnje, ki znaša 40 TWh, pomnožene z 2 EUR/MWh, popravljeno na realne cene iz leta 2020.

Slika 3

Razlika med veleprodajnimi cenami električne energije na Češkem po dejanskem in hipotetičnem scenariju (2030–2050)

Note: Projections taken from the Oxera model baseline (factual and counterfactual) scenarios. (In the factual scenario, the planned support measures for the construction and operation of Dukovany II are implemented, while in the counterfactual scenario, the planned measures are not implemented.)

Source: Oxera report

(262) Tretjič, češki organi so pojasnili, da bi se proizvodnja elektrarne družbe EDU II teoretično lahko nekoliko zmanjšala ([129]), vendar zaradi medsebojne povezanosti energetskih trgov v Evropi taka sprememba verjetno ne bi povzročila pomembnega gibanja cen električne energije. Medsebojno povezane trge električne energije imajo namreč Češka in njene neposredne sosede – Avstrija, Nemčija, Poljska in Slovaška. Češka trdi, da projekt med letoma 2030 in 2050 ne bi vplival na določanje cen na Češkem ali pa bi bil njegov vpliv zelo omejen. Ocenjuje, da se tržna cena električne energije za medsebojno povezano regijo določa na podlagi cen električne energije, proizvedene zunaj Češke (do 98 % ur od tujih proizvajalcev). Na Češkem bi se energija proizvajala iz zemeljskega plina in lignita ter vse večjega števila obnovljivih virov energije. Te tehnologije na Češkem bi vplivale na določanje cene le za majhno število ur.

(263) Češki organi trdijo še, da bi v primeru, da bi subjekt za posebne namene družbi EDU II naročil, naj omeji proizvodnjo – tudi če bi to storil iz tehtnih razlogov, kot je izravnava odstopanj –, to negativno vplivalo na družbo ČEZ, saj bi taka omejitev povzročila manjše denarne tokove za družbo ČEZ. Češka trdi, da imajo jedrske elektrarne, ko začnejo obratovati, vsekakor nizke mejne stroške obratovanja in nimajo veliko zmožnosti za prilagajanje proizvodnje v velikem obsegu.

(264) Četrtič, češki organi so pojasnili, da je za družbo EDU II in skupino ČEZ ekonomsko smotrno, da jedrska elektrarna vselej proizvaja največjo možno količino, saj bo družba EDU II ustvarjala prihodke samo od dobavljene električne energije ([130]). Češki organi so se sklicevali na poročilo družbe Oxera, v katerem je navedeno: „Vsako zmanjšanje proizvodnje elektrarne družbe EDU II bo pomenilo izgubo denarnih tokov in morebitne finančne težave za družbo EDU II, saj ima družba ob trenutno predlagani ceni po pogodbi o nakupu električne energije, ki znaša 50 EUR/MWh, malo manevrskega prostora za dobičkonosnost“ ([131]). Poleg tega so pojasnili, da stopnja poslovnega dobička družbe EDU II v povprečju znaša [40–50] %, kar se zniža na 6 %, ko se vključijo stroški in povračilo vračljive finančne pomoči. Z zmanjšanjem izkoriščenosti s predvidenih [75–100] % na manj kot [70–90] % bi se odpravila razpoložljiva denarna sredstva za odplačevanje dolga in družba EDU II morda ne bi mogla povrniti vračljive finančne pomoči. Ob zmanjšanju na raven, nižjo od [40–60] %, denarni tokovi ne bi zadostovali za kritje stroškov poslovanja.

([129]) Specifična stopnja prilagoditve jedrske elektrarne je odvisna od tehnologije za inženirske storitve, nabavo in gradnjo, ki jo je treba izbrati.

([130]) Nasprotno pa po mnenju češkiih organov ne bi bilo ekonomsko smotrno, da bi bila proizvodnja elektrarne družbe EDU II pod spodnjo mejo (tj. 84 %), pri kateri denarni tok za servisiranje dolga ni zadosten.

([131]) Glej poročilo družbe Oxera.

(265) V zvezi z dvomi glede morebitne manipulacije cen s strani družbe ČEZ, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka, so češki organi pojasnili, da se bo tržni delež družbe ČEZ na Češkem in sosednjih trgih zaradi nameščene proizvodne zmogljivosti elektrarne družbe EDU II, ki jo je mogoče dispečirati, le malo povečal in da bo njegov vpliv na tržno moč družbe ČEZ omejen. Pojasnili so še, da se bo povečanje tržnega deleža zaradi naložbe v jedrsko energijo v okviru projekta izravnalo z zmanjšanjem tržnega deleža zaradi manjših naložb v termoelektrarne na premog in načrtovane razgradnje obstoječe jedrske elektrarne. Češka trdi, da je subjekt za posebne namene vsekakor posebej prilagojen, da bi se preprečilo morebitno izkrivljanje konkurence.

(266) Češka izpodbija tudi trditev, da bi upoštevni trg zajemal samo Češko. Češka trdi, da se zaradi tekočega izvajanja mehanizmov za spajanje trgov in cilja razogljičenja Evrope z vključevanjem obnovljivih virov energije pričakuje, da se bo medsebojna povezljivost elektroenergetskih sistemov v državah članicah povečala ([132]). Upoštevati je treba tudi možnost prihodnjih pregledov trgovalnih območij in možnost združitev čezmejnih trgovalnih območij. Češka zato ugotavlja, da je upoštevni trg širši od Češke, kar vpliva na tržne deleže družbe ČEZ, kot sledi:

(267) Natančneje, češki organi trdijo, da zmogljivost elektrarne družbe EDU II ne bo pomembno vplivala na tržno moč skupine ČEZ na Češkem ([133]). Zlasti ocenjujejo, da bo proizvodna zmogljivost elektrarne družbe EDU II, ki jo je mogoče dispečirati, predstavljala le 4 % češkega trga in približno 0,8 % upoštevnega geografskega trga za projekt v letu 2040 ([134]). Po navedbah Češke se bo predvideni tržni delež skupine ČEZ med letoma 2030 in 2050 znatno zmanjšal in se bo, če bo elektrarna družbe EDU II začela obratovati, povečal le za 4,08 % / 0,76 % (leta 2040) in za 6,97 % / 0,76 % (leta 2050) na Češkem oziroma na upoštevnem geografskem trgu. Tako povečanje tržnega deleža skupine na podlagi zmogljivosti elektrarne družbe EDU II naj ne bi bistveno vplivalo na tržno moč skupine na Češkem ali sosednjih trgih.

Preglednica 5

Tržni delež družbe ČEZ v smislu nameščene proizvodne zmogljivosti, ki jo je mogoče dispečirati (2020–50), dejanski scenarij

Year	Market shares in Czech Republic	Increase in market shares in Czech Republic due to Dukovany II	Market shares in Czech Republic incl. import capacities	Market shares in Czech Republic and four neighbours incl. import capacities	Increase In market shares in Czech Republic and four neighbours due to Dukovany II
2020	80,20%	-	60,29%	6,50%	-
2030	70,37%	-	50,64%	5,89%	-
2035	70,82%	-	49,25%	5,67%	-
2040	71,43%	4,08%	45,06%	5,38%	0,76%
2045	70,40%	5,37%	42,92%	4,86%	0,77%
2050	44,17%	6,97%	28,40%	3,46%	0,77%

Note: Dispatchable capacity includes all thermal, nuclear, and pumped storage hydro plants. Data for 2020 were provided by ČEPS. Market shares 2030–50 is based on the Oxera model, which takes the ČEPS and TYNDP 2020 data as a basis. Projections taken from the Oxera model baseline (factual) scenario.

Source: Oxera report

([132]) Glej uvodno izjavo 13 in opombo 6.

([133]) Skupina ČEZ je imela decembra 2023, 2022 v lasti 61 % proizvodnih sredstev Češke, 35 % dobaviteljev in 53-odstotni delež na področju pridobivanja lignita. Glej skupina ČEZ, *Clean Energy of Tomorrow* (Čista energija prihodnosti), predstavitev za vlagatelje, december 2023, na voljo na naslovu https://www.cez.cz/webpublic/file/edee/ospol/fileexport/investors/investment-stories/2023-12-investment-story-published-en.pdf.

([134]) Upoštevni geografski trg za projekt sestavljajo Češka in njene sosednje države z medsebojno povezanimi trgi električne energije (Avstrija, Nemčija, Poljska in Slovaška).

Preglednica 6

Ocena prihodnjega tržnega deleža družbe ČEZ v smislu proizvodnje po podatkih Češke

Year	CEZ market shares in Czech Republic incl. net imports	Dukovany II market shares in Czech Republic incl. net imports	CEZ market shares in Czech Republic and four neighbours	Dukovany II market shares in Czech Republic and four neighbours
2019	70,48%	-	7,32%	-
2020	64,29%	-	6,94%	-
2030	73,02%	-	5,29%	-
2035	71,24%	-	4,92%	-
2040	45,15%	12,83%	2,89%	0,82%
2045	42,61%	12,40%	2,76%	0,80%
2050	18,98%	10,27%	1,40%	0,76%

Note: Projections taken from the Oxera model baseline (factual) scenario.

Source: ČEPS, ENTSO–E Transparency platform, CEZ, APG, SMARD Strommarktdaten, Oxera model.

(268) Češki organi so trdili še, da je glavni strateški cilj skupine ČEZ učinkovito upravljanje jedrskih elektrarn, rudnikov lignita in termoelektrarn na premog. Vendar je v skladu z zahtevami EU za razogljičenje predvideno postopno zapiranje termoelektrarn na premog (ki so leta 2019 predstavljale 45 % nameščene zmogljivosti v GW in 39 % skupne količine proizvedene električne energije v TWh). Družba ČEZ je zavezana ogljični nevtralnosti do leta 2050 in načrtuje, da bo zmogljivosti na premog do leta 2025 zmanjšala za skoraj polovico na 3 GW, do leta 2030 pa na 2 GW. Na Češkem premog zdaj predstavlja približno polovico proizvodnje električne energije, delno pa ga bodo nadomestili jedrska energija in v manjši meri obnovljivi viri energije ([135]).

Preglednica 7

Delež posameznih goriv v bruto proizvodnji električne energije na Češkem

	2016	2040 target level according to the State Energy Policy
Coal and other solid non-renewable fuels	50%	11-21%
Nuclear energy	29%	46-58%
Natural gas	8%	5-15%
Renewable and secondary energy sources	13%	18-25%
Total	**100%**	**100%**

Source: Czech Republic (2019), 'National Energy and Climate Plan of the Czech Republic', November.

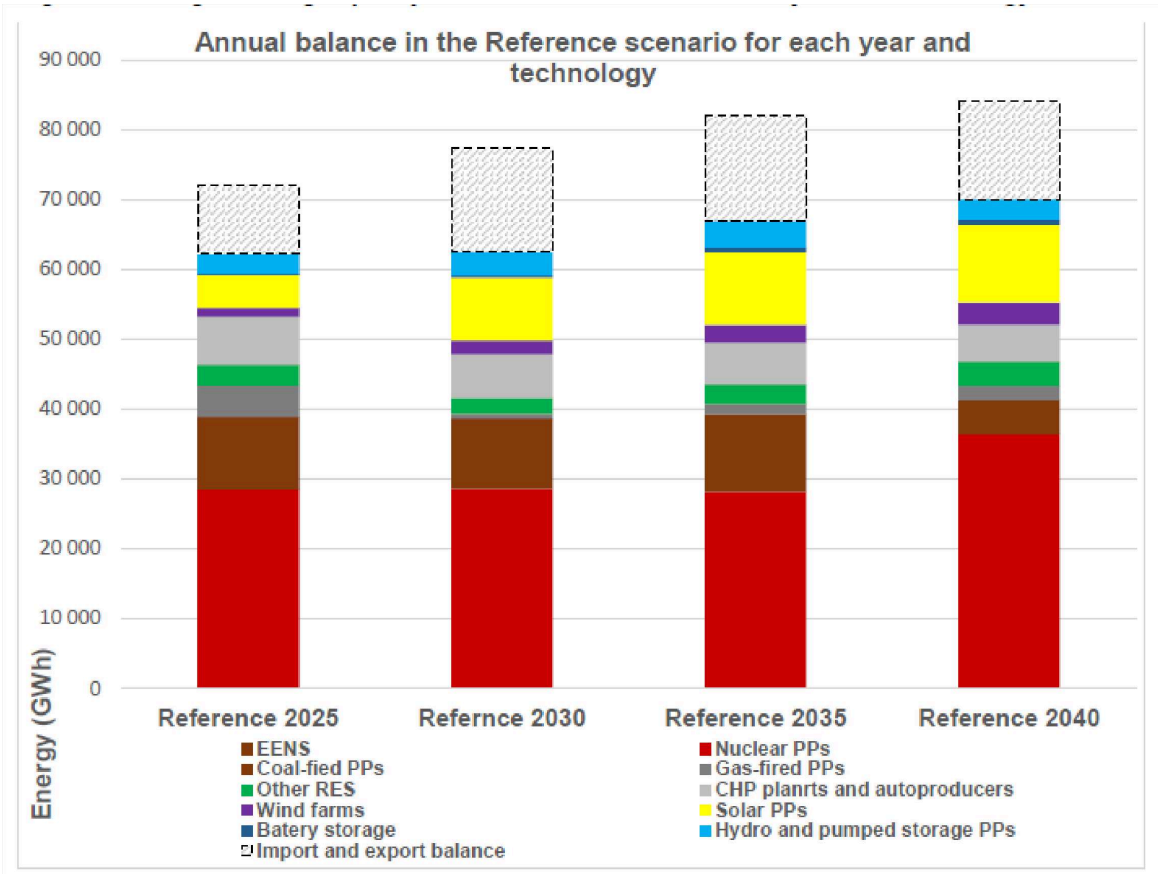
([135]) Češki organi so pojasnili, da si Češka sicer prizadeva za uvajanje obnovljivih virov energije, vendar ima zaradi geografskih, geoloških in podnebnih značilnosti ter visokih stroškov razpoložljivih tehnologij omejene možnosti za razširitev proizvodnje energije iz obnovljivih virov v večjem obsegu.

(269) Zaradi ciljev glede zmanjšanja emisij se bo velik delež proizvodnje iz premoga na Češkem ukinil, za zapolnitev vrzeli pa bodo potrebne nove naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo jedrske energije ter energije iz obnovljivih virov in zemeljskega plina ([136]). Proizvodnja iz črnega premoga in lignita naj bi se v celoti opustila leta 2037, s čimer bi se zmogljivost zmanjšala za približno 6,5 GW ([137]).

(270) Češki organi so pojasnili, da ima družba EDU II pomembno vlogo pri doseganju ciljev češke vlade glede zmanjšanja emisij in hkrati prispeva k potrebni zanesljivosti oskrbe na Češkem. Nove jedrske enote naj bi nadomestile del sedanjih zmogljivosti za proizvodnjo iz lignita in črnega premoga ter jedrske enote v Dukovanih, ki bodo v obdobju 2045–2047 prenehale obratovati ([138]). Češka trdi še, da projekt ne bi izpodrinil naložbe v proizvodnjo vetrne energije na kopnem. Po scenarijih s projektom in brez njega bi se med letoma 2030 in 2050 namestila ista količina zmogljivosti za proizvodnjo vetrne energije, čeprav nekoliko pozneje, če bi se projekt izvedel.

Slika 4

Neto proizvodna zmogljivost v referenčnem scenariju za vsako leto in tehnologijo

Vir: češki organi.

([136]) V skladu z nedavnim načrtom za postopno opuščanje najbolj onesnažujočih elektrarn naj bi se do leta 2038 zaprle vse zmogljivosti za proizvodnjo iz lignita in črnega premoga, razen morda nekaterih elektrarn toplarn. Glej Komisija Češke za premog, 2020, Zapisnik 7. sestanka Komisije za premog z dne 4. decembra 2020, str. 6 in 7, na voljo na naslovu https://www.mpo.cz/assets/cz/rozcestnik/ministerstvo/kalendar-akci-vse/2021/2/Zapis-z-jednani-UK-_4-12-2020_.pdf.

([137]) To temelji na podatkih, ki jih je predložil operater ČEPS.

([138]) Po podatkih operaterja ČEPS je načrt razgradnje štirih obstoječih jedrskih enot v Dukovanih (od katerih zmogljivost vsake znaša približno 510 MW) naslednji: ena enota na koncu leta 2045, ena enota na koncu leta 2046 in dve enoti na koncu leta 2047.

(271) Šestič, Češka trdi, da se zaradi obveznosti družbe ČEZ, da v skladu s pogodbo o nakupu vso proizvedeno količino družbe EDU II proda subjektu za posebne namene, in zavez Češke v zvezi s trgovanjem z električno energijo, proizvedeno v jedrski elektrarni v njeni življenjski dobi (glej oddelek 3.6.4), ne pričakuje, da bi se zaradi morebitnega povečanja proizvodne zmogljivosti na podlagi te naložbe povečala količina električne energije, ki je na voljo za prodajo odjemalcem družbe ČEZ.

(272) Nazadnje, Češka trdi, da bi se ključna vloga družbe ČEZ ([139]) glede na indeks preostale oskrbe (*Residual Supply Index* – RSI), ki se pogosto uporablja za ocenjevanje sposobnosti proizvajalca, da deluje neodvisno od svojih konkurentov, v prihodnosti znatno zmanjšala:

Slika 5

Ključna vloga družbe ČEZ glede na RSI po navedbah Češke

Figure 6.10 Share of hours in which CEZ' RSI is below 1, factual and counterfactual scenarios (2030–50)

Note: Projections taken from the Oxera model baseline (factual and counterfactual) scenarios.

Source: Oxera model based on TYNDP 2020 and ČEPS data.

4.4.2 *Vloga subjekta za posebne namene na trgu*

(273) V zvezi z vlogo subjekta za posebne namene na trgu so češki organi trdili, da je poslovna ureditev v zvezi z navedenim subjektom namenoma odprta in prožna, da bi bila ustrezna za preprečevanje morebitnih izkrivljanj trga.

(274) Češka je pojasnila, da bo subjekt za posebne namene popolnoma neodvisen od družbe EDU II in skupine ČEZ ter bo imel ločeno strukturo upravljanja in vodenja. Z družbo EDU II (in po potrebi z družbo ČEZ) bo posloval po običajnih tržnih pogojih. Češki organi so navedli, da taka struktura upravljanja pomeni, da je odločanje o strategiji trgovanja, za katero je pristojen subjekt za posebne namene in vpliva na konkurenco in trgovino na trgih z električno energijo, na eni strani ločeno od razvoja in obratovanja jedrske elektrarne, za katero je pristojna družba EDU II, na drugi strani.

(275) Češki organi so navedli še, da je pristop subjekta za posebne namene, predlagan v okviru projekta, drugačen od ukrepov v drugih primerih jedrskih elektrarn, kar zadeva poslovno strukturo in mehanizme odjema jedrske elektrarne. Pojasnili so, da je v primerjavi z drugimi primeri pristop subjekta za posebne namene poseben zaradi ustanovitve ločenega subjekta, ki je neodvisen od upravljavca jedrske elektrarne. Družba EDU II bo imela v lasti in upravljala jedrsko elektrarno ter proizvajala električno energijo samo z dovoljenjem za proizvodnjo električne energije. Subjekt za posebne namene bo imel dovoljenje za trgovanje z električno energijo in bo prevzel vso

([139]) Pri analizi ključne vloge se prouči, ali so elektrarne v lasti določenega podjetja potrebne, da se zadovolji povpraševanje v določenem obdobju, tj. ali je potreben vsaj en megavat njihove proizvodnje. Če so potrebne, bi lahko podjetje to tržno moč izkoristilo. Ključna vloga se nanaša le na možnost tržne moči na trgu kot celoti in ne na to, ali se lahko tržna moč pojavi v specifičnih okoliščinah, na primer, kadar veljajo omejitve prenosa.

proizvedeno količino družbe EDU II. To bo prodajal na veleprodajnem trgu in bo kot trgovec z električno energijo deloval tudi kot bilančno odgovorni akter v odnosu do operaterja trga OTE. Družba EDU II tako ne bo trgovala z drugimi udeleženci na trgu (razen s subjektom za posebne namene) in ne bo izpostavljena tržnim razmeram. Češki organi so poudarili, da je cilj te strukture omejiti tveganje morebitnih izkrivljanj trga zaradi tržne moči.

Preglednica 8

Primerjava poslovne strukture med družbo EDU II (v spodnji preglednici: Dukovany II) ter elektrarnama HPC in Paks II

	Owner/operator of assets	Trading entity	Price mechanism for the offtake of generated electricity
Dukovany II	State support **recipient** (EDUII)	The Supply SPV, wholly owned by the State [**Counterparty** to some of the state support]	Power Purchase Agreement *(pre-determined PPA price for the full generation volume)*
Hinkley Point C	State aid **recipient** (the NPP)		Contracts for Difference *(market price topped up or reduced to match the pre-determined Strike Price)*
Paks II	State aid **recipient** (the power plant)		Market price *(with the condition that at least 30% of the generation must be sold on the open market and bilateral contracts must be limited to less than 70% of the output)*

Vir: češki organi.

(276) Češki organi so pojasnili še, da je predvideno, da bo subjekt za posebne namene vzpostavil svojo trgovalno enoto in dejavnosti, morda pa bo razmislil tudi o izvedbi konkurenčnega razpisa za zunanje izvajanje trgovalne funkcije v prihodnosti, če se bo to štelo za ustreznejše in stroškovno učinkovitejše.

(277) Poleg tega so češki organi navedli, da bo subjekt za posebne namene sprejel strategijo trgovanja, s katero se bodo tveganja čim bolj zmanjšala, in da si bo prizadeval izogniti se vsakršnemu negativnemu vplivu na trg. Pričakuje se zlasti, da se bodo s predvidenim poslovnim modelom spodbujali čim večji prihodki za Češko, ki jih bo subjekt za posebne namene ustvaril s prodajo električne energije, posledično pa se bo čim bolj zmanjšal znesek pomoči za projekt. Kar zadeva strategijo trgovanja, bo subjekt za posebne namene deloval predvsem na češkem veleprodajnem trgu električne energije, pri čemer pa se upoštevata visoka stopnja medsebojne povezanosti v regiji in spajanje trgov za dan vnaprej s sosednjimi državami. Ker se pričakuje, da bodo trgi v prihodnosti rasli, ravni likvidnosti pa se bodo povišale, zlasti glede na zaključek spajanja trgov za dan vnaprej med regijama Nemčija-Poljska-Avstrija in Češka-Madžarska-Slovaška-Romunija junija 2021, se bo strategija trgovanja redno ocenjevala, da bi se uskladila z najnovejšimi tržnimi razmerami. Končna strategija trgovanja, ki temelji na preglednem pristopu za čim večje zmanjšanje tveganj, naj bi bila sprejeta po letu 2030.

(278) Med formalno preiskavo se je Češka odločila, da ponudi zaveze glede trgovanja z jedrsko energijo (kot je opisano v uvodnih izjavah 112 do 119).

5. **PRIPOMBE TRETJIH OSEB**

(279) Komisija je med posvetovanjem o sklepu o začetku postopka, ki je trajalo do 5. septembra, prejela pripombe 18 respondentov. Opozoriti je treba, da je večina tretjih oseb (tj. 12 od 18) izrazila stališče v podporo projektu. V nadaljevanju so opisane pripombe, pomembne za oceno državne pomoči.

(280) Komisija je prejela pripombe držav članic, podjetij, združenj in nevladnih organizacij (NVO). Pripombe tretjih oseb so obravnavane v ustreznih delih ocene brez izrecnega sklicevanja na zadevno pripombo.

(281) Opažanja tretjih oseb so razvrščena po temah.

5.1 **Pripombe v zvezi z obstojem pomoči**

(282) Komisija ni prejela nobene pripombe v zvezi z obstojem pomoči.

5.2 **Pripombe v zvezi z združljivostjo pomoči**

5.2.1 *Pripombe v zvezi z ustreznostjo ukrepa*

(283) Dve tretji osebi sta ponovno izrazili podporo pomislekom v zvezi z ustreznostjo ukrepa, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka.

(284) En respondent je trdil, da trenutnega razvoja dogodkov na evropskem trgu električne energije in njegovih prihodnjih učinkov še ni mogoče oceniti. Zato je ustreznost ukrepa zelo težko konkretno oceniti.

(285) Hkrati so številni respondenti navedli, da se s pomisleki Komisije glede ustreznosti ukrepa ne strinjajo. Menijo namreč, da je predlagani ukrep ustrezen, ker vključuje ustrezno kombinacijo instrumentov za doseganje predvidenih ciljev projekta, pri čemer je hkrati zagotovljeno, da manj izkrivljajoče politike ali instrumenti, s katerimi bi bilo mogoče doseči enake rezultate, ne obstajajo. Poleg tega so nekatere tretje osebe trdile, da so sestavni elementi ukrepa (tj. pogodba o odjemu, posojilo in mehanizem za zaščito pred spremembami zakonodaje) neločljivi in potrebni za obravnavo zadevnih nedelovanj trga v okviru projekta.

(286) Nekateri respondenti so tudi navedli, da je Komisija v svojem končnem sklepu v zvezi z jedrsko elektrarno Hinkley Point C odobrila podobno kombinacijo ukrepov (tj. pogodbo na razliko, državno jamstvo in mehanizem za zaščito pred potencialno škodljivimi političnimi odločitvami), pa tudi tveganje, ki ga nosi nosilec projekta, je bilo podobno.

5.2.2 *Pripombe v zvezi s sorazmernostjo ukrepa*

(287) Dva respondenta sta ponovno izrazila podporo pomislekom v zvezi s sorazmernostjo ukrepa, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka.

(288) Poleg tega je en respondent trdil, da sedanjega razvoja dogodkov na evropskem trgu električne energije in njegovih prihodnjih učinkov še ni mogoče oceniti. Zato je sorazmernost ukrepa zelo težko konkretno oceniti.

(289) Nasprotno pa so številne tretje osebe odgovorile, da se s pomisleki Komisije glede sorazmernosti ukrepa ne strinjajo. Menijo, da je predlagani ukrep sorazmeren.

(290) Več respondentov je trdilo, da predpostavke, uporabljene za oceno donosnosti lastniškega kapitala projekta, pravilno odražajo izpostavljenost družbe ČEZ tveganju in tveganje, ki ga nosi upravičenec.

(291) Poleg tega je Komisija prejela nekaj pripomb, da je predlagani redni pregled izvršilne cene iz pogodbe o nakupu na podlagi tržnih ocen zadosten samodejni stabilizator za preprečevanje prekomernega nadomestila ter bi moral zagotoviti zadostne finančne spodbude za družbo EDU II in subjekt za posebne namene, da bi čim bolj povečala proizvodnjo in sklepala dobičkonosne posle trgovanja z energijo.

(292) Ena tretja oseba je navedla, da je predlagano trajanje pogodbe o nakupu (tj. 60 let, ki zajema obdobje obratovanja elektrarne (v skladu z zakonom o nizkoogljični energiji obdobje 30 let, ki se lahko večkrat podaljša za deset let) s ponovno oceno sorazmernosti izvršilne cene, ki jo regulira češko ministrstvo za trgovino in industrijo) določeno tako, da se upoštevajo posebni tehnični in regulativni pogoji ter pogoji financiranja.

5.2.3 *Pripombe v zvezi s potrebo po posredovanju države*

(293) En respondent je navedel, da bi bilo mogoče oskrbo z energijo zagotoviti tudi s cenejšimi tehnologijami, ter trdil, da bi se zaradi subvencij v jedrskem sektorju upočasnil napredek pri drugih tehnologijah, ki so cenejše, hitrejše in podnebju prijaznejše. Na podlagi tega je trdil, da se proizvodnja električne energije v jedrski elektrarni ne bi smela subvencionirati, ker je ta tehnologija zrela in ni dobičkonosna.

(294) Komisija je prejela eno pripombo, v kateri je bilo poudarjeno, da posredovanje države za proizvodnjo električne energije v jedrskih elektrarnah zaradi nedavnega razvoja trga ni upravičeno. Zadevni respondent je trdil zlasti, da bodo visoke cene električne energije, ki so posledica nedavnih pretresov na trgu, ostale visoke tudi v naslednjih desetletjih, zato znesek pomoči za ukrep ne bo prispeval k enemu od njegovih ciljev, tj. zagotavljanju nižjih cen električne energije na trgu.

(295) Ena od pripomb se je nanašala na možnost Češke, da namesto spodbujanja razvoja jedrske elektrarne v Dukovanih vlaga v razvoj obnovljivih virov energije ter do leta 2030 proizvede 5,3 TWh iz novih vetrnih elektrarn in 4,9 TWh iz novih fotovoltaičnih elektrarn. Poleg tega je bilo navedeno, da bi bila državna podpora za razvoj vetrne in sončne energije veliko manjša v primerjavi s podporo za jedrsko energijo.

(296) V nasprotju s temi pripombami je več tretjih oseb trdilo, da je posredovanje države potrebno za dosego ciljev ukrepa.

(297) Nekateri respondenti so navedli, da na sedanjem evropskem trgu električne energije brez sodelovanja države ne bi bilo mogoče izvesti novega projekta jedrske elektrarne. Navedli se še, da obstoječa nedelovanja trga (izpostavljenost obsegu zahtev za kapital, dolgoročna nestanovitnost tržnih cen ter pravna, politična in regulativna tveganja) in visoka stopnja negotovosti, povezana s projekti na področju jedrske energije, odvračajo zasebne vlagatelje, zato je posredovanje države potrebno, da se zagotovijo naložbe v nizkoogljične jedrske elektrarne.

(298) Poleg tega so nekatere tretje osebe opozorile, da nedavna nestanovitnost na energetskih trgih kaže, da so sheme državne pomoči potrebne, da se izravnajo izkrivljanja na trgu. Navedle so tudi, da tržne razmere ne spodbujajo razvoja obsežnih projektov energetske infrastrukture.

(299) En respondent je trdil, da je treba nove projekte na področju jedrske energije zaradi možnosti za zmanjšanje odvisnosti od ruskega uvoza analizirati z novega vidika zanesljivosti oskrbe in jih obravnavati prednostno. Navedel je tudi, da je nedavna vključitev jedrske energije v taksonomijo EU za trajnostno financiranje ključni korak pri utiranju poti nadaljnjemu razvoju jedrske energije.

5.2.4 *Prejete pripombe v zvezi z izbiro družbe ČEZ*

(300) Nekatere tretje osebe so v svojih stališčih izrecno navedle, da se ne strinjajo s pomisleki Komisije glede izbire družbe ČEZ brez razpisa ali posvetovanja. Navedene osebe menijo, da je zaradi državne in energetske varnosti ter drugih razlogov (kot so strokovno znanje, izkušnje in učinkovitost uveljavljenega upravljavca) popolnoma upravičeno, da se zapletena naloga, kot sta izgradnja in upravljanje nove jedrske elektrarne, naloži energetskemu podjetju v državni lasti, pri čemer opozarjajo, da je to v skladu s splošno mednarodno prakso.

(301) Noben konkurent ali druga tretja oseba ni izrazila pomislekov glede izbire družbe ČEZ za nosilca projekta.

5.2.5 *Prejete pripombe v zvezi z morebitnim neupravičenim izkrivljanjem konkurence in trgovine med državami članicami*

(302) En respondent je v svojih stališčih ponovno izrazil podporo pomislekom v zvezi z morebitnim izkrivljanjem konkurence na trgu, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka. Poleg tega je menil, da je proizvodnja električne energije z jedrsko tehnologijo preveč subvencionirana in zato ni konkurenčna, ter trdil, da bi morebitno subvencioniranje povzročilo znatno izkrivljanje konkurence na trgu.

(303) Nasprotno pa je več tretjih oseb navedlo, da je tveganje, da bo ukrep izkrivljal ali bi lahko izkrivljal konkurenco na trgu, omejeno.

(304) Nekateri respondenti so navedli, da ima lahko arhitektura subjekta za posebne namene omejen vpliv na trg, saj sta družbi ČEZ in EDU II ločena gospodarska subjekta, ki bosta drug od drugega popolnoma neodvisna. Na podlagi tega trdijo, da bi bile možnosti za tržno manipulacijo omejene.

(305) Eden od respondentov je opozoril, da ima družba ČEZ veliko elektrarn za proizvodnjo električne energije iz premoga, ki naj bi se zaprle v 30. letih tega stoletja, ter obstoječe štiri enote v Dukovanih, ki naj bi prenehale obratovati med letoma 2045 in 2047. Na podlagi tega je trdil, da se tržni deleži družbe ČEZ v proizvodnji električne energije ne bodo znatno povečali.

(306) Poleg tega je ena tretja oseba navedla, da se zdi, da je tveganje manipulacije v obdobjih, ko so tržne cene višje od nakupne cene po pogodbi o nakupu in bi lahko imela skupina ČEZ ekonomsko spodbudo za zmanjšanje proizvodnje družbe EDU II, da bi druge enote prodale več energije po višjih tržnih cenah, majhno. Elektrarna družbe EDU II bo namreč obratovala z visoko izkoriščenostjo (90 %), družba pa ima ekonomsko spodbudo, da trgu zagotovi vse razpoložljive količine ter tako zagotovi, da prejme nadomestilo in lahko odplača svoj dolg. Poleg tega sta skupina ČEZ in družba EDU II ločeni. Nazadnje, tržna manipulacija je v skladu z uredbo REMIT prepovedana.

(307) Ena tretja oseba je navedla, da je cilj jedrske elektrarne v Dukovanih zagotoviti nove zmogljivosti in zapolniti primanjkljaj v proizvodnji električne energije, ki naj bi se pojavil v obdobju 2030–2040, kar bo pozitivno vplivalo na zanesljivost in diverzifikacijo oskrbe sosednjih držav. V skladu s tem je trdila, da ti pozitivni učinki ukrepa prevladajo nad njegovimi morebitnimi negativnimi učinki.

(308) Nazadnje, ena tretja oseba je navedla, da bi bilo treba vsak domnevni vpliv na konkurenco oceniti ob upoštevanju neobstoja resnično enakih konkurenčnih pogojev v energetskem sektorju, saj se nove proizvodne zmogljivosti skoraj nikoli ne razvijajo izključno na tržni podlagi. Navedla je, da so za obnovljive vire energije poleg shem neposredne podpore na voljo tudi na primer različni ukrepi, uvedeni z zelenim dogovorom EU in svežnji na podlagi načrta REPowerEU.

5.2.6 *Pripombe v zvezi s kršitvijo prava EU*

(309) Ena tretja oseba je trdila, da je uporaba jedrske energije za proizvodnjo električne energije v nasprotju z načelom onesnaževalec plača in previdnostnim načelom iz člena 191 PDEU.

(310) Poleg tega sta dve tretji osebi menili, da projekt ne zagotavlja upoštevanja načela onesnaževalec plača, saj se pri njem ne upošteva ravnanje z izrabljenim jedrskim gorivom, kar vzbuja dvome o tem, ali bodo ob koncu ocenjene življenjske dobe jedrske elektrarne na voljo sredstva, ki ustrezajo ocenjenim stroškom ravnanja z radioaktivnimi odpadki in razgradnje. Menili sta, da ta sredstva ne bodo na voljo, načelo onesnaževalec plača pa ne bo upoštevano, če se sedanji sistem pristojbin, vplačanih v nacionalni sklad za jedrsko energijo, ne bo bistveno spremenil.

(311) Komisija je prejela pripombe še enega respondenta, ki je trdil, da javne izjave čeških uradnikov kažejo, da si bodo prizadevali spremeniti ali odložiti pogoje taksonomije v zvezi z operacionalizacijo globokega odlagališča visoko radioaktivnih odpadkov do leta 2050.

(312) Nasprotno pa so nekatere respondenti trdili, da ukrep ne krši prava EU.

5.2.7 *Prejete pripombe v zvezi z zanesljivostjo oskrbe*

(313) Dva respondenta sta pripomnila, da z vidika zanesljivosti oskrbe jedrska energija nima nobenih prednosti pred drugimi viri energije, pri čemer sta opozorila, da je razpoložljivost urana in torija omejena, EU pa zelo odvisna od uvoza.

(314) Nasprotno pa je ena tretja oseba trdila, da je odvisnost od uvoza za jedrsko energijo majhna, pri čemer je navedla, da surovine predstavljajo največ 10 % stroškov proizvodnje ter da je mednarodni trg urana dobro reguliran in stabilen.

(315) Komisija je prejela tudi številne argumente v podporo ukrepu glede na pomisleke v zvezi z zanesljivostjo oskrbe, razogljičenjem, cenovno dostopnostjo energije in razvojem trga, povezanim z rusko invazijo na Ukrajino. Natančneje, respondenti so navedli, da so jedrski reaktorji najprimernejša tehnologija za sočasno zagotavljanje ogljične nevtralnosti in zanesljivosti oskrbe EU. Poleg tega so opozorili, da je jedrska energija stabilno in obvladljivo sredstvo za proizvodnjo, ki omogoča zanesljivo upravljanje elektroenergetskega omrežja in prispeva k veliki zanesljivosti oskrbe.

(316) Več ugotovitev se je nanašalo na razvoj projektov na področju jedrske energije po vsej EU za doseganje ciljev EU v zvezi s podnebnimi spremembami ter za zagotavljanje zanesljive oskrbe s stabilno, zanesljivo, trajnostno, nizkoogljično in konkurenčno energijo.

(317) Številne pripombe so se nanašale na geopolitične razmere (vključno z motnjami v oskrbi z nafto in plinom ter nestanovitnostjo cen) in pomen zanesljivosti oskrbe pri nadaljnjem zmanjševanju energetske odvisnosti EU od Rusije. Poleg tega je ena tretja oseba navedla, da ruska agresija proti Ukrajini kaže, da je jedrska energija potrebna za zagotovitev neodvisnosti od dobave goriva iz Rusije.

5.2.8 *Druge pripombe tretjih oseb*

(318) Komisija je prejela argumente v zvezi z vidiki varnosti in zaščite. Nekateri respondenti so izrazili pomisleke v zvezi z varnim in trajnostnim ravnanjem z visoko radioaktivnimi odpadki na splošno. Poleg tega so opozorili na morebitno nevarnost jedrskih elektrarn v oboroženih spopadih in na tveganja večjih jedrskih nesreč. V nekaterih stališčih je bilo navedeno, da sedanje razmere v Ukrajini kažejo na dodatna tveganja, ki jih jedrske elektrarne predstavljajo v zvezi z varnostjo in zaščito.

(319) Nekateri respondenti so opozorili, da so jedrske elektrarne zaradi velikega povpraševanja po vodi za hlajenje zelo občutljive na naraščajoče temperature. Nadalje so trdili, da reka Jihlava zagotavlja premalo vode za zanesljivo oskrbo dodatnih novih blokov elektrarne v Dukovanih z vodo za hlajenje, pri čemer so opozorili, da je bilo to priznano že med načrtovanjem češkoslovaškega jedrskega programa, zaradi česar je bila moč enot, nameščenih na lokaciji, omejena. Nekatere tretje osebe napovedujejo, da obratovanje novih jedrskih elektrarn zaradi podnebnih sprememb ne bo tako stabilno, kot je predvideno, in da njihova izkoriščenost ne bo dosegla načrtovanih ravni.

(320) V nekaterih stališčih so bili izraženi pomisleki glede oskrbe z vodo za novo jedrsko elektrarno in zlasti njenega vpliva na reko Jihlava, navedeno pa je bilo tudi, da trenutno ni vzpostavljen načrt upravljanja rabe in varstva voda.

(321) Dve tretji osebi sta izrazili zaskrbljenost, da projekt ne bo pravočasno dokončan, saj trije potencialni ponudniki tehnologije s tehničnega vidika morda ne bodo pripravljeni na delovanje v Evropi, kar bi lahko povzročilo zamude. Respondenti menijo, da bi to lahko imelo gospodarske posledice ter vplivalo na okolje in varstvo podnebja. Opozorili so tudi na povečanje stroškov, ki se pogosto pojavi pri projektih gradnje novih jedrskih elektrarn.

(322) En respondent je opozoril na nepreglednost pri pripravi projekta novega reaktorja, pri čemer se je skliceval na češko podružnico organizacije Transparency International, ki je izrazila dvome glede preglednosti projekta ([140]). Zlasti je navedel, da mu češko ministrstvo za trgovino in industrijo po njegovi predložitvi zahteve za dostop do dokumentov ni želelo razkriti nekaterih dokumentov o analizi modelov vlagateljev pri projektu ter postopkih za pripravo in izvajanje projekta.

(323) En respondent trdi, da omejena odgovornost upravljavca jedrske elektrarne ne zadostuje za kritje morebitne škode zaradi jedrske nesreče, pri čemer opozarja, da Češka ni pristopila k Dopolnilnemu protokolu k Dunajski konvenciji o civilni odgovornosti za jedrsko škodo iz leta 1997, ki zahteva minimalno raven odgovornosti za škodo v višini 300 milijonov posebnih pravic črpanja. Poleg tega trdi, da bo pri stroških gradnje, prenosa in posebnega policijskega varstva lokacije elektrarne potrebna dodatna državna pomoč.

(324) V več stališčih je bilo navedeno, da bo projekt prispeval k vseevropskim ciljem glede doseganja energetskih ciljev in k zelenemu dogovoru.

(325) Več tretjih oseb je opozorilo tudi na družbene in gospodarske koristi jedrske energije, pri čemer so omenile zlasti ustvarjena delovna mesta in velik prispevek jedrske energije h gospodarstvom držav članic EU. Po podatkih analize družbe Deloitte iz leta 2019 jedrska industrija na ravni EU zagotavlja več kot 1,1 milijona neposrednih in posrednih delovnih mest ter ustvari več kot pol bilijona eurov BDP ([141]).

6. PRIPOMBE DRUŽBE ČEZ

(326) Družba ČEZ je pripombe predložila 5. septembra 2022. V svojih pripombah je predložila dokaze in analizo v podporo trditvi, da so nekateri dvomi, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka, neutemeljeni.

(327) V nadaljevanju so podrobneje opisani glavni argumenti družbe ČEZ.

6.1 Stališče družbe ČEZ glede primernosti pomoči

(328) Družba ČEZ je v svojih pripombah trdila, da se s predlaganimi ukrepi zagotovi ustrezna in ciljno usmerjena podpora za odpravo glavnih nedelovanj trga, ki jih je Komisija priznala (tj. obseg zahteve za kapital, dolgotrajna izpostavljenost cenovnim signalom na trgu in dolgotrajna izpostavljenost političnim odločitvam), in da bi bilo treba navedene tri ukrepe obravnavati kot en sam medsebojno povezan sveženj podpore. Družba ČEZ zlasti trdi, da je celotni predlagani sveženj državne podpore (in sicer pogodba o nakupu, vračljiva finančna pomoč in mehanizem za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike) ustrezen, saj se osnovna tveganja ne bi zmanjšala, če bi izvzeli enega od ukrepov. V takem primeru bi bila izvedljivost projekta ogrožena.

(329) Družba ČEZ je navedla še, da je Komisija v preteklosti odobrila podobne svežnje podpore (na primer za jedrsko elektrarno Hinkley Point C).

(330) Nazadnje, družba ČEZ je pojasnila, da so predlagani ukrepi ustrezni za zmanjšanje tveganja morebitnega neuspeha projekta in s tem povezanih javnih stroškov.

6.2 Stališče družbe ČEZ glede nekaterih elementov sorazmernosti pomoči

6.2.1 *Tveganje prekomernega nadomestila*

(331) Družba ČEZ je v zvezi z dvomi Komisije glede tveganja prekomernega nadomestila trdila, da predlagani ukrepi vključujejo ustrezen mehanizem za nadzor prekomernega nadomestila, s katerim je mogoče doseči tržno donosnost lastniškega kapitala, ki je sorazmerna s tveganjem projekta. Po mnenju družbe ČEZ cilj predlaganih mehanizmov ni v celoti preprečiti prekomerno nadomestilo, saj naj bi se družba ČEZ srečevala z znatnimi tveganji, povezanimi s projektom.

([140]) https://www.transparency.cz/kauzy/netransparentni-projekt-dostavby-jaderne-elektrarny-dukovany/.
([141]) https://www.nuceleurope.eu/press-release/investing-in-low-carbon-nuclear-generates-jobs-and-economic-growth-in-europe/.

(332) Družba ČEZ meni, da bi dodatni ukrepi za odpravo morebitnih dodatnih dobičkov poleg mehanizma delitve dobička vplivali na ravnovesje izpostavljenosti dodatnim dobičkom in izgubam. Ob morebitnih dodatnih premijah za tveganje bi se donosnost lastniškega kapitala povišala, zaradi česar bi se povišala cena iz pogodbe o nakupu, s tem pa tudi stroški državne podpore.

(333) Poleg tega je družba ČEZ trdila, da se bo prekomerno nadomestilo upravljalo z mehanizmom delitve dobička v fazi obratovanja elektrarne družbe EDU II. Predlagani mehanizem delitve dobička temelji na predhodno odobrenem mehanizmu za jedrsko elektrarno Hinkley Point C in je strožji od njega, pri čemer zagotavlja večjo delitev ob manjšem donosu lastniškega kapitala. Mehanizem delitve dobička je zasnovan tako, da se s spremljanjem dejanskih rezultatov projekta družbe EDU II in interne stopnje donosnosti lastniškega kapitala zajame dejanska presežna uspešnost v zvezi z lastniškim kapitalom. V okviru mehanizma se meri uspešnost projekta v njegovi celotni življenjski dobi in zagotavlja, da se upošteva vsa njegova presežna uspešnost.

6.2.2 *Ocena donosnosti lastniškega kapitala*

(334) Družba ČEZ je predložila analizo tveganj in sorazmernih donosov družbe EDU II v primerjavi z drugimi projekti energetske infrastrukture (in sicer elektrarnama Hinkley Point C in Paks II, projekti v zvezi s konvencionalnimi samostojnimi elektrarnami in vetrnimi elektrarnami na morju). Analiza je pokazala, da bi ustrezen razpon donosnosti lastniškega kapitala za družbo EDU II znašal […] %. Poleg tega je navedla, da bi bila točna določitev donosnosti lastniškega kapitala odvisna od dodatne pojasnitve parametrov projekta, razporeditve tveganja in ključnih značilnosti sodelovanja države.

(335) Ocena donosnosti lastniškega kapitala, ki bi bila bližje zgornji meji zgoraj navedenega razpona, bi bila skladna s scenarijem, po katerem družba EDU II prevzame nesorazmerno veliko tveganje in obstaja veliko tveganje opustitve projekta. Nasprotno pa bi bila ocena donosnosti lastniškega kapitala, ki bi bila bližje spodnjemu koncu zgoraj navedenega razpona, v skladu s scenarijem, po katerem je razporeditev tveganja sorazmerna in okrepljena z zaščitnimi ukrepi za družbo EDU II v primerih izgub, tveganje opustitve projekta pa je omejeno.

6.3 **Stališče družbe ČEZ glede izbire družbe ČEZ za nosilca projekta**

(336) Družba ČEZ je v odgovoru na sklep o začetku postopka pojasnila, da ima na Češkem dolgoletne izkušnje, zmogljivosti in znanje v zvezi z zasnovo, razvojem, gradnjo in obratovanjem jedrskih elektrarn. Skupina ČEZ je namreč razvila in zgradila dve jedrski elektrarni v državi, tj. jedrsko elektrarno v Temelínu in jedrsko elektrarno v Dukovanih, razvija pa tudi novo jedrsko elektrarno na Slovaškem.

(337) Družba ČEZ ima tudi obsežne izkušnje s sodelovanjem s češkim jedrskim organom in poglobljeno razumevanje regulativnih zahtev za jedrske elektrarne. Kot lastnik in upravljavec jedrskih zmogljivosti za proizvodnjo električne energije v državi ima odlično znanje o veljavnem zakonodajnem okviru in zahtevah za izdajo dovoljenj na Češkem.

(338) Družba ČEZ je aktivna članica mednarodnih organizacij, kot so WANO, EUR, EPRI, WNA in NUGENIA. Družba upošteva standarde in postopke, ki so jih določili in jih priznavajo regulatorji po vsem svetu za spodbujanje stalnih izboljšav, varnosti in najsodobnejšega znanja na področju upravljanja jedrskih elektrarn.

(339) Nazadnje, družba ČEZ je navedla, da lahko kot prvotni lastnik lokacije in razvijalec zagotovi pravočasno in stroškovno učinkovito izvedbo projekta. Po ocenah družbe je ta s predhodnimi in omogočitvenimi dejavnostmi na lokaciji (vključno s študijami izvedljivosti, pridobitvijo zemljišč itd.) skrajšala časovni okvir projekta za vsaj 10–12 let in potencialno znižala stroške projekta za [200–700] milijonov EUR v primerjavi z novo jedrsko elektrarno tretjega upravljavca.

7. **ODGOVOR ČEŠKE NA PRIPOMBE TRETJIH OSEB**

(340) Češki organi so odgovor na pripombe, ki so jih predložile tretje osebe, poslali 21. oktobra 2022.

(341) Češka je na splošno ugotovila, da je bila večina pripomb pozitivnih in da tretje osebe večinoma podpirajo projekt. Poleg tega je pojasnila, da je večino izpostavljenih vprašanj že obravnavala v svojih predhodnih predložitvah. V nadaljevanju so podrobneje obravnavani glavni argumenti Češke v odziv na pomisleke tretjih oseb. Obravnavani so samo odgovori na pripombe, ki se neposredno nanašajo na oceno državne pomoči.

(342) Češka se je v odgovor na pripombe o ustreznosti in sorazmernosti pomoči sklicevala na svoje pretekle pripombe in navedla, da je bila državna podpora zasnovana tako, da bi bil znesek pomoči čim manjši in da bi se hkrati zagotovila izvedljivost projekta.

(343) Češki organi so navedli še, da so pripravljeni izpolniti tehnična merila taksonomije EU v zvezi s projektom, vključno z vzpostavitvijo globokega odlagališča za visoko radioaktivne odpadke leta 2050. Češka je zlasti pojasnila, da bo nacionalna politika za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, odobrena leta 2019, po postopku medsebojnega strokovnega pregleda programa, ki ga bo služba ARTEMIS, ki deluje pod okriljem IAEA, opravila v zadnjem četrtletju leta 2023 v skladu s členom 14(3) Direktive Sveta 2011/70/Euratom z dne 19. julija 2011, posodobljena v skladu z zahtevami taksonomije EU.

(344) Nazadnje, češki organi so v odgovor na specifične okoljske pomisleke tretjih oseb navedli, da (i) so dejavnosti, povezane z jedrsko energijo, nizkoogljične dejavnosti ([142]) in da je obratovanje jedrske elektrarne ena stroškovno najučinkovitejših naložbenih priložnosti ([143]), (ii) metodologija, uporabljena za oblikovanje rezervacij za razgradnjo jedrskih objektov, je v skladu s pravili EU ([144]), (iii) zagotovljena so zadostna sredstva za prihodnje odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva v skladu s češko zakonodajo, (iv) presoja vplivov projekta na okolje kaže, da so bila obravnavana vsa okoljska vprašanja, vključno z vprašanjem zadostne količine površinske vode za hlajenje jedrske elektrarne, pri čemer so češki organi pojasnili, da se bo vprašanje zadostne oskrbe z vodo stalno spremljalo v skladu s pogoji presoje vplivov na okolje, in (v) češka pravila o civilni odgovornosti za jedrsko škodo so skladna z mednarodnim pravom ([145]).

8. **OCENA UKREPA**

8.1 **Obstoj državne pomoči**

(345) V skladu s členom 107(1) PDEU je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.

(346) Ukrep pomeni državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, če izpolnjuje štiri kumulativne pogoje. Prvič, financirati ga mora država ali pa se financira iz državnih sredstev. Drugič, upravičenec z ukrepom dobi prednost. Tretjič, ukrep mora dajati prednost posameznim podjetjem ali gospodarskim dejavnostim (tj. obstajati mora stopnja selektivnosti). Četrtič, ukrep lahko vpliva na trgovino med državami članicami in izkrivlja konkurenco na notranjem trgu. Komisija je v oddelku 4.2 sklepa o začetku postopka pojasnila, da so bili trije priglašeni ukrepi načrtovani skupaj in so med

([142]) Glej končno poročilo Skupine tehničnih strokovnjakov za financiranje trajnostne rasti iz marca 2020, na voljo na naslovu https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/ 200309- sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf. V tem poročilu je bilo navedeno, da „proizvodnja jedrske energije v fazi proizvodnje energije skoraj ne povzroča emisij toplogrednih plinov“ in da so „dokazi o morebitnem bistvenem prispevku jedrske energije k ciljem blažitve podnebnih sprememb obsežni in jasni“.

([143]) Glej Mednarodna agencija za energijo (IEA), *Projected Costs of Generating Electricity 2020* (Predvideni stroški proizvodnje električne energije iz leta 2020).

([144]) Ta metodologija je določena v Odloku št. 250/2020 zb. o vzpostavitvi rezerve za razgradnjo jedrskega objekta ter delovnega mesta kategorij III in IV, ki je po mnenju čeških organov v celoti v skladu z Direktivo 2011/70/Euratom.

([145]) Zlasti se z Zakonom št. 18/1997 zb. o miroljubni uporabi jedrske energije in ionizirajočega sevanja (v nadaljnjem besedilu: zakon o jedrski energiji), kakor je bil spremenjen, prenese Dunajska konvencija o civilni odgovornosti za jedrsko škodo.

seboj neločljivo povezani ([146]). V skladu s točko 81 obvestila Komisije o pojmu pomoči se lahko različni ukrepi štejejo za „eno samo posredovanje“. To bi se lahko zgodilo zlasti, če so zaporedna posredovanja tako tesno povezana med seboj, zlasti ob upoštevanju časovne razporeditve, namena in položaja podjetja v času teh posredovanj, da jih ni mogoče ločiti med seboj ([147]). Na primer, če se več državnih posredovanj izvede v zvezi z istim podjetjem v razmeroma kratkem času, če so med seboj povezana ali pa so bila vsa načrtovana ali predvidljiva v času prvega posredovanja, se lahko presojajo kot eno posredovanje.

(347) Komisija je v sklepu o začetku postopka pojasnila, da imajo vsi trije ukrepi enak predmet in cilj, tj. omogočiti gradnjo in obratovanje nove jedrske elektrarne v Dukovanih ([148]). Ukrepi so načrtovani in dogovorjeni skupaj, tako da vsak ukrep neposredno vpliva na druge in da skupaj ustvarjajo finančne osnovne pogoje za gradnjo in obratovanje elektrarne. Nesporno je, da je navedene tri ukrepe dodelila Češka in da kronološko sovpadajo. Natančneje, vsi posegi so bili načrtovani (in torej predvidljivi po dogovoru) skupaj ([149]). Na primer, zmanjšanje poslovnih tveganj z mehanizmom za zaščito pred spremembo zakonodaje in znižanje začetnih zahtev za kapital z vračljivo finančno pomočjo vplivata na znesek pomoči, potreben za pogodbo o odjemu. Zadevni trije ukrepi so tesno povezani in neločljivi.

(348) Komisija je na podlagi navedenega ugotovila, da bi bilo treba zadevne tri ukrepe proučiti skupaj kot eno samo posredovanje, saj so soodvisni in imajo učinke na izvajanje projekta, ki se vzajemno krepijo. Komisija je sprejela tudi predhodno ugotovitev, ki velja za zadevne tri ukrepe, obravnavane skupaj, tj. da bi posredovanje pomenilo državno pomoč, saj je bilo dodeljeno iz državnih sredstev, ki jih je mogoče pripisati Češki, da bi se z ukrepom zagotovila selektivna gospodarska prednost ter da lahko ukrep vpliva na trgovino med državami članicami in izkrivlja konkurenco na notranjem trgu.

(349) Komisija med formalno preiskavo ni ugotovila nobenih razlogov, da bi spremenila svojo oceno v zvezi s tem.

8.1.1 *Pripisljivost in obstoj državnih sredstev*

(350) Kot je pojasnjeno v sklepu o začetku postopka, je Češka odločitev o podpornih ukrepih za ta projekt sprejela na podlagi določb zakona o nizkoogljični energiji (glej uvodno izjavo 27) ter sklenitve krovnega sporazuma (glej uvodno izjavo 190) in prve pogodbe o izvajanju (glej uvodne izjave 69, 183 in 380). Pogodba o nakupu določa tudi obveznost Češke, da ustanovi subjekt, ki je v celoti v državni lasti, tj. subjekt za posebne namene (za pogodbo o nakupu glej uvodne izjave 83 do 93). Organ, ki je dodelil vse ukrepe, je Češka, ki deluje prek ministrstva.

(351) Češki organi ne zanikajo, da se bodo ukrepi financirali iz sredstev, ki so pod nadzorom države.

(352) Kot je navedeno v uvodni izjavi 107, se lahko v skladu s členom 9 zakona o nizkoogljični energiji nova proizvodnja jedrske energije financira na enega od naslednjih načinov ali z njihovo kombinacijo: (i) s prihodki subjekta za posebne namene od prodaje električne energije, (ii) s cenovno komponento, ki jo operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov zaračunavajo uporabnikom omrežja, če se tako odloči, in s (iii) prispevki iz državnega proračuna. Izbira dejanskega toka prihodkov za financiranje različnih ukrepov je odvisna od izbire ministrstva. Češki organi ne izpodbijajo, da vse tokove prihodkov nadzira ali bo nadzirala država.

([146]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 143.

([147]) Sodba z dne 19. marca 2013, Bouygues in Bouygues Télécom/Komisija in drugi, združeni zadevi C-399/10 P in C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, točka 104; sodba z dne 13. septembra 2010, Helenska republika in drugi/Komisija, združene zadeve T-415/05, T-416/05 in T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, točka 177; sodba z dne 15. septembra 1998, BP Chemicals/Komisija, T-11/95, ECLI:EU:T:1998:199, točki 170 in 171.

([148]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 144.

([149]) Sodba z dne 15. decembra 2021, Oltchim SA/Komisija, T-565/19, točke 93 do 197.

(353) Poleg tega je v členu 4 zakona o nizkoogljični energiji navedeno, da se bo vračljiva finančna pomoč zagotovila iz državnega proračuna, dodelila pa jo bo češka nacionalna banka. Ker se vračljiva finančna pomoč financira neposredno iz državnega proračuna in so vsi trije ukrepi soodvisni ter pomenijo eno samo posredovanje (glej uvodno izjavo 348), vprašanje, ali bi dajatev (ki jo je treba še določiti, če sploh) pomenila zagotavljanje državnih sredstev, če bi se ukrep 1 financiral samo z njo, ne vpliva na obstoj državnih sredstev. Zagotovitev več milijard eurov iz državnega proračuna v obliki vračljive finančne pomoči pod ugodnimi finančnimi pogoji že zadostuje za ugotovitev, da je celotno posredovanje odvisno od dodelitve državnih sredstev. To dodatno potrjuje ukrep za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike, s katerim se zagotovi pravno varstvo projekta in podelijo pravice do finančnih sredstev, ki se lahko uveljavijo proti državi in v primeru uveljavitve neposredno vplivajo na državna sredstva.

(354) Komisija na podlagi navedenega ugotavlja, da je ukrep dodeljen iz državnih sredstev in ga je mogoče pripisati državi v smislu člena 107(1) PDEU.

8.1.2 *Selektivna gospodarska prednost*

(355) Šteje se, da je ukrep selektiven, če daje prednost le posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga. Komisija ponavlja, da se z zadevnimi ukrepi, ocenjenimi skupaj in ločeno, daje selektivna prednost v smislu člena 107(1) PDEU.

(356) Z ukrepom 1 (glej oddelek 3.6) se družba EDU II zaščiti pred nestanovitnostjo cen na trgu električne energije med trajanjem pogodbe o nakupu, saj družba EDU II prejema stabilno plačilo po vnaprej določeni izvršilni ceni tudi v primerih, ko se tržne cene znižajo pod to raven. To družbi EDU II zagotavlja stalen tok prihodkov v prvih 40 letih obratovanja jedrske elektrarne, drugi upravljavci, ki niso upravičeni do podobnega podpornega ukrepa, pa tega zagotovila nimajo.

(357) V okviru ukrepa 2 (glej oddelek 3.7) se zagotovi posojilo po ugodni obrestni meri, ki ni v skladu s tržnimi pogoji. Natančneje, z vračljivo finančno pomočjo se bo krilo 100 % stroškov gradnje jedrske elektrarne, vključno s prekoračitvami stroškov zaradi utemeljenih razlogov in prekoračitvami stroškov zaradi dogodkov, nepovezanih z utemeljenimi razlogi, ki presegajo največje lastniško financiranje družbe ČEZ za projekt (glej uvodno izjavo 197). Posojilo bo imelo v fazi gradnje ničelno obrestno mero. Zaračunana obrestna mera bo enaka stroškom državnega dolga, povečanim za 1 %, vendar ne bo znašala manj kot 2 % v 30 letih od datuma začetka obratovanja jedrske elektrarne. Ukrep torej daje prednost upravičencu, saj se družba EDU II z njim razbremeni stroškov financiranja, ki bi jih morala kriti pod običajnimi tržnimi pogoji. Druga podjetja, vključno s tistimi, ki izvajajo dolgoročne naložbe, ne prejemajo državnih posojil pod podobnimi pogoji.

(358) Ukrep 3 (glej oddelek 3.8) zagotavlja zaščito pred povračilom stroškov v primeru spremembe zakonodaje ali politike ali v primeru drugih dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge, s čimer se naložbeno tveganje zmanjša in prenese na državo, zagotovi pa se tudi gospodarska korist, ki je ne bi bilo mogoče pridobiti pod običajnimi tržnimi pogoji in ni na voljo drugim udeležencem na trgu.

(359) Komisija zato ugotavlja, da vsi trije obravnavani ukrepi pomenijo individualno pomoč in dajejo selektivno prednost skupini ČEZ, vključno z njeno hčerinsko družbo EDU II.

8.1.3 *Nevarnost izkrivljanja konkurence in vpliva na trgovino*

(360) Kot je Komisija poudarila v sklepu o začetku postopka, je bil trg električne energije liberaliziran, proizvajalci električne energije pa sodelujejo v trgovini med državami članicami, zato lahko prednost, zagotovljena proizvajalcem jedrske električne energije, izkrivlja konkurenco in vpliva na trgovino med državami članicami. Električna energija iz jedrskih virov se običajno prodaja na notranjem trgu električne energije, kjer konkurira vsem virom električne energije, vključno s tistimi v drugih državah članicah.

(361) Komisija zato ponavlja, da prednost, dana upravičencu ukrepov 1 do 3, lahko izkrivlja konkurenco in vpliva na trgovino med državami članicami. Ker se z vsemi tremi ukrepi daje prednost proizvodnji električne energije kot konkurenčni dejavnosti, bi bila ta ugotovitev enaka, če bi se ukrepi obravnavali posamično.

8.1.4 *Sklepna ugotovitev glede obstoja pomoči*

(362) Komisija zato ugotavlja, da pogodba o nakupu, vračljiva finančna pomoč in mehanizem za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike kot različni ukrepi, ki se nanašajo na eno državno posredovanje, vključujejo državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU.

8.2 Zakonitost pomoči

(363) Kot je Komisija poudarila v sklepu o začetku postopka ([150]), so ji bili ukrepi priglašeni 15. marca 2022 in se do zdaj še niso izvajali. Poleg tega mora Komisija ukrepe odobriti, da se lahko izvedejo (glej uvodno izjavo 190). Češki organi so torej izpolnili obveznosti priglasitve in mirovanja iz člena 108(3) PDEU.

8.3 Združljivost ukrepov z notranjim trgom

(364) Komisija je zaradi ugotovitve, da ukrepi vključujejo državno pomoč, proučila še, ali bi se lahko šteli za združljive z notranjim trgom.

8.3.1 *Pravna podlaga za oceno*

(365) Komisija je priglašeni ukrep ocenila na podlagi člena 107(3), točka (c), PDEU, v skladu s katerim lahko Komisija za združljivo razglasi „pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi“.

8.3.2 *Pozitivni pogoj: razvoj gospodarske dejavnosti*

8.3.2.1 Prispevek k razvoju gospodarske dejavnosti

(366) V skladu s členom 107(3), točka (c), PDEU lahko Komisija za združljivo razglasi „pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi“. Zato mora združljiva pomoč v skladu z navedeno določbo Pogodbe prispevati k razvoju določene gospodarske dejavnosti ([151]).

(367) Posredovanje države je lahko potrebno, da se olajša ali spodbudi razvoj nekaterih gospodarskih dejavnosti, ki se brez pomoči ne bi razvijale ali se ne bi razvijale enako hitro ali pod enakimi pogoji.

(368) Kot je pojasnjeno v oddelku 2 in oddelku 4.4.1 sklepa o začetku postopka, je cilj ukrepov, ki so predmet tega sklepa, omogočiti naložbe v novo proizvodnjo jedrske energije in zagotoviti njeno dolgotrajno delovanje. Natančneje, podpora, ki jo zagotavlja država, je neposredno usmerjena v gradnjo, začetek obratovanja in obratovanje nove zmogljivosti. Po navedbah češkiх organov je cilj pogodbe o nakupu zagotoviti, da bo elektrarna proizvajala električno energijo in omogočala povračilo vračljive finančne pomoči (glej 3.6). Navedena pomoč je potrebna, da lahko nosilec projekta krije velik del naložbenih stroškov za projekt (glej oddelek 3.7). Zaščita pred spremembo zakonodaje je potrebna za znižanje zneska pomoči, ki je potreben za izvedbo projekta, z zmanjšanjem nekaterih tveganj, za katera velja, da vlagatelj nanje ne more vplivati (glej oddelek 3.8).

([150]) Prav tam, uvodna izjava 157.
([151]) Sodba Sodišča z dne 22. septembra 2020, Avstrija/Komisija, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, točki 20 in 24.

(369) Z vsemi tremi ukrepi se zmanjšajo glavni dejavniki tveganja, ki bi se sicer pojavili pri naložbah v velika sredstva za proizvodnjo jedrske energije. Skupaj znatno zmanjšujejo splošno tveganost projekta za vlagatelja. Kot so navedli češki organi, številni naložbeni projekti na področju jedrske energije zaradi navedenih tveganj niso bili izvedeni (glej uvodno izjavo 220). Ukrepi tako prispevajo k razvoju proizvodnje električne energije iz virov jedrske energije na Češkem.

(370) Komisija opozarja, da je Sodišče razvoj novih jedrskih zmogljivosti priznalo kot gospodarsko dejavnost v smislu člena 107(3), točka (c), PDEU ([152]) in ugotovilo, da se člen 107 PDEU lahko uporablja za naložbe v jedrske elektrarne ([153]).

(371) Komisija zato meni, da se z ukrepi pospešuje razvoj določene gospodarske dejavnosti, kot se zahteva s členom 107(3), točka (c), PDEU.

8.3.2.2 Spodbujevalni učinek

(372) Za državno pomoč se lahko šteje, da spodbuja gospodarsko dejavnost, samo, če ima spodbujevalni učinek. Pomoč ima spodbujevalni učinek, če upravičenca spodbudi k spremembi ravnanja v smeri razvoja gospodarske dejavnosti, ki se izvaja s pomočjo, in če do te spremembe ravnanja brez pomoči ne bi prišlo.

(373) Češka je pojasnila, da vlagatelj brez pomoči ne bi imel potrebnih spodbud za naložbe v razvoj novih jedrskih zmogljivosti za proizvodnjo električne energije ([154]). Za trg sta značilni velika nestanovitnost in nestabilnost regulativnega okolja, vstop v panogo pa ovira tudi ekonomika jedrskih virov v obliki visokih vhodnih stroškov naložb. Zaradi negotovosti razvoja dogodkov na trgu električne energije naložbe v jedrsko energijo brez državne podpore verjetno niso dobičkonosne.

(374) Komisija ugotavlja, da se v trenutnih negotovih in hitro spreminjajočih se tržnih razmerah ter glede na nedelovanja trga, povezana z razvojem jedrske energije (tj. obseg zahteve za kapital, dolgotrajna izpostavljenost cenovnim signalom na trgih in dolgotrajna izpostavljenost političnim odločitvam), projekt brez državne podpore ne bi izvedel ([155]).

(375) Komisija ugotavlja še, da se vrzel v financiranju projekta brez pomoči ne bi zaprla. Brez vračljive finančne pomoči in stabilnosti prihodkov, ki jo zagotavlja pogodba o nakupu, bi namreč pri projektu verjetno nastali višji stroški financiranja. Poleg tega bi moral vlagatelj brez posredovanja države nositi znatna dodatna tveganja, ki se sicer zmanjšajo s podpornimi ukrepi, kot sta tveganje v zvezi s tržnimi cenami in tveganje v zvezi s politiko (glej uvodno izjavo 498), kar pomeni, da bi vlagatelj pričakoval razmeroma višji donos, da bi izvedel projekt brez pomoči.

(376) Komisija na podlagi navedenega meni, da ima pomoč spodbujevalni učinek, saj upravičenca spodbuja k izvajanju gospodarske dejavnosti, ki je brez pomoči ne bi opravljal.

([152]) Prav tam, točka 63.
([153]) Prav tam, točka 32.
([154]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 163.
([155]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 182.

8.3.2.3 Skladnost z ustreznimi določbami prava EU

(377) Kot je pojasnjeno v sklepu o začetku postopka, je Sodišče v zadevi Hinkley Point C ([156]) menilo, da „državne pomoči, ki krši določbe ali splošna načela prava Unije, ni mogoče razglasiti za združljivo z notranjim trgom“. V zvezi z jedrsko energijo je izrecno pojasnilo, da za sektor iz Pogodbe Euratom „državne pomoči za gospodarsko dejavnost tega sektorja, katere preučitev bi pokazala, da krši pravila prava Unije na področju okolja, ni mogoče razglasiti za združljivo z notranjim trgom na podlagi te določbe“ ([157]).

(378) Poleg tega je Sodišče poudarilo, da se za jedrske elektrarne in druge jedrske reaktorje uporablja sekundarna zakonodaja, kot je Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje ([158]), v skladu s katero je treba za nekatere projekte opraviti presojo vplivov na okolje.

(379) Sodišče je pojasnilo še, da člen 194 PDEU o energetski politiki Unije ne nasprotuje naložbam v jedrsko energijo ([159]). V skladu s sodno prakso ([160]) so na podlagi PDEU za izbiro jedrske energije pristojne države članice, zato je očitno, da si cilji in načela okoljskega prava Unije ter cilji Pogodbe Euratom niso v nasprotju, tako da ni mogoče šteti, da načelo varstva okolja, previdnostno načelo, načelo onesnaževalec plača in načelo trajnostnosti v vseh okoliščinah nasprotujejo temu, da bi se za gradnjo ali obratovanje jedrske elektrarne odobrila državna pomoč.

(380) Zato dejstvo, da se projekt in ukrepi nanašajo na jedrsko energijo, ne pomeni, da so ukrepi nezdružljivi z notranjim trgom. Češka se je odločila za jedrsko energijo, da bi obravnavala izziv razogljičenja ter prihodnje težave v zvezi z zadostnostjo virov in zanesljivostjo oskrbe (glej oddelek 2.2 zgoraj).

(381) Komisija ni ugotovila znakov, da projekt krši določbe okoljskega prava. Češki organi so pojasnili, da je bil pred razvojem projekta v skladu z zahtevami sekundarne zakonodaje EU opravljen obsežen in odprt postopek presoje vplivov na okolje (glej uvodno izjavo 78) ([161]).

(382) V skladu z ustaljeno sodno prakso mora „Komisija ob uporabi postopka na področju državnih pomoči v skladu s splošnim namenom Pogodbe upoštevati skladnost med določbami, ki urejajo državne pomoči, in drugimi posebnimi določbami razen tistih v zvezi z državnimi pomočmi ter tako presoditi, ali je zadevna pomoč združljiva s temi posebnimi določbami. […] Vendar je Komisiji taka obveznost naložena le v zvezi z oblikami pomoči, ki so tako neločljivo povezane z namenom pomoči, da jih ne bi bilo mogoče presojati ločeno. […] Nasprotno, če je mogoče zadevno obliko ločiti od namena pomoči, Komisiji ni treba presoditi, ali je združljiva z drugimi določbami razen tistih v zvezi z državnimi pomočmi v okviru postopka iz člena 108 PDEU“ ([162]).

([156]) Sodba Sodišča z dne 22. septembra 2020, Avstrija/Komisija, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, točki 44 in 45.

([157]) Komisija poudarja, da je in bo treba ta ukrep izvajati v skladu z ustrezno sekundarno zakonodajo, vključno z zakonodajo, ki v času tega sklepa še ni bila sprejeta. V zvezi s tem želi Komisija opozoriti na predlog uredbe o spremembi uredb (EU) 2019/942 in (EU) 2019/943 za izboljšanje zasnove trga električne energije v Uniji (COM(2023) 148) ter zlasti na določbe o neposrednih programih zaščite cen v obliki dvosmernih pogodb na razliko za naložbe v objekte za proizvodnjo jedrske energije v skladu s končnim besedilom uredbe, ko bo začela veljati.

([158]) UL L 26, 28.1.2012, str. 1.

([159]) Sodba Sodišča z dne 22. septembra 2020, Avstrija/Komisija, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, točki 48 in 49.

([160]) Prav tam, točka 49.

([161]) Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 26, 28.1.2012, str. 1). Glej sklep o začetku postopka, uvodna izjava 168.

([162]) Glej sodbo z dne 3. decembra 2014, Castelnou Energía, T-57/11, ECLI:EU:T:2014:1021, točke 181–184 z nadaljnjimi sklici. Glej tudi sodbo z dne 30. novembra 2022, Avstrija/Komisija, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, točka 31.

(383) Splošno sodišče je v sodbi v zvezi z državno pomočjo za jedrsko elektrarno Paks II potrdilo, da Komisiji ni treba preveriti, ali je vsak vidik ukrepa pomoči ali element v zvezi s pomočjo – če ni neločljive povezave – v skladu s pravom Unije ([163]). Poleg tega je v obravnavani zadevi navedlo, da „[i]zvedba postopka javnega naročanja in morebitna gradnja reaktorjev, ki bi jo opravilo drugo podjetje, ne bi spremenili niti predmeta pomoči […] niti upravičenca do pomoči […]“ ([164]).

(384) Komisija v obravnavani zadevi meni, da „neločljive povezave“ med vidiki državne pomoči in javnega naročanja ni, saj jih je mogoče oceniti ločeno. Ukrepi državne pomoči (pogodba o nakupu, vračljiva finančna pomoč, mehanizem za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike) podpirajo dejavnost (vzpostavitev in obratovanje jedrske elektrarne) ne glede na to, kako je izbran izvajalec inženirskih storitev, nabave in gradnje. Poleg tega izvajanje ukrepov pomoči ni odvisno od natančne uporabe pravil o javnem naročanju. V okviru ukrepov, ki se ocenjujejo, se rezultat postopka javnega naročanja (tj. naložbeni stroški) štejejo za vhodni podatek za finančni model, s katerim se določi izvršilna cena iz pogodbe o nakupu ([165]). Tudi v hipotetičnem scenariju, v katerem bi bili ti vhodni podatki umetno povečani zaradi nepravilne uporabe zahtev glede javnega naročanja, to ne bi povzročilo dodatnih izkrivljanj, ki bi jih povzročili ukrepi pomoči, ki se ocenjujejo. Morebitno neupoštevanje pravil o javnem naročanju bi dejansko lahko povzročilo le izkrivljajoče učinke na trgu gradbenih del za jedrske objekte in ne na trgu električne energije. Obratovanje elektrarne in pogoje za trženje električne energije je torej mogoče ločiti od vidikov javnega naročanja v zvezi z gradnjo elektrarne. Zato lahko Komisija oceni ukrep, ne da bi ocenila vidike javnega naročila za inženirske storitve, nabavo in gradnjo, saj taki vidiki niso neločljivo povezani niti z gospodarsko dejavnostjo, ki jo spodbuja pomoč, niti z njenimi oblikami.

(385) Na področju energije mora biti vsaka dajatev, ki je namenjena financiranju ukrepa državne pomoči in je sestavni del tega ukrepa, skladna zlasti s členoma 30 in 110 PDEU ([166]).

(386) V skladu z ustaljeno sodno prakso mora med dajatvijo in pomočjo obstajati neločljiva zavezujoča namembnostna povezava na podlagi upoštevne nacionalne zakonodaje, tako da so prihodki od dajatve nujno namenjeni financiranju pomoči in neposredno vplivajo na njeno višino ter posledično tudi na presojo združljivosti te pomoči s skupnim trgom, da bi se lahko štelo, da je dajatev sestavni del ukrepa pomoči ([167]). Natančneje, zadevno dajatev je treba pobirati izrecno in izključno za financiranje zadevne pomoči ([168]).

(387) Poleg tega iz sodne prakse izhaja tudi, da take zavezujoče namembnostne povezave morda ni, kadar se znesek dodeljenih pomoči določi samo glede na objektivna merila, brez povezave z namenskimi prihodki, in zanj velja zakonska absolutna zgornja meja ([169]). Sodišče je zlasti ugotovilo, da namembnostne povezave ni, kadar nacionalna zakonodaja določa znesek pomoči med najnižjo in najvišjo vrednostjo ne glede na prihodke od davka ([170]). Poleg tega je Sodišče nedavno menilo, da zavezujoče namembnostne povezave med davkom in dodeljeno pomočjo ni v primeru, ko je bil znesek pomoči določen v skladu z merili, ki nimajo povezave z namenskimi davčnimi prihodki, in v primeru, ko je nacionalna zakonodaja določala, da se morebitni presežki teh prihodkov v zvezi s to pomočjo

([163]) Sodba z dne 30. novembra 2022, Avstrija/Komisija, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, točka 32.

([164]) Sodba z dne 30. novembra 2022, Avstrija/Komisija, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, točka 37. Sodišče je razlogovanje v zvezi s potrebo po „neločljivi povezavi“, da Komisija oceni združljivost nekaterih podrobnih pravil pomoči s pravom EU, potrdilo v sodbi v zadevi Braesch. Glej sodbo z dne 31. januarja 2023, Komisija/Braesch in drugi, C-284/21 P, ECLI:EU:C:2023:58, točke 96–99.

([165]) Natančneje, pri ukrepih projekta se bo rezultat postopka javnega naročanja za inženirske storitve, nabavo in gradnjo upošteval le, če vpliva na izračun naložb v osnovna sredstva v okviru projekta, s čimer bi pomenil vhodni podatek pri izračunu zneskov pomoči (npr. pri izračunu natančnega zneska vračljive finančne pomoči ali pri izračunu izvršilne cene iz pogodbe o nakupu), ter v zvezi s tehničnimi zmogljivostmi elektrarne, ki so rezultat izbire tehnologije v pogodbi o inženirskih storitvah, nabavi in gradnji.

([166]) Sodba z dne 17. julija 2008, Essent Netwerk Noord in drugi, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, točke 40–59.

([167]) Sodba z dne 22. decembra 2008, Régie Networks/Rhone Alpes Bourgogne, C-333/07, ECLI:EU:C:2008:764, točka 99 in navedena sodna praksa.

([168]) Sodba z dne 22. decembra 2008, Régie Networks/Rhone Alpes Bourgogne, C-333/07, ECLI:EU:C:2008:764, točki 100 in 104.

([169]) Sodba z dne 20. septembra 2018, Carrefour Hypermarchés in drugi, C-510/16, ECLI:EU:C:2018:751, točka 21.

([170]) Sodba z dne 27. oktobra 2005, Distribution Casino France in drugi, združene zadeve C-266/04 do C-270/04, C-276/04 in C-321/04 do C-325/04, ECLI:EU:C:2005:657, točka 52.

prerazporedijo, glede na okoliščine primera, v rezervni sklad ali v državno blagajno, ob tem, da je za navedene prihodke veljala tudi absolutna zgornja meja, tako da je bil vsak presežek prav tako prerazporejen v splošni proračun države ([171]). Da bi Sodišče izključilo obstoj zavezujoče namembnostne povezave, je upoštevalo tudi dejstvo, da mora zadevna država članica v primeru, ko prihodki od dajatve ne zadostujejo za pokritje skupnega zneska pomoči, primanjkljaj pokriti s prispevki iz splošnega proračuna.

(388) Kot je navedeno zgoraj (uvodna izjava 107), bo v zadevnem primeru financiranje ukrepa 1 krilo ministrstvo iz sredstev, ustvarjenih s: (i) prihodki subjekta za posebne namene od prodaje električne energije; (ii) dajatvijo, ki jo operaterji omrežij zaračunavajo končnim porabnikom električne energije, podobno kot pri obstoječem financiranju obnovljivih virov energije, ter (iii) prispevki iz državnega proračuna. Če pa bo izvršilna cena iz pogodbe o nakupu višja od tržnih cen električne energije, bo morala država razliko v ceni financirati iz državnih sredstev, in sicer iz državnega proračuna in z dajatvami za porabo, kot je navedeno zgoraj (uvodna izjava 41).

(389) Češka je potrdila še, da dajatev sicer lahko prispeva k financiranju ukrepov, vendar financiranje ne bi bilo odvisno od nje, stroški pa bi se po potrebi pokrili iz državnega proračuna. Natančneje, morebitni presežki prihodkov od dajatve bodo prerazporejeni v splošni državni proračun, morebitni primanjkljaji pa se bodo na koncu krili iz splošnega državnega proračuna (glej uvodno izjavo 42).

(390) Iz tega sledi, da morebitna uvedba dajatve v okviru projekta v zvezi s financiranjem pogodbe o nakupu nima neposrednega vpliva na znesek pomoči in zato ni sestavni del ukrepa, saj med njo in pomočjo ni zavezujoče namembnostne povezave v skladu z upoštevno nacionalno zakonodajo. Zato se skladnost dajatve s členoma 30 in 110 PDEU v tem sklepu ne ocenjuje.

(391) Nazadnje, Komisija ugotavlja, da so se češki organi zavezali, da bodo izpolnili svojo obveznost priglasitve projekta Komisiji v skladu s členom 41 Pogodbe Euratom.

(392) Zato Komisija ugotavlja, da predlagani ukrepi ali podprta dejavnost sami po sebi ne kršijo ustreznih določb prava EU.

8.3.2.4 Sklepna ugotovitev

(393) Komisija na podlagi navedenega ugotavlja, da projekt izpolnjuje prvi (pozitivni) pogoj ocene združljivosti (tj. da se s pomočjo pospešuje razvoj gospodarske dejavnosti).

8.3.3 *Negativni pogoj: pomoč ne sme neupravičeno spreminjati trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi*

8.3.3.1 Opredelitev trga, na katerega vpliva pomoč

(394) Kot je poudarjeno v sklepu o začetku postopka, je bil projekt zasnovan za podporo razogljičenju energetskega sistema Češke in odpravo težave v zvezi z zanesljivostjo oskrbe z električno energijo na češkem trgu (glej uvodno izjavo 8 in naslednje). Hkrati je bilo ugotovljeno, da je češki trg dobro povezan na območju CORE ([172]) (glej uvodno izjavo 16).

(395) Glede na navedeno sta upoštevna trga za oceno zadevnih ukrepov trg električne energije na Češkem in trg električne energije na območju CORE.

([171]) Sodbi z dne 20. septembra 2018, Carrefour Hypermarchés in drugi, C-510/16, EU:C:2018:751, točka 22, in z dne 10. novembra 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital/Komisija, C-449/14 P, ECLI:EU:C:2016:848, točke 70–72.

([172]) Območje CORE sestavljajo meje trgovalnih območij med Avstrijo, Belgijo, Hrvaško, Češko, Francijo, Nemčijo, Madžarsko, Luksemburgom, Nizozemsko, Poljsko, Romunijo, Slovaško in Slovenijo. Za več podrobnosti glej opombo 8.

8.3.3.2 Opredelitev pozitivnih učinkov ukrepa pomoči

(396) Kot je pojasnjeno v oddelku 4.4.2.2 sklepa o začetku postopka, prehod na podnebno nevtralnost vključuje postopno opuščanje fosilnih goriv, pri čemer je treba najprej opustiti najbolj onesnažujoče. Večina držav članic je že napovedala svoje načrte za postopno opuščanje premoga v prihodnjih letih ([173]). Češka je v svojem najnovejšem NEPN določila strateški cilj popolne postopne odprave uporabe premoga za proizvodnjo električne energije do leta 2033. Po podatkih študij ČEPS (glej uvodno izjavo 12) so se zaradi tega pojavile srednjeročne težave v zvezi z zadostnostjo. Po pričakovanjih se bo ta trend pojavil tudi v drugih državah članicah, ki postopno opuščajo premog.

(397) Z dodatnimi naložbami v vire jedrske energije se zagotovijo zanesljiva nizkoogljična sredstva za proizvodnjo, ki imajo določeno stopnjo prožnosti. Proizvodnja jedrske energije, za katero so značilne nizke emisije ogljika na MWh proizvedene električne energije, z zagotavljanjem zanesljive oskrbe med postopnim opuščanjem najbolj onesnažujočih goriv in zmanjšanjem odvisnosti od zemeljskega plina (skupaj z razvojem obnovljivih virov energije) prispeva k doseganju nacionalnih in evropskih ciljev razogljičenja.

(398) Kot je Češka pojasnila, bo projekt tudi neposredno podpiral cilje načrta REPowerEU, saj bo zmanjšal odvisnost od uvoženih fosilnih goriv, na katera vplivajo nihanja cen in geopolitična tveganja, ter tako okrepil energetsko varnost.

(399) Poleg tega namestitev novih zmogljivosti za proizvodnjo jedrske energije prispeva k ohranjanju potrebne proizvodnje na strani ponudbe. Ta je potrebna, da se skupaj z ukrepi za zmanjšanje povpraševanja, sprejetimi v skladu z direktivo o energijski učinkovitosti (glej uvodno izjavo 15), obravnava pričakovano povečanje povpraševanja po električni energiji na Češkem.

(400) Komisija ugotavlja, da bodo češki organi zagotovili, da bo projekt izpolnjeval tehnična merila za pregled za gospodarske dejavnosti v sektorju jedrske energije, kot so določena v uredbi EU o taksonomiji ([174]). Ta uredba ne ustvarja pravno zavezujočih obveznosti za gradnjo ali obratovanje jedrskih elektrarn ali dodatnih zahtev za dodelitev državne pomoči, ampak določa merila za ugotavljanje, ali se lahko določena gospodarska dejavnost šteje za okoljsko trajnostno. Na podlagi zaveze Češke, da bo izpolnila navedene zahteve, je mogoče sklepati, da je projekt trajnosten, ne bo bistveno škodoval nobenemu od drugih okoljskih ciljev in je usklajen s krivuljo neto ničelnih emisij do leta 2050.

(401) Natančneje, Priloga I, oddelek 4.27, k delegirani uredbi Komisije ([175]) določa več meril za pregled za naložbe v nova sredstva za proizvodnjo jedrske energije v zvezi z gradnjo in varnim upravljanjem novih jedrskih elektrarn za proizvodnjo električne energije ali toplote, tudi za proizvodnjo vodika, z uporabo najboljših razpoložljivih tehnologij. Med drugim mora država članica dokazati, da bo imela ob koncu ocenjene življenjske dobe jedrske elektrarne na voljo sredstva, ki ustrezajo ocenjenim stroškom ravnanja z radioaktivnimi odpadki in razgradnje, ter imeti operativna končna odlagališča za vse zelo nizko, nizko in srednje radioaktivne odpadke ter dokumentiran načrt s podrobnimi ukrepi za vzpostavitev odlagališča za visoko radioaktivne odpadke do leta 2050, pri projektu pa je treba uporabljati najboljšo razpoložljivo tehnologijo, od leta 2025 pa gorivo, odporno na nesreče. Češki organi so se zavezali, da bodo izpolnili vse navedene zahteve (glej uvodni izjavi 81 in 82).

([173]) https://energy.ec.europa.eu/topics/oil-gas-and-coal/eu-coal-regions/coal-regions-transition_en.

([174]) Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/1214 z dne 9. marca 2022 o spremembi Delegirane uredbe (EU) 2021/2139 glede gospodarskih dejavnosti v nekaterih energetskih sektorjih in Delegirane uredbe (EU) 2021/2178 glede posebnih javnih razkritij za te gospodarske dejavnosti (UL L 188, 15.7.2022, str. 1).

([175]) Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/2139 z dne 4. junija 2021 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo tehničnih meril za pregled za določitev pogojev, pod katerimi se šteje, da gospodarska dejavnost bistveno prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju podnebnim spremembam, ter za ugotavljanje, ali ta gospodarska dejavnost ne škoduje bistveno kateremu od drugih okoljskih ciljev.

(402) Čeprav so tretje osebe navedle, da javne izjave čeških uradnikov kažejo, da bodo poskušali vplivati na zakonodajni postopek, da bi spremenili ali odložili pogoje taksonomije v zvezi z operacionalizacijo globokega odlagališča visoko radioaktivnih odpadkov do leta 2050, Komisija nima informacij, zaradi kateri bi bila zavezanost čeških organov vprašljiva. Češka je 11. januarja 2023 sprejela Resolucijo vlade št. 24 o zahtevi po izpolnjevanju tehničnih meril za pregled v zvezi z ravnanjem z radioaktivnimi odpadki. V skladu s to resolucijo si bo Češka po svojih najboljših močeh prizadevala izpolniti tehnična merila iz ustrezne zakonodaje EU, vključno z začetkom obratovanja globokega geološkega odlagališča za jedrske odpadke do leta 2050 (glej uvodni izjavi 81 in 82).

(403) Komisija na podlagi navedenega ugotavlja, da ima projekt pozitivne učinke na trg, saj bo na okoljsko trajnosten način prispeval k razogljičenju mešanice virov energije, izboljšal pa bo tudi zanesljivost oskrbe. Ker je območje CORE dobro medsebojno povezano, lahko ti pozitivni učinki koristijo sosednjim državam članicam, ki uvažajo električno energijo s Češke.

8.3.3.3 Nujnost posredovanja države

(404) Da bi Komisija ugotovila, ali je ukrep pomoči nujen, mora oceniti, ali je ciljno usmerjen v okoliščine, v katerih bi lahko prinesel konkretne izboljšave, ki jih trg sam ne more doseči. Pomoči, s katero se izboljša finančni položaj upravičenega podjetja, vendar ni potrebna za doseganje predvidenega cilja, ni mogoče šteti za združljivo z notranjim trgom.

(405) V zadevnem primeru Češka spodbuja nove naložbe v jedrsko energijo v skladu s Pogodbo Euratom, da bi se spoprijela z izzivom razogljičenja in vrzeljo v skupni nacionalni nameščeni zmogljivosti, ki se bo kmalu pojavila zaradi načrtovanega zaprtja zmogljivosti za proizvodnjo iz fosilnih goriv in proizvodnjo jedrske energije (glej uvodni izjavi 8 in 19). Komisija mora presoditi, ali je državna pomoč potrebna za doseganje cilja spodbujanja novih naložb v jedrsko energijo.

(406) Komisija je v sklepu o začetku postopka pojasnila, da je obstoj nedelovanja trga pomemben dejavnik za oceno nujnosti pomoči, in priznala, da je zaradi nekaterih nedelovanj trga potrebno posredovanje države v zvezi z razvojem jedrske energije ([176]). Zlasti pri novih naložbah v jedrsko energijo je nedelovanje trga predvsem posledica treh vidikov: (i) obsega zahteve za kapital, (ii) dolgotrajne izpostavljenosti cenovnim signalom na trgu, ki so sami po sebi izkrivljeni zaradi posredovanj, in (iii) dolgotrajne izpostavljenosti političnim odločitvam.

(407) Prvič, obseg zahtev za kapital za naložbe v jedrsko energijo je še posebej velik. Čeprav diskontirana lastna cena proizvodnje električne energije ni nujno višja kot pri drugih tehnologijah ([177]), sta dolga življenjska doba in velika proizvodna zmogljivost jedrskih elektrarn primerljivi samo z največjimi hidroenergetskimi projekti. Te potrebe po kapitalu, ki dosegajo več milijard EUR, so še večje zaradi pogostih in znatnih povišanj naložbenih stroškov za novozgrajene objekte za proizvodnjo jedrske energije. Zlasti pri naložbah v prve vrste reaktorjev tretje generacije v državah OECD so se pojavile zamude pri gradnji in povečanja stroškov ([178]).

(408) Drugič, zaradi načrtovanega 60-letnega obdobja obratovanja je težko uskladiti običajno trajanje zasebnih naložb ali komercialnih posojil z življenjsko dobo projekta. To je toliko pomembnejše na sedanjih trgih električne energije, ki so se znatno spremenili zaradi energetskega prehoda in hitrega uvajanja energije iz obnovljivih virov ter regulativnih reform, povezanih s tem prehodom. Posledično tudi najbolj izkušeni udeleženci na trgu težko z gotovostjo napovedujejo cene električne energije v daljni prihodnosti, večina poslov z električno energijo pa se nanaša na največ petletna prihodnja obdobja.

([176]) Sklep Komisije (EU) 2015/658 z dne 8. oktobra 2014 o državni pomoči SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), ki jo namerava Združeno kraljestvo odobriti kot podporo za jedrsko elektrarno Hinkley Point C (uvodne izjave 382 do 385).

([177]) Glej IEA, *Projected Costs of Generating Electricity 2020* (Predvideni stroški proizvodnje električne energije iz leta 2020), na voljo na naslovu https://iea.blob.core.windows.net/assets/ae17da3d-e8a5-4163-a3ec-2e6fb0b5677d/Projected-Costs-of-Generating-Electricity-2020.pdf, str. 46.

([178]) IEA, *Projected Costs of Generating Electricity 2020* (Predvideni stroški proizvodnje električne energije iz leta 2020), str. 145.

(409) Nazadnje, jedrska energija je še vedno sporno vprašanje v družbi in politiki, pri naložbah v sredstva za proizvodnjo jedrske energije pa je treba upoštevati tveganje spremembe politike.

(410) Tudi Komisija je priznala, da je kombinacija navedenih elementov edinstvena za jedrsko tehnologijo ([179]) in da je to splošna značilnost vseh trgov EU, vključno s češkim trgom električne energije.

(411) Zainteresirane strani so v svojih stališčih potrdile predhodno oceno Komisije iz sklepa o začetku postopka. Komisija ugotavlja, da se je Češka v svojih pripombah k sklepu o začetku postopka sklicevala na nedavne neugodne tržne razmere, zaradi katerih se znatno povečujejo tveganja za nosilce novih projektov na področju jedrske energije ter ki vključujejo makroekonomsko okolje in inflacijske pritiske, zvišanje obrestnih mer ter edinstvene dogodke, kot je ruska invazija na Ukrajino, ki je povzročila znatne motnje na trgu in v dobavni verigi. Češki organi zato trdijo, da je malo verjetno, da bi se jedrske elektrarne gradile brez podpore državne pomoči.

(412) Češki organi so opozorili tudi na povečano nestanovitnost na energetskih trgih, ki je delno posledica vse večjih deležev virov z ničelnimi mejnimi stroški, kot sta vetrna in sončna energija, pa tudi na nihanja cen plina, ki ustvarjajo nepredvidljive donose za udeležence na trgu in zato omejujejo spodbude za razvoj obsežnih projektov na področju jedrske energije, razen če se lahko vlagatelji zavarujejo pred izpostavljenostjo tržnim cenam. Da pa bi se zavarovali pred tveganjem z dolgoročnimi pogodbami, morajo biti nasprotne stranke pripravljene sprejeti dovolj visoke cene, da se vlagateljem zagotovi ustrezen donos v zelo dolgem obdobju. Podobna mnenja je v svojih pripombah izrazilo več tretjih oseb, ki so ugotovile, da na sedanjem evropskem trgu električne energije projekti gradnje novih jedrskih objektov brez državne podpore niso izvedljivi.

(413) Kot je pojasnjeno v skupnem poročilu Mednarodne agencije za energijo (IEA) in Agencije za jedrsko energijo (NEA) ([180]), nedavne trende v zvezi z gradnjo novih jedrskih elektrarn na zahodnih trgih zaznamujejo znatno povečanje stroškov in zamude pri gradnji. To je deloma mogoče pojasniti s tem, da so se novi projekti začeli po dolgem premoru v gradnji jedrskih objektov, med katerim so se jedrska dobavna veriga in zmogljivosti industrije znatno poslabšale, deloma pa z nezrelostjo zasnove in pomanjkanjem načrtovanja izvedbe ob začetku gradnje ter vse bolj negotovimi političnimi razmerami. V poročilu je navedeno, da se je v teh okoliščinah zmanjšalo zaupanje deležnikov v sposobnost jedrske industrije, da izvede projekte nove gradnje, in povišala stopnja zaznanega naložbenega tveganja, kar odvrača vlagatelje in dodatno zmanjšuje možnosti za pridobitev financiranja za prihodnje projekte.

(414) V poročilu pa je navedeno še, da se v drugih državah, kot sta Kitajska in Koreja, nove naložbe v jedrsko energijo izvajajo pravočasno in v skladu s proračunom ter da vrzeli v primerjavi z zahodnimi državami ni mogoče pojasniti le s pogoji, specifičnimi za določeno lokacijo. Zato izzivi, s katerimi se srečujejo zahodne države, niso neločljivo povezani s samo tehnologijo, temveč so odvisni od pogojev, v katerih se projekti razvijajo in izvajajo, ter od interakcij med različnimi deležniki.

(415) Komisija opozarja na pripombe tretjih oseb, ki so trdile, da bi bilo mogoče oskrbo z energijo zagotoviti tudi s cenejšimi tehnologijami, ter menile, da bi se zaradi subvencij v jedrskem sektorju upočasnil napredek pri drugih tehnologijah, ki so cenejše in podnebju prijaznejše. Češki organi so navedli, da ima Češka omejene možnosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vendar je povečanje proizvodnje jedrske energije in energije iz obnovljivih virov pomemben del nacionalne energetske in podnebne strategije (glej uvodno izjavo 21). Čeprav bi se ob izvedbi projekta naložbe v vetrno energijo izvedle pozneje kot brez njegove izvedbe, trdijo, da bi bil celotni obseg gradnje zmogljivosti za vetrno energijo v obeh scenarijih enak (glej uvodno izjavo 270). Ta razlaga je verjetna. Dejansko se lahko naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo vetrne in sončne energije izvedejo veliko hitreje in z nižjimi stroški kapitala kot projekt. Vendar jih omejujejo drugi dejavniki, kot so razpoložljive lokacije in zmogljivost za priključitev

([179]) Sklep Komisije (EU) 2015/658 z dne 8. oktobra 2014 o državni pomoči SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), ki jo namerava Združeno kraljestvo odobriti kot podporo za jedrsko elektrarno Hinkley Point C, uvodna izjava 385.

([180]) *Projected Costs of Generating Electricity 2020* (Predvideni stroški proizvodnje električne energije iz leta 2020), na voljo na spletnem naslovu https://www.oecd-nea.org/jcms/pl_51110/projected-costs-of-generating-electricity-2020-edition.

na omrežje. Poleg tega pričakovani omejen učinek projekta na tržne cene na veleprodajnem trgu (2 EUR/MWh) nakazuje, da bi imel minimalen učinek na naložbe v obnovljive vire energije. Formula iz pogodbe o nakupu zagotavlja spodbude za povečanje proizvodnje v urah z visokimi cenami in njeno zmanjšanje v obdobjih nizkih cen, vendar to zmanjšuje konkurenčni učinek ukrepa na naložbe v obnovljive vire energije, ki temeljijo na trgu, saj se lahko pričakuje, da bodo sredstva za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov obratovala pogosto zlasti v obdobjih nižjih cen (ker je v teh obdobjih razpoložljivost obnovljivih virov velika, kar znižuje tržne cene).

(416) En respondent je trdil, da se pričakuje, da bodo cene električne energije v naslednjih desetletjih visoke. Napovedovanje cen električne energije v dolgih časovnih obdobjih vključuje precejšnjo negotovost. Če bodo cene električne energije znatno višje od pričakovanih, se bodo Češki zagotovili prihodki s pogodbo o nakupu in mehanizmom delitve dobička, tako pa se bo omejilo prekomerno nadomestilo v korist družbe ČEZ. Če pa bodo tržne cene nižje od pričakovanih, zlasti zaradi manjšega povpraševanja od pričakovanega ali hitrega uvajanja obnovljivih virov energije, ne bo mogoče kriti stroškov kapitala projekta brez ukrepa.

(417) Komisija ugotavlja, da je bilo na Češkem jasno opredeljeno nedelovanje trga v zvezi z naložbami v nove vire jedrske energije. Zaradi zelo dolgega naložbenega obdobja ni dovolj gotovo, da bodo trenutno visoke cene energije ostale visoke dovolj dolgo, da bi vplivale na to oceno. Zaradi nezadostnih zmogljivosti za proizvodnjo električne energije na Češkem, navedenega nedelovanja trga in strateškega cilja češke energetske politike, usmerjenega v relativno samozadostnost pri proizvodnji električne energije in sočasno dolgoročno razogljičenje proizvodnje električne energije, se zdi, da je državna podpora za izvedbo projekta na Češkem nujna.

(418) Dejansko je še vedno malo verjetno, da bi lahko tržne sile same pravočasno zagotovile enako jedrsko zmogljivost kot projekt, ki je potrebna za pospešitev razvoja proizvodnje električne energije iz virov jedrske energije na Češkem.

(419) Komisija na podlagi navedenega ugotavlja, da je državna pomoč nujna za zagotovitev razvoja novih jedrskih zmogljivosti na Češkem. Poleg tega ugotavlja, da imajo ukrepi spodbujevalni učinek za upravičenca in tako zagotavljajo, da bo projekt uspešno izveden.

8.3.3.4 Ustreznost

(420) Komisija mora v svoji oceni ugotoviti, ali je predlagani ukrep ustrezen instrument politike za doseganje njenega cilja, v tem primeru cilja spodbujanja razvoja proizvodnje jedrske energije za zapolnitev prihodnje vrzeli v oskrbi.

(421) Komisija je v sklepu o začetku postopka ugotovila, da je Češka proučila več alternativnih podpornih mehanizmov za spodbujanje naložb v proizvodnjo jedrske energije, kot so davčni dobropisi, mehanizmi zmogljivosti, neposredna pomoč za naložbe, uvedba modela reguliranih cen ob upoštevanju naložb (RAB) itd., vendar so se vsi šteli za manj ustrezne od ukrepov, ki so bili na koncu izbrani za zagotovitev pomoči.

(422) Komisija se strinja, da zaradi posebnosti projekta in obsega potrebnih finančnih sredstev taki drugi instrumenti politike verjetno ne bi zadostovali za doseganje enakih rezultatov. Že preprosto izvzetje enega od treh ukrepov brez nadaljnjih prilagoditev bi pomenilo, da velika tveganja za vlagatelja niso odpravljena, saj se z vsakim ukrepom obravnava drugačno nedelovanje trga ([181]). Alternativni podporni mehanizmi, ki se nanašajo predvsem na druge vire financiranja (davčni dobropisi), ne zmanjšujejo nujno vpliva na konkurenco. Mehanizmi zmogljivosti in modeli RAB so splošni koncepti, ki imajo lahko različne oblike. V formalni preiskavi niso bili predloženi dokazi, da bi se za zadevni konkretni ukrep s takimi koncepti zagotovile ustreznejše rešitve za ugotovljena nedelovanja trga.

([181]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 187.

(423) Vendar je Komisija v sklepu o začetku postopka izrazila pomisleke o tem, ali bi se lahko kombinacija zadevnih treh ukrepov (tj. vračljive finančne pomoči, pogodbe o odjemu in zaščite pred spremembo zakonodaje) štela za ustrezno za zagotovitev državne pomoči, in obravnavala vprašanje, ali bi bila ustreznejša višja stopnja izpostavljenosti tržnim tveganjem. Natančneje, Komisija je menila, da se lahko s kombinacijo navedenih treh ukrepov in začetno strukturo projekta odpravijo pomembna tržna tveganja in s tem omejijo nekatere spodbude za konkurenčno ravnanje.

(424) Komisija je izrazila tudi dvome o tem, ali je kombinacija navedenih treh ukrepov ustrezna za zagotovitev razvoja projekta, saj se zdi, da je v preteklosti za omogočanje naložbe zadostovalo manjše število ukrepov, ki so morda bili manj intervencionistični.

(425) Komisija je izrazila tudi pomisleke o tem, ali je Češka predlagala ustrezno ravnovesje pri uporabi več instrumentov, in izpostavila vprašanje, ali bi se lahko z alternativnimi instrumenti ali upoštevanjem le nekaterih od njih dosegli isti cilji z manj pomoči ali izkrivljanja konkurence.

(426) Argumenti čeških organov v podporo kombinaciji predlaganih ukrepov so povezani z glavnimi nedelovanji trga, ki naj bi se z ukrepi odpravila, kot je opisano v oddelku 4.1 zgoraj, zlasti z obsegom zahteve za kapital, dolgotrajno izpostavljenostjo cenovnim signalom na trgu in dolgotrajno izpostavljenostjo političnim odločitvam. Komisija je že priznala, da zaradi teh tveganj zasebni vlagatelj pod običajnimi tržnimi pogoji projekta ne bi izvedel ([182]).

(427) Kot je pojasnjeno zgoraj (glej uvodne izjave 83 do 106), je Češka med formalno preiskavo v formulo za naknadni obračun družbe EDU II vključila izpostavljenost tržnim cenam in skrajšala obdobje trajanja pogodbe o odjemu na 40 let ter tako povečala izpostavljenost projekta tržnim tveganjem, da bi odpravila dvome Komisije v zvezi s stopnjo izpostavljenosti projekta tržnim tveganjem. To pomeni tudi, da ima družba EDU II ekonomske spodbude za optimizacijo proizvodnje električne energije na način, s katerim se dispečiranje čim bolj poveča v obdobjih visokih cen in zmanjša (in na primer načrtuje vzdrževanje) v obdobjih nizkih cen. S tem se zmanjša izkrivljajoči učinek ukrepa.

(428) Komisija opozarja še, da se je v primeru jedrske elektrarne Hinkley Point C podobna kombinacija ukrepov štela za primerno ([183]).

(429) Komisija meni, da kombinacija treh ukrepov, kot jih je Češka priglasila v formalni preiskavi, in ustrezna struktura projekta pomenita ustrezen instrument za omogočanje naložbe v jedrsko elektrarno. Poleg tega meni, da so ti trije ukrepi skupaj potrebni za odpravo nedelovanja trga, ki je prisotno pri razvoju novih jedrskih elektrarn.

(430) Prvič, če je takšno dolgoročno nedelovanje trga prisotno na kapitalskem trgu, zagotavljanje vračljive finančne pomoči samo po sebi ne bi zadoščalo za omogočanje naložbe v novo jedrsko elektrarno, saj rešuje le potrebo po pridobitvi kapitala za izgradnjo nove jedrske enote, ne obravnava pa posebnih vprašanj v zvezi z jedrsko energijo, kot so posebna tveganja, ki izhajajo iz gradnje, ter dolg in zapleten življenjski cikel. Vračljiva finančna pomoč zajema skoraj ves kapital, potreben za izgradnjo nove jedrske elektrarne, pogodba o odjemu pa vlagatelju omogoča, da projektu nameni lastniški kapital. Vendar se samo z vračljivo finančno pomočjo ne bi zagotovilo, da se lahko

([182]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 152.

([183]) Glej Sklep Komisije z dne 8. oktobra 2014 o ukrepu pomoči SA.34947 za podporo jedrski elektrarni Hinkley Point C, uvodne izjave 392–405. V primeru jedrske elektrarne Hinkley Point C se je kombinacija pogodbe na razliko, kreditnega jamstva in dogovora z ministrstvom (v zvezi z zaščito pred spremembami zakonodaje in/ali politike) štela za ustrezen instrument za zagotovitev pomoči. Za zadevni projekt je bila uporaba vračljive finančne pomoči primernejša od državnega jamstva, ker (i) se z vračljivo finančno pomočjo odpravi tveganje pomanjkanja komercialnega financiranja za projekt; (ii) z vračljivo finančno pomočjo se zagotovi pravočasnejša rešitev za ureditev celotnega svežnja financiranja v primerjavi s komercialnim kreditnim aranžmajem ter (iii) vračljiva finančna pomoč bi zaradi neposrednega posojila države vključevala nižje stroške dolga ter nižje pristojbine v zvezi z ureditvijo in dodelitvijo financiranja v celotnem obdobju gradnje. Za več podrobnosti glej uvodno izjavo 166.

posojilo odplača, obdobja nizkih cen pa bi lahko ogrozila izvedljivost projekta. Zato vračljiva finančna pomoč sama temelji na obstoju pogodbe o odjemu in je z njo neločljivo povezana, saj se pri oceni projekta upošteva obstoj navedene pogodbe. Dolgoročni profil tveganja projekta bi se lahko izravnal le z zajamčenimi prihodki na podlagi pogodbe o nakupu.

(431) Poleg tega Komisija meni, da je vračljiva finančna pomoč ustrezna za omogočanje naložbe in odpravo dolgoročnega nedelovanja kapitalskega trga tudi v primerjavi z državnim jamstvom za kreditni aranžma, ki temelji na trgu, saj se z njo obravnava tveganje, da zasebni posojilodajalci ne bi zagotovili zadostnega financiranja za projekt, zagotovijo se nižji stroški dolga in nižje pristojbine, povezane z ureditvijo in dodelitvijo financiranja v celotnem obdobju gradnje, ter zagotovi, da je tudi v primeru zvišanja stroškov potrebnega manj časa za ureditev svežnja financiranja. Ker bi vsako povečanje stroškov kapitala neposredno vplivalo na izračun izvršilne cene, vračljiva finančna pomoč omogoča nižjo izvršilno ceno iz pogodbe o nakupu (glej uvodno izjavo 171), s čimer se znižajo skupni stroški ukrepa.

(432) Drugič, s pogodbo o nakupu z obdobjem 40 let se rešuje potreba po zagotavljanju stabilnosti in predvidljivosti cen ter stopnje donosnosti lastniškega kapitala, kar je zlasti pomembno za tako obsežne in dolgotrajne naložbe ter torej bistveno za omogočanje naložbe. V tem smislu se s pogodbo o nakupu odpravi zgoraj opredeljeno nedelovanje trga v zvezi z dolgotrajno izpostavljenostjo cenovnim signalom na trgu.

(433) Tretjič, z nadomestili, dodeljenimi v primeru političnih ali zakonodajnih oblik diskriminatornega kaznovanja jedrske tehnologije (tj. zaščita pred spremembo zakonodaje), se obravnavajo dodatna tveganja, ki se lahko štejejo za specifična za jedrsko energijo (predvsem možnost oviranja naložbe zaradi sprememb zakonodajnega okvira, na primer iz političnih razlogov). S prilagoditvami vhodnih elementov formule iz pogodbe o nakupu v primeru zvišanj stroškov iz utemeljenih razlogov se obravnava tudi tveganje zvišanja stroškov, povezano z naložbami v proizvodnjo jedrske energije.

(434) Komisija na podlagi navedenega ugotavlja, da je kombinacija pogodbe o nakupu s 40-letnim trajanjem, vračljive finančne pomoči in mehanizma za zaščito pred spremembo zakonodaje, kot je strukturirana v okviru priglašenih ukrepov, ustrezen instrument za zagotovitev državne pomoči projektu.

8.3.3.5 Sorazmernost

(435) Komisija mora pri oceni sorazmernosti ukrepa preveriti, ali je omejen na najnižjo raven, potrebno za uspešno izvedbo projekta za dosego zastavljenega cilja.

(436) Komisija je v sklepu o začetku postopka pojasnila, da je treba pri oceni sorazmernosti upoštevati kombinacijo podpornih ukrepov, ki so jih predlagali češki organi. Glede priglašenega ukrepa so za oceno Komisije pomembni trije glavni pomisleki v zvezi s sorazmernostjo.

(437) Prvič, priglašeno 60-letno trajanje pogodbe o odjemu se je štelo za predolgo, saj je znatno preseglo predvideno obdobje za povračilo vračljive finančne pomoči in trajanje neposrednih ukrepov zaščite cen pri prejšnjih naložbah v jedrsko energijo ([184]). Komisija je v sklepu o začetku postopka menila, da bi moralo biti nadomestilo za naložbene stroške pri projektu bolj usklajeno z načini in trajanjem odplačila vračljive finančne pomoči.

([184]) Prav tam, uvodni izjavi 197 in 198. Natančneje, pogodba o odjemu za jedrsko elektrarno Hinkley Point C je bila sklenjena za obdobje 35 let, obdobje za odplačilo vračljive finančne pomoči za jedrsko elektrarno Paks II pa je trajalo samo 21 let, pri čemer ukrep ni bil dopolnjen z drugo obliko pomoči za tekoče poslovanje.

(438) Drugič, ob upoštevanju kombinacije priglašenih podpornih ukrepov in posledičnega profila tveganja projekta se je štelo, da je predvidena stopnja donosnosti previsoka, tako da z njo ni mogoče izključiti prekomernega nadomestila. S prvotno priglašeno pogodbo o nakupu električne energije s fiksno ceno so se cenovna in tržna tveganja prenesla na subjekt za posebne namene in s tem na državo, z vračljivo finančno pomočjo pa se je finančno tveganje znatno zmanjšalo in zagotovilo financiranje po zelo privlačnih pogojih brez zaračunavanja obresti v obdobju gradnje. Nazadnje, z mehanizmom za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike se je zagotovila zaščita pred spremembami politike in drugimi dogodki, na katere družba EDU II ne more vplivati. To vključuje spremembe češke nacionalne politike o jedrski energiji, odločitve, da se drugi podporni ukrepi ne odobrijo ali da se izvajanje ustavi z zavrnitvijo ponudnikov za gradnjo elektrarne, pa tudi povečanje stroškov zaradi izčrpnega seznama utemeljenih razlogov. Komisija je zaradi porazdelitve tveganj med upravičencem in državo menila, da vključitev premije za gradnjo in obratovanje jedrske elektrarne v oceno po modelu CAPM ni utemeljena.

(439) Komisija je izrazila tudi dvome glede tega, ali bi se z mehanizmom za prekomerno nadomestilo, ki ga je predlagala Češka, zadostno preprečilo prekomerno nadomestilo, zlasti ker vključuje delitev bremena med državo in družbo EDU II v razmerju 50:50 ([185]).

(440) Tretjič, Komisija je izrazila dvome glede tega, ali bi lahko izbira uveljavljene družbe ČEZ za nosilca projekta brez odprtega izbirnega postopka pomenila, da je za projekt potrebna večja podpora, kot bi bila sicer.

(441) V oddelkih v nadaljevanju so ta vprašanja analizirana ob upoštevanju sprememb podpornih ukrepov, ki so jih predlagali češki organi, nato pa so navedene končne ugotovitve o celotnem svežnju pomoči.

8.3.3.5.1 Pogodba o nakupu

8.3.3.5.1.1 Trajanje pogodbe o nakupu

(442) Kot je navedeno v uvodni izjavi 437, se je priglašeno 60-letno trajanje pogodbe o odjemu štelo za predolgo. Komisija je menila, da bi bilo treba nadomestilo za naložbene stroške projekta uskladiti z načini in trajanjem odplačila vračljive finančne pomoči, tj. obdobjem 30 let po osnovnem scenariju, ki so ga predstavili češki organi.

(443) Češka je trdila, da je za zagotovitev, da projekt ostane finančno vzdržen in zlasti da se lahko vračljiva finančna pomoč v celoti odplača v primeru morebitnih dogodkov z negativnim vplivom, potrebno dodatno, „varovalno“ obdobje med trajanjem pogodbe o nakupu in odplačilom vračljive finančne pomoči. Češki organi so predložili podatke Mednarodne agencije za atomsko energijo (IAEA), ki kažejo, da je bilo pri nedavnih obsežnih projektih na področju jedrske energije potrebnega veliko časa, preden je bilo mogoče stabilizirati dispečiranje in tako doseči ciljno izkoriščenost, ki je omogočila financiranje projekta.

Preglednica 9:

obdobje, potrebno za stabilizacijo izkoriščenosti

VENDOR	NPP TYPE	COUNTRY	UNIT	DESIGN NET CAPACITY	COD	LOAD FACTOR STABILIZATION TIME
WEC	AP1000	China	SANMEN_1	1157 MWe	21 June 2018	4 years
	AP1000	China	SANMEN-2	1157 MWe	17 Aug 2018	2 years
	AP1000	China	HAIYANG-1	1126 MWe	08 Aug 2018	4 years
	AP1000	China	HAIYANG-2	1126 MWe	29 Sep 2018	2 years
EdF	EPR1750	China	Taishan-1	1660 MWe	13 Dec 2018	5 years
	EPR1750	China	Taishan-1	1660 MWe	29 May 2019	4 years
KHNP	OPR1000	S.Korea	Shin-Kori-1	998 MWe	28 Feb 2011	10 years
	OPR1000	S.Korea	Shin-Kori-1	998 MWe	20 Jul 2012	8 years
	APR1400	UAE	Barakah-1	1310 MWe	01 Apr 2021	2 years (so far)
ŠKODA Praha a.s.	VVER V320	CZ	Temelin-1	1027 MWe	10 Jun 2002	8 years
	VVER V320	CZ	Temelin-2	1029 MWe	18 Apr 2003	8 years
Source: IAEA_PRIS - Reactor Details, 20 June 2023						

([185]) Prav tam, uvodna izjava 205.

(444) Češki organi so predložili spremenjeno trajanje pogodbe o nakupu, skrajšano s 60 let na 40 let. To je bolj usklajeno s trajanjem odplačila vračljive finančne pomoči, čeprav je še vedno precej daljše. Glede na tehnične težave, ki so se pojavile po začetku obratovanja pri drugih projektih, je določeno obdobje za stabilizacijo obratovanja elektrarne po začetku obratovanja upravičeno, vseeno pa zadevno obdobje ustreza najdaljšim obdobjem, ugotovljenim pri drugih projektih.

(445) Opozoriti pa je treba, da začetek obdobja pogodbe o nakupu ne sovpada nujno z začetkom obratovanja elektrarne. Dejansko se obdobje odjema začne z zgodnejšim od naslednjih datumov: (i) datumom zagona, tj. dnevom, ko jedrska elektrarna izvozi prvo količino električne energije v omrežje in družba EDU II državo/subjekt za posebne namene obvesti, da želi, da nastopi datum zagona ob upoštevanju rokov, ki bodo določeni v pogodbi o nakupu, ali (ii) skrajnim datumom zaključka, tj. dnevom po zadnjem dnevu ciljnega obdobja za začetek obratovanja, ki traja pet let od ciljnega datuma začetka obratovanja (glej opombo 39). Ciljni datum začetka obratovanja bo podaljšan, da se bodo upoštevale morebitne zamude, nastale zaradi dogodkov, ki pomenijo utemeljene razloge. Tako se v primeru zamud, ki niso posledica utemeljenih razlogov, obdobje pogodbe o nakupu ustrezno skrajša. To sicer zagotavlja petletno varovalno obdobje v primeru zamud, vendar nedavne zamude pri projektih v zvezi z generatorji generacije III+ kažejo, da obstaja precejšnje tveganje, da bodo zamude daljše od pet let. Tveganje krajšega obdobja pogodbe o nakupu in čas, potreben za stabilizacijo proizvodnje elektrarne po začetku obratovanja, skupaj pomenita, da je obdobje pogodbe o nakupu približno enako obdobju odplačevanja vračljive finančne pomoči.

(446) Nazadnje, v primeru prekoračitve stroškov ni mogoče izključiti, da bo za odplačilo vračljive finančne pomoči delno potrebno refinanciranje z zasebnimi tržnimi posojili. V tem primeru povračilo naložbenih stroškov ni več neposredno povezano z obdobjem vračljive finančne pomoči (glej uvodno izjavo 180). Če tržni prihodki v obdobju pogodbe o nakupu ne bi zadostovali za kritje stroškov povračila vračljive finančne pomoči, bi se lahko za financiranje delov stroškov povračila navedene pomoči uporabila tržna posojila. Ta tržna posojila bi se nato odplačala po vračilu vračljive finančne pomoči na podlagi tržnih prihodkov v obdobju po pogodbi o nakupu.

(447) Zgoraj navedeni elementi skupaj zadostujejo za ugotovitev Komisije, da je 40-letno trajanje pogodbe o nakupu sorazmerno.

(448) Komisija ugotavlja, da to ne pomeni, da bi bil projekt z življenjsko dobo le 40 let vzdržen. V finančnem modelu so za doseganje ciljne interne stopnje donosnosti lastniškega kapitala v višini [9–11] % dejansko predvideni 60-letna življenjska doba in tržni prihodki po koncu obdobja pogodbe o nakupu. Analiza občutljivosti ob predpostavki nizkih tržnih cen po koncu obdobja pogodbe o nakupu kaže, da bi lahko elektrarna takrat prenehala obratovati zaradi pomanjkanja finančnih spodbud (glej uvodno izjavo 148), vendar to ne pomeni, da bi se naložba izvedla za samo 40-letno življenjsko dobo. Da bi bila naložba izvedljiva, mora vlagatelj domnevati, da je tržno okolje, ki omogoča nadaljevanje obratovanja po koncu pogodbe o nakupu, zelo verjetno. Ciljna interna stopnja donosnosti je določena za 60-letno življenjsko dobo projekta. Če bi bile tržne cene po obdobju pogodbe o nakupu znatno nižje od pričakovanih, bi to negativno vplivalo na realizirano donosnost naložbe, pri čemer bi se interna stopnja donosnosti znižala pod ciljnih [9–11] %.

8.3.3.5.1.2 Nadomestilo po formuli za plačilo

(449) Kot je navedeno v uvodnih izjavah 88 do 91, je formula za plačilo iz pogodbe o nakupu sestavljena iz dveh elementov: naknadnega obračuna in tržne izpostavljenosti. Ta struktura je podobna zasnovi dvosmernih pogodb na razliko ([186]), zato ima podobne učinke v smislu zagotavljanja stabilnosti prihodkov in omejevanja prekomernega nadomestila ter učinkovitih spodbud za obratovanje elektrarne. Komisija je v tem oddelku ocenila vidike, povezane s sorazmernostjo (nadomestilom), v oddelku 8.3.3.6.2 pa vidike, povezane s spodbudami za učinkovito obratovanje.

([186]) Na primer, za jedrsko elektrarno Hinkley Point C se uporablja podobna formula na podlagi pogodbe na razliko.

(450) Z letnim naknadnim obračunom se zagotovi stabilnost prihodkov elektrarne in hkrati omeji nadomestilo. Z obračunom se elektrarna zavaruje pred tveganjem negotovih gibanj povprečnih tržnih cen, zagotavlja pa tudi varovanje pred tveganji v zvezi s količino, saj se izračunana za fiksno referenčno količino (pri čemer so možne prilagoditev formule, kot so opisane v uvodnih izjavah 88 in 90). Po eni strani se z obračunom zagotovi, da jedrska elektrarna po vsakem letu prejme morebitni potreben dodatek k povprečnim tržnim cenam, da se doseže ciljno plačilo. Natančneje, če je naknadno letno povprečje urnih promptnih cen na trgu za dan vnaprej (tj. referenčna cena) nižje od izvršilne cene, se z obračunskim zneskom zagotovi plačilo, ki ga ni zagotovil trg. Po drugi strani se z obračunom zagotovi, da elektrarna vrne presežek (tj. razliko med referenčno ceno in izvršilno ceno), kadar letna povprečna tržna cena presega raven, potrebno za doseganje ciljnega plačila, ter tako prepreči prekomerno nadomestilo.

(451) Kar zadeva prilagoditve naknadnega obračuna po formuli za plačilo iz pogodbe o nakupu, kot so opisane v uvodnih izjavah 88 in 90, prva prilagoditev (ko je referenčna cena (*p'*) višja od spremenljivih stroškov poslovanja (*c*)) zagotavlja dodatno varnost prihodkov za elektrarno v primeru nenačrtovanih izpadov v letih z visokimi povprečnimi tržnimi cenami. V teh primerih je vračilo omejeno na razliko med referenčno ceno in izvršilno ceno, pomnoženo z dejansko količino, ne z referenčno. Z drugo prilagoditvijo (ko je referenčna tržna cena (*p'*) enaka spremenljivim stroškom poslovanja (*c*) ali nižja) se uvede omejitev obračunskega zneska in tako omeji prekomerno nadomestilo. Na primer, v razmerah z zelo nizkimi tržnimi cenami, ki spodbujajo učinkovito zmanjšanje proizvodnje elektrarne, je nadomestilo na podlagi obračuna omejeno na razliko med izvršilno ceno in stroški poslovanja za referenčno količino. Komisija zato meni, da se z naknadnim obračunom, vključno s prilagoditvami, zagotavlja, da elektrarna ne prejme večjega nadomestila, kot je potrebno za doseganje ciljnega plačila, hkrati pa se zagotovijo stabilnost prihodkov in spodbude za učinkovito obratovanje.

(452) Kot je navedeno v oddelku 8.3.3.6.2, formula za plačilo, ki temelji na pogodbi na razliko in je določena v pogodbi o nakupu, zagotavlja učinkovite spodbude za elektrarno, da čim bolj poveča svoj dobiček, namesto spodbud za čim večjo proizvodnjo. Ta učinek na dobičkonosnosti je razviden tudi iz dejstva, da češki organi ocenjujejo, da bo elektrarna ob uporabi formule za plačilo, ki temelji na pogodbi na razliko, v povprečju dosegala višje prihodke in nižje stroške kot z zagotavljanjem čim večje proizvodnje (glej uvodno izjavo 150). Z nadomestitvijo pogodbe o nakupu električne energije po fiksni ceni s pristopom s formulo iz pogodbe o nakupu se zmanjša vrzel v financiranju (večji pričakovani prihodki in nižji pričakovani stroški), s čimer se znižata izvršilna cena in znesek potrebne pomoči.

8.3.3.5.1.3 Mehanizem za prekomerno nadomestilo

(453) Komisija je v sklepu o začetku postopka izrazila dvome, da bi se z mehanizmom delitve dobička, ki ga je predlagala Češka, zadostno preprečilo prekomerno nadomestilo, in menila, da razmerje delitve 50:50 ni usklajeno s porazdelitvijo tveganj med upravičenca in državo, kot je bila predvidena v okviru prvotno priglašenega ukrepa.

(454) Prvič, Komisija opozarja, da se s spremenjeno metodo za plačilo na podlagi pogodbe o nakupu zmanjša tveganje prekomernega nadomestila v razmerah z visokimi tržnimi cenami, saj mora upravljavec subjektu za posebne namene vrniti prihodke, ki presegajo izvršilno ceno na podlagi pogodbe o nakupu, kot je pojasnjeno v prejšnjem oddelku. Priznava se, da bi imelo plačilo po fiksni ceni na enoto proizvedene električne energije, kot ga je prvotno priglasila Češka, podoben učinek, vendar bi se uporabljalo daljše obdobje (tj. v življenjski dobi sredstva v primerjavi z najdaljšim, 40-letnim trajanjem pogodbe o nakupu). Vendar Komisija ugotavlja, da rezultati modeliranja kažejo, da lahko spodbude za učinkovito obratovanje, vgrajene v spremenjeno formulo za plačilo iz pogodbe o nakupu, zaradi nižjih stroškov obratovanja in višjih tržnih donosov povzročijo znižanja izvršilne cene v primerjavi s pogodbo o odjemu po fiksni ceni, s tem pa nižje ravni podpore med trajanjem pogodbe o nakupu.

(455) Drugič, Komisija v zvezi z razmerjem delitve dobička ugotavlja, da je Češka ohranila delitev v razmerju 50:50 v obdobju pogodbe o nakupu, v 20 letih po izteku pogodbe pa se razmerje nekoliko poveča, in sicer na 60:40 v korist upravičenca. Češka to povečanje utemeljuje s potrebo po upoštevanju večje izpostavljenosti upravičenca tveganju v zvezi s tržnimi cenami. Komisija se strinja, da se s skrajšanjem trajanja pogodbe o nakupu na 40 let poveča splošni profil tveganja projekta, saj se tako uvede tveganje v zvezi s tržnimi cenami v precej dolgem obdobju, ki zajema tretjino pričakovane življenjske dobe sredstva. Zato meni, da so spremenjena razmerja delitve dobička usklajena s splošnim višjim profilom tveganja projekta zaradi prilagoditev ukrepa 1, zlasti skrajšanja trajanja neposredne zaščite cen. Z mehanizmom delitve dobička iz lastniškega kapitala se bo zagotovilo, da se bodo vsi dodatni dobički družbe EDU II delili z državo, hkrati pa bo imela družba EDU II zadostne spodbude za ustvarjanje teh dodatnih dobičkov, na primer z znižanjem stroškov.

(456) Češka poudarja, da predlagano razmerje delitve kljub majhni prilagoditvi po obdobju pogodbe o nakupu zagotavlja večjo delitev med upravljavcem in državo (tj. v razmerju 50:50 v obdobju pogodbe o nakupu in 60:40 v preostali življenjski dobi jedrske elektrarne) v primerjavi s precedenčno naložbo v jedrsko elektrarno Hinkley Point C, pri kateri je Komisija začetno razmerje delitve 70:30, ki se je uporabljalo za višjo interno stopnjo donosnosti projekta kot v zadevnem primeru, ocenila kot sorazmerno. Komisija ugotavlja, da je mehanizem delitve dobička iz lastniškega kapitala v primeru jedrske elektrarne Hinkley Point C dejansko temeljil na dveh pragovih, pri čemer se je razmerje delitve med upravičencem in državo spremenilo s 70:30 na 40:60, ko je realizirana interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala presegala drugi (višji) prag. Mehanizem delitve dobička iz lastniškega kapitala v primeru jedrske elektrarne Hinkley Point C torej ne zagotavlja manj ugodnega razmerja delitve za državo v primerjavi s projektom v vseh možnih okoliščinah. Hkrati Komisija meni, da mehanizem delitve dobička v primeru jedrske elektrarne Hinkley Point C ni nujno dobro referenčno merilo za oceno predlaganega mehanizma za prekomerno nadomestilo v okviru projekta, saj obstajajo pomembne razlike med projektoma glede njunih profilov tveganja, tržnih razmer in svežnjev podpore.

(457) Tretjič, češki organi so se sklicevali tudi na konkurenčni razpis za inženirske storitve, nabavo in gradnjo, ki po njihovem mnenju vključuje tržni mehanizem, s čimer se odpravijo morebitni neupravičeni zneski za nepredvidene stroške v osnovnih predpostavkah finančnega modela o naložbenih stroških. Komisija se strinja, da se lahko s konkurenčnim postopkom za izbiro izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje, pri katerem potencialni izvajalci konkurirajo za naročilo, pridobi ugodnejša ponudba kot na primer z neposredno oddajo naročila inženirskih storitev, nabave in gradnje (tj. brez konkurence). Ker so naložbeni stroški, uporabljeni v finančnem modelu za določitev izvršilne cene iz pogodbe o nakupu, določeni na podlagi konkurenčnega razpisnega postopka, lahko to prispeva k zmanjšanju tveganja prekomernega nadomestila.

(458) Nazadnje, Komisija ugotavlja, da se bodo dobički subjekta za posebne namene, ki izhajajo iz prilagoditev prekomernega nadomestila, izrazili bodisi v obliki pavšalnega zneska, ki ga upravičenec plača subjektu za posebne namene, bodisi v znižanju izvršilne cene po pogodbi o nakupu, s čimer se bo znižala raven podpore, ki jo zagotovi država v celotnem obdobju obratovanja elektrarne.

(459) Komisija na podlagi navedenih argumentov meni, da so mehanizmi za nadzor prekomernega nadomestila, zajeti v formuli za plačilo iz pogodbe o nakupu, in spremenjeni mehanizem delitve dobička iz lastniškega kapitala ustrezni in usklajeni s porazdelitvijo tveganj med upravičencem in državo.

8.3.3.5.2 Začetne predpostavke in analiza scenarijev v finančnem modelu

(460) Češki organi so predložili številne predpostavke o parametrih, ki še niso znani, vendar pomembno vplivajo na izvršilno ceno. To se nanaša zlasti na pričakovane tržne cene, razpoložljivost elektrarne, stroške gradnje, stroške poslovanja, stroške razgradnje in stroške kapitala.

(461) Navedene predpostavke se uporabljajo kot vhodni podatki za finančni model za izračun trenutno pričakovane izvršilne cene (glej oddelek 3.6.2), da bi se v življenjski dobi projekta dosegla [9–11]-odstotna interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala. Izvršilna cena je torej rezultat finančnega modela in bo ustrezno izračunana.

(462) Nekatere predpostavke neposredno vplivajo tudi na pričakovano interno stopnjo donosnosti lastniškega kapitala. Čeprav je model na splošno namenjen izračunu za ciljno interno stopnjo donosnosti lastniškega kapitala v višini [9–11] %, lahko spremembe še neznanih vhodnih parametrov povzročijo odstopanja od te ciljne interne stopnje donosnosti lastniškega kapitala. Na primer:

(a) če se tehnična razpoložljivost zmanjša pod ciljno razpoložljivost, enako [70–100] %, in elektrarna zaradi tega ne more proizvajati v obdobjih, ko so stroški *c* nižji od tržne cene *p*, se donosi znižajo; če se to zgodi zaradi neutemeljenih razlogov, se interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala zniža;

(b) če so tržne cene *p* v velikem delu življenjske dobe projekta nižje od stroškov poslovanja *c*, elektrarna ne bo obratovala. V tem primeru se z drugim delom formule za plačilo nadomestilo omeji, s čimer se interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala zniža na pričakovano raven […] %;

(c) če pa bi bile tržne cene po koncu pogodbe o nakupu znatno višje od pričakovanih po osnovnem scenariju, bi donosi presegli ciljno [9–11]-odstotno interno stopnjo donosnosti lastniškega kapitala. V tem primeru bi se uporabil mehanizem delitve dobička, pri čemer bi 60 % presežnega donosa prejela družba EDU II, 40 % pa država.

(463) Iz zgoraj navedenih razlogov so verodostojne predpostavke, med drugim v zvezi s prihodnjimi tržnimi cenami, stroški gradnje, stroški poslovanja, razpoložljivostjo elektrarne, stroški razgradnje in drugimi ustreznimi parametri, kot so naložbe v osnovna sredstva in financiranje projekta, zelo pomembne za zagotovitev sorazmernega donosa projekta. Vendar pri številnih od teh predpostavk obstaja precejšnja negotovost, značilna za projekte novih jedrskih elektrarn. Pri več nedavnih evropskih projektih so se predpostavke o stroških gradnje jedrskih elektrarn generacije III+ izkazale za nezanesljive. Stroške v 60-letni življenjski dobi je težko oceniti. To velja tudi za napovedi tržnih cen do konca stoletja. Glede na navedeno morajo češki organi zagotoviti, da so predpostavke, na katerih temelji prvotni akt o dodelitvi, verodostojne, pa tudi, da se morebitne potrebne posodobitve navedenih parametrov izvedejo na predvidljiv, pregleden, objektiven in preverljiv način.

(464) Češki organi so predložili predpostavke o različnih vhodnih parametrih finančnega modela v zvezi s prihodki in stroški, kot je navedeno v oddelku 3.6.6.

(465) V zvezi z ocenami tržnih cen je treba opozoriti, da terminske tržne cene za obdobja, ki segajo dovolj daleč v prihodnost, da bi zajela obdobje po pogodbi o nakupu, niso na voljo. V obdobju pogodbe o nakupu se učinki odstopanj od napovedi tržnih cen večinoma izravnajo z učinki pogodbe o nakupu, ki družbo EDU II ščiti pred odstopanji v povprečnih cenah, v obdobju po pogodbi o nakupu pa to ne velja. Češka se je oprla na poslovne predpostavke družbe ČEZ za razvoj povprečnih letnih cen na trgu električne energije na Češkem med letoma 2035 in 2050. Da bi upoštevali celotno življenjsko dobo elektrarne, češki organi predpostavljajo, da se bodo tržne cene v obdobju 2051–2096, ki vključuje obdobje po pogodbi o nakupu, postopoma zniževale s stalno stopnjo zniževanja v višini […] % na leto, saj se pričakuje, da se bodo tržne cene zaradi večjega deleža obnovljivih virov energije v sistemu dolgoročno zniževale. Brez prilagoditev zaradi inflacije osnovna predpostavljena tržna cena znaša […] EUR/MWh leta 2036, nato pa se postopoma zniža na […] EUR/MWh do leta 2050, […] EUR/MWh do leta 2076 in […] EUR/MWh do leta 2096.

(466) Komisija ne more z gotovostjo napovedati, ali bodo te cene dejansko dosežene na trgu. V oceni učinka iz leta 2016, priloženi prenovljeni Uredbi (EU) 2019/943 o električni energiji, je bilo navedeno, da „naj bi se delež proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov leta 2050 približal 60 %. V tem primeru se razlika med cenami osnovne obremenitve in cenami konične obremenitve znatno poveča, predvsem zaradi nižjih cen osnovne obremenitve v primerjavi s prejšnjimi obdobji. Povprečne tržne cene za dan vnaprej pa so še vedno visoke v celotnem obdobju napovedi, saj se pričakuje, da bo proizvodnja toplotne energije v večini ur leta še vedno zanemarljiva (in bo zato določala tržno ceno za dan vnaprej)“. ([187]) Ob teh predpostavkah je bilo na podlagi modela iz ocene učinka

([187]) Oddelek 6.2.6.4 Raven in nestanovitnost veleprodajnih cen, Delovni dokument služb Komisije Ocena učinka, priložena predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih notranjega trga električne energije (prenovitev) (SWD/2016/0410 final - 2016/0379, 30. november 2016).

predvideno, da se bodo povprečne tržne cene za dan vnaprej v EU med letoma 2020 in 2035 zvišale s 74 EUR/MWh na 118 EUR/MWh, nato pa bodo ostale razmeroma stabilne in bodo leta 2050 znašale 122 EUR/MWh. Glede na oceno iz leta 2016 napoved počasi padajočih cen od leta 2036 torej ne bi bila skladna s študijami, ki jih je izvedla Komisija.

(467) Ambicije glede deleža energije iz obnovljivih virov pa so se od takrat znatno povečale. V direktivi o energiji iz obnovljivih virov, ki je bila sprejeta leta 2018 in torej pripravljena vzporedno z navedeno oceno učinka, je bil določen cilj 30-odstotnega deleža energije iz obnovljivih virov v končni porabi energije do leta 2030. Z revidirano direktivo o energiji iz obnovljivih virov, sprejeto leta 2023, se je zavezujoči cilj EU glede energije iz obnovljivih virov do leta 2030 povečal na najmanj 42,5 %, pri čemer si je treba prizadevati, da bi dosegel 45 %. Evropska podnebna pravila ([188]) določajo, da se emisije in odvzemi toplogrednih plinov po vsej Uniji, ki jih ureja pravo Unije, v Uniji uravnotežijo najpozneje do leta 2050, s čimer se do tega datuma emisije zmanjšajo na ničelno stopnjo, cilj Unije po tem pa bo doseganje negativnih emisij. Ta povečana ambicioznost na področju proizvodnje energije iz obnovljivih virov, ki je večinoma proizvodnja z nizkimi mejnimi stroški, in ciljev razogljičenja pomeni, da predpostavke, na kateri temelji ocena iz leta 2016, tj. da „se pričakuje, da bo proizvodnja toplotne energije v večini ur leta še vedno zanemarljiva (in bo zato določala tržno ceno za dan vnaprej)“, ni mogoče šteti za samoumevno za obdobje do leta 2050. Čeprav ni mogoče izključiti, da bo imela proizvodnja z visokimi mejnimi stroški še naprej pomembno vlogo (npr. uporaba tehnologije za zajemanje in shranjevanje ogljika ali uporaba nizkoogljičnega goriva, kot je vodik), je mogoče po drugih scenarijih verodostojno predvideti velik delež ur z zelo nizkimi mejnimi stroški. Dejansko je to že mogoče opaziti v kratkih obdobij na nekaterih delih trga električne energije Unije ([189]). Če to izjemoma velja že zdaj v obdobjih z velikim deležem proizvodnje energije iz obnovljivih virov in majhnim povpraševanjem, se lahko šteje za enega od več verjetnih scenarijev za obdobje po koncu pogodbe o nakupu, ki se začne leta 2078. Vendar češki organi ne trdijo, da se predpostavlja, da bodo povprečne cene električne energije po koncu pogodbe o nakupu znašale skoraj nič. Namesto tega predvidevajo, da se bodo povprečne cene počasi zniževale ([190]) in bodo leta 2096 še vedno znašale […] EUR/MWh.

(468) Da bi češki organi predstavili učinek različnih predpostavk cen na model, so predstavili analize cenovne občutljivosti v okviru finančnega modela, pri čemer so uporabili dodatne scenarije, pri katerih so predpostavili pričakovane stalne letne povprečne tržne cene v razponu od −10 EUR/MWh do 150 EUR/MWh. V scenarijih s tržnimi cenami v višini −10 EUR/MWh, 10 EUR/MWh in 20 EUR/MWh se pričakuje, da se bo elektrarna po izteku pogodbe o nakupu zaprla, saj bodo prihodki nižji od stroškov poslovanja. V tem primeru tveganja prekomernega nadomestila ni. Če pa bi bile cene električne energije znatno višje od predvidenih, bi se interna stopnja donosnosti zvišala. Če interna stopnja donosnosti preseže ciljno stopnjo v višini [9–11] %, se uporabi mehanizem delitve dobička, pri čemer 40 % dodanega donosa družbe EDU II prejme država. Če bi torej cene električne energije v življenjski dobi elektrarne znašale 150 EUR/MWh, bi interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala v življenjski dobi projekta znašala […] % pred uporabo mehanizma delitve dobička in […] % po delitvi dobička. S tem se zagotovi, da je tveganje prekomernega nadomestila omejeno tudi v primeru znatno višjih cen električne energije od pričakovanih.

(469) Na podlagi navedenih premislekov so predpostavke o cenah električne energije verjetne, z uporabo mehanizma delitve dobička za vse presežne prihodke od višjih cen električne energije, zlasti po obdobju pogodbe o nakupu, pa se zagotovi sorazmernost v zvezi s tem.

(470) Druge osnovne predpostavke (zlasti o stroških gradnje in razpoložljivosti) temeljijo na izkušnjah pri drugih projektih in opisih tehničnih zmogljivosti, ki so jih zagotovili ponudniki tehnologije. Če bi se izkazalo, da so predpostavke, uporabljene v osnovnem primeru, preveč optimistične, bi to lahko privedlo do stabilne interne stopnje donosnosti (če bi se stroški povišali iz utemeljenih razlogov in to torej ne bi vplivalo na interno stopnjo donosnosti) ali do

([188]) Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila) (UL L 243, 9.7.2021, str. 1).

([189]) Na primer, na trgu za dan vnaprej na Iberskem polotoku so veleprodajne cene električne energije v 63 % ur v treh tednih med 26. februarjem in 17. marcem 2024 znašale manj kot 10 EUR/MWh. Vir: Platforma za preglednost ENTSO-E.

([190]) Nizka stopnja zniževanja cen v višini [1–2] % na leto v cenah iz leta 2020 je v nominalnih vrednostih čezmerno izravnana s predpostavljeno 2-odstotno inflacijo, zato se predpostavlja, da se bodo cene v nominalnih vrednostih v tem obdobju počasi zviševale.

znižanja interne stopnje donosnosti. Na podlagi predloženih informacij o izkušnjah pri drugih nedavnih projektih na področju jedrske energije so češki organi predstavili zadostne razloge za ugotovitev, da znatno znižanje stroškov ni verjetno. Če pa bi tako znižanje stroškov privedlo do višje interne stopnje donosnosti, bi ta bila omejena z mehanizmom delitve dobička. Čeprav obstaja znatno tveganje povišanja stroškov na raven, višjo od predpostavk v osnovnem scenariju, to ne bi privedlo prekomernega nadomestila.

(471) Kar zadeva stroške financiranja, so napovedi veliko zanesljivejše kot pri tehničnih elementih. To temelji na jasno opredeljenih stroških financiranja na podlagi vračljive finančne pomoči. Predpostavke o zasebnem refinanciranju imajo lahko majhen vpliv na interno stopnjo donosnosti, vendar temeljijo na dodatkih k ravni vračljive finančne pomoči. Na podlagi tega so predpostavke o stroških financiranja dovolj verjetne.

(472) Finančni model, kot je opisan v oddelku 3.6.2, se uporablja za izračun izvršilne cene, potrebne, da se v življenjski dobi projekta doseže [9–11]-odstotna interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala. V začetnem (ali osnovnem) primeru se za vhodne podatke za finančni model uporablja več predpostavk, od katerih bodo številne posodobljene po sklenitvi pogodbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo. Kot je opisano zgoraj, Komisija meni, da so te začetne predpostavke verjetne. Postopek posodabljanja temelji na seznamu parametrov iz Priloge. Na tem izčrpnem seznamu je navedeno, kateri parametri se lahko posodobijo in privedejo do prilagoditve izvršilne cene (navzgor ali navzdol), da se ohrani ciljna interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala. Postopek posodabljanja je zato dovolj pregleden in predvidljiv.

(473) Komisija je ocenila funkcionalnost finančnega modela in meni, da je ustrezno izračunati najnižjo izvršilno ceno, potrebno za doseganje ciljnega donosa, z uporabo več vhodnih spremenljivk. Poleg tega je preverila, ali se pri oceni začetne izvršilne cene v višini [65–80] EUR, s katero se doseže ciljni donos v višini [9–11] %, v finančnem modelu upoštevajo začetne predpostavke, vključno s funkcijo sledenja bremenu, kot je opisana v uvodni izjavi 149.

(474) Komisija je preverila še, ali se lahko v finančnem modelu upošteva nabor predpostavk (scenarijev) za vhodne spremenljivke in ali se interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala, ocenjena s finančnim modelom, ustrezno odzove. Poleg tega je preverila, ali se lahko finančni model uporabi za izračun izvršilne cene, potrebne za doseganje ciljnega donosa v teh različnih scenarijih.

(475) Komisija zato ugotavlja, da je finančni model projekta, vključno z njegovim delovanjem in osnovnimi predpostavkami, verodostojen in ustrezen za zagotovitev predlaganega ciljnega donosa projekta.

8.3.3.5.3 Primerjalna analiza stopenj donosnosti

8.3.3.5.3.1 Uvod

(476) Komisija v tem oddelku obravnava svojo oceno stopnje donosnosti (lastniškega kapitala) naložbe družbe EDU II. Da se zagotovi sorazmernost ukrepa državne pomoči in prepreči prekomerno nadomestilo, mora ukrep državne pomoči upravičencu zagotoviti minimalno stopnjo donosnosti za izvedbo naložbe družbe EDU II. To pomeni najnižjo stopnjo, ob kateri se zapolni vrzel v financiranju projekta. Vrzel v financiranju je opredeljena kot razlika med neto sedanjima vrednostma dejanskega scenarija in hipotetičnega scenarija, hkrati pa je to najnižji znesek državne pomoči, ki je potreben, da ima ukrep spodbujevalni učinek na podjetje, in najvišji sorazmerni znesek državne pomoči za izvedbo naložbe.

(477) Koncept vrzeli v financiranju je globoko zakoreninjen v običajnem poslovnem odločanju. Ko se podjetja, ki si prizadevajo ustvariti čim večji dobiček, odločajo, ali bodo izvedla projekt, ocenijo vrednost, ustvarjeno z zadevnim projektom, jo primerjajo z drugimi ukrepi in izberejo možnost z največjim pričakovanim donosom. Da bi bila podjetja pripravljena izvesti projekt, ki ni možnost z največjim pričakovanim donosom, jih je morda treba spodbuditi z državno pomočjo, s katero se zapre vrzel v financiranju.

(478) V tem primeru dejanski scenarij vključuje naložbo v projekt družbe EDU II, hipotetični scenarij pa neobstoj naložbe. S finančnim modelom Češke se z diskontiranjem pozitivnih in negativnih denarnih tokov, ki naj bi jih projekt ustvaril v svoji življenjski dobi, pridobi pričakovana vrednost projekta družbe EDU II na datum ocene, tj. 31. decembra 2023. Finančni model Češke za dejanski scenarij (tj. naložba v družbo EDU II) kaže, da se s predlaganimi ukrepi državne pomoči zagotovi neto sedanja vrednost dejanskega scenarija, enaka nič, taki ukrepi državne pomoči pa so ustrezno določeni v ta namen (tj. izvršilna cena iz pogodbe o nakupu je izračunana tako, da je neto sedanja vrednost projekta, vključno s pomočjo, enaka nič). V tem primeru hipotetični scenarij vključuje neobstoj naložbe (tj. neto sedanjo vrednost hipotetične naložbe, enake nič). Dejstvo, da sta neto sedanja vrednost dejanskega scenarija, vključno s predlagano državno pomočjo, in neto sedanja vrednost hipotetičnega scenarija enaki, pomeni, da se s predlaganimi ukrepi državne pomoči zapolni vrzel v financiranju in spodbudi naložba družbe EDU II, ne da bi se ustvarilo prekomerno nadomestilo ([191]).

(479) Neto sedanja vrednost, enaka nič, v dejanskem scenariju (naložba družbe EDU II, pridobljena z vključitvijo ukrepov državne pomoči) pomeni, da sta WACC projekta oziroma stroški kapitala in interna stopnja donosnosti projekta oziroma donos projekta enaka. WACC je tehtano povprečje stroškov lastniškega kapitala in stroškov dolga, kot je obravnavano v oddelku 3.6.5. Zato se pri stopnji donosnosti projekta upošteva celotna struktura kapitala, ki se uporablja za financiranje projekta, tj. lastniški kapital, ki ga zagotovijo delničarji, in dolg, ki ga zagotovijo posojilodajalci.

(480) V primeru družbe EDU II se je Komisija osredotočila na oceno ciljne donosnosti lastniškega kapitala. V tem primeru namreč lastniški kapital zagotovi družba ČEZ, dolg pa država (vračljiva finančna pomoč) po subvencionirani obrestni meri (glej oddelek 3.7). Ukrepa, s katerima se zapolni vrzel v financiranju projekta družbe EDU II, sta dolg oziroma posojilo s subvencionirano obrestno mero in pogodba na razliko na podlagi izvršilne cene. Zato se z zagotovitvijo sorazmernosti stroškov lastniškega kapitala zagotovi sorazmernost celotne državne pomoči.

(481) Namen ocene stroškov lastniškega kapitala je oceniti sorazmernost donosa za delničarje. Ko se ugotovi, da je ciljna donosnost lastniškega kapitala sorazmerna, se izvršilna cena pogodbe o nakupu ob upoštevanju stroškov dolga določi tako, da se s skupno državno pomočjo zapolni vrzel v financiranju, tj. ustvari ničelna neto sedanja vrednost za dejanski scenarij ([192]). To pomeni, da se sorazmernost državne pomoči zagotovi z določitvijo izvršilne cene ob upoštevanju subvencioniranih stroškov dolga in sorazmerne donosnosti lastniškega kapitala. Zato se Komisija v preostanku tega oddelka osredotoča na oceno sorazmernosti ciljne donosnosti lastniškega kapitala.

8.3.3.5.3.2 Ocena

8.3.3.5.3.2.1 Premija za samostojno veliko tveganje

(482) Komisija je v sklepu o začetku postopka izrazila pomisleke glede sorazmernosti ciljne donosnosti lastniškega kapitala, ki jo je predlagala Češka, in zlasti glede potrebe, da se poleg osnovnega donosa vključit premija za samostojno veliko tveganje v višini 3–3,5 % ([193]).

(483) Češka je v zvezi s premijo za samostojno veliko tveganje trdila, da imajo v primerjavi z drugimi projekti proizvodnje električne energije jedrske elektrarne nekatere edinstvene značilnosti in tveganja, ki jih je treba upoštevati z vključitvijo premije za samostojno veliko tveganje v donosnost lastniškega kapitala, določeno z modelom CAPM. S to premijo, ki jo je Češka ocenila na 3–3,5 %, bi se upoštevala ta tveganja, ki niso zajeta z ocenami koeficienta beta za diverzificirane javne energetske družbe, ki se ukvarjajo z bolj tradicionalnimi oblikami proizvodnje, in regulirane družbe, ki skrbijo za omrežja ([194]).

([191]) Neto sedanja vrednost, enaka nič, v hipotetičnem scenariju pomeni, da je družba v tem scenariju pripravljena izvesti projekt, ki zagotavlja donos kapitala, enak stroškom tega kapitala (tj. WACC = interna stopnja donosnosti projekta). Ker je v tem primeru vrzel v financiranju enaka neto sedanji vrednosti dejanskega scenarija, dejstvo, da se z državno pomočjo zagotovi, da je neto sedanja vrednost dejanskega scenarija enaka nič, pomeni, da se predpostavlja, da je tudi v dejanskem scenariju WACC enak interni stopnji donosnosti projekta v skladu s hipotetičnim scenarijem.

([192]) Z diskontno stopnjo ali WACC, ki odraža ustrezne stroške dolga in stroške lastniškega kapitala.

([193]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 67.

([194]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 69.

(484) Komisija je v sklepu o začetku postopka zaradi treh ukrepov, predlaganih za obravnavanje tveganj, povezanih z jedrskimi elektrarnami, izrazila dvome o potrebi po premiji za samostojno veliko tveganje. Trdila je, da so tveganja, ki jih nosi vlagatelj ob upoštevanju zaščite, zagotovljene s pogodbo o nakupu, vračljivo finančno pomočjo in sporazumom z vlagateljem, upoštevana v donosnosti lastniškega kapitala, pridobljeni z modelom CAPM, in je zato dvomila, da je dodatna premija za tveganje potrebna ([195]).

(485) Po sklepu o začetku postopka je Češka 25. septembra 2023 predložila dokument, v katerem je utemeljila vključitev premije za samostojno veliko tveganje ([196]). Komisija ugotavlja, da literatura, na katero se je Češka sklicevala v tem dokumentu ([197]), ne podpira vključitve tovrstne premije, kadar je predvideno posredovanje države. Z državno pomočjo se namreč odpravi vsaj del tveganj, ki bi bila sicer značilna za projekte naložb v jedrsko energijo, s tem pa se odpravi tudi potreba po višjem plačilu. Poleg tega premija za samostojno veliko tveganje ni bila vključena niti v primeru jedrske elektrarne Hinkley Point C niti v primeru jedrske elektrarne Paks II ([198]). Komisija zato ugotavlja, da dodatek premije za samostojno veliko tveganje k ocenjenemu razponu stroškov lastniškega kapitala v zadevnem primeru ne bi bil sorazmeren.

(486) Med preiskavo so se češki organi strinjali, da se premija za samostojno veliko tveganje ne bo upoštevala pri izračunu stroškov lastniškega kapitala. Dvom v zvezi z vključitvijo premije za samostojno veliko tveganje, ki je bil izražen v sklepu o začetku postopka, se s tem odpravi.

8.3.3.5.3.2.2 Ciljna stopnja donosnosti lastniškega kapitala

(487) Komisija v tem oddelku ocenjuje sorazmernost ciljne donosnosti lastniškega kapitala v višini [9–11] %. V ta namen primerja ciljno donosnost lastniškega kapitala, ki jo je navedla Češka, s tržnim razponom stroškov lastniškega kapitala. Ciljna donosnost lastniškega kapitala, ki je višja od razpona, pomeni nesorazmerno visoko donosnost, ciljna donosnost lastniškega kapitala, ki je nižja od razpona, pa pomeni nesorazmerno nizko donosnost (tj. donosnost, ki je tržni vlagatelj ne bi sprejel).

(488) Komisija pri oceni tega tržnega razpona stroškov lastniškega kapitala upošteva standardni pristop modela CAPM ([199]), pri katerem se teoretični stroški lastniškega kapitala ali njihov razpon določi tako, da se na podlagi tržnih podatkov oceni vsak od njihovih sestavnih delov. Poleg tega ugotovljeni razpon stroškov lastniškega kapitala primerja z razponom v industrijah, ki so primerljive z jedrsko industrijo in s tem z družbo EDU II.

(489) Komisija po oceni razpona stroškov lastniškega kapitala oblikuje sklep o sorazmernosti ciljne donosnosti lastniškega kapitala. Nazadnje, Komisija oceni, kako bi se ciljna donosnost lastniškega kapitala spremenila v primeru sprememb stroškov in časovnega okvira.

8.3.3.5.3.3 Ocena stroškov lastniškega kapitala

(490) Komisija je v tem oddelku ocenila svoje izhodiščne stroške lastniškega kapitala in razpon stroškov lastniškega kapitala. Razpon stroškov lastniškega kapitala je določila z opredelitvijo „nizkega“ in „visokega“ scenarija. Za vsak parameter stroškov lastniškega kapitala je pojasnila razloge za sprejetje ali zavrnitev predpostavk Češke ter navedla referenčne vrednosti iz splošno sprejetih virov.

(491) Metodologija, ki jo je Komisija uporabila za oceno stroškov lastniškega kapitala, temelji na standardni formuli modela CAPM, ki jo je uporabila tudi Češka in je opisana v oddelku 3.6.5.1. Komisija je parametre stroškov lastniškega kapitala ocenila, kot je pojasnjeno v nadaljevanju.

(492) Komisija v zvezi z netvegano stopnjo ugotavlja, da se je Češka pri oceni njenega razpona oprla na dveletna in 20-letna povprečja 30-letnih državnih obveznic iz euroobmočja, 30-letnih nemških državnih obveznic in evropskih podjetniških obveznic z bonitetno oceno AAA in zapadlostjo 10+L, nato pa je dodala premijo, da bi ta povprečja pretvorila v razpon netvegane stopnje za Češko ([200]). Komisija meni, da podjetniških obveznic ni ustrezno

([195]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 207.
([196]) Glej pripombe Češke z dne 25. septembra 2023.
([197]) Glej pripombe Češke z dne 25. septembra 2023, preglednica 15 Študije premij za tveganje.
([198]) Sklep o jedrski elektrarni Paks II, uvodna izjava 258. V sklepu o jedrski elektrarni Hinkley Point C premija za samostojno veliko tveganje ali podobna vrsta premije ni omenjena.
([199]) Ta pristop temelji na Harris-Pringlovi formuli in je opisan v oddelku 3.6.5.
([200]) Za več podrobnosti glej oddelek 3.6.5.1.

šteti za približke za netvegano stopnjo, saj jih ni mogoče šteti za netvegane. Poleg tega meni, da je namesto dveletnih ali 20-letnih podatkov ustrezneje upoštevati aktualne šestmesečne in 12-mesečne podatke ([201]). Tako je netvegano stopnjo ocenila na podlagi povprečnega donosa 30-letnih nemških državnih obveznic in državnih obveznic iz euroobmočja z bonitetno oceno AAA v šestmesečnem obdobju, ki se začne julija 2023, in 12-mesečnem obdobju, ki se začne januarja 2023. Ti povprečji znašata 2,72 % oziroma 2,55 % ([202]). Če se tema netveganima stopnjama doda 0,6-odstotna premija za tveganje ([203]), se pridobi prilagojen razpon netvegane stopnje v višini 3,09–3,26 %. Komisija je zaradi konservativnosti v svojem nizkem scenariju sprejela predpostavko Češke v višini 2,3 %, predpostavko v višini 2,72 % v svojem osnovnem scenariju in predpostavko v višini 3,26 % v svojem visokem scenariju. Razpon netvegane stopnje, ki ga je ugotovila Komisija, tako znaša 2,30–3,26 % v primerjavi z [2–5] %, kot ga je določila Češka.

(493) Za tržno premijo za tveganje Češka na podlagi Damodaranovih in Fernandezovih zbirk podatkov predpostavlja razpon v višini [5–7] %, kot je opisano v oddelku 3.6.5.1. Te podatkovne zbirke so splošno priznane in se pogosto uporabljajo v finančnem in poslovnem svetu. Komisija meni, da so ti viri zanesljivi, ter v svojem nizkem scenariju predpostavlja vrednost, enako povprečju Damodaranovih podatkov (5,6 %) ([204]), v visokem scenariju pa konservativno vrednost Češke, ki znaša 6,3 % ([205]). Komisija v svojem osnovnem scenariju uporablja konservativno vrednost v višini 6,1 %, kar je aritmetično povprečje Damodaranovih in Fernandezovih podatkov ([206]).

(494) Za koeficient beta brez zadolženosti je Komisija ocenila metodologijo, ki jo je predložila Češka in ki temelji na tehtanem povprečju koeficientov beta primerljivih družb ter s katero je bil pridobljen koeficient beta v višini […] ([207]). Ugotovila je, da je ta metodologija v skladu s splošno priznanimi metodologijami. ([208]) Komisija meni, da je ta podatek konservativen v primerjavi z informacijami o industriji, ki jih je predložil Damodaran, ki za vzorec elektroenergetskih družb ocenjuje, da povprečni koeficient beta brez zadolženosti znaša 0,54 ([209]). Komisija je v svojem visokem scenariju sprejela koeficient beta v višini 0,54, ki ga je izračunala Češka. Zaradi konzervativnost pa je v svojem osnovnem in nizkem scenariju predpostavila koeficient beta v višini 0,51 v primerjavi s češkim koeficientom beta v višini […] ([210]). Ta koeficient beta je pridobljen s konservativno oceno na podlagi podatkov, ki jih je predložila Češka ([211]), ([212]). Opozoriti je treba, da Komisija zaradi konzervativnosti za oceno koeficienta beta

([201]) To je tudi v skladu s pristopom, ki ga je Komisija uporabila v sklepu o jedrski elektrarni Paks II.

([202]) Podatki za donos 30-letnih državnih obveznic iz euroobmočja z bonitetno oceno AAA so iz podatkovnega portala ECB, promptna krivulja donosa, 30-letna zapadlost – državna obveznica, nominalna, vsi izdajatelji z bonitetno oceno AAA – euroobmočje (https://data.ecb.europa.eu/data/datasets/YC/YC.B.U2.EUR.4F.G_N_A.SV_C_YM.SR_30Y). Podatki za donos 30-letnih nemških državnih obveznic so s spletne strani Deutsche Bundesbank o dnevnih donosih trenutnih 30-letnih zveznih obveznic, časovna vrsta BBSSY.D.REN.EUR.A640.000000WT3030.A (Daily yields of current Federal securities | Deutsche Bundesbank).

([203]) Za več podrobnosti glej oddelek 3.6.5.1.

([204]) Za podrobnosti o oceni te vrednosti glej opombo 65.

([205]) Ta vrednost je konzervativna v primerjavi z najnovejšo raziskavo prof. Fernandeza o tržnih premijah za tveganje, objavljeno junija 2022, v kateri je navedena mediana tržne premije za tveganje v višini 6,7 %. Za več podrobnosti glej opombo 66.

([206]) Povprečje Damodaranove vrednosti v višini 5,6 % in Fernandezove vrednosti v višini 6,7 %. Ta pristop je v skladu s pristopom Komisije v sklepu o jedrski elektrarni Paks II.

([207]) Za več podrobnosti glej oddelek 3.6.5.1.

([208]) Pri tej metodologiji, ki jo uporablja Češka, se uporabi kombinacija dveletnega in petletnega regresijskega koeficienta beta, pri čemer se za prvega uporabi ponder 2/3, za drugega pa ponder 1/3. Koeficient beta = (2/3) dveletni regresijski koeficient beta + (1/3) petletni regresijski koeficient. To je ista metodologija, ki jo uporablja prof. Damodaran, kot je pojasnjeno na spletni strani Variables used in Datasets (nyu.edu).

([209]) Glej spletno mesto prof. Damodarana, podatki za leto 2023, datoteka „betaEurope“, elektroenergetska industrija „power“, ki prikazuje koeficient beta z zadolženostjo, prilagojen za denarna sredstva, v višini 0,54.

([210]) To je aritmetično povprečje petletnih tedenskih regresijskih koeficientov beta družb, primerljivih z družbo EDU II. Petletni regresijski koeficient beta je najbolj konzervativen od obeh naborov koeficientov beta (drugi vključuje dveletne tedenske koeficiente beta), ki sta ju Češka in Damodaran uporabila pri oceni koeficienta beta. Aritmetično povprečje dveletnih tedenskih koeficientov beta znaša 0,55. Komisija ugotavlja še, da koeficient beta v višini 0,51 ustreza konservativnemu aritmetičnemu povprečju koeficientov beta, neprilagojenemu za denarna sredstva, za tri industrije, ki se lahko uporabijo za primerjalno analizo projekta družbe EDU II: zelena energija in energija iz obnovljivih virov, elektroenergetika in komunalne storitve (vir: spletno mesto Damodarana, datoteka „betaEurope“).

([211]) Komisija je uporabila isti vzorec kot Češka in izključila učinek zadolženosti na koeficiente beta primerljivih družb ob upoštevanju davka (ob upoštevanju Damodaranove globalne davčne stopnje v višini 24,8 % iz Damodaranove datoteke „betaEurope“ iz januarja 2023, betaEurope22.xls (live.com)). To je v skladu s pristopom Hamade, opisanim v opombi 213, pri čemer se davki upoštevajo pri izračunu koeficienta beta. Na podlagi tega se pridobi ocenjeni koeficienta beta brez zadolženosti v višini 0,595, kar je v skladu z Damodaranovim pristopom, pojasnjenim v opombah 69 in 208, pri katerem se upošteva tehtano povprečje dveletnih in petletnih tedenskih koeficientov beta primerljivih družb. Komisija je zaradi konzervativnosti izločila družbo Nuclearelectrica iz vzorca. Na podlagi tega skupna vrednost koeficienta beta brez zadolženosti znaša 0,516.

([212]) Ta predpostavka je tudi v skladu s predpostavkami v primeru jedrske elektrarne Paks II.

z zadolženostjo uporablja standardni pristop Hamade ([213]), namesto Harris-Pringlovega pristopa ([214]), ki ga je uporabila Češka.

(495) Češka je predpostavila, da finančni vzvod znaša […] % ([215]). Komisija ugotavlja, da je to ciljni finančni vzvod projekta ([216]) in povprečni finančni vzvod projekta v njegovi življenjski dobi ([217]). Poleg tega ugotavlja, da finančni vzvod v višini […] % ustreza finančnemu vzvodu primerljivih projektov v zadnjem razpoložljivem celotnem poslovnem letu ([218]), poleg tega pa je bistveno bolj konservativen od 98-odstotnega finančnega vzvoda na podlagi kapitalske strukture projekta ([219]). Ugotavlja še, da je finančni vzvod v višini […] % na splošno v skladu z informacijami o industriji, ki jih je zagotovil Damodaran, ki za vzorec elektroenergetskih družb ocenjuje, da povprečni finančni vzvod znaša 61,2 % ([220]). Zato je Komisija v svojih treh scenarijih predpostavila finančni vzvod v višini […] %.

8.3.3.5.3.3.1 Sklepna ugotovitev

(496) Sklepne ugotovitve Komisije o stroških lastniškega kapitala so prikazane v *preglednici 10* v nadaljevanju. Preglednica prikazuje tri scenarije stroškov lastniškega kapitala, ki temeljijo na treh sklopih predpostavk: „nizki“, „osnovni“ in „visoki“ scenarij.

Preglednica 10

Sklepne ugotovitve o stroških lastniškega kapitala

Scenariji	Nizki	Osnovni ([1])	Visoki ([2])
Netvegana stopnja	2,3 %	2,7 %	3,3 %
Premija za tveganje lastniških vrednostnih papirjev	5,6 %	6,1 %	6,3 %
Beta (brez zadolženosti)	0,51	0,51	0,54
Finančni vzvod (D / (D + E))	[…] %	[…] %	[…] %
Stroški lastniškega kapitala	[…] %	[…] %	[…] %
Srednja vrednost razpona stroškov lastniškega kapitala	**[…] %**		

([1]) Komisija ugotavlja, da se v „osnovnem“ scenariju ciljna donosnost lastniškega kapitala v višini [9–11] % doseže tudi, če se šestmesečna netvegana stopnja v višini 2,7 % nadomesti z 12-mesečno netvegano stopnjo v višini 2,5 %.

([2]) Komisija ugotavlja, da bi v „visokem“ scenariju stroški lastniškega kapitala znašali […] %, če bi se ciljni finančni vzvod družbe EDU II v višini […] % nadomestil s povprečnim finančnim vzvodom primerljivih družb v višini 56 % v zadnjem celem letu, za katero so bili podatki na voljo na spletišču Bloomberg (tj. 2022). Ciljna donosnost lastniškega kapitala v višini [9–11] % bi se tako še vedno dosegla.

Vir: analiza Komisije.

([213]) Ta pristop temelji na formuli Hamade. V skladu s tem pristopom se obrestni davčni ščit (tj. znižanje davka, ki izhaja iz dovoljenega odbitka od obdavčljivega dohodka) uporabi pri prilagoditvah koeficienta beta zaradi finančnega vzvoda, s čimer se zmanjša koeficient beta z zadolženostjo in posledično tudi donosnost lastniškega kapitala. Formula Hamade je naslednja: $\beta_L = \beta_U + \left[1 + \frac{D}{E}(1-T)\right]$, pri čemer je β_L koeficient beta z zadolženostjo, β_U je koeficient beta brez zadolženosti, D je dolg, E je lastniški kapital, T je davčna stopnja, $(1-T)$ pa davčni ščit. Predpostavlja se, da davčna stopnja znaša 21 % v skladu s češkim finančnim modelom. Upoštevati je treba, da se v tej formuli predpostavlja, da je koeficient beta dolga enak nič.

([214]) Za več podrobnosti glej oddelek 3.6.5.1 in opombo 57.

([215]) To je povprečni finančni vzvod projekta v obdobju trajanja pogodbe. Za več podrobnosti glej oddelek 3.6.5.1.

([216]) Glej pripombe Češke z dne 21. marca 2024.

([217]) Finančni model Češke.

([218]) Finančni vzvod družb, primerljivih z družbo EDU II, v zadnjem celem letu, za katero so bili podatki na voljo na spletišču Bloomberg (tj. 2022), se giblje med 41,8 % in 75,6 %, pri čemer v povprečju znaša 56,3 %, prag za 75. percentil pa znaša 68,4 %. Ciljni finančni vzvod v višini […] % torej ne dosega 75. percentila.

([219]) Vrednost […] % je konservativna tudi v primerjavi z razponom 67–78 %, ki temelji na metodologiji „dejanskega finančnega vzvoda“, ki jo je predložila Češka in je opisana v opombi 76 v oddelku 3.6.5.1.

([220]) Glej spletno mesto Damodarana, podatki za leto 2023, datoteka „dbtfundEurope23“, elektroenergetska industrija „power“.

(497) Na podlagi parametrov stroškov lastniškega kapitala iz preglednice 10 razpon navedenih stroškov znaša […]–[…] %, povprečna vrednost pa […] %, pri čemer se v osnovnem scenariju predpostavlja vrednost v višini […] %. Ciljna donosnost lastniškega kapitala v višini [9–11] % je v tem razponu in nižja od povprečja navedenih treh scenarijev. Opozoriti je treba, da ti podatki iz razlogov, pojasnjenih v oddelku 8.3.3.5.3.2.1, ne vključujejo premije za samostojno veliko tveganje. Ti podatki so primerljivi s češkim razponom stroškov lastniškega kapitala, ki znaša […]–[…], in povprečjem v višini […] brez premije za samostojno veliko tveganje, kot je pojasnjeno v oddelku 3.6.5.1.

(498) Ti podatki o stroških lastniškega kapitala so konservativni, saj je edini parameter izračuna, ki je specifičen za industrijo, koeficient beta, ta pa se nanaša na skupino družb, ki delujejo na področju jedrske energije, vendar imajo raznoliki portfelj. Čeprav se pomembna tveganja s podpornimi ukrepi zmanjšajo, so posamezni projekti na področju jedrske energije še vedno izpostavljeni znatnim tveganjem, od katerih so številna prisotna tudi za družbo EDU II. To vključuje predvsem manjšo razpoložljivost od pričakovane, povišanja stroškov gradnje ali obratovanja iz razlogov, ki niso utemeljeni razlogi, zamude pri gradnji po skrajnem datumu zaključka, nenačrtovane izpade, zlasti v obdobjih visokih cen, in znatno nižje cene električne energije od trenutno pričakovanih po koncu obdobja pogodbe o nakupu. Družbe z večjim številom sredstev za proizvodnjo električne energije, ki na energetskem trgu opravljajo tudi druge dejavnosti, lahko številna od teh tveganj delno ublažijo, če pa se ta tveganja za te primerljive družbe uresničijo, prizadenejo le del njihovih dejavnosti. Družba EDU II je posamezen projekt na področju jedrske energije in zato bolj tvegan kot primerljive družbe z raznolikim portfeljem.

(499) Poleg tega se je Komisija pri primerjalni analizi zahtevane donosnosti lastniškega kapitala oprla na Damodaranovo zbirko podatkov o stroških lastniškega kapitala na ravni industrije ([221]). V ta namen je proučila povprečne stroške lastniškega kapitala za tiste industrije, ki so najbližje jedrski, in pridobila povprečne stroške lastniškega kapitala v višini 10,21–10,26 % ([222]). Podatki o stroških lastniškega kapitala, izračunani za te sektorje, se lahko štejejo za konservativne ocene za jedrske elektrarne, saj je edini parameter, specifičen za industrijo, koeficient beta, kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 498.

(500) Komisija je uporabila finančni model Češke ([223]), da je ocenila, kako bi se interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala (ali ciljni lastniški kapital) spremenila zaradi sprememb stroškov in časa gradnje ([224]).

— Komisija je ugotovila, da se ob uporabi scenarija prekoračitve stroškov za 10 % zaradi neutemeljenih razlogov interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala zniža na […] %. Glede na nedavno zgodovino jedrske industrije je to verjeten scenarij ([225]). Če pa bi bili dejanski stroški za 10 % nižji od pričakovanih, bi se interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala povišala na […] %. Vendar je to v jedrski industriji malo verjeten scenarij.

— Komisija je ugotovila tudi, da bi interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala v primeru petletne zamude pri gradnji znašala […] %, če pa bi se gradnja zaključila pet let hitreje, pa […] %. Zamuda pri gradnji je realističen scenarij, ki temelji na zgodovini industrije, krajše obdobje gradnje pa ni realistično.

(501) Tako je Komisija na podlagi teh občutljivosti ugotovila, da interna stopnja donosnosti lastniškega kapitala znaša […]–[…] % oziroma v povprečju […] %. Ta razpon ni nikoli večji od razpona stroškov lastniškega kapitala od […] % do […] % in je v povprečju nižji od zahtevane stopnje donosnosti v višini [9–11] %, s čimer se zagotovi sorazmernost ukrepov državne pomoči.

([221]) Za podatke o WACC za posamezno državo, ustrezne za december 2023, glej „Data“ > „Archived data“ > „Costs of capital by industry“ > „Europe“ > „1/23“ na spletnem naslovu http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/. Ta zbirka podatkov je del globalne zbirke podatkov in vključuje evropske države (oznaka „Western Europe“). Vendar so države nadalje razvrščene v skupine, Češka pa je del podskupine, imenovane „Developed Europe“, glej zavihka „Global Alphabet“ in „Europe by Industry“, datoteka http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/indname.xls.

([222]) Te industrije so „Green and Renewable“ (zelena energija in energija iz obnovljivih virov), „Power“ (elektroenergetika) in „Utilities (General)“ (komunalne storitve (splošno)). Stroški lastniškega kapitala znašajo 10,65 % za industrijo zelene energije in energije iz obnovljivih virov, 9,98 % za elektroenergetiko in 10,01 % za komunalne storitve (splošno). Aritmetično povprečje teh podatkov znaša 10,21 %, tehtano povprečje (pri čemer je ponder število podjetij, vključenih v vzorec) pa 10,26 %. Glej Damodaran, januar 2023, datoteka „waccEurope“.

([223]) Finančni model Češke.

([224]) Komisija pri proučitvi teh občutljivosti ni spremenila nobene druge predpostavke, vključno z izvršilno ceno.

([225]) Glej oddelek 8.3.3.3.

8.3.3.5.4 Izbira družbe ČEZ za nosilca projekta

(502) Komisija je v sklepu o začetku postopka izrazila dvom o tem, ali bi bila družba ČEZ najučinkovitejši upravljavec, in zlasti vprašala, ali bi se lahko z odprtim postopkom za izbiro nosilca projekta zmanjšala podpora, potrebne za izvedbo projekta.

(503) Prvič, Češka in družba ČEZ sta v svojih pripombah k sklepu o začetku postopka navedli, da se z izbiro družbe ČEZ za nosilca projekta zagotovijo pomembni prihranki stroškov in časa. Češka je zlasti opozorila, da se z izbiro družbe ČEZ preprečijo dodatni stroški v višini približno [200–700] milijonov EUR (glej uvodno izjavo 254). Podobno je družba ČEZ navedla, da so se zaradi izbire družbe za nosilca projekta stroški projekta po ocenah znižali za [200–700] milijonov EUR v primerjavi z novo jedrsko elektrarno drugega upravljavca (glej uvodno izjavo 339). Komisija meni, da se navedeni prihranki stroškov, ki vključujejo vrednost pridobljene lokacije, stroške izdaje dovoljenj in razvojnih dejavnosti, ki jih je družba ČEZ že izvedla, zdijo verjetni in niso zajeti v ocenah naložb v osnovna sredstva za projekt, zato je znesek pomoči za projekt zaradi njih manjši kot bi bil v primeru odprtega izbirnega postopka. Na podlagi tega se s formulo za plačilo in mehanizmom za prekomerno nadomestilo (glej oddelke 8.3.3.5.1 do 8.3.3.5.3) zagotovi, da je pomoč omejena na najmanjšo potrebno.

(504) Drugič, s splošno zasnovo projekta, porazdelitvijo tveganj med upravičencem in državo ter strukturo spodbud na podlagi podpornih ukrepov bi se moralo zagotoviti, da so stroški gradnje in stroški poslovanja čim nižji. Čeprav se s podpornimi ukrepi številna tveganja zmanjšajo, je družba EDU II še naprej izpostavljena tveganjem povišanj stroškov gradnje in obratovanja iz razlogov, ki niso utemeljeni razlogi, ali zamud pri gradnji po skrajnem datumu zaključka, to pa pomeni spodbudo, da bi čim bolj znižala stroške in skrajšala zamude. V fazi izgradnje in razvoja projekta bo največji skupni pogojni lastniški kapital, ki ga bo družba ČEZ namenila za financiranje morebitnih prekoračitev stroškov, znašal 1,95 milijarde EUR (uvodna izjava 197). Poleg tega je Češka pojasnila, da bi se moralo s posodobitvijo vhodnih vrednosti za finančni model ob upoštevanju rezultata razpisa za inženirske storitve, nabavo in gradnjo zagotoviti, da so dejanski stroški gradnje, na podlagi katerih se izračuna izvršilna cena iz pogodbe o nakupu, konkurenčni, s čimer bi se odpravili morebitni neupravičeni zneski za nepredvidene stroške v osnovnih predpostavkah finančnega modela o stroških (uvodna izjava 457). Nazadnje, mehanizem delitve dobička družbo EDU II spodbuja, da si prizadeva dodatno znižati stroške in doseči večje donose, del katerih bo delila z državo.

(505) Komisija na podlagi navedenega ugotavlja, da sveženj pomoči za projekt vključuje potrebne zaščitne ukrepe ter spodbude za čim večje znižanje stroškov in povezano zmanjšanje zneska pomoči, potrebnega za projekt, ter meni, da zneski podpore v primeru odprtega postopka za izbiro nosilca projekta verjetno ne bi bili manjši.

8.3.3.6 Preprečevanje neupravičenih negativnih učinkov za konkurenco in trgovino ter test tehtanja

(506) Da bi bil ukrep združljiv z notranjim trgom, morajo biti negativni učinki ukrepa v smislu izkrivljanja konkurence in vpliva na trgovino med državami članicami omejeni in manjši od pozitivnih učinkov pomoči.

(507) Komisija je v sklepu o začetku postopka menila, da bi lahko projekt izkrivljal konkurenco na več načinov.

(508) Prvič, Komisija je zaradi neizvedbe razpisnega ali izbirnega postopka izrazila pomisleke glede tehničnih in gospodarskih razlogov, na podlagi katerih je bila družba ČEZ (kot edini lastnik družbe EDU II) izbrana za upravičenca ukrepa. Zlasti v tej fazi ni bilo jasno, ali bi bili drugi, potencialno učinkovitejši upravljavci pripravljeni izvesti projekt z manj pomoči.

(509) Drugič, Komisija je izrazila zaskrbljenost, da bi pogoji pogodbe o odjemu, sklenjene med družbo EDU II in subjektom za posebne namene, družbo EDU II spodbudili k neučinkovitemu upravljanju ter z izpodrivanjem cenejših tehnologij, kot so obnovljivi viri energije, izkrivljali vrstni red gospodarnosti na trgu električne energije.

(510) Tretjič, Komisija je opozorila na močan položaj družbe ČEZ na češkem trgu električne energije in izrazila zaskrbljenost zaradi morebitnega izkrivljanja strukture trga zaradi obravnavanega ukrepa pomoči, na primer z izpodrivanjem alternativnih naložb.

(511) Četrtič, Komisija v času sklepa o začetku postopka ni mogla v celoti izključiti možnosti, da bo družba ČEZ z vplivanjem na tržno ceno ali drugimi oblikami strateškega ravnanja, ki jih omogoča velik obseg proizvodnje, kot je zadrževanje zmogljivosti, izkrivljala delovanje podrejenega trga.

(512) Nazadnje, Komisija ni imela dovolj zanesljivih informacij, da bi ocenila učinke subjekta za posebne namene na trg.

8.3.3.6.1Izbira družbe ČEZ za nosilca projekta ([226])

(513) Komisija je v sklepu o začetku postopka ugotovila, da je bila družba ČEZ izbrana za nosilca projekta brez razpisa, izbirnega postopka ali javnega razpisa za prijavo interesa, zato ni jasno, na podlagi katerih tehničnih in gospodarskih razlogov je bila izbrana. Na podlagi navedenega je izrazila dvome v zvezi z morebitnim izkrivljanjem strukture trga zaradi izbire družbe ČEZ za nosilca projekta.

(514) Po sklepu o začetku postopka so češki organi pojasnili, da so bile proučene alternativne rešitve za vlogo nosilca projekta in da je bila družba ČEZ izbrana kot prednostna možnost (uvodne izjave 50 do 59 zgoraj).

(515) Češki organi so navedli še, da je družba ČEZ najprimernejša za vlogo nosilca projekta zaradi svoje zmožnosti, da izvede projekt, in spodbud za njegovo izvedbo ter glede na vidike zanesljivosti oskrbe z energijo, interese nacionalne varnosti in tehnološko nevtralnost (glej uvodno izjav 247 zgoraj).

(516) Poleg tega so češki organi pojasnili, da se z izbiro družbe ČEZ zagotovi znatna učinkovitost, preprečijo dodatni stroški in izključi potreba po razvoju druge lokacije. S to izbiro se torej zagotovijo znatne prednosti glede časovnega okvira za izvedbo projekta, ki jih z alternativnimi strukturami ni bilo mogoče ponoviti (glej uvodno izjavo 248 zgoraj).

(517) Češki organi so pojasnili, da so prednosti glede časovnega okvira izvedbe povezane s pripravljalnimi deli, ki jih je družba ČEZ opravila do zdaj. Skupina ČEZ je lastnik predlagane lokacije za jedrsko elektrarno. Postopek pridobitve zemljišča, potrebnega za gradbišče, se je začel aprila 2008 in končal leta 2021 (uvodna izjava 249 zgoraj). Družba ČEZ je opravila tudi študije izvedljivosti ter dejavnosti za izdajo dovoljenj in razvoj, da bi se skrajšal čas in znižali stroški Češke pri razvoju projekta. Poleg tega je družba ČEZ do začetka leta 2021 pridobila vsa ključna dovoljenja, potrebna za napredovanje projekta v skladu s povezanim načrtom (kot sta dovoljenje za umestitev jedrskega objekta v prostor in presoja vplivov na okolje) (uvodna izjava 250 zgoraj). Za pridobitev dovoljenja za umestitev jedrskega objekta v prostor je običajno potrebnih 6–7 let, za pridobitev presoje vplivov na okolje pa 3–5 let.

(518) Češki organi so pojasnili še, da družba ČEZ kot lastnik in upravljavec jedrskih elektrarn dobro pozna in razume regulativne zahteve za novo jedrsko elektrarno, vključno z zahtevami za izdajo dovoljenj, ter zakonodajo na Češkem (uvodna izjava 251 zgoraj). Poleg tega sta družbi ČEZ in EDU II članici več mednarodnih organizacij, zato imata dostop do standardov in postopkov, ki jih priznavajo in spodbujajo regulatorji po vsem svetu, da bi spodbujali stalne izboljšave (glej uvodno izjavo 251 zgoraj).

(519) Češki organi so poudarili tudi ključno vlogo projekta pri zanesljivosti oskrbe Češke z električno energijo v prihodnosti, zlasti ob upoštevanju razgradnje termoelektrarn na premog. Natančneje, češki organi so pojasnili, da bo krajše obdobje razvoja projekta prispevalo k zapolnitvi napovedane vrzeli v zmogljivostih. Z razvojem drugega projekta na drugi lokaciji z bistveno daljšim obdobjem se ne bi obravnavale takojšnje potrebe sistema po zanesljivosti oskrbe (glej uvodno izjavo 252 zgoraj).

([226]) Zaradi jasnosti je treba opozoriti, da je bila v oddelku 8.3.3.5.4 izbira družbe ČEZ za nosilca projekta ocenjena v zvezi z njenim vplivom na sorazmernost pomoči. V tem oddelku se ocenjuje v zvezi z morebitnimi neupravičenimi negativnimi učinki na konkurenco in trgovino.

(520) Poleg tega je Češka pojasnila, da če bi kateri koli drug nosilec projekta pridobil potencialno primerno lokacijo za jedrsko elektrarno na ozemlju Češke, bi to povzročilo znatne zamude pri izvedbi projekta v primerjavi z družbo ČEZ. Natančneje, po ocenah čeških organov bi v tem hipotetičnem scenariju nastale zamude do 14 let v primerjavi s časovnim okvirom projekta. V hipotetičnem scenariju ni mogoče izključiti možnosti, da bi se pri postopkih za opredelitev lokacije ali načrtovanju, ki so bili uspešni za družbo EDU II, pojavile težave ali zamude ter tako povečala tveganja in povišali stroški za razvoj projekta. Češki organi trdijo, da vsekakor v Evropi ni primera tehnološko nevtralnega upravljavca z izkušnjami z jedrskimi elektrarnami, ki bi razvijal jedrsko elektrarno zunaj svoje države (glej uvodno izjavo 253 zgoraj) ([227]).

(521) Češka opozarja tudi na dodatne stroške, ki bi nastali, če bi projekt razvil nosilec projekta, ki ni družba ČEZ. Po ocenah Češke bi ti stroški znašali vsaj [200–700] milijonov EUR (glej uvodno izjavo 254 zgoraj). Podobno družba ČEZ ocenjuje, da prihranki pri stroških v primerjavi z drugimi upravljavci znašajo približno [200–700] milijonov EUR.

(522) Češki organi so navedli še, da je bila izbira družbe ČEZ za nosilca projekta v skladu s preteklimi primeri jedrskih elektrarn, ki jih je ocenila Komisija in v katerih zaradi posebnosti projektov niso bili izvedeni odprti konkurenčni postopki za izbiro nosilcev projektov (glej uvodno izjavo 255 zgoraj).

(523) Češka je predložila tudi dokaze o preteklih rezultatih družbe ČEZ pri uspešni izvedbi in upravljanju jedrskih elektrarn (glej uvodno izjavo 256 zgoraj).

(524) Češka poleg vidikov zanesljivosti oskrbe in nacionalne varnosti poudarja tudi vidik finančne varnosti, saj ima družba ČEZ visoko vladno bonitetno oceno (glej uvodno izjavo 257 zgoraj).

(525) Nazadnje, Češka je navedla, da bi imel razpis za izbiro nosilca projekta, za katerega bi se lahko izbrala družba, ki ni družba ČEZ, znatne pomanjkljivosti. Češka v bistvu trdi, da v tem primeru konkurenca na tej ravni projekta ne bi prinesla rezultatov v smislu izbire najučinkovitejšega upravljavca. Iz zgoraj navedenih razlogov Češka meni, da niti poziv drugim stranem, naj prijavijo interes, niti organizacija razpisa ne bi vključevala prednosti konkurence, zato s tem ne bi bilo mogoče uravnotežiti slabosti tega postopka, zlasti nastalih zamud in dodatnih stroškov ter varnostnih pomislekov, povezanih z drugim potencialnim kandidatom. Poleg tega navaja, da se v nobeni fazi načrtovanja projekta nobena tretja oseba ni pritožila ali nasprotovala imenovanju družbe ČEZ za nosilca projekta.

(526) Noben konkurent ali druga tretja oseba ni izrazila pomislekov glede izbire družbe ČEZ za nosilca projekta. Pravzaprav so nekatere tretje osebe izrecno navedle, da se ne strinjajo s pomisleki Komisije glede izbire družbe ČEZ brez razpisa ali posvetovanja, in menile, da je popolnoma upravičeno, da se načrtovanje izgradnje in upravljanja nove jedrske elektrarne naloži energetskemu podjetju v državni lasti (glej uvodni izjavi 300 in 301 zgoraj).

(527) Komisija na podlagi navedenega meni, da argumenti, ki so jih Češka in tretje osebe predložile med formalno preiskavo, v zadostni meri odpravljajo njene dvome iz sklepa o začetku postopka v zvezi z izbiro družbe ČEZ za nosilca projekta in morebitnim izkrivljanjem strukture trga. Ugotavlja, da to ne vpliva na vprašanje, ali bo pri prihodnjih projektih na področju jedrske energije morda potreben bolj odprt izbirni postopek, da se zagotovi omejitev pomoči na najmanjšo potrebno.

(528) Nazadnje, Komisija meni, da izbira družbe ČEZ za nosilca projekta verjetno ne bo povzročila neupravičenega izkrivljanja konkurence, kot je podrobneje pojasnjeno v oddelku 8.3.3.6.3. Prav tako ni noben konkurent ali katera koli tretja oseba med formalno preiskavo opozorila na kakršno koli neupravičeno izkrivljanje konkurence zaradi izbire družbe ČEZ za nosilca projekta.

([227]) Komisija ugotavlja, da številne jedrske elektrarne upravljajo upravljavci s sedežem v državi članici naložbe, vendar to ne velja za vse elektrarne (npr. družba EDF je bila izbrana za upravljavca v Združenem kraljestvu).

8.3.3.6.2 Pogodba o nakupu električne energije

(529) Komisija je v sklepu o začetku postopka izrazila zaskrbljenost, da bi pogoji pogodbe o nakupu električne energije, sklenjene med družbo EDU II in subjektom za posebne namene, v bistvu odpravili spodbude, ki jih zagotavljajo nihanja cen električne energije, za proizvodnjo električne energije, ko je ta najbolj potrebna. Navedla je, da bi lahko fiksna cena na podlagi pogodbe o nakupu električne energije družbo EDU II spodbujala k ohranjanju tehnično najvišje ravni proizvodnje tudi v tržnih razmerah, v katerih bi bilo zmanjšanje proizvodnje z vidika sistema učinkovitejše. To je posebej pomembno glede na dolgo, 60-letno življenjsko dobo nove jedrske elektrarne, saj bi lahko prihodnja mešanica virov proizvodnje z večjim deležem proizvodnje energije iz obnovljivih virov, pri kateri so mejni stroški praviloma zelo nizki, kar je odvisno tudi od drugega razvoja dogodkov, na primer v zvezi s skladiščenjem ali proizvodnjo vodika, povzročila večjo nestanovitnost, vključno z obdobji nizkih ali celo negativnih cen ([228]). Komisija je dvomila, da tega vpliva na učinkovite signale glede dispečiranja ni mogoče čim bolj zmanjšati in hkrati vseeno doseči cilje ukrepa ([229]).

(530) Če proizvajalec za vsako proizvedeno MWh prejme fiksno plačilo, ne bo imel nobenih koristi od upoštevanja cenovnega signala na trgu in povečanja proizvodnje v obdobjih visokih cen (pomanjkanja) oziroma zmanjšanja proizvodnje v obdobjih nizkih ali negativnih cen (velike razpoložljivosti) ali načrtovanja vzdrževanja v obdobjih majhnega povpraševanja (na primer v poletnih mesecih). Nasprotno, fiksno plačilo na MWh proizvajalca spodbuja k temu, da v obdobjih negativnih cen proizvaja v največjem obsegu, s čimer ima z vidika sistema negativen učinek in po možnosti celo izpodrine energijo iz obnovljivih virov z nizkimi mejnimi stroški. Poleg tega plačilo po fiksni ceni v vseh urah proizvodnje spodbuja naložbe v elektrarne, optimizirane za obratovanje v pasu, ki nimajo prožnosti, da bi hitro povečale in zmanjšale proizvodnjo ali sledile bremenu. Glede na to, da je treba pospešiti uvajanje obnovljivih virov energije za razogljičenje proizvodnje električne energije v EU, in glede na spremenljivo proizvodnjo energije v številnih obratih za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, so nizkoogljične elektrarne, ki so tehnično zmožne zagotavljati prožnost sistemu in imajo ekonomske spodbude za uporabo te prožnosti, še posebej dragocene za elektroenergetski sistem.

(531) Komisija meni, da formula za plačilo iz pogodbe o nakupu, ki temelji na pogodbi na razliko in je opisana v uvodnih izjavah 88 do 91, poleg stabilnosti prihodkov in omejevanja prekomernega nadomestila (kot je obravnavano v oddelku 8.3.3.5.1.1) zagotavlja tudi spodbude za učinkovito obratovanje elektrarne ter tako omejuje negativne učinke na konkurenco in trgovino. To se doseže predvsem z naknadnim obračunom in izbiro nekaterih parametrov zanj.

(532) Element tržne izpostavljenosti elektrarni zagotavlja spodbude za učinkovito obratovanje, ker elektrarna prejme plačilo za vsako enoto proizvodnje po dejanski urni tržni ceni za dan vnaprej ([230]). Cenovni signal na trgu in lastni stroški poslovanja elektrarno spodbujajo k učinkovitemu dispečiranju, tako da izkorišča svoj potencial tehnične prožnosti. Elektrarno se spodbuja k zmanjšanju proizvodnje, kadar je tržna cena nižja od njenih stroškov poslovanja, in k povečanju proizvodnje, kadar je tržna cena višja. Čeprav ima elektrarna tehnične omejitve (na primer v zvezi s hitrostjo povečanja in zmanjšanja proizvodnje ter minimalnimi zahtevami glede obremenitve, da se prepreči popolna zaustavitev), to upravljavca elektrarne spodbuja, da čim bolje izkoristi tehnično razpoložljivo

([228]) Glej npr. oddelek 6.2.6.4 Raven in nestanovitnost veleprodajnih cen iz ocene učinka, priložene svežnju Čista energija za vse Evropejce (SWD(2016) 410 final z dne 30. novembra 2016), v katerem je navedeno, da bo „izboljšana zasnova trga privedla do bolj nestanovitnih povprečnih urnih cen, delno zaradi uvedbe lokacijskih signalov, ki razkrivajo različno vrednost električne energije v različnih vozliščih. Vendar bo ta nestanovitnost precej omejena in ne bo posledica skrajnih nihanj cen med ničelno vrednostjo in vrednostjo nezadostnega napajanja. Ugotovljeni cenovni razponi bodo precej omejeni, dokler bo delež proizvodnje električne energije iz nestalnih obnovljivih virov v določenih mejah. Ko pa bo delež proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov in zlasti delež tehnologij za proizvodnjo električne energije iz nestalnih obnovljivih virov presegel te okvirne meje, se lahko nestanovitnost cen znatno poveča, če druga sredstva, kot je skladiščenje, še ne bodo na voljo, da bi absorbirala velik del te energije. Kot je razvidno iz spodnje preglednice, naj bi se delež proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov leta 2050 približal 60 %. V tem primeru se razlika med cenami osnovne obremenitve in cenami konične obremenitve znatno poveča, predvsem zaradi nižjih cen osnovne obremenitve v primerjavi s prejšnjimi obdobji. Povprečne tržne cene za dan vnaprej pa so še vedno visoke v celotnem obdobju napovedi, saj se pričakuje, da bo proizvodnja toplotne energije v večini ur leta še vedno zanemarljiva (in bo zato določala tržno ceno za dan vnaprej)“.

([229]) Sklep o začetku postopka, uvodna izjava 224.

([230]) Na podlagi pogodbe o nakupu in splošne strukture pomoči se tržno plačilo elektrarni izplača prek subjekta za posebne namene. Ker pa elektrarna obdrži vse pravice do dispečiranja, plačilo pa je neposredno povezano z dejanskimi urnimi tržnimi cenami za dan vnaprej, bi morale biti operativne spodbude za elektrarno take, kot da bi elektrarna sama trgovala neposredno na trgu.

prožnost. Poleg tega se elektrarno spodbuja k učinkovitemu načrtovanju vzdrževanja in oskrbe z gorivom v obdobjih nižjih pričakovanih cen.

(533) Izbire parametrov za naknadni obračun podpirajo spodbude za učinkovito obratovanje, ki jih zagotavlja izpostavljenost tržnim cenam.

(1) Prvič, referenčna cena je opredeljena kot naknadno povprečje urnih tržnih cen v enem letu. Obračunski znesek se med letom ne določi, zato se elektrarna na splošno spodbuja k sprejemanju neizkrivljenih odločitev o dispečiranju, ki temeljijo le na cenovnem signalu na trgu. Poleg tega se zmanjšajo spodbude za zlorabe, ki privedejo do višjih tržnih cen (kot je zadrževanje zmogljivosti, glej oddelek 8.3.3.6.3), saj bi višje tržne cene pomenile višjo referenčno ceno in s tem manjši obračunski znesek.

(2) Drugič, enoletno referenčno obdobje je dovolj dolgo za zagotovitev, da je elektrarna v referenčnem obdobju izpostavljena tržni ceni, s čimer ima več spodbud za učinkovito dispečiranje ter načrtovanje vzdrževanja in oskrbe z gorivom kot bi jih imela v primeru krajšega referenčnega obdobja. Elektrarna se spodbuja, da bi uporabljala svojo prožnost in več proizvajala v obdobjih, ko so tržne cene še posebej visoke, in manj v obdobjih, ko so tržne cene še posebej nizke.

(3) Tretjič, obračun je opredeljen na podlagi stalne, predhodno določene letne proizvodnje (referenčna količina) ob upoštevanju prilagoditev, obravnavanih v nadaljevanju. Zato odločitve o dispečiranju in posledična proizvedena količina elektrarne na splošno ne vplivajo na obračun, kar omogoča neizkrivljene in učinkovite spodbude za obratovanje elektrarne samo na podlagi tržnega signala. Referenčna količina se določi na podlagi ciljne ravni proizvodnje elektrarne v referenčnem obdobju.

(534) S prilagoditvami naknadnega obračuna, kot so opisane v uvodnih izjavah 88 in 90, se po eni strani omeji morebitno vračilo elektrarne, s čimer se zagotavlja zaščita pred čezmernimi tveganji zaradi nenačrtovanih izpadov, ko so cene visoke, po drugi strani pa se omeji obračunski znesek, ko so cene zelo nizke, s čimer se zagotavlja zaščita pred previsokim plačilom v obdobjih negativnih cen. Te prilagoditve so zasnovane tako, da se v veliki meri ohrani obseg spodbud za učinkovito obratovanje, ki jih zagotavljajo elementi formule na podlagi pogodbe na razliko, kot je opisano zgoraj. Na splošno se s spodbudami za učinkovito obratovanje, ki izhajajo iz formule za plačilo na podlagi pogodbe na razliko, zagotavlja, da pomoč elektrarne ne spodbuja k neučinkovitemu obratovanju, kadar so tržne cene nižje od njenih stroškov poslovanja. Tako neučinkovito obratovanje bi izkrivilo vrstni red gospodarnosti na trgu električne energije in prineslo tveganje izpodrivanja cenejših tehnologij, kot so obnovljivi viri energije. Poleg tega bi to lahko negativno vplivalo na povezovanje trgov in razvoj energije iz obnovljivih virov. Ta učinek na učinkovitost je razviden tudi iz dejstva, da češki organi ocenjujejo, da bo elektrarna ob uporabi formule za plačilo, ki temelji na pogodbi na razliko, v povprečju obratovala z manjšo zmogljivostjo kot pri zagotavljanju čim večje proizvodnje (primerjaj uvodno izjavo 150), zaradi česar bo na voljo več „prostora“ za cenejše tehnologije, kot so obnovljivi viri energije.

(535) Komisija ugotavlja še, da pogodba o nakupu ne določa neposredne prerazporeditve prihodkov od pogodbe na porabnike električne energije. Poleg tega se ne pričakuje, da bo jedrska elektrarna pogosto elektrarna, ki določa cene na češkem trgu. Čeprav se z vračljivo finančno pomočjo in ukrepi za zaščito pred spremembo zakonodaje ali politike skupni stroški projekta znižajo in s tem povečajo potencialni prihodki od pogodbe o nakupu v primerjavi s prihodki na podlagi ukrepa, ki se financira izključno prek pogodbe na razliko, to ne privede do večje razdelitve prihodkov od pogodbe na razliko porabnikom v primerjavi z ukrepom, ki se financira izključno prek pogodbe na razliko. Kombinacija navedenih treh ukrepov zato ne more povzročiti izkrivljanja konkurence na ravni porabnikov prek mehanizmov razdelitve prihodkov.

(536) Komisija na podlagi navedenega meni, da spremembe, ki jih je Češka uvedla med formalno preiskavo, v zadostni meri odpravljajo njene dvome iz sklepa o začetku postopka v zvezi s spodbudami, ki izhajajo iz formule za plačilo.

8.3.3.6.3 Učinki na strukturo trga, morebitna manipulacija cen in zadrževanje zmogljivosti s strani družbe ČEZ

(537) Komisija je v sklepu o začetku postopka izrazila pomisleke glede učinkov strukture družbe EDU II na strukturo trga in možnosti družbe EDU II za tržno manipulacijo v korist družbe ČEZ. Natančneje, opozorila je na močan položaj družbe ČEZ na češkem trgu električne energije in ni mogla v celoti izključiti morebitnega izkrivljanja strukture trga zaradi obravnavanega ukrepa pomoči, na primer s konsolidacijo tržne moči, izpodrivanjem alternativnih naložb ali izkrivljanjem čezmejnih tokov. Poleg tega ni mogla v celoti izključiti možnosti, da bo družba EDU II z vplivanjem na tržne cene ali drugimi oblikami strateškega ravnanja, ki jih omogoča velik obseg proizvodnje, kot je zadrževanje zmogljivosti, izkrivljala delovanje trga. Opozorila je na primer, da bi lahko imela družba EDU II v obdobju visokih tržnih cen ekonomske spodbude za zmanjšanje proizvodnje in spodbujanje rasti tržnih cen, da bi lahko druge enote družbe ČEZ prodale več energije po višjih tržnih cenah.

Učinki na strukturo trga

(538) Komisija ugotavlja, da je za češki trg proizvodnje električne energije značilna visoka stopnja koncentracije na trgu, saj je imela skupina ČEZ leta 2020 znaten, 60,29-odstotni delež proizvodne zmogljivosti, ki jo je mogoče dispečirati ([231]), vključno z neto uvozom. Ustrezni tržni delež ob upoštevanju skupne proizvodne zmogljivosti v letu 2020 je znašal 64,29 %. Taka koncentracija na trgu bi lahko škodovala učinkoviti konkurenci na njem, saj bi lahko ovirala vstop novih subjektov na trg in povzročila likvidnostno tveganje z omejitvijo števila razpoložljivih ponudb za oskrbo.

(539) Češka pojasnjuje, da naj bi se tržni delež družbe ČEZ po napovedih znatno zmanjšal in da proizvodna zmogljivost, ki jo spodbuja obravnavani sveženj pomoči (projekt), ne bo bistveno vplivala na moč družbe ČEZ na češkem trgu električne energije. Zlasti se pričakuje, da se bo tržni delež proizvodne zmogljivosti družbe ČEZ, ki jo je mogoče dispečirati (brez družbe EDU II), leta 2040 zmanjšal na 45,06 %, leta 2050 pa na 28,40 %, medtem ko se bo zaradi projekta v navedenih letih povečal za 4,19 odstotne točke oziroma 5,23 odstotne točke. Podobno se pričakuje, da se bo tržni delež skupne proizvodne zmogljivosti družbe ČEZ leta 2040 zmanjšal na 45,15 %, leta 2050 pa na 18,98 %, medtem ko se bo zaradi projekta v navedenih letih povečal za 12,83 odstotne točke oziroma 10,27 odstotne točke.

(540) Komisija je ocenila podatke, na katerih temeljijo te ocene, in meni, da so verjetni, vendar konservativni, saj so načrti čeških organov za razogljičenje medtem postali ambicioznejši. Natančneje, zgornje ocene tržnega deleža, pridobljene iz poročila družbe Oxera, temeljijo na predpostavkah, da se bo večina termoelektrarn na premog do leta 2038 zaprla (Češka se je sklicevala na načrte družbe ČEZ za zmanjšanje zmogljivosti na premog za skoraj polovico na 3 GW do leta 2025, do leta 2030 pa na 2 GW) in da bodo štiri enote elektrarne Dukovany I razgrajene v obdobju 2045–2047. Komisija ugotavlja, da so te predpostavke precej konservativne, saj je Češka potrdila načrte za postopno opustitev premoga do leta 2033. Zato se bo tržni delež družbe ČEZ v prihodnjih letih zaradi zaprtja rudnikov lignita verjetno zmanjševal hitreje in bo ob pričakovanem začetku obratovanja elektrarne družbe EDU II manjši kot je predvideno v poročilu družbe Oxera. Poleg tega je za nadaljevanje obratovanja obstoječih jedrskih sredstev v Dukovanih do leta 2045–2047 potrebna odobritev Urada za jedrsko varnost, ki ob sprejetju sklepa še ni bila dana.

(541) Komisija meni, da struktura projekta, v skladu s katero je treba vso električno energijo, ki jo med trajanjem pogodbe o nakupu proizvede družba EDU II, prodati subjektu za posebne namene, dejstvo, da subjekt za posebne namene in družba EDU II/ČEZ ne moreta usklajevati trgovanja z električno energijo, ter zaveze glede trgovanja, ki veljajo za družbo EDU II/ČEZ po izteku pogodbe o nakupu, zadostno blažijo morebiten dodaten okrepljen vpliv, ki bi ga zaradi projekta imela družba ČEZ na češki trg električne energije.

([231]) Zmogljivost, ki jo je mogoče dispečirati, vključuje vse termoelektrarne, jedrske elektrarne in črpalne hidroelektrarne.

(542) Komisija ugotavlja, da bo zahteva za subjekt za posebne namene, da trži električno energijo v skladu z zavezami glede trgovanja z električno energijo (glej oddelek 3.6.4), prispevala k likvidnosti kratkoročnih trgov na Češkem. Z zagotavljanjem stalne ponudbe električne energije na kratkoročnem trgu pod nediskriminatornimi pogoji bi se lahko olajšal vstop na trg ali širitev dobaviteljev, ki konkurirajo družbi ČEZ na maloprodajnem trgu. To velja zlasti, kolikor subjekt za posebne namene z električno energijo, ki jo trži, nadomesti drugo obstoječo proizvodnjo družbe ČEZ, ki jo lahko družba neposredno uporablja tudi za svoje maloprodajne dejavnosti in se tako izogne veleprodajnemu trgu.

(543) Komisija v zvezi z morebitnimi učinki ukrepa na vstop novih udeležencev na trg proizvodnje energije opozarja na svojo oceno iz uvodne izjave 415, ki kaže, da projekt verjetno ne bo izpodrinil alternativnih naložb, razen morda tako, da se bo zaradi njega zavlekla gradnja zmogljivosti za vetrno energijo. Poleg tega se s formulo za plačilo iz pogodbe o nakupu zmanjša konkurenčni učinek ukrepa na tržne naložbe v obnovljive vire energije, saj zagotavlja finančne spodbude za učinkovito obratovanje in tako omejuje morebitno izkrivljanje vrstnega reda gospodarnosti na trgu električne energije ali izpodrivanje cenejših tehnologij (glej uvodno izjavo 534).

(544) Komisija ugotavlja še, da bo pričakovana opustitev proizvodnje iz črnega premoga in lignita po ocenah Češke povzročila znatno zmanjšanje zmogljivosti za približno 6,5 GW, pričakovana postopna opustitev obstoječih jedrskih enot elektrarne Dukovany I med letoma 2045 in 2047 pa bo ustvarila dodatno vrzel v proizvodnji v obsegu približno 2 GW, pri čemer bo projekt zagotovil le 1,2 GW. Poleg tega se v naslednjem desetletju in pol pričakuje tudi znatno povečanje predvidenega povpraševanja po električni energiji (glej uvodno izjavo 14).

(545) Komisija je seznanjena tudi s pripombami Češke glede geografskega trga, ki je širši od Češke. Elektroenergetsko omrežje Češke je dejansko tesno povezano s sosednjimi državami članicami (glej opombo 134), cene na češkem trgu pa so pogosto odvisne od proizvodnje električne energije v drugih državah članicah (glej uvodne izjave 262, 551 in 552). Ob upoštevanju trga, ki je širši od Češke, bi bil tržni delež družbe ČEZ znatno manjši, zaradi česar bi se tudi možnosti družbe ČEZ, da negativno vpliva na konkurenco z vplivanjem na ravnanje družbe EDU II, dodatno zmanjšale. Tudi v primeru možne ožje opredelitve trga in ob upoštevanju ločenega češkega trga električne energije medsebojna povezljivost češkega sistema s sosednjimi državami znatno omejuje takšno ravnanje.

(546) Komisija zato meni, da pomoč ne vodi k povečanju koncentracije na trgu in ima omejen vpliv na naložbe.

Morebitna manipulacija cen in zadrževanje zmogljivosti s strani družbe ČEZ

(547) Po mnenju agencije ACER ([232]) se manipulativno zadrževanje zmogljivosti pojavi na primer „kadar se udeleženec na trgu z relativno zmožnostjo vplivanja na ceno ali medsebojno delovanje ponudbe veleprodajnega energetskega proizvoda in povpraševanja po njem neutemeljeno odloči, da ne bo ponudil razpoložljivih zmogljivosti za proizvodnjo, shranjevanje ali transport na trgu ali jih bo ekonomsko zadržal. Zadrževanje zmogljivosti za proizvodnjo električne energije se nanaša zlasti na prakso preprečevanja konkurenčne ponudbe razpoložljive proizvodnje na veleprodajnem trgu električne energije, čeprav bi njena konkurenčna ponudba privedla do dobičkonosnih transakcij po prevladujočih tržnih cenah“. Zato je treba presoditi, ali lahko zadevni udeleženec na trgu s takim ravnanjem vpliva na ceno ali medsebojno delovanje ponudbe in povpraševanja na veleprodajnem trgu električne energije.

(548) Češka je navedla, da skupina ČEZ ne bo imela niti ekonomskih spodbud niti zmožnosti za umetno zvišanje veleprodajnih tržnih cen z omejevanjem proizvodnje družbe EDU II. Prvič, Češka trdi, da skupina ČEZ v hipotetičnem scenariju, po katerem družba EDU II celo leto ne bi proizvajala električne energije, nikakor ne bi mogla nadomestiti izgube prihodka z dodatnimi prihodki, ustvarjenimi s prodajo nezavarovanega dela proizvodnje v naslednjem letu. Češka opozarja na dejstvo, da bo zmanjšana proizvodnja družbe EDU II pomenila izgubo denarnih tokov in da bi se z znatnim zmanjšanjem izkoriščenosti izgubila denarna sredstva, ki so na voljo za servisiranje dolga, zaradi česar morda družba EDU II ne bi mogla vrniti vračljive finančne pomoči, lahko pa bi celo pomenilo, da denarni tokovi ne bi zadostovali za kritje stroškov poslovanja.

([232]) https://acer.europa.eu/sites/default/files/documents/en/remit/Documents/ACER_Guidance_on_REMIT_application_6th_Edition_Final.pdf.

(549) Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 39, je projekt kritičen za skupino ČEZ, zlasti ker naj bi se do leta 2033 postopoma opustile obstoječe zmogljivosti za proizvodnjo iz premoga, med letoma 2045 in 2047 pa morda tudi sredstva za proizvodnjo jedrske energije. Pričakuje se, da bo projekt prispeval k povečanju dobička pred obrestmi, davki in amortizacijo skupine ČEZ za [10–20] %, zato bi morebitno ravnanje, s katerim se lahko finančni rezultati projekta poslabšajo, pomembno vplivalo na finančne rezultate skupine ČEZ.

(550) Drugič, Komisija ugotavlja, da formula za plačilo iz pogodbe o nakupu vključuje elemente, s katerimi se koristi, ki bi jih lahko upravičencu prineslo manipulativno zadrževanje zmogljivosti, znatno omejijo. Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 533, so možnosti zlorabe, ki privede do višjih tržnih cen (kot je zadrževanje zmogljivosti), omejene, saj bi to pomenilo višjo referenčno ceno in s tem manjši znesek po naknadnem obračunu. Čeprav teh ukrepov za zaščito pred zadrževanjem po izteku pogodbe o nakupu ni, je treba opozoriti, da bodo spodbude za manipulativno zadrževanje zmogljivosti še vedno omejene. Kljub neobstoju naknadnega obračuna zadrževanje ne bo dobičkonosno za skupino ČEZ zaradi visokih stroškov obratovanja in vzdrževanja takšne elektrarne. Prihodnje zlorabe bo omejevala tudi obsežna medsebojna povezanost s sosednjimi trgi, saj se pričakuje, da bo proizvodnja električne energije odvisna od bolj raznovrstne in razvite mešanice virov energije, zaradi česar bodo zmožnosti za vplivanje na cene z zadrževanjem manjše.

(551) Tretjič, Češka navaja, da se zaradi visoke stopnje medsebojne povezanosti češkega trga električne energije z Avstrijo, Nemčijo, Poljsko in Slovaško pričakuje, da projekt med letoma 2030 in 2050 ne bo vplival na določanje cen na Češkem ali pa bo njegov vpliv zelo omejen, saj naj bi tržna cena za medsebojno povezano regijo v veliki večini ur temeljila na ceni električne energije, proizvedene zunaj Češke. Kot je podrobneje navedeno v opombi 139, je Češka zelo dobro povezana s sosednjimi elektroenergetskimi sistemi, ki zato lahko pomembno vplivajo na oblikovanje cen na češkem trgu. To je skladno z ugotovitvami poročila družbe Oxera, v katerem je bila ocenjena tehnologija, ki bo določala cene na češkem trgu električne energije, v obdobju 2030–2050, pri čemer je bilo ugotovljeno, da se bo projekt prilagajal ceni, saj jo bodo v veliki večini ur določali zunanji proizvajalci, v preostalih urah pa predvsem češke plinske elektrarne in elektrarne na lignit. Z vse večjim deležem proizvodnje energije iz obnovljivih virov naj bi se znatno povečalo tudi število ur z ničelno ceno, ki naj bi do leta 2050 doseglo približno 16-odstotni delež.

(552) Komisija ugotavlja, da so ti sklepi v skladu z ugotovitvami analize ([233]) Skupnega raziskovalnega središča (JRC) Komisije, ki kaže, da so bile leta 2022 cene na češkem trgu električne energije zaradi njegove geografske lege in visoke ravni zmogljivosti medsebojnih povezav odvisne predvsem od dinamike na trgih sosednjih držav, kot dokazuje dejstvo, da je delež ur, v katerih so cene določili zunanji proizvajalci, na Češkem znašal več kot 90 %, kar je eden največjih deležev v EU. Na češke cene električne energije vpliva predvsem sosednji nemški trg, ki zaradi svoje velikosti in čedalje večje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov vse bolj vpliva na cenovne vzorce svojih trgovinskih partnerjev. Ker Nemčija s svojimi sosedami trguje z vse večjimi količinami električne energije, nihanja v Nemčiji vse bolj vplivajo na njihove cene električne energije ([234]). Dejansko so bile češke urne cene električne energije na trgu za dan vnaprej med letoma 2021 in 2023 v 48 % ur skoraj enake nemškim (kar pomeni, da so se razlikovale za manj kot 1 %) ([235]). Po navedbah iz analize JRC se pričakuje, da se bo ta trend nadaljeval do leta 2030, ko naj bi zunanji proizvajalci določali cene na Češkem v približno 80 % ur. Leta 2030 naj bi bila glavna tehnologija, ki določa cene, na češkem trgu električne energije zemeljski plin (približno 50 % časa), sledili pa naj bi lignit, nafta, obnovljivi viri energije in jedrska energija.

([233]) *The merit order and price-setting dynamics in European electricity markets* (Vrstni red gospodarnosti in dinamika določanja cen na evropskih trgih električne energije), na voljo na naslovu https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC134300.

([234]) BloombergNEF, EU Power Weekly, „Identifying Europe's ‚Macrogrids'" (Opredelitev „makro-omrežij" v Evropi), 10. februar 2020.

([235]) Platforma za preglednost ENTSO-E.

(553) Četrtič, Češka trdi, da so lahko rezultati na trgu električne energije v posameznih urnih obračunskih intervalih zelo različni in da skupni tržni deleži proizvodnje ne kažejo celotne slike tržne moči. Češka meni, da so pri ocenjevanju sposobnosti proizvajalca, da deluje neodvisno od svojih konkurentov, koristni kazalniki, kot je indeks preostale oskrbe ([236]), saj se z njimi meri obseg, v katerem mora proizvajalec zadovoljiti preostalo povpraševanje. Kot je razvidno iz analize v poročilu družbe Oxera, se pričakuje, da se bo ključna vloga družbe ČEZ glede na indeks preostale ponudbe med letoma 2030 in 2050 močno zmanjšala. Leta 2030 naj bi bila družba ČEZ ključna v skoraj vseh urah, do leta 2050 pa se bo delež ur, v katerih je ključna, zmanjšal na manj kot 10 %. Upoštevati je treba, da bo začetek obratovanja v okviru projekta le malo vplival na ta trend, saj se bo ključna vloga družbe ČEZ zaradi projekta povečala le za 14 %, ta učinek pa naj bi do leta 2050 izginil. Komisija ugotavlja, da se verjetnost manipulacije cen praviloma poveča, če ima družba ČEZ prevladujoč položaj. Ker njeni tržni deleži na specifičnem upoštevnem trgu na splošno presegajo 50 %, obstaja domneva prevladujočega položaja, saj zelo veliki deleži sami po sebi dokazujejo obstoj prevladujočega položaja, razen v izjemnih okoliščinah ([237]). Vendar so tržni deleži pri oceni prevladujočega položaja le izhodišče, upoštevati je treba tudi druge vidike ([238]). Komisija v zvezi s tem ugotavlja, da se tržni deleži družbe ČEZ pri proizvodnji električne energije sčasoma zmanjšujejo in se bodo znatno zmanjšali zlasti v letu 2040, vsekakor pa bodo leta 2050 znašali manj kot 45 %. Poleg tega Komisija ni ugotovila nobenih znakov, da razvoj ključne vloge družbe ČEZ ni točen in verjeten. Tretje osebe so v svojih pripombah le redko izrazile pomisleke v zvezi z morebitnim izkrivljanjem trga zaradi projekta.

(554) Petič, Češka se je sklicevala na ugotovitve iz poročila družbe Oxera, v skladu s katerimi bo imel začetek obratovanja elektrarne družbe EDU II majhen učinek z znižanjem cene električne energije na češkem trgu za približno 2 EUR/MWh med letoma 2040 in 2050.

(555) Komisija na podlagi navedenih argumentov meni, da je izkrivljanje konkurence v zvezi z morebitnim zadrževanjem zmogljivosti omejeno na najnižjo raven. Poleg tega meni, da trenutna zasnova ukrepa pomeni, da so morebitna tveganja za likvidnost trga majhna, vplivi na cene, naložbe in čezmejne tokove pa minimalni.

8.3.3.6.4 Vloga subjekta za posebne namene na trgu

(556) Komisija je v sklepu o začetku postopka prvotno menila, da je zasnova subjekta za posebne namene, kot je bila takrat znana, na splošno primerna struktura za odpravo morebitnih pomislekov v zvezi s konkurenco. Vseeno je bilo učinek strukture in zlasti vloge subjekta za posebne namene na trg zaradi nenehnih sprememb strukture projekta, ki jih uvaja Češka, in posledičnega pomanjkanja dovolj zanesljivih informacij težko oceniti. Zato je Komisija izrazila dvome o učinkih subjekta za posebne namene na trg.

(557) Po sklepu o začetku postopka je Češka v več pripombah podrobneje pojasnila vlogo subjekta za posebne namene pri tržnih razmerah na Češkem (glej uvodne izjave 273 do 278 zgoraj).

(558) Komisija na podlagi teh pripomb ugotavlja, da je Češka zadostno pojasnila dejstva, zaradi katerih je Komisija v sklepu o začetku postopka izrazila dvome, tudi z dodatnimi pojasnili. V nadaljevanju so pojasnjeni razlogi za to ugotovitev.

([236]) Indeks preostale oskrbe se izračuna kot razmerje med skupno razpoložljivo zmogljivostjo, zmanjšano za zmogljivost družbe, deljeno s preostalim povpraševanjem.

([237]) Sodba z dne 3. julija 1991, AKZO Chemie BV/Komisija evropskih skupnosti, C-62/86, ECLI:EU:C:1991:286, točka 60.

([238]) Sodba z dne 13. februarja 1979, Hoffmann-La-Roche & Co/Komisija, 85/76, ECLI:EU:C:1979:36, točke 39–41.

(559) Prvič, Komisija je bila zaskrbljena zaradi avtonomije subjekta za posebne namene, zlasti glede tega, ali bo v zadostni meri ravnal kot zasebni subjekt, ki si prizadeva ustvariti čim večji dobiček. Zato je pomembno, da subjekt za posebne namene in družba EDU II ne moreta usklajevati obratovanja jedrske elektrarne na eni strani in trgovanja s proizvedeno električno energijo na drugi. Edini delničar družbe EDU II je družba ČEZ (glej oddelek 3.2.1), vendar so vse delnice v subjektu za posebne namene v izključni lasti Češke, zato družba ČEZ ne more izvajati usklajevanja. Ker pa ima Češka večinski delež v družbi ČEZ (glej uvodno izjavo 32) in subjektu za posebne namene, bi lahko sama usklajevala obratovanje jedrske elektrarne na eni strani in trgovinsko ravnanje subjekta za posebne namene na drugi, da bi čim bolj povečala dobiček družbe ČEZ.

(560) Komisija ugotavlja, da je v skladu s strukturo upravljanja subjekta za posebne namene odločanje o njegovi strategiji trgovanja ločeno od družbe EDU II, s čimer se zagotovi avtonomija in čim bolj zmanjšajo tveganja neprimernega vplivanja. To je pomembno predvsem, ker je zaradi tega malo verjetno, da bo Češka svoj večinski delež v družbi ČEZ in s tem v družbi EDU II na eni strani ter svoj nadzor nad subjektom za posebne namene na drugi uporabila, da bi čim bolj povečala dobiček družbe ČEZ, od katerega ima lahko posredno koristi z izplačili dividend, povečanjem proizvodne zmogljivosti družbe ČEZ in sočasno novo vertikalno povezavo z veleprodajnimi in maloprodajnimi trgi prek subjekta za posebne namene. Komisija meni, da je tako zagotovljeno, da posebni interesi enega udeleženca na trgu (družbe ČEZ) ne bodo vplivali na delovanje in strategijo trgovanja subjekta za posebne namene, ki bosta še naprej usklajena s širšimi cilji javnega interesa glede zanesljivosti oskrbe in dostopnih cen energije.

(561) Drugič, skrb je vzbujala možnost, da bi struktura subjekta za posebne namene izkrivljala tržne signale, zlasti v zvezi z dispečiranjem. Vendar v skladu z revidirano pogodbo o nakupu subjekt za posebne namene nima vpliva na odločitev o dispečiranju v elektrarni, ki je v celoti pod nadzorom družbe EDU II. Kot je bilo ugotovljeno v oddelku 8.3.3.5.1.2, se s formulo za plačilo zagotovijo zadostne spodbude za učinkovito delovanje družbe EDU II na trgu električne energije in omeji izkrivljanje cenovnega signala ali vrstnega reda gospodarnosti na trgu.

(562) Poleg tega Komisija ugotavlja, da analiza družbe Oxera ([239]), na katero se sklicuje Češka, kaže, da začetek obratovanja jedrske elektrarne ne bo bistveno vplival na veleprodajne cene električne energije ali položaj družbe ČEZ na trgu. Jedrska elektrarna ne bo bistveno vplivala na veleprodajne cene električne energije, kar znova potrjuje, da delovanje subjekta za posebne namene in začetek obratovanja elektrarne ne bosta izkrivljala tržne dinamike ali dajala neupravičene prednosti posameznim akterjem.

(563) Tretjič, negotovost glede tega, kako bo subjekt za posebne namene prodajal svojo električno energijo, zlasti industrijskim odjemalcem, je vzbujala velike skrbi. Češka se je zato zavezala, da bo subjekt za posebne namene prodal najmanj 70 % električne energije, ki jo proizvede družba EDU II, na borzah (glej uvodno izjavo 112), preostanek pa na dražbah, za katere veljajo pogoji, ki preprečujejo izkrivljanje konkurence na trgih električne energije (glej uvodno izjavo 113).

(564) Češka je pojasnila, da bodo predvideni parametri prihodnjih dražb jedrske energije vključevali ocenjene velikosti lotov od 1 do 10 MW ter enoletne, četrtletne ali krajše pogodbe. Dražbe bodo organizirane po načelu plačila glede na ponujeno ceno s predhodno določeno najnižjo ceno, ki bo objavljena ne prej kot en ali dva dni pred zaključkom zbiranja ponudb. Poleg tega bo pogostost dražb določena četrtletno do letno s preglednimi pravili o obdobju napovedi 30 dni pred začetkom dražbe. Nazadnje, dražbe ne bodo trajale več kot sedem koledarskih dni, rezultati pa bodo objavljeni v enem tednu. To velja za dražbe v obdobju pogodbe o nakupu in po njem. Ti predvideni parametri zagotavljajo zadostno jasnost, tako da se dejansko lahko pričakuje, da bodo dražbe izvedene nediskriminatorno ter da bo lahko dovolj velika skupina udeležencev na trgu učinkovito in pregledno predložila ponudbe.

([239]) Glej poročilo družbe Oxera.

(565) V izjemnih okoliščinah lahko družba EDU II električno energijo proda neposredno na veleprodajnem trgu. Vendar se to zgodi le, če subjekt za posebne namene ne izpolni svoje obveznosti odjema v skladu s pogodbo o nakupu. V teh okoliščinah elektrarna še vedno obratuje, električno energijo pa je treba dati na trg. Nadomestna možnost, da družba EDU II neposredno proda električno energijo, se zato zdi razumna. Vendar je treba preprečiti, da bi se lahko družba EDU II tako izognila vsem uvedenim omejitvam, katerih namen je zagotoviti nediskriminatorno prodajo električne energije. Komisija ugotavlja, da se je Češka zavezala, da bo družba EDU II v tem primeru prodala vso proizvedeno električno energijo na promptnem trgu kot udeleženec, ki se prilagaja cenam. Pri tem družba EDU II ne more niti izbrati določenega kupca (saj prodaja poteka na anonimni borzi) niti določiti cene ali prodajnih pogojev (saj se standardni proizvodi na borzi prodajajo po mejni ceni). To je tudi v skladu z osnovno težavo, ki jo je treba rešiti: če subjekt za posebne namene ne prevzame proizvedene električne energije, je potrebna hitra rešitev za prodajo električne energije elektrarne. Taka hitra in zanesljiva rešitev je uporaba promptnega trga v vlogi udeleženca, ki se prilagaja cenam. Komisija na podlagi teh zavez meni, da nadomestna rešitev izredne neposredne prodaje s strani družbe EDU II ne vzbuja dodatnih pomislekov glede konkurence.

(566) Tudi v izjemnih primerih, ko se likvidnost zadevnih borz znatno zmanjša, se ti pogoji trgovanja ne bi spremenili, subjekt za posebne namene pa lahko le začasno spremeni razmerje pri dodelitvi proizvedene električne energije trgovalnim platformam. Natančneje, v takih primerih bi se lahko s 50 % proizvedene električne energije trgovalo na borzah, s 50 % pa na dražbah (glej uvodni izjavi 117 in 118). Ta pregledni postopek zagotavlja pravičen dostop do proizvedene električne energije in krepi celovitost trga.

(567) Četrtič, Češka je zagotovila, da bosta subjekt za posebne namene in družba ČEZ delovala neodvisno ter imela ločeni strukturi upravljanja in vodenja. Če bi subjekt za posebne namene svoje trgovalne dejavnosti oddal v zunanje izvajanje, bi to storil z nediskriminatornim javnim razpisom, s čimer bi se preprečilo, da bi imel določeni subjekt neupravičeno prednost. Subjekt za posebne namene pa trgovanja z električno energijo ne sme oddati v zunanje izvajanje skupini ČEZ ali subjektom, ki so del skupine ČEZ (glej uvodno izjavo 46). Češka s to zavezo zagotavlja, da družba ČEZ ne bo s prenosom pooblastil dejansko znova prevzela nadzora nad prodajo proizvedene količine družbe EDU II in se tako izognila učinkom strukture subjekta za posebne namene.

(568) Komisija ugotavlja, da bo družba ČEZ kot nosilec projekta in edini delničar družbe EDU II nadzirala dejavnosti družbe EDU II. Neposredno delovanje družbe ČEZ bo omejeno na zagotavljanje lastniškega kapitala družbi EDU II in po možnosti na zagotavljanje dejavnosti skupnih storitev družbi EDU II pod običajnimi tržnimi pogoji.

(569) Komisija ugotavlja še, da bo struktura upravljanja družbe ČEZ ločena od strukture upravljanja prejemnika državne pomoči, tj. družbe EDU II (kot razvijalca, lastnika in upravljavca jedrske elektrarne). Družba EDU II bo ločena pravna oseba z ločeno upravo in vodstvom, ki bosta imela fiduciarno obveznost do družbe. Upravljanje družbe bo neodvisno v finančnem in operativnem smislu, v zvezi z njim pa se bo izvajal regulativni nadzor. Družba EDU II bo imela opredeljeno strukturo poročanja za komuniciranje z družbo ČEZ kot matično družbo. Struktura upravljanja bo z učinkovitim omejevanjem možnosti družbe ČEZ, da neutemeljeno posega v vsakodnevne dejavnosti družbe EDU II, zagotovila neodvisnost družbe EDU II od družbe ČEZ. Družba EDU II bo ravnala v skladu s spodbudami, zagotovljenimi s formulo za plačilo, in v skladu s svojo poslovno strategijo. Komisija ugotavlja, da je Češka z dodatnimi pojasnili o razmerju med subjektom za posebne namene ter družbama EDU II in ČEZ zadostno pojasnila dejstva, zaradi katerih je Komisija v sklepu o začetku postopka izrazila dvome.

(570) Komisija se zaveda, da obstaja možnost neprimernega vplivanja, če bi subjekt za posebne namene trgovalne dejavnosti oddal v zunanje izvajanje. Vendar se takšna tveganja z zavezo Češke, da bo za vsako tako zunanje izvajanje organiziran odprt in nediskriminatoren razpis, pri katerem bo izključena možnost oddaje dejavnosti družbi ČEZ, ter s pogodbenimi določbami, v skladu s katerimi subjekt za posebne namene ohrani odgovornost za strategijo trgovanja, močno zmanjšajo.

(571) Komisija na podlagi navedenega ugotavlja, da je Češka ustrezno obravnavala prvotno izražene pomisleke. Z ukrepi, kot so opisani, in sprejetimi zaščitnimi ukrepi se zagotovita delovanje in ustrezna konkurenčnost trga. Komisija zato ne dvomi več o vplivu predlagane vloge subjekta za posebne namene na trg.

8.3.3.6.5 Sklepne ugotovitve o neupravičenih negativnih učinkih na konkurenco in trgovino

(572) Komisija na podlagi premislekov iz oddelkov 8.3.3.6.1, 8.3.3.6.2, 8.3.3.6.3 in 8.3.3.6.4 ter ob upoštevanju zavez, ki jih je predložila Češka, ugotavlja, da je možnost izkrivljanja konkurence na splošno omejena.

8.3.4 *Primerjava pozitivnih učinkov pomoči z negativnimi učinki na konkurenco in trgovino*

(573) Po temeljiti oceni iz oddelka 8.3.2 tega sklepa Komisija priznava, da je sveženj ukrepov namenjen spodbujanju naložbe v jedrsko energijo in zato prispeva k razvoju gospodarske dejavnosti, tj. proizvodnje električne energije iz virov jedrske energije, hkrati pa prispeva k zanesljivosti oskrbe z električno energijo.

(574) Komisija ugotavlja tudi, da bi se ta dejavnost na podlagi zaveze za upoštevanje tehničnih meril za pregled za gospodarske dejavnosti v sektorju jedrske energije, kot so določena v uredbi EU o taksonomiji, štela za okoljsko trajnostno naložbo v skladu z navedeno uredbo.

(575) Komisija priznava, da brez pomoči, vključno z vsemi tremi ukrepi, ki sestavljajo sveženj pomoči, ne bi bilo mogoče pričakovati izvedbe naložbe. Pomoč je torej nujna za razvoj te gospodarske dejavnosti.

(576) Komisija je ugotovila, da je kombinacija pogodbe o nakupu s krajšim, 40-letnim trajanjem, vračljive finančne pomoči in mehanizma za zaščito pred spremembo zakonodaje, kot je strukturirana v okviru priglašenih ukrepov, ustrezen instrument. V formalni preiskavi niso bili predloženi dokazi, da bi bili drugi ukrepi z manjšimi izkrivljajočimi učinki enako učinkoviti.

(577) Pomoč bo dodeljena sorazmerno, saj upravičenec ne bo zadržal dodatnega dobička, ki presega to, kar je nujno potrebno za zagotovitev gospodarskega delovanja in sposobnosti preživetja jedrske elektrarne. S krajšim trajanjem pogodbe o nakupu se zagotovi, da bo elektrarna po povračilu stroškov kapitala v celoti izpostavljena cenovnim tveganjem.

(578) Komisija namreč ugotavlja, da ima družba EDU II zaradi formule za plačilo tudi v obdobju pogodbe o nakupu močne spodbude za učinkovito upravljanje elektrarne in uporabo obstoječih prožnih zmogljivosti za odzivanje na tržne cene.

(579) Z rednimi pregledi jasno opredeljenega nabora vhodnih vrednosti za finančni model, pri katerih so mogoče prilagoditve navzgor in navzdol, se prepreči, da bi znatne negotovosti, ki zdaj obstajajo v zvezi s stroški kapitala in stroški poslovanja, privedle do prekomernega nadomestila za upravičenca. Z uporabo mehanizma delitve dobička se zagotovi, da se družba EDU II stalno spodbuja k čim učinkovitejšemu obratovanju in da večje donose lastniškega kapitala deli z državo, s čimer se omeji prekomerno nadomestilo v primeru boljšega razvoja stroškov ali prihodkov, kot je bilo pričakovano.

(580) Ciljna stopnja donosnosti lastniškega kapitala v višini [9–11] % je sorazmerna glede na tveganje projekta, pri čemer se ustrezno upoštevajo učinki ukrepov pomoči na zmanjšanje tveganja.

(581) Komisija ugotavlja še, da družba ČEZ ne bo nadzorovala trgovalnih dejavnosti subjekta za posebne namene in da bodo zanjo veljale omejitve, s katerimi se bosta omejili spodbuda in zmožnost za zlorabe morebitnega okrepljenega tržnega položaja zaradi ukrepa. Uveljavljanje tržne moči bo dodatno omejevala visoka stopnja medsebojne povezljivosti češkega sistema. Poleg tega Komisija ugotavlja, da se z zavezami glede trgovanja zagotavlja, da bosta subjekt za posebne namene in pozneje družba ČEZ stalno prodajala električno energijo vsem udeležencem na trgu pod nediskriminatornimi pogoji, s čimer se lahko izboljša likvidnost na kratkoročnem veleprodajnem trgu električne energije in kar lahko koristi tudi konkurenci na maloprodajnih trgih.

(582) Komisija na podlagi premislekov iz oddelka 8.3.3 in ob upoštevanju zavez, ki sta jih predložila Češka in upravičenec do pomoči, ugotavlja, da so morebitna izkrivljanja konkurence na splošno omejena.

(583) Komisija je po temeljitem tehtanju in ob upoštevanju predloženih zavez ugotovila, da so izkrivljanja konkurence zaradi ukrepov omejena na najmanjša potrebna in da jih izravnavajo pozitivni učinki ukrepov.

8.3.5 *Sklepna ugotovitev glede združljivosti pomoči*

(584) Komisija na podlagi izvedene ocene in ob upoštevanju posebnih okoliščin tega primera meni, da je sveženj ukrepov, ki so jih češki organi priglasili in pozneje spremenili, vključno s predloženimi zavezami, združljiv z notranjim trgom v skladu s členom 107(3), točka (c), PDEU.

9. **SKLEPNA UGOTOVITEV**

(585) Ukrep, kot je bil spremenjen, je združljiv z notranjim trgom na podlagi člena 107(3), točka (c), PDEU.

(586) Komisija ugotavlja, da je prejela osnutek pogojev pogodbe o nakupu, sporazuma z vlagatelji in vračljive finančne pomoči, o katerih so se do zdaj dogovorili Češka ter družbi ČEZ in EDU II, za oceno. Češki organi so izjavili, da bodo ostali pogoji in končni finančni dokumenti vsebovali standardne klavzule, ki bi jih vsak vlagatelj zahteval pri podobnem projektu (glej uvodno izjavo 194). Komisija ni imela možnosti, da bi preverila končne dokumente, zato jih bodo morali češki organi priglasiti Komisiji, če se bo z njimi spremenil ukrep, kot je bi predstavljen v tem sklepu –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Pomoč, ki jo Češka namerava odobriti za podporo gradnji in obratovanju nove jedrske elektrarne v Dukovanih, je združljiva z notranjim trgom.

Člen 2

Ta sklep je naslovljen na Češko republiko.

V Bruslju, 30. aprila 2024

Za Komisijo
Margrethe VESTAGER
izvršna podpredsednica

PRILOGA

Vhodni podatki finančnega modela, ki se lahko spremenijo

Po razpisu za inženirske storitve, nabavo in gradnjo

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Trajanje druge faze razvoja	Trajanje druge faze razvoja projekta	Inp_C	43	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Točen časovni okvir bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Trajanje obdobja gradnje	Trajanje obdobja gradnje pri projektu	Inp_C	47	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Točen časovni okvir bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Obdobje obratovanja v polnem obsegu	Trajanje obdobja obratovanja v polnem obsegu pri projektu (brez poskusnega obratovanja)	Inp_C	51	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Točen časovni okvir bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Osnovne naložbe v osnovna sredstva – druga faza razvoja	Stroški za drugo fazo razvoja projekta	Inp_C	59	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Stroški bodo potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Osnovne naložbe v osnovna sredstva – faza gradnje	Stroški za fazo gradnje pri projektu	Inp_C	60	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Stroški bodo potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Bruto zmogljivost elektrarne	Bruto zmogljivost elektrarne (brez odbitkov za lastno porabo)	Inp_C	112	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Parameter je odvisen od tehničnih specifikacij elektrarne ter bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Lastna poraba	Obseg porabe, potreben za obratovanje elektrarne	Inp_C	113	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Parameter je odvisen od tehničnih specifikacij elektrarne ter bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Razpoložljivost v poskusnem obdobju	Razpoložljivost elektrarne v poskusnem obdobju	Inp_C	132	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Parameter je odvisen od tehničnih specifikacij elektrarne ter bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Razpoložljivost po poskusnem obdobju	Razpoložljivost elektrarne v obdobju polnega obratovanja	Inp_C	135, 138	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Parameter je odvisen od tehničnih specifikacij elektrarne ter bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Postopne naložbe v osnovna sredstva v drugi fazi razvoja	Profil porabe v drugi fazi razvojne faze projekta	Inp_V	43–48 (izbrano pri Inp_C 65)	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Stroški in točen časovni okvir bodo potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Postopne naložbe v osnovna sredstva med gradnjo	Profil porabe v fazi gradnje	Inp_V	53–61 (izbrano pri Inp_C 66)	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Stroški in točen časovni okvir bodo potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Predpostavke o razpoložljivosti	Letni profil razpoložljivosti elektrarne	Inp_V	70–82 (izbrano pri Inp_C 138)	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Parametri, ki vplivajo na predpostavke o razpoložljivosti, so odvisni od tehničnih specifikacij elektrarne ter bodo potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo. Vendar se predpostavke o razpoložljivosti v finančnem modelu z dne 15. marca 2024, ki temeljijo na zasnovah elektrarne, ki izpolnjujejo minimalne zahteve združenja European Utility Requirements za jedrske elektrarne z lahkovodnimi reaktorji, s posodobitvijo ne morejo zmanjšati.
Spremenljivi stroški	Stroški, ki so odvisni predvsem od proizvodnje elektrarne (npr. gorivo, odlaganje neradioaktivnih odpadkov, rezervacija za razgradnjo)	Inp_V	143–220 (izbrano pri Inp_C 226)	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Stroški bodo potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Fiksni stroški	Stroški, ki bodo nastali ne glede na proizvodnjo elektrarne (npr. plače, pisarniške potrebščine, varnost)	Inp_V	237–279 (izbrano pri Inp_C 225)	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Stroški bodo potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Stroški v življenjskem ciklu	Stroški, ki bodo nastali zaradi zamenjave in večje prenove sestavnih delov v jedrski elektrarni	Inp_V	286–295 (izbrano pri Inp_C 227)	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Stroški bodo potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Stroški poslovanja	Profil vrednosti parametra c v formuli za plačilo	Inp_V	502–506	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Stroški bodo potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Dodatni stroški zaradi sledenja bremenu	Stroški, ki niso zajeti v drugih stroškovnih postavkah in nastanejo pri obratovanju elektrarne s sledenjem bremenu	Inp_V	300–304 (izbrano pri Inp_C 228)	Utemeljeno z rezultatom izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje (stroški bodo določeni na podlagi tehničnih specifikacij ponudnika)
Prvotni dolg – fiksna/spremenljiva obrestna mera	Določa, ali je obrestna mera za vračljivo finančno pomoč fiksna ali spremenljiva	Inp_C	337	Posodobljeno, da bi se upoštevali pogoji vračljive finančne pomoči.
Prvotni dolg – obrestna mera – stopnja med obratovanjem	Stroški dolga za vračljivo finančno pomoč v fazi obratovanja	Inp_C	346–356	Posodobljeno, da bi se upoštevali pogoji vračljive finančne pomoči.
Prvotni dolg – pristojbine	Pristojbine, povezane z zavarovanjem vračljive finančne pomoči	Inp_C	359–361	Posodobljeno, da bi se upoštevali pogoji vračljive finančne pomoči.
Način odplačevanja dolga iz naslova rezervnih kreditnih aranžmajev	Možnost odplačila glavnice morebitnega dolga iz naslova rezervnih kreditnih aranžmajev	Inp_C	376	Posodobljeno, da bi se upoštevali pogoji vračljive finančne pomoči.

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Dolg iz naslova rezervnih kreditnih aranžmajev – fiksna/spremenljiva obrestna mera	Določa, ali je obrestna mera za dolg iz naslova rezervnih kreditnih aranžmajev fiksna ali spremenljiva	Inp_C	380	Posodobljeno, da bi se upoštevali pogoji vračljive finančne pomoči.
Dolg iz naslova rezervnih kreditnih aranžmajev – obrestna mera – stopnja med obratovanjem	Stroški dolga iz naslova rezervnih kreditnih aranžmajev v fazi gradnje	Inp_C	389–399	Posodobljeno, da bi se upoštevali pogoji vračljive finančne pomoči.
Dolg iz naslova rezervnih kreditnih aranžmajev – pristojbine	Pristojbine, povezane z zavarovanjem dolga iz naslova rezervnih kreditnih aranžmajev	Inp_C	402–404	Posodobljeno, da bi se upoštevali pogoji vračljive finančne pomoči.
Amortizacija stroškov goriva	Trajanje amortizacije stroškov goriva	Inp_C	230	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Parameter je odvisen od tehničnih specifikacij elektrarne ter bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Amortizacija stroškov v življenjskem ciklu	Trajanje amortizacije stroškov v življenjskem ciklu	Inp_C	233	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Parameter je odvisen od tehničnih specifikacij elektrarne ter bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Število dni za obratna sredstva	Število dni od proizvodnje električne energije do plačila	Inp_C	251–253	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje (plačilni pogoji z izvajalcem inženirskih storitev, nabave in gradnje in subjektom za posebne namene). Sedanja predpostavka v modelu se lahko posodobi, da bi se uskladila s pogoji črpanja in odplačevanja vračljive finančne pomoči ter vsemi določbami v pogodbi o inženirskih storitvah, nabavi in gradnji.
Začetek obdobja aktivnega dolžniškega financiranja	Začetek črpanja vračljive finančne pomoči	Inp_C	276	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Točen časovni okvir je vezan na začetek druge faze razvoja ter bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Omejitev dividend z zadržanim dobičkom	Določa, ali so dividende omejene z zadržanim dobičkom	Inp_C	455	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. V razpisu za inženirske storitve, nabavo in gradnjo bodo opredeljeni stroški gradnje ter s tem znesek dolga in končna struktura financiranja. Na ta vhodni podatek lahko vpliva tudi oblika lastniškega kapitala.

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Profil referenčne količine (k)	Profil vrednosti za parameter k v formuli za plačilo	Inp_V	473–485 (izbrano pri Inp_C 185)	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Parameter je odvisen od tehničnih specifikacij elektrarne ter bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Profil parametra alfa	Profil vrednosti za parameter alfa, ki se uporablja v formuli za plačilo	Inp_V	489–493 (izbrano pri Inp_C 187)	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Parameter je odvisen od tehničnih specifikacij in stroškov poslovanja elektrarne ter bo potrjen na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Predpostavke o sledenju bremenu – prenesene iz modela prihodkov – % prihodkov	Vpliv na prihodke, ki predstavljajo korist sledenja bremenu (modelirano v modelu prihodkov)	Inp_V	523–540 (izbrano pri Inp_C 198)	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Parametri, ki vplivajo na predpostavke o razpoložljivosti v primeru sledenja bremenu, so odvisni od tehničnih specifikacij elektrarne ter bodo potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo. Vendar se predpostavke o razpoložljivosti v finančnem modelu z dne 15. marca 2024, ki temeljijo na zasnovah elektrarne, ki izpolnjujejo minimalne zahteve združenja European Utility Requirements za jedrske elektrarne z lahkovodnimi reaktorji, s posodobitvijo ne morejo zmanjšati.
Predpostavke o sledenju bremenu – prenesene iz modela prihodkov – % stroškov poslovanja	Vpliv na stroške, ki predstavljajo korist sledenja bremenu (modelirano v modelu prihodkov)	Inp_V	536–542 (izbrano pri Inp_C 199)	Posodobljeno, da bi se upošteval rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje. Parametri, ki vplivajo na predpostavke o razpoložljivosti v primeru sledenja bremenu, so odvisni od tehničnih specifikacij elektrarne ter bodo potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo. Vendar se predpostavke o razpoložljivosti v finančnem modelu z dne 15. marca 2024, ki temeljijo na zasnovah elektrarne, ki izpolnjujejo minimalne zahteve združenja European Utility Requirements za jedrske elektrarne z lahkovodnimi reaktorji, s posodobitvijo ne morejo zmanjšati.
Ciljni KSD	Ciljni koeficient servisiranja dolga za servisiranje skupnega dolga	Inp_C	297, 328–330	Utemeljeno z dokončanjem vračljive finančne pomoči in razpisa za inženirske storitve, nabavo in gradnjo (stroški gradnje bodo potrjeni z razpisom za inženirske storitve, nabavo in gradnjo).
Ciljni KSDŽD	Ciljni koeficient servisiranja dolg v njegovi življenjski dobi za servisiranje skupnega dolga	Inp_C	301	Utemeljeno z dokončanjem vračljive finančne pomoči in razpisa za inženirske storitve, nabavo in gradnjo (stroški gradnje bodo potrjeni z razpisom za inženirske storitve, nabavo in gradnjo).

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Ciljni KSDŽDP	Ciljni koeficient servisiranja dolga v življenjski dobi projekta za servisiranje skupnega dolga	Inp_C	304	Utemeljeno z dokončanjem vračljive finančne pomoči in razpisa za inženirske storitve, nabavo in gradnjo (stroški gradnje bodo potrjeni z razpisom za inženirske storitve, nabavo in gradnjo).
Prvotni dolg – zapadlost dolga in obdobje moratorija	Celotno trajanje vračljive finančne pomoči	Inp_C	311–312	Posodobljeno, da bi se upoštevala rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje ter vračljiva finančna pomoč, saj bodo naložbeni stroški in znesek vračljive finančne pomoči potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Način odplačevanja prvotnega dolga	Profil odplačevanja glavnice za vračljivo finančno pomoč	Inp_C	329	Posodobljeno, da bi se upoštevala rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje ter vračljiva finančna pomoč, saj bodo naložbeni stroški in znesek vračljive finančne pomoči potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Podatki o računu za rezervo za vzdrževanje	Račun, ki se uporablja za kritje dela pričakovanega vzdrževanja v določenem obdobju napovedi	Inp_C	466–472	Posodobljeno, da bi se upoštevala rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje ter vračljiva finančna pomoč, saj bodo naložbeni stroški in znesek vračljive finančne pomoči potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Račun za rezervo za servisiranje dolga	Račun, ki se uporablja za kritje dela pričakovanega servisiranja dolga v določenem obdobju napovedi	Inp_C	482–502	Posodobljeno, da bi se upoštevala rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje ter vračljiva finančna pomoč, saj bodo naložbeni stroški in znesek vračljive finančne pomoči potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Podatki o računu za rezervo za razgradnjo	Račun za kritje predvidenih stroškov razgradnje	Inp_C	474–480	Posodobljeno v primeru zvišanja stroškov iz utemeljenih razlogov.
Rezerva za razgradnjo	Profil potrebe po financiranju za rezervo za razgradnjo	Inp_V	310–315 (izbrano pri Inp_C 477)	Posodobljeno v primeru zvišanja stroškov iz utemeljenih razlogov.
Oblikovalni dejavnik prvotnega dolga	Oblikovalni dejavnik za odplačevanje glavnice vračljive finančne pomoči	Inp_V	354–364 (izbrano pri Inp_C 330)	Posodobljeno, da bi se upoštevala rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje ter vračljiva finančna pomoč, saj bodo naložbeni stroški in znesek vračljive finančne pomoči potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Fiksna odplačila dolga	Profil fiksnih odplačil glavnice dolga na leto	Inp_V	378–388 (izbrano pri Inp_C 335)	Posodobljeno, da bi se upoštevala rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje ter vračljiva finančna pomoč, saj bodo naložbeni stroški in znesek vračljive finančne pomoči potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Spremenljiva obrestna mera za prvotni dolg	Profil spremenljive obrestne mere za stroške dolga iz naslova vračljive finančne pomoči	Inp_V	390–397 (izbrano pri Inp_C 340)	Posodobljeno, da bi se upoštevala rezultat izbora izvajalca inženirskih storitev, nabave in gradnje ter vračljiva finančna pomoč, saj bodo naložbeni stroški in znesek vračljive finančne pomoči potrjeni na podlagi izbrane ponudbe za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Predpostavke glede inflacije	Makroekonomske predpostavke v zvezi z izbranimi mehanizmi indeksacije	Inp_V	15–24 (izbrano pri Inp_C-239–245)	Posodobljeno, da bi se nominalna vrednost naložb v osnovna sredstva izračunala na podlagi vhodnih podatkov o naložbah v osnovna sredstva brez obresti, prejetih pri razpisu za inženirske storitve, nabavo in gradnjo.
Stopnja DDV	Stopnja davka na dodano vrednost, ki se uporablja za projekt	Inp_C	548	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.
Uporaba DDV	Postavke prihodkov in stroškov, za katere se uporablja DDV	Inp_C	544–556	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.
Davek od dohodka iz poslovanja – najvišje dovoljene obresti kot % EBITDA	Največji dovoljeni odhodki za obresti, izraženi kot % EBITDA, ki se uporablja za izračun obdavčljivega dohodka	Inp_C	562	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.
Stopnja davka od dohodka iz poslovanja	Stopnja davka od dohodka iz poslovanja, ki se uporablja za projekt	Inp_C	576	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.
Stopnja davčne olajšave – skupina s splošno in posebno stopnjo	Stopnje za davčne olajšave	Inp_C	581–583	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Obdavčitev stroškov projekta	Določa obdavčitev z davčnimi olajšavami v zvezi s posameznimi stroškovnimi postavkami	Inp_C	587–589	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.
Računovodska amortizacija	Informacije o računovodski amortizaciji po različnih kategorijah sredstev	Inp_V	324–336	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.
Davčna amortizacija	Informacije o davčni amortizaciji po različnih kategorijah sredstev	Inp_V	338–350	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.

V obdobju pogodbe o nakupu

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Spremenljivi stroški	Stroški, ki so odvisni od proizvodnje elektrarne (npr. gorivo, odlaganje neradioaktivnih odpadkov, rezervacija za razgradnjo)	Inp_V	143–220 (izbrano pri Inp_C 226)	Spremenljivi stroški bodo posodobljeni, da se bodo upoštevale prekoračitve stroškov zaradi dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge. Spremenljivi stroški, zajeti s „c“, se bodo redno posodabljali v okviru pregleda formule za plačilo.
Fiksni stroški	Stroški, ki bodo nastali ne glede na proizvodnjo elektrarne (npr. plače, pisarniške potrebščine, varnost)	Inp_V	237–279 (izbrano pri Inp_C 225)	Posodobljeno, da bi se upoštevale prekoračitve stroškov zaradi dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge.

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Dodatni stroški zaradi sledenja bremenu	Stroški, ki niso zajeti v drugih stroškovnih postavkah in nastanejo pri obratovanju elektrarne s sledenjem bremenu	Inp_V	297–306 (izbrano pri Inp_C 228)	Če dogodek, ki se šteje za utemeljeni razlog, privede do prekoračitev dodatnih stroškov zaradi sledenja bremenu, se vhodni podatek „dodatni stroški zaradi sledenja bremenu“ v finančnem modelu ustrezno posodobi. Dodatni stroški zaradi sledenja bremenu bodo pregledani in posodobljeni tudi v okviru rednega pregleda formule za plačilo iz pogodbe o nakupu.
Prekoračitev naložb v osnovna sredstva – prva faza razvoja	Količinska opredelitev morebitne prekoračitve porabe v prvi fazi razvoja	Inp_C	70	Posodobljeno, da bi se upoštevale prekoračitve stroškov zaradi dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge.
Prekoračitev naložb v osnovna sredstva – druga faza razvoja	Količinska opredelitev morebitne prekoračitve porabe v drugi fazi razvoja	Inp_C	71	Posodobljeno, da bi se upoštevale prekoračitve stroškov zaradi dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge.
Prekoračitev naložb v osnovna sredstva – faza gradnje	Količinska opredelitev morebitne prekoračitve porabe med gradnjo	Inp_C	72	Posodobljeno, da bi se upoštevale prekoračitve stroškov zaradi dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge.
Odstotek prekoračitve zaradi utemeljenega razloga	Delež prekoračitev, ki so posledica utemeljenih razlogov	Inp_C	77	Utemeljeno s prekoračitvami stroškov zaradi dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge. Posodobljen, da bi se upoštevale prekoračitve stroškov zaradi dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge.
Prekoračitev naložb v osnovna sredstva – prva faza razvoja	Profil morebitne prekoračitve porabe v prvi fazi razvoja	Inp_V	415–420 (izbrano pri Inp_C 83)	Posodobljeno, da bi se upoštevale prekoračitve stroškov zaradi dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge.

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Prekoračitev naložb v osnovna sredstva – druga faza razvoja	Profil morebitne prekoračitve porabe v drugi fazi razvoja	Inp_V	425–430 (izbrano pri Inp_C 84)	Posodobljeno, da bi se upoštevale prekoračitve stroškov zaradi dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge.
Prekoračitev naložb v osnovna sredstva – faza gradnje	Profil morebitne prekoračitve porabe med gradnjo	Inp_V	435–440 (izbrano pri Inp_C 85)	Utemeljeno s prekoračitvami stroškov zaradi dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge. Posodobljen, da bi se upoštevale prekoračitve stroškov zaradi dogodkov, ki se štejejo za utemeljene razloge.
Predpostavke glede inflacije	Makroekonomske predpostavke v zvezi z izbranimi mehanizmi indeksacije	Inp_V	15–24 (izbrano pri Inp_C-239–245)	Posodobljeno, da bi se upoštevalo gibanje vrednosti posameznih indeksov skozi čas. Posodobitev vrednosti bo nadzoroval MIT.
Stopnja DDV	Stopnja davka na dodano vrednost, ki se uporablja za projekt	Inp_C	548	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.
Uporaba DDV	Postavke prihodkov in stroškov, za katere se uporablja DDV	Inp_C	544–556	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.
Davek od dohodka iz poslovanja – najvišje dovoljene obresti kot % EBITDA	Največji dovoljeni odhodki za obresti, izraženi kot % EBITDA, ki se uporablja za izračun obdavčljivega dohodka	Inp_C	562	Utemeljeno s spremembami davčne zakonodaje. Posodobljen v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.

Vhodni podatek	Opis vhodnega podatka	Dokument	Vrstica	Utemeljitev posodobitve
Stopnja davka od dohodka iz poslovanja	Stopnja davka od dohodka iz poslovanja, ki se uporablja za projekt	Inp_C	576	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.
Obdavčitev stroškov projekta	Določa obdavčitev z davčnimi olajšavami v zvezi s posameznimi stroškovnimi postavkami	Inp_C	587–589	Posodobljeno v obe smeri (povišanje ali znižanje v primerjavi s prvotnimi predpostavkami) v primeru zakonodajnih sprememb.
Profil referenčne količine (k)	Profil vrednosti za parameter k, ki se uporablja v formuli za plačilo	Inp_V	473–485 (izbrano pri Inp_C 185)	Referenčna količina bo določena predhodno vsakih pet let. Vrednost parametra k se bo v obdobju pogodbe o nakupu spremenila (med temi rednimi pregledi), da se bo upoštevala pričakovana proizvodnja elektrarne za vsako leto na podlagi vzdrževalnih dejavnosti in pred vplivom obratovanja s sledenjem bremenu. Ta parameter bo posodobljen tudi v primeru utemeljenih razlogov.
Profil parametra alfa	Profil vrednosti za parameter alfa, ki se uporablja v formuli za plačilo	Inp_V	489–493 (izbrano pri Inp_C 187)	Parameter alfa bo določen predhodno vsakih pet let (kot je navedeno v uvodni izjavi 97). Parameter alfa se določi vsako leto in je enak f/c, njegovo vrednost pa bo treba posodobiti v skladu z morebitno posodobitvijo vrednosti c v obdobju pogodbe o nakupu.